

**ZİYA GÖKALP'IN KIZILELMA ADLI ŞİİR KİTABI'NIN
ÖNVARSAYIM VE ÖNVARSAYIM TETİKLEYİCİLERİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Mesut SÖYLEMEZ

Yüksek Lisans Tezi

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Danışmanın Dr. Öğret. Üyesi Necip Fazıl ŞENARSLAN

AĞRI-2022

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ZİYA GÖKALP'İN KIZIL ELMA ADLI ESERİNİN ÖNVARSAYIM VE
ÖNVARSAYIM TETİKLEYİCİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mesut SÖYLEMEZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dr. Öğr. Üyesi Necip Fazıl ŞENARSLAN

AĞRI -2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1.GİRİŞ	1
İKİNCİ BÖLÜM.....	3
2.KURAMSAL TEMELLER	3
2.1.Önvarsayım	3
2.1.1.Dilbilimde Önvarsayımın Önemi	4
2.1.2. Semantik Bağlamda Önvarsayım.....	5
2.1.3. Pragmatik Bağlamda Önvarsayım	5
2.1.4. Önvarsayımın Edebi ve Kültürel Bağlamdaki Rolü	6
2.2.Önvarsayım Yaklaşımları.....	6
2.2.1. Semantik Yaklaşım.....	6
2.2.2.Frege'nin Anlam ve Gönderge Teorisi	6
2.2.3.Karttunen ve Gerçeklik Bağlamı	7
2.3. Pragmatik Yaklaşım	7
2.3.1.Grice ve İşbirliği İlkesi	7
2.3.2.Searle ve Konuşma Edimleri	7
2.3. Dinamik Yaklaşım.....	8
2.3.1.Stalnaker ve Ortak Zemin	8
2.3.2.Van der Sandt ve Dinamik Semantik.....	8
2.5. Bilişsel ve Nörolingüistik Yaklaşımlar	8
2.5.1.Sperber ve Wilson: Relevans Teorisi.....	8
2.5.2.Nörolingüistik Perspektif.....	9
2.6.Önvarsayım Tetikleyicileri	9
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	12

3. ÖNVARSAYIM TÜRLERİ.....	12
3.1.Yapısal Önvarsayım	12
3.2.Sözlüksel Önvarsayım	16
3.3.Varoluşsal Önvarsayım	17
3.3.1.Varoluşsal Önvarsayım Türünün Özellikleri	19
3.3.2.Varoluşsal Önvarsayım Örnekleri	19
3.4.Olgusal Önvarsayım	20
3.4.1.Olgusal Önvarsayımların Yapısı ve İşlevi	21
3.4.2.Örnekler Üzerinden Olgusal Önvarsayımlar	21
3.5.Karşı Olgusal Önvarsayım	22
3.5.1.Karşı-Olgusal Önvarsayımın Özellikleri:	22
3.6.Olgusal Olmayan Önvarsayım	22
3.6.1.Olgusal Olmayan Önvarsayımların Yapısı ve İşlevi	23
3.6.2.Örnekler Üzerinden Olgusal Olmayan Önvarsayımlar.....	23
 DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	 25
4.MATERYAL VE YÖNTEM	25
4.1.Veritoplama Yöntemi ve Araçları.....	26
4.2.Evren - Örneklem	27
4.3.Verit Analizi	27
5.BULGULAR.....	29
6. SONUÇ VE TARTIŞMA	273
7.KAYNAKÇA.....	280

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZİYA GÖKALP'İN KIZILELMA ADLI ŞİİR KİTABI'NIN ÖNVARSAYIM VE ÖNVARSAYIM TETİKLEYİCİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mesut SÖYLEMEZ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Necip Fazıl ŞENARSLAN

2025, 291

Bu çalışmanın amacı Türkçülüğün kurucusu olan Ziya GÖKALP' in Kızılelma adlı şiir kitabında geçen önvarsayım ve önvarsayım tetikleyicilerini belirlemek ve bunları gün yüzüne çıkarmaktır. Ziya GÖKALP' in ideolojik fikirlerinin yer aldığı, Türklerin birlik ve beraberlik içinde oldukları müddetçe karşısında kimsenin duramayacağını, Türklerin ne kadar kahraman bir ruha sahip olduklarını dile getirdiği bu şiir kitabında geçen bütün şiirler ayrı ayrı incelenmiş olup şiirlerdeki bütün önvarsayımlar ve önvarsayım tetikleyicileri tek tek belirlenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi deseni kullanılmıştır. Araştırma sonucunda 183 sayfa ve 27 şiirden oluşan adı geçen eserde yer alan önvarsayımlar bulunup türleri kriterlere göre belirlenmiştir. Eserde önvarsayımlar tek tek bulunmuş ve 7 farklı önvarsayım türüne rastlanmıştır. Yapılan inceleme sonucunda eserde yapısal önvarsayım (292), sözlüksel önvarsayım (392), varoluşsal önvarsayım (574), olgusal önvarsayım (98), olgusal olmayan önvarsayım (8), karşı-olgusal önvarsayım (10), ön ve art gönderim yoluyla önvarsayım (236) yer aldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kızılelma, önvarsayım, önvarsayım türleri ve önvarsayım tetikleyicileri.

ABSTRACT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AN ANALYSIS OF ZİYA GÖKALP'S POETRY BOOK TITLED KIZIL ELMA IN TERMS OF PRESUPPOSITION AND PRESUPPOSITION TRIGGERS

Mesut SÖYLEMEZ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Necip Fazıl ŞENARSLAN

2025, 291

The aim of this study is to determine the presupposition and presupposition triggers in Ziya GÖKALP's poetry book named Kızılelma, the founder of Turkism, and to bring them to light. All poems in this poetry book, in which Ziya GÖKALP's ideological ideas are included, as long as the Turks are in unity and solidarity, no one can stand against them, and how heroic the Turks have a heroic spirit, have been examined separately and all presuppositions and presupposition triggers in the poems have been determined one by one. Document analysis design, one of the qualitative research methods, was used in the research. As a result of the research, the presuppositions in the aforementioned work consisting of 183 pages and 27 poems were found and their types were determined according to the criteria. The presuppositions in the work were found one by one and 7 different types of presuppositions were found. As a result of the analysis, it was determined that there are structural presupposition (292), lexical presupposition (392), existential presupposition (574), factual presupposition (98), non-factual presupposition (8), counter-factual presupposition (10), presupposition by pre- and post-reference (236).

Keywords: Kızılelma, presupposition, types of presupposition and triggers of presupposition.

ÖNSÖZ

Dil, yalnızca bir iletişim aracı değil; aynı zamanda düşüncenin, kültürün ve ideolojinin taşıyıcısıdır. İnsan zihninin dünyayı kavrayış biçimini yansıtan en güçlü araçlardan biri olan dil, çoğu zaman görünmeyi sezdirir, söylenmeyi inşa eder. Bu bağlamda önvarsayımlar, anlamın yüzeydeki yapıların ötesine geçtiği, örtük bilgiyle donandığı ve bağlamsal katmanların devreye girdiği önemli dilsel yapılardır. Bu çalışma, özellikle edebî metinlerdeki önvarsayımların türlerini ve bu türlerin oluşmasında etkili olan dilsel tetikleyicileri inceleyerek, anlamın nasıl örgütlendiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Türk düşünce hayatının önde gelen isimlerinden biri olan Ziya Gökalp'ın Kızılelma adlı şiir kitabı, yalnızca edebî bir metin değil; aynı zamanda ideolojik, tarihsel ve kültürel kodların yoğun biçimde yer aldığı bir metinsellik sunar. Bu yönüyle Kızılelma, önvarsayım incelemeleri açısından zengin bir zemin oluşturmuş, hem dilsel hem de anlamsal katmanlarda çok boyutlu analizleri mümkün kılmıştır. Tez boyunca olgusal, varoluşsal, sözlüksel, yapısal ve karşı-olgusal önvarsayım türleri detaylı biçimde sınıflandırılmış; art gönderim ve ön gönderim gibi tetikleyici unsurlar metin bağlamında çözümlenmiştir.

Bu çalışmanın amacı, dilbilimsel önvarsayım teorilerini edebî bir bağlama taşıyarak hem önvarsayımların metin içindeki işlevini hem de kültürel, ideolojik ve tarihsel yansımalarını ortaya koymaktır. Böylece, önvarsayım kavramı yalnızca dilsel bir birim olmaktan çıkarılıp, edebiyatın anlam kurucu unsurlarından biri olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın her aşamasında katkı sağlayan değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Necip Fazıl ŞENARSLAN'a, bilgi ve yardımlarını esirgemeyen Arş. Gör. Berrin KASIMOĞLU DÖNMEZ'e, her daim yol gösteren kıymetli Bölüm Başkanı Prof. Dr. Mustafa AYDEMİR'e, edebiyat ve dilbilim ekseninde düşünmeyi öğreten tüm akademisyenlere ve bana düşünsel ilham sunan Ziya Gökalp'ın metinsel dünyasına içtenlikle teşekkür ederim.

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 6. 1. Kızıl Elma Adlı Eserdeki Önvarsayımların Şiirlere Dağılımı	272
---	-----

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Toplumların kültürel kodlarını, değer sistemlerini ve dünya görüşlerini anlamada edebi eserler önemli birer kaynak niteliği taşır. Şiir, bu bağlamda, hem bireysel hem de toplumsal bilinçaltını yansıtan güçlü bir ifade biçimi olarak karşımıza çıkar. Şairlerin kelimeler aracılığıyla kurduğu anlam dünyası, yalnızca açıkça ifade edilen fikirlerden değil, aynı zamanda örtük anlam katmanlarından da oluşmaktadır. Bu örtük katmanların çözümlemesinde önvarsayım kavramı, dilbilimsel ve edebi çözümlemeler açısından kritik bir araç sunmaktadır. Bu çalışmada, Türk düşünce ve edebiyat tarihinde önemli bir yere sahip olan Ziya Gökalp'ın KızılElma adlı şiir kitabı, önvarsayım ve önvarsayım tetikleyicileri açısından incelenerek, metinlerin arka planında yatan anlam ilişkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Önvarsayım, bir ifadenin doğru ya da yanlış olmasından bağımsız olarak, o ifadeyle birlikte varsayılan bilgiyi ifade eder. Dilbilimsel bir kavram olarak önvarsayım, dilin yüzeyde söylenmeyen ancak anlama katkı sunan boyutlarını araştırma imkânı tanır (Karttunen, 1973; Levinson, 1983). Edebi metinlerde önvarsayımın incelenmesi, eserin hem bireysel hem de toplumsal boyuttaki derin yapılarını görünür kılar. Şairlerin seçtikleri sözcükler, yapılar ve göndermeler, çoğu zaman, doğrudan ifade edilmeyen anlam katmanlarına işaret eder. Bu anlam katmanlarının tespiti, edebi bir eserin bütüncül şekilde anlaşılması açısından önemlidir. Bu çalışmada, önvarsayım türleri (olgusal önvarsayım, sözlüksel önvarsayım, yapısal önvarsayım, varoluşsal önvarsayım, karşı-olgusal önvarsayım) ve önvarsayım tetikleyicileri (art gönderim ve ön gönderim) temel alınarak sistemli bir çözümleme yapılmıştır.

Ziya Gökalp, hem bir şair hem de bir fikir adamı olarak Türk modernleşme sürecinde önemli bir role sahiptir. KızılElma adlı eseri, onun milli kimlik, din, kültür ve medeniyet konularındaki düşüncelerini şiirsel bir dille yansıttığı bir bütünlük arz eder. Gökalp'ın şiirlerinde, hem bireysel hem de toplumsal hedeflerin metaforlar ve simgeler aracılığıyla nasıl işlendiğini görmek mümkündür. Ancak bu anlam

katmanları yalnızca yüzey yapısıyla değil, çoğu zaman metnin örtük anlam örgüsüyle de ilişkilidir. İşte bu noktada, önvarsayım incelemesi, Gökalp'ın şiirlerindeki gizli anlam mekanizmalarının çözülmesi açısından önemli bir yöntem sunmaktadır.

Araştırmanın problemi, KızılElma adlı eserdeki şiirlerin, hangi önvarsayımları ve önvarsayım tetikleyicilerini içerdiğini belirlemektir. Araştırmanın amacı, eserde yer alan şiirlerde dilsel yapılar yoluyla kurulan örtük anlam ilişkilerini ortaya çıkarmak ve bunların eserin genel tematik yapısına nasıl katkıda bulunduğunu göstermektir. Bu amaçla çalışmada, her bir şiir titizlikle incelenmiş; kullanılan isim tamlamaları, iyelik ekleri, zamirler, güçlü niceleyiciler ve bağlaçlar gibi yapılar aracılığıyla oluşturulan önvarsayımlar belirlenmiştir. Ayrıca, art gönderim ve ön gönderim gibi tetikleyici mekanizmaların da işleyişi analiz edilmiştir.

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, yazılı materyallerin içerik, bağlam ve amaç açısından sistematik olarak analiz edilmesine olanak tanıyan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Nitel araştırma yöntemi, özellikle bireylerin ve toplulukların ürettiği metinlerin derinlemesine analiz edilmesine olanak tanınması bakımından çalışmanın doğasına uygundur (Denzin ve Lincoln, 2005). Araştırmada elde edilen veriler, betimsel analiz tekniğiyle değerlendirilmiş; bulgular sistematik bir şekilde sınıflandırılarak yorumlanmıştır. Böylece hem Ziya Gökalp'ın şiir dünyasına hem de şiir dilinde önvarsayım mekanizmalarının nasıl işlediğine dair kapsamlı bir perspektif sunulmuştur.

Sonuç olarak bu çalışma, dilin örtük anlam katmanlarının, bir şairin dünyasını ve düşünce sistematığını nasıl yansıttığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Elde edilen bulgular, yalnızca Ziya Gökalp'ın eserini anlamak açısından değil, aynı zamanda genel olarak şiirsel metinlerde dilbilimsel analiz yöntemlerinin kullanımına ilişkin örnek bir model sunması bakımından da önem taşımaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.KURAMSAL TEMELLER

2.1.Önvarsayım

Önvarsayım ne kadar farklı tanımlamalarla dile getirilmişse de yapılan tanımlamalar önvarsayımın ne olduğu konusunda bir noktada kesişmektedir.

“Önvarsayım, söylem bağlamında doğruluğu kesin olarak kabul edilen bir dünya ya da artalan bilgisini içeren bir önermenin, bir sözceyi üretirken konuşucu tarafından örtük olarak varsayılmasıdır. Önvarsayımlar genellikle konuşucular ile dinleyiciler arasında paylaşılır ya da konuşucu tarafından paylaşıldığı varsayılır. Önvarsayımlar tümce ya da sözcelere değil, konuşuculara aittir.” (İşsever, 2021) “Önsayıltı, bir sözcede açık olarak dile getirilmeyen ancak konuşmacı tarafından var olduğu peşin olarak kabul edilen durum ya da durumlara ilişkin bütün arka plan bilgisi; Örn. Cüzdanım nerede? şeklinde düzenlenmiş bir soru, konuşmacının bir cüzdana sahip olduğunu, bu cüzdanın yerini konuşma anında bilmediğini, karşısındaki dinleyicinin söz konusu cüzdanın nerede olabileceğine ilişkin fikrinin olabileceğini düşündüğünü vb. önsayıltı olarak ifade eder. Önvarsayım da denir.” (İmer vd. 2011: 204) “Önvarsayıltılar (önvarsayım) kullanım bağlamından çıkartılabilecek bazı örtük bilgileri belirtir. Hasan artık Hayfa’da yaşıyor sözcesi örtük olarak Hasan’ın daha önce Hayfa dışında başka bir yerde yaşadığı bilgisini de içermektedir.” (Günay, 2003: 70)

Yukarıdaki tanımlardan hareketle örtük bir anlamın aktarılabilmesi için gönderici(konuşucu) ile alıcı(dinleyeci) arasında ortak bir bilginin olması gereklidir. Çünkü gönderici iletmek istediği bir ifadeyi dile getirdiğinde, ifadenin daha iyi bir şekilde anlaşılması ve yorumlanabilmesini karşısındaki alıcının belirli bir bilgi birikiminin olmasına bağlar. Bu konuda Schwarz (2016: 274), önvarsayım ve bağlam ilişkisini şöyle açıklar:

“Önvarsayımlar, dilbilimsel olarak kodlanmış içerik ve bağlamsal bilginin tam bağlantı noktasındadır çünkü doğrudan söylem bağlamıyla ilgilidir ancak aynı zamanda cümle içi dilsel çevre ile karmaşık şekillerde etkileşime girer. Bu nedenle, dil kavrayışında dilbilimsel ve daha genel alan süreçlerinin etkileşimini araştırmak için

olduğu kadar ince teorik fenomenlerin deneysel araştırmaları için de son derece uygundurlar.”

İşsever, bir sözcenin anlamsal ve edimsel anlamının, sadece o sözce içindeki dilsel birimlerin anlamları ile sınırlı olmadığını ve bir dinleyicinin, karşısındakinin söylediklerini yorumlarken ullanılan dilsel ifadelerin yanı sıra konuşmanın yapıldığı yer ve zamanla ilgili özellikleri, konuşucunun o anki ifadesiyle ilgili olduğunu düşündüğü bazı ilgi ve amaçlarını, konuşucunun sözcesinde dile getirilen olaylar ve nesnelerle ilgili bilgileri, konuşucuyla kendisi arasındaki ilişkiyi vb. gibi etkenleri de dikkate alması gerektiğini belirtir. Böylece dinleyici, hem konuşucunun ifadesindeki gönderim hem de kendi yaptığı çıkarımlar aracılığı ile bağlam hakkında bilgi edinir ve ifade edilen sözceyi edinmekte ve bu bilgiler sayesinde yorumlayabilmektedir (1995: 12- 17). İşseverin bu ifadesinden de anlaşılacağı üzere varsayımlar gönderici ve alıcı arasındaki bir bağlam üzerinde oluşturulduğu ve göndericinin belirli bir bilgi birikimi sayesinde yorumlayabildiği vurgusu yapılmaktadır.

2.1.1.Dilbilimde Önvarsayımın Önemi

Dilbilim, insan iletişiminin işleyişini anlamak amacıyla dilin yapılarını, anlamını ve kullanımını inceleyen geniş kapsamlı bir bilim dalıdır. Bu bağlamda önvarsayım (presupposition), dilbilimsel analizlerde temel bir kavram olarak karşımıza çıkar. Önvarsayım, bir ifadenin doğru ya da yanlış olmasından bağımsız olarak, o ifadeyi anlamak için gerekli olan örtük bilgiyi ifade eder. Dilin işlevsel yapısını anlamada ve iletişimdeki etkinliğini çözümlemede, önvarsayımlar hem semantik (anlam bilimi) hem de pragmatik (dil kullanımı bilimi) açıdan incelenir.

2.1.1.2. Önvarsayımın Tanımı ve Dilbilimsel Temelleri

Dilbilimde önvarsayım, bir ifadenin doğru kabul edilmesi için gerekli olan ancak doğrudan ifade edilmeyen bilgiyi içerir. Örneğin, “Mehmet’in köpeği çok sadık” cümlesi, Mehmet’in bir köpeğinin olduğunu önvarsar. Bu bilgi, konuşmacı tarafından açıkça belirtilmemiş olsa da dinleyici tarafından önceden bilinmesi ya da anlaşılması beklenir.

Gottlob Frege (1892), önvarsayımı, bir ifadenin anlamı ile referansı (göndergesi) arasındaki ilişki çerçevesinde ele almıştır. Frege, bir ifadenin anlamını tam olarak kavrayabilmek için, o ifadenin göndergesinin doğruluğunu kabul etmek

gerektiğini savunur. Örneğin, “Sabah Yıldızı, Akşam Yıldızı'dır” cümlesi, her iki terimin de aynı gök cismine (Venüs gezegenine) gönderme yaptığını önvarsar (Frege, 1892).

John Searle (1969) ise konuşma edimleri teorisi bağlamında önvarsayımı, dilsel ifadelerin başarı koşulları arasında ele almıştır. Searle'a göre, bir ifadenin anlamını taşımakla kalmayıp, aynı zamanda bağlama uygun olması için önvarsayımlar barındırması gerekir. Örneğin, birine “Pencereyi kapatabilir misin?” denildiğinde, bu ifade pencerenin açık olduğunu ve konuşmacının kapatılmasını istediğini varsayar (Searle, 1969).

2.1.1.3. Önvarsayımın Dilbilimdeki İşlevleri

Önvarsayım, dilin hem teorik analizinde hem de günlük iletişimde anlam oluşturma süreçlerinde kritik bir işlev görür. Bu işlevler, semantik ve pragmatik yaklaşımlar çerçevesinde ele alınabilir:

2.1.2. Semantik Bağlamda Önvarsayım

Semantik bağlamda önvarsayımlar, ifadelerin mantıksal doğruluk ve tutarlılık taşımalarını sağlar. Bir ifadenin anlamı, ifade edilen önermeler kadar, o önermenin dayandığı örtük bilgilere de dayanır. Örneğin:

- “Kraliçe hasta değil” cümlesi, bir kraliçenin var olduğu bilgisini önvarsayar. Bu tür önvarsayımlar, bir metnin ya da ifadenin anlamının, bağlamdan bağımsız olarak kavranmasını mümkün kılar (Levinson, 1983).

2.1.3. Pragmatik Bağlamda Önvarsayım

Pragmatik bağlamda önvarsayım, dilin ekonomik ve etkili bir şekilde kullanılmasını sağlar. Konuşmacı, her detayı ifade etmek yerine, dinleyicinin önvarsayımları tamamlamasını bekler. Örneğin:

- “Toplantı ertelendi” ifadesi, bir toplantının planlanmış olduğu ve dinleyicinin bundan haberdar olduğu önvarsayımını taşır.

H.P. Grice (1975), konuşmada işbirliği ilkesi kapsamında, önvarsayımların, ifadelerin örtük anlamlarını kavramada oynadığı rolü vurgulamıştır. Grice'a göre, konuşmacılar ve dinleyiciler arasındaki dilsel etkileşim, büyük ölçüde bu tür örtük anlamlar üzerine inşa edilir (Grice, 1975).

2.1.4. Önvarsayımın Edebi ve Kültürel Bağlamdaki Rolü

Dilbilimde önvarsayımın işlevi yalnızca semantik ve pragmatik analizle sınırlı kalmaz. Özellikle edebiyat ve kültür çalışmalarında, metinlerarasılık, bağlamsal anlam yaratımı ve kültürel kodların korunmasında da önvarsayımlar önemli bir rol oynar:

- **Edebi Metinlerde Önvarsayım:** Edebi eserlerde kullanılan metaforlar, imgeler ve semboller, okuyucunun bu kültürel kodlara aşinalığını varsayar. Örneğin, Divan edebiyatında baharın yenilenmeyi ve aşkı temsil etmesi, bu dönemin okuyucularının bu tür kodlara hakimiyetini gerektirir. Roland Barthes (1967), bir metnin anlamının yalnızca yazardan değil, okuyucunun önvarsayımlarından da kaynaklandığını belirtir (Barthes, 1967).
- **Kültürel Kodların Taşınması:** Dil, bir toplumun kültürel değerlerini ve sembollerini taşır. Örneğin, bir atasözü ya da deyim, hem söyleyen hem de dinleyen arasında ortak bir kültürel bağlamın varlığını uzlaşımsal önvarsayım olarak önvarsayar.

2.2.Önvarsayım Yaklaşımları

Dilbilimde **önvarsayım (presupposition)**, bir ifadenin anlamını oluşturmak için gerekli olan ve genellikle açıkça belirtilmeyen örtük bilgiyi ifade eder. Dilbilimciler, önvarsayımı dilsel bağlam, iletişim ve anlamlandırma süreçleri içerisinde ele almış, konuyla ilgili farklı yaklaşımlar ve teoriler geliştirmişlerdir. Bu yaklaşımlar, önvarsayımların dilsel işleyişini açıklamada farklı boyutları ele alır ve dilin iletişimsel işlevini anlamada kritik öneme sahiptir.

2.2.1. Semantik Yaklaşım

Semantik yaklaşım, önvarsayımı ifadelerin mantıksal yapısı ve anlamları çerçevesinde ele alır. Bu bağlamda, bir ifadenin doğru ya da yanlış olmasından bağımsız olarak, ifade edilen bilgiye dayalı örtük varsayımlar bulunur.

2.2.2.Frege'nin Anlam ve Gönderge Teorisi

Gottlob Frege (1892), önvarsayımı dildeki anlam (sense) ve gönderge (reference) ilişkisiyle açıklamıştır. Frege'ye göre, bir ifadenin anlamını tam olarak kavrayabilmek için, onun göndergesinin doğruluğunu kabul etmek gerekir. Örneğin:

- “Zeus’un şimşegi güçlüdür” ifadesi, Zeus’un varlığını önvarsar. Ancak, bu gönderge doğru kabul edilmese bile ifadenin anlamı kavranabilir.

Frege’nin bu yaklaşımı, semantik önvarsayımların mantıksal analizine dayalı ilk önemli teori olarak kabul edilir ve dilbilimin anlam bilimi alanındaki çalışmaların temelini oluşturur (Frege, 1892).

2.2.3.Karttunen ve Gerçeklik Bağlamı

Lauri Karttunen (1971), semantik önvarsayımları doğruluk koruma bağlamında ele almıştır. Ona göre, bir ifade olumsuz hale getirilse bile, önvarsayımlar değişmeden kalır. Örneğin:

- “Ayşe’nin kedisi yok” ifadesi, Ayşe’nin bir kedisi olduğu bilgisini önvarsayar. Karttunen bu bağlamda, önvarsayımların dilsel ifadelerin bağlamdan bağımsız olarak sabit anlam taşımalarını sağladığını öne sürmüştür (Karttunen, 1971).

2.3. Pragmatik Yaklaşım

Pragmatik yaklaşım, önvarsayımı dilin kullanımına dayalı olarak ele alır. Bu bağlamda, bir ifadenin anlamı yalnızca mantıksal yapıya değil, aynı zamanda bağlama ve konuşma durumuna bağlıdır.

2.3.1.Grice ve İşbirliği İlkesi

H.P. Grice (1975), pragmatik önvarsayımları işbirliği ilkesi bağlamında incelemiştir. Grice’a göre, konuşmacı ve dinleyici arasında bir anlam paylaşımı vardır ve konuşmacı, dinleyicinin bağlamı anladığını varsayar. Örneğin:

- “Toplantı ertelendi” ifadesi, dinleyicinin bir toplantının planlandığını zaten bildiğini varsayar.

Grice, bu tür önvarsayımların dilin iletişimdeki etkinliğini artırdığını ve anlam boşluklarını doldurduğunu savunur (Grice, 1975).

2.3.2.Searle ve Konuşma Edimleri

John Searle (1969), önvarsayımları konuşma edimlerinin bir parçası olarak ele almıştır. Searle, konuşmacının ifadeleriyle örtük bir bağlam yarattığını ve bu bağlamın önvarsayımlar aracılığıyla desteklendiğini savunur. Örneğin:

- “Özür dilerim” ifadesi, konuşmacının bir hata yaptığını ve bu hatanın farkında olduğunu öñvarsayar (Searle, 1969).

2.3. Dinamik Yaklaşım

Dinamik yaklaşımlar, öñvarsayımların ifadeler arasında nasıl taşındığını ve bağlamın anlam üzerindeki etkisini araştırır. Bu yaklaşım, özellikle metin çözümlemesi ve doğal dil işleme (NLP) gibi alanlarda büyük önem taşır.

2.3.1.Stalnaker ve Ortak Zemin

Robert Stalnaker (1974), öñvarsayımları konuşmacı ve dinleyicinin paylaştığı ortak zemin (common ground) bağlamında ele almıştır. Stalnaker’a göre, bir konuşma sırasında taraflar, örtük bilgiler aracılığıyla bir anlam paylaşımı gerçekleştirir.

- “Ali üniversiteye kabul edildi” ifadesi, Ali’nin bir üniversiteye başvurduğu bilgisini ortak zemin olarak varsayar.

Stalnaker, öñvarsayımların anlam yaratımında bağlamı şekillendiren unsurlar olduğunu savunur (Stalnaker, 1974).

2.3.2.Van der Sandt ve Dinamik Semantik

Rob van der Sandt (1992), öñvarsayımların bağlama nasıl entegre edildiğini ve bağlamdaki değişimle nasıl etkileşim kurduğunu incelemiştir. Bu teoriye göre, öñvarsayımlar bağlamsal olarak oluşturulur ve dinleyicinin bilgisine göre uyarlanır (van der Sandt, 1992).

2.5. Bilişsel ve Nörolinguistik Yaklaşımlar

Dilbilim alanında öñvarsayımlar yalnızca semantik ve pragmatik bağlamlarda değil, bilişsel süreçler çerçevesinde de ele alınmaktadır. Bu yaklaşımlar, öñvarsayımların insan zihninde nasıl işlendiğine ve yorumlandığına odaklanır.

2.5.1.Sperber ve Wilson: Relevans Teorisi

Dan Sperber ve Deirdre Wilson (1986), Relevans teorisi ile öñvarsayımların alıcı tarafından nasıl işlendiğini açıklamıştır. Bu teoriye göre, bir ifadenin anlamı, alıcının bilişsel çabası ile bağlamın sunduğu bilgi arasındaki dengenin bir sonucudur.

Önvarsayımlar, bağlamı zenginleştirerek iletişimde bilişsel yükü azaltır (Sperber & Wilson, 1986).

2.5.2.Nörolinguistik Perspektif

Modern nörolinguistik araştırmalar, önvarsayımların beyinde nasıl işlendiğini ve anlamlandırıldığını incelemektedir. Özellikle FMRI ve EEG gibi teknikler, önvarsayımların bağlamsal anlam yaratma süreçlerine katkısını göstermektedir (Kutas & Federmeier, 2011).

Önvarsayım, dilin anlam yaratma süreçlerinin merkezinde yer alır. Semantik yaklaşımlar, önvarsayımları ifadelerin mantıksal yapıları çerçevesinde analiz ederken, pragmatik yaklaşımlar bu süreçlerin bağlamla ilişkisini inceler. Dinamik ve bilişsel yaklaşımlar, önvarsayımların bağlam içinde nasıl dönüştüğünü ve zihinsel süreçlerde nasıl işlediğini anlamamıza olanak tanır. Bu bağlamda, önvarsayım, dilin teorik ve pratik düzeydeki işleyişini açıklamada vazgeçilmez bir araçtır.

2.6.Önvarsayım Tetikleyicileri

Önvarsayımlar, dilsel iletişimin bir parçası olan örtük anlamlar aracılığıyla, konuşma bağlamında zaten var olduğu varsayılan bilgilerin iletilmesini sağlar. Bu örtük anlamlar, dilbilimde belirli ifadeler ve yapılar tarafından tetiklenir ve bu ifadeler “önvarsayım tetikleyicileri” olarak adlandırılır. Önvarsayım tetikleyicilerinin incelenmesi, dilin semantik ve pragmatik düzeydeki işleyişini anlamamıza yardımcı olur (Schwarz, 2016).

2.6.1. Önvarsayım Tetikleyicilerinin Tanımı ve İşlevi

Önvarsayım tetikleyicileri, bir ifadenin söylenmediği takdirde bağlam içinde eksik kalacak bir bilgi parçasını harekete geçirir. Bu tetikleyiciler, cümlelerin doğruluk değerine bakılmaksızın, örtük bilgiyi iletişimde etkin hale getirir. Örneğin:

- “Ahmet’in köpeği havladı.”

Bu cümledeki “Ahmet’in köpeği” ifadesi, Ahmet’in bir köpeği olduğu bilgisini önvarsayar.

Bu tür ifadeler, dilin anlam yaratma sürecinde şu işlevleri yerine getirir:

- **Bağlamsal Bilgi Sağlama:** İletişim ortamında varsayılan bilgiyle örtüşen anlamlar yaratır.

- **İletişim Ekonomisi:** Önvarsayımlar, tekrar edilen bilgiyi kodlamadan iletişimde etkinliği artırır (Tiemann et al., 2015).

2.7.Önvarsayım Tetikleyici Türleri

Önvarsayım tetikleyicileri, farklı dilbilimsel yapılarla ilişkilidir. Bu yapılar, hem semantik hem de pragmatik düzeyde anlam yaratır ve dinleyicinin veya okuyucunun bağlamı algılama biçimini etkiler.

a. Belirli İfadeler (Definite Descriptions)

Belirli ifadeler, belirtilen bir referansın varlığını önvarsayar.

- Örnek: “Evdeki kitapları masaya koy.”

Bu cümlede, “evde kitapların olduğu, ev dışındaki kataplardan bahsedilmediği” bilgisi önvarsayım olarak kabul edilir.

Bu tür ifadeler, Russell’ın tanım kuramıyla ilişkilendirilmiş ve bağlamdaki referans sorunlarının çözümünde etkili olduğu savunulmuştur (Russell, 1905).

b. Olgusal Fiiller (Factive Verbs)

Olgusal fiiller, tamamlayıcı cümlelerin doğru olduğunu varsayar.

- Örnek: “Merve, sınavı geçtiğini biliyor.”
Burada, Merve’nin sınavı geçtiği bilgisi önvarsanır.

Karttunen (1971), bu tür fiillerin doğruluk yükü taşıdığını ve anlam yaratma sürecinde kritik bir işlev üstlendiğini vurgulamıştır (Karttunen, 1971).

c. Tekrar Eden Zaman İfadeleri (Temporal Adverbs)

Tekrar eden zaman ifadeleri, daha önce gerçekleşmiş bir olayın varlığını önvarsar.

- Örnek: “Ali yine toplantıya geç kaldı.”
Bu cümle, Ali’nin daha önce de geç kaldığını önvarsar.

Tiemann ve arkadaşlarının çalışması, bu tür tetikleyicilerin dinleyici üzerindeki bilişsel yükünü incelemiş ve tekrar eden yapıların hafıza süreçlerini tetiklediğini göstermiştir (Tiemann et al., 2015).

d. Karşılaştırmalı Yapılar

Karşılaştırmalar, kıyaslama yapılan nesne ya da durumun varlığını önvarsar.

- Örnek: “Bu tablo, diğerlerinden daha renkli.”
Burada, başka tabloların da var olduğu bilgisi önvarsanır.

e. Koşul Yapıları (Counterfactual Conditionals)

Koşul yapıları, gerçekleşmemiş ya da olanaksız durumları ifade ederken mevcut durumu önvarsar.

- Örnek: “Eğer yağmur yağmasaydı, dışarı çıkardık.”
Bu cümle, yağmurun yağdığı bilgisini önvarsar.

Stalnaker (1974), bu yapıların bağlamsal bilgiyi harekete geçirmedeki işlevini detaylandırmıştır (*Stalnaker, 1974*).

f. Sahiplik İfadeleri

Sahiplik yapıları, belirtilen sahiplik ilişkisinin varlığını varsayar.

- Örnek: “Ali’nin telefonu çaldı.”
Bu ifade, Ali’nin bir telefonu olduğunu önvarsar.

2.8. Güncel Araştırmalar ve Bulgular

Dilbilimde önvarsayım tetikleyicileri, bilişsel süreçler açısından da incelenmektedir. Schwarz (2016), tetikleyicilerin işleme maliyetlerini ve bağlama duyarlılığını deneysel olarak ele almıştır. Buna ek olarak, Van Der Sandt (1992), önvarsayımların bağlamda nasıl yerleştiğini açıklamış ve tetikleyicilerin dinleyicinin zihnindeki örtük bilgileri harekete geçirdiğini göstermiştir (Van Der Sandt, 1992). Türk dilinde önvarsayım tetikleyicileri arasında “-miş” ek-fiili ve “bile” edatı öne çıkar.

- Örnek: “Ali’nin geldiğini duydum.”
Bu ifade, Ali’nin gerçekten geldiğini önvarsar.

Önvarsayım tetikleyicileri, dilin semantik ve pragmatik düzeyde işleyişini anlamamızda temel bir rol oynar. Bu tetikleyiciler, örtük bilgiyi etkin bir şekilde ileterek bağlamsal anlam yaratır ve iletişimi daha etkili hale getirir. Güncel araştırmalar, tetikleyicilerin bilişsel süreçlerdeki rolünü daha derinlemesine ele almakta ve dilbilimsel teorilere katkı sağlamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ÖNVARSAYIM TÜRLERİ

Yapısal önvarsayım, dilin anlamını belirleyen ve cümlede kullanılan dilbilgisel yapıların yarattığı örtük anlamlardır. Bu tür önvarsayımlar, dilsel öğelerin, özellikle cümledeki belirli yapılar aracılığıyla ortaya çıkar. Dilbilgisel yapılar ve öğeler, iletişimde anlamın doğru bir şekilde aktarılmasını sağlamak için kritik bir rol oynar. Yapısal önvarsayımlar, dildeki semantik işlevi pekiştirir ve dinleyicinin ya da okuyucunun doğru anlamı çıkarabilmesi için gereklidir. Yapısal önvarsayımlar, cümledeki dilbilgisel öğelerin birbiriyle ilişkisini ve bunların anlam üzerindeki etkisini ele alır.

3.1.Yapısal Önvarsayım

3.1.1. Yapısal Önvarsayımın Tanımı

Yapısal önvarsayım, dildeki belirli yapısal öğelerin varlığıyla anlamın ortaya çıkmasıdır. Bu tür önvarsayımlar, cümledeki dilbilgisel yapısına dayanarak anlam yaratır. Cümledeki kurulumuna ve kullanılan dilbilgisel öğelere (fiil türleri, bağlaçlar, cümle dizilimi) bağlı olarak, bir anlam, varsayılan bir şekilde iletilir. Yapısal önvarsayımlar, dildeki belirli kurallara ve normlara dayalıdır. Örneğin, bir cümlede koşul bildirildiğinde, bu koşulun gerçekleşmesinin bir önvarsayım olduğu kabul edilir. Bu tür yapılar, anlamın tamamlanabilmesi için bir tür önkoşul sunar. Bir yapısal önvarsayım, bir cümledeki öğelerin yalnızca anlamı değil, aynı zamanda o anlamın varlığını da önceden kabul eder (Stalnaker, 1974).

Yapısal önvarsayımlar, dildeki belirli kurallara ve dilbilgisel normlara dayalıdır. Örneğin, bir cümlede koşul bildirildiğinde, bu koşulun gerçekleşmesinin bir önvarsayım olduğu kabul edilir. Yapısal önvarsayımlar, dilin anlam yaratma sürecinde merkezi bir rol oynar. Dilbilgisel yapılar, anlamı inşa ederken birbirine bağlı öğeler aracılığıyla bir anlam dünyası oluşturur. Bu yapılar, cümledeki yalnızca dilbilgisel doğruluğunu değil, aynı zamanda onun anlamını da belirler (Karttunen, 1971).

3.1.2. Yapısal Önvarsayım Türleri ve Örnekler

Yapısal önvarsayımlar, dilin farklı yapısal öğeleri aracılığıyla türetilir. Bu tür önvarsayımlar, dilin işleyişini anlamamıza yardımcı olur. Aşağıda, yapısal önvarsayım türleri ve her bir türle ilgili örnekler verilmiştir.

a. Sahiplik Yapıları

Sahiplik yapıları, bir nesnenin ya da varlığın sahibini belirten dilbilgisel yapılar kullanılarak oluşturulur. Bu yapılar, belirli bir varlığın varlığını kabul eder ve onu sahiplik ilişkisi içinde konumlandırır. Bu tür yapılar, dilde sahiplik ilişkisi oluşturarak anlamın doğru bir şekilde iletilmesini sağlar. Bu yapıların varlığı, dilde başka bir anlam yaratmak için gereklidir. Sahiplik yapıları, dilin anlam yaratma sürecinde önemli bir yer tutar (Schwarz, 2016).

Örnek 1:

“Ali'nin arabası kırmızı.”

Bu cümlede, “Ali'nin arabası” ifadesi, bir arabayı ve bu arabanın sahibi olan Ali'yi önvarsayar. Cümlemin anlamını doğru anlayabilmek için, “Ali'nin bir arabası olduğu” bilgisi gereklidir.

Örnek 2:

“Hasan'ın kardeşi İstanbul'a taşındı.”

Bu cümlede, Hasan'ın bir kardeşi olduğu ve bu kardeşin İstanbul'a taşınmış olması varsayılır. Bu tür yapılar, dilde sahiplik ilişkisi oluşturarak anlamın doğru bir şekilde iletilmesini sağlar (Stalnaker, 1974).

b. Koşul Cümleleri

Koşul cümleleri, belirli bir durumun, başka bir durumun gerçekleşmesine bağlı olduğunu önvarsayar. Bu tür yapılar, bir olayın gerçekleşmesi için başka bir olayın önkoşul olarak kabul edilmesini gerektirir. Koşul yapısının dildeki anlamı, her iki olayın arasındaki nedensel ilişkiyi içerir (Russell, 1905).

Örnek 1:

“Eğer yağmur yağarsa, dışarı çıkamayız.”

Bu cümlede, yağmurun yağması, dışarı çıkmama durumunun gerçekleşmesi için gerekli koşul olarak kabul edilir. Burada, yağmurun varlığı ve dışarı çıkmama durumu arasındaki bağlantı önvarsayılır.

Örnek 2:

“Eğer sabah erken kalkarsan, işine zamanında gidebilirsin.”

Bu örnekte, erken kalkmanın işine zamanında gitmenin önkoşulu olduğu varsayılır. Koşul yapısının dildeki anlamı, her iki olayın arasındaki nedensel ilişkiyi içerir (Schwarz, 2016).

c. Olgusal Fiiller (Factive Verbs)

Olgusal fiiller, bir durumun varlığı ya da gerçekleşmesi hakkında belirli bir bilgi aktaran fiillerdir. Bu fiiller, ifade edilen durumun doğruluğunu önvarsayar. Olgusal fiillerle kurulan cümlelerde, genellikle bir olayın ya da durumun gerçekleştiği varsayılır. Faktif fiiller, dildeki anlamı oluştururken, aktarılan durumların doğruluğunun önceden kabul edilmesini sağlar (Karttunen, 1971).

Örnek 1:

“Ali, senin gittiğini fark etti.”

Bu cümlede, Ali’nin, kişinin gitmiş olduğunu fark etmesi, kişinin gitmiş olduğunu varsayar. Cümlede “fark etmek” fiili kullanıldığı için, kişinin gitmiş olduğu gerçeği kabul edilmiştir.

Örnek 2:

“Ayşe, onun toplantıya geç kaldığını bildi.”

Bu cümlede de “bildi” fiili, bir olayın varlığını kabul eder. Ayşe’nin, geç kalma durumunu bilmesi, o durumun gerçek olduğunu varsayar (Stalnaker, 1974).

d. Belirli Tanımlamalar

Belirli tanımlamalar, bir varlık ya da ögenin belirli bir özelliğini ya da durumunu tanımlar ve bu varlığın varlığını önvarsayar. Cümlelerin anlamı, bu varlık ya da ögenin mevcut olduğuna dayalıdır. Belirli tanımlamalar, cümlede anlamın doğru bir şekilde aktarılabilmesi için gerekli olan varsayımsal bilgi sağlar (Russell, 1905).

Örnek 1:

“Ali’nin en sevdiği kitap, ‘Şiir ve Toplum’.”

Bu cümlede, ‘Şiir ve Toplum’ adlı kitabın varlığı kabul edilir. Bu kitap hakkında bilgi sahibi olmak, cümlenin anlamını doğru bir şekilde kavrayabilmek için gereklidir.

Örnek 2:

“O, bana en yakın olan arkadaşımdır.”

Burada, “en yakın olan” ifadesi, bir insanın varlığına ve onun belirli özelliklerine dair bir bilgi önvaryayar. Bu kişi hakkında belirli bir ilişkiyi kabul etmek, cümlelerin doğru anlaşılmasını sağlar (Schwarz, 2016).

e. Zıtlık ve Karşıtlık Cümleleri

Zıtlık ya da karşıtlık içeren cümlelerde, iki farklı durumun ya da kavramın karşılaştırılması yapılır. Bu tür cümlelerde, her iki durumun ya da kavramın varlığı birbirini koşullar. Zıtlık yapıları, bir cümlelerin doğru anlaşılması için birbirine zıt iki durumun varlığını kabul eder.

Örnek 1:

“Ayşe mutlu, Ahmet üzgün.”

Bu cümlede, Ayşe'nin mutlu olduğu ve Ahmet'in üzgün olduğu varsayımı yapılır. Cümlelerin anlamı, bu iki zıt durumun birbirini kapsamayıyla oluşur.

Örnek 2:

“Ali iyi bir öğrenci, Ahmet ise başarısız.”

Bu örnekte de iki durum karşıt bir biçimde ifade edilir. Ali'nin başarılı olduğu ve Ahmet'in başarısız olduğu bilgisi cümlede önvaryayılır (Russell, 1905).

3.1.3. Yapısal Önvaryayımların Önemi

Yapısal önvaryayımlar, dilin anlam yaratma sürecinde büyük bir öneme sahiptir. Dilbilgisel yapılar, anlamı inşa ederken birbirine bağlı öğeler aracılığıyla bir anlam dünyası oluşturur. Bu yapılar, sadece dilin doğru bir şekilde işleyebilmesini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dildeki semantik ilişkilerin nasıl kurulduğunu da anlamamıza yardımcı olur. Yapısal önvaryayımlar, dilin doğru anlaşılabilmesi için gerekli olan gizli anlamları ve bağlamaları ortaya çıkarır.

Yapısal önvaryayımlar, dildeki anlamın oluşmasını sağlayan önemli bir bileşendir. Dilbilgisel yapılar, anlamın doğru bir şekilde iletilmesi için gereklidir ve bu yapılar, dilin iletişimsel işlevini yerine getirmesinde kritik bir rol oynar. Yapısal önvaryayımlar, dilin evrimini ve anlam üretme sürecini daha iyi anlamamıza olanak tanır. Bu alandaki araştırmalar, dilbilimcilerin dilin anlam yapısını daha derinlemesine incelemelerine olanak sağlar.

3.2.Sözlüksel Önvarsayım

Dilbiliminde, sözlüksel önvarsayım, bir dilsel ifadenin, özellikle de bir cümlenin, içerdiği ancak doğrudan belirtilmeyen anlamı ifade eder. Bu tür önvarsayımlar, dilsel yapıların doğal bir parçasıdır ve genellikle cümlenin doğru bir şekilde anlaşılabilmesi için kabul edilmesi gereken bilgi birikimlerini içerir. Sözlüksel önvarsayımlar, dilin anlam yapısında varlık gösterirken, okuyucunun veya dinleyicinin bu bilgiye dair farkındalık oluşturmaya yardımcı olur (Beaver, 2001; Potts, 2013).

Örneğin, “Ayşe, dün okula gitmiş” cümlesi, bir yargı içermesinin ötesinde, “Ayşe’nin daha önce okula gitmiş olduğu” önvarsayımını içerir. Burada, cümlede geçmiş zaman kullanımı, dinleyiciye, Ayşe’nin geçmişte okula gitmiş olmasını varsaymasını zorunlu kılar. Bu, dilin sözlüksel yapılarına dayalı bir önvarsayımdır. Bir diğer örnek ise “O eski kitabı buldun mu?” cümlesidir. Bu ifade, “kitabın eski olduğuna dair bir bilgi” önvarsayımını içerir. Bu tür önvarsayımlar, dilin yapısal öğeleriyle bağlantılı olarak anlamın şekillenmesini sağlar (Karttunen, 1973).

3.2.1.Sözlüksel Önvarsayımın Pragmatik İşlevi

Sözlüksel önvarsayımlar, dilin anlam aktarımında pragmatik bir işlev üstlenir. Bu tür önvarsayımlar, toplumsal bağlam ve kültürel normlarla iç içe geçerek anlamın doğru bir şekilde algılanmasını sağlar. Dilin pragmatik işlevleri, sözlüksel önvarsayımların nasıl çalıştığını açıklamada önemlidir. Dinleyici veya okuyucu, bir ifadeyi anlamlandırırken yalnızca yüzeydeki dilbilgisel yapıyı değil, aynı zamanda kültürel ve toplumsal bilgileri de göz önünde bulundurur.

Örneğin, “Ayşe hala evli” cümlesinde, “hala” kelimesi, dinleyicinin Ayşe’nin evli olduğu bilgisini önceden bilmesini varsayar. Burada, “Ayşe’nin geçmişte evli olduğu” bilgisi bir önvarsayım olarak ortaya çıkar. Yani, “hala” kelimesi, geçmişte evlilik durumu olan birinin bu durumu devam ettiriyor olduğu anlamını taşır. Eğer dinleyici, bu evliliğin önceden var olduğu bilgisini bilmiyorsa, cümle eksik bir anlam taşır. Bu tür önvarsayımlar, dinleyicinin anlamı doğru şekilde inşa etmesine olanak tanır (Levinson, 1983).

3.2.2.Sözlüksel Önvarsayımın Dil Bilgisel Yapılarla İlişkisi

Dilbilgisel yapılar, sözlüksel önvarsayımların tetiklenmesinde büyük rol oynar. Belirli dilbilgisel öğeler, sözlüksel önvarsayımlar oluşturur. Örneğin, Türkçede kullanılan “yine” kelimesi, “önceden olmuş bir eylemin tekrarlandığını” varsayar. “Ayşe yine okula gitti” cümlesinde, “yine” kelimesi, Ayşe'nin daha önce de okula gitmiş olduğu bilgisini dinleyiciye bildirir. Bu kelime, cümlede doğrudan belirtilmese de, geçmişteki bir olayın varlığını varsayar ve dinleyicinin bu bilgiyi kabul etmesini gerektirir (Günay, 2003).

Bir diğer örnek ise, “Eski araba bozuldu” cümlesidir. Burada “eski” kelimesi, arabanın geçmişte bir zamana ait olduğunu, dolayısıyla daha önce var olan bir nesneyi işaret ettiğini varsayar. Bu tür dilbilgisel yapıların kullanımı, cümlenin anlamını doğru bir şekilde anlamak için önceki bilgiye dayalı bir varsayımı gerektirir.

3.2.3.Sözlüksel Önvarsayım ve Anlamın Derinliği

Sözlüksel önvarsayımlar, dildeki anlamın daha derin bir yapısına işaret eder. Dilin yüzeyine bakıldığında, sadece doğrudan iletilen bir anlam vardır. Ancak dilbilgisel yapılar ve kullanılan kelimeler, bir önvarsayım yaratır ve bu önvarsayım, dilin derinlikli anlam yapısını oluşturur. Bu, dilin anlamlandırma kapasitesini zenginleştirir ve daha karmaşık anlam ilişkilerinin ortaya çıkmasına olanak tanır (Seuren, 1997).

Bir örnek olarak “Ayşe evli” cümlesine bakalım. Bu basit ifade, sadece Ayşe'nin evli olduğu bilgisini içeriyor gibi görünse de, dilin daha derin bir düzeyinde, Ayşe'nin evli olduğu ve geçmişteki bir ilişkisinin var olduğuna dair bir önvarsayım bulunur. Bu tür dilsel yapılar, anlamın daha karmaşık bir biçimde inşa edilmesine yol açar ve dilin zenginliğini artırır.

Sözlüksel önvarsayım, dilin anlam yapısının önemli bir bileşenidir. Bu tür önvarsayımlar, cümlelerde kullanılan dilbilgisel yapılar ve kelimeler aracılığıyla ortaya çıkar ve anlamın daha derin bir şekilde anlaşılmasını sağlar. Dilin pragmatik işlevleriyle bağlantılı olarak, sözlüksel önvarsayımlar, toplumsal ve kültürel bağlamda anlam aktarımını kolaylaştırır. Sonuç olarak, sözlüksel önvarsayımlar, dilin anlamı doğru ve etkili bir şekilde iletmesinde kritik bir rol oynar.

3.3.Varoluşsal Önvarsayım

Varoluşsal önvarsayım, dilsel ifadelerde bahsedilen bir olay, kişi, nesne ya da durumun varlığını kabul etme üzerine kurulu bir dilsel yapıdır. Bu tür önvarsayımlar, dilde kullanılan yüklem, zamirler ve diğer dilsel öğeler aracılığıyla ortaya çıkar. Varoluşsal önvarsayım, cümlede geçen bir ögenin, anlatımda belirli bir varlık ya da durumun mevcut olduğunu önceden varsayar ve dinleyicinin ya da okuyucunun bu varlık ya da durumu kabul etmesini sağlar. Bu tür önvarsayımlar genellikle, belirli bir varlığın veya olgunun dilde var olduğu kabulü ile ilişkilidir.

Varoluşsal önvarsayımlar, dildeki anlamları inşa ederken belirli varlıkların, olayların veya durumların var olduğunu kabul eder. Bu tür önvarsayımlar, dilin yapısal özelliklerinden ziyade, içerdiği anlamın, anlatıcının varsaydığı bir durumu ifade etmesine dayanır. Varoluşsal önvarsayım, bir şeyin ya da bir kişinin var olmasını kabul etmeyi gerektirir. Çoğunlukla özel isimlerin, zamirlerin ve olumsuz yapıların kullanımıyla ortaya çıkar.

Varoluşsal önvarsayım, anlam birimlerinin temelinde yer alan, anlatılan varlıkların ya da olguların var olduğuna dair varsayımlar oluşturur. Bu önvarsayım türü, dilbilimsel anlamda sıklıkla kullanılan yüklem ve zamirler tarafından tetiklenir. Bir cümledeki yüklem, özel isim veya belirli bir zamir, bahsedilen kişinin, nesnenin ya da olayın var olduğunu kabul ettirir. Varoluşsal önvarsayım, belirli bir varlıkla ilgili düşünce ya da ifade edilmeye başlanan durumun, var olduğu ve dilsel ifade içerisinde bir kabulde bulunulduğu varsayımına dayanır.

Varoluşsal önvarsayımlar, dilde özellikle belirli yapılarla öne çıkar. Özel isimler, tanımlar, yüklem ve zamirler bu tür önvarsayımları oluşturur. Strawson (1950) ve Frege (2012) gibi dilbilimciler, varoluşsal önvarsayımın dilde anlam oluşturulmasında kritik bir rol oynadığını vurgulamışlardır. Frege, varoluşsal önvarsayımın özellikle belirli cümle yapılarında, yüklem, doğru kullanımıyla ortaya çıktığını savunmuştur. Strawson ise, özellikle referans kavramı ile varoluşsal önvarsayımları ilişkilendirerek bu türün mantıksal anlam oluşturma sürecinde önemli bir işlevi olduğunu belirtmiştir.

3.3.1.Varoluşsal Önvarsayım Türünün Özellikleri

Varoluşsal önvarsayım, dildeki anlam yapılarını temellendiren ve cümlede geçen öğelerin varlığına dair kabulde bulunan bir türdür. Dilin yapısı, bir ögenin var olduğu ve kabul edilmesi gerektiği varsayımını yaratır. Varoluşsal önvarsayım türü, temelde şu özellikleri taşır:

Bir varlığın var olduğuna dair kabul: Varoluşsal önvarsayım, belirli bir varlığın var olduğuna dair bir kabule dayanır. Bu, dilin anlamını oluşturan unsurların temelinde yatan, bir şeyin varlığına dayalı kabul içerir.

Zamir ve yüklem kullanımı: Dilin anlamını oluştururken, zamirlerin ve yüklemelerin doğru kullanımı bu tür önvarsayımları tetikler. Özellikle “o”, “bu” gibi belirli zamirler, varlıkların var olduğu varsayımını oluşturan unsurlar olarak işlev görür.

Olumsuz yapılarla ilişki: Olumsuz ifadeler, bir varlığın var olmadığı kabulünü değil, var olduğunu ancak belirli bir olgunun gerçekleşmediği varsayımını oluşturur.

3.3.2.Varoluşsal Önvarsayım Örnekleri

Varoluşsal önvarsayımlar, dildeki özel isimler, zamirler, yüklemeler ve olumsuz yapılarla belirgin hale gelir. Bu tür önvarsayımlar, dildeki öğelerin anlamının önceki varsayımlar üzerine inşa edilmesini sağlar. Aşağıda varoluşsal önvarsayımlar içeren örnekler verilmiştir:

Özel İsimlerin Kullanımı:

- **Cümle:** “Ali evdeydi.”
- **Varoluşsal önvarsayım:** Bu cümlede “Ali” özel ismi, belirli bir kişinin var olduğunu ve evde olduğunu kabul eder. Bu cümle, Ali'nin var olduğu kabulüyle anlam kazanır.
- **Açıklama:** “Ali” ismi özel bir isim olup, belirli bir kişiyi işaret eder. Bu kişi, cümlede var olan bir varlık olarak kabul edilir.

Olumsuz Cümle Yapıları:

- **Cümle:** “Ali eve gelmedi.”
- **Varoluşsal önvarsayım:** Burada, “Ali” isminin varlığı kabul edilir. Ancak, cümle Ali'nin eve gelmediğini belirtmektedir.

- **Açıklama:** Bu tür bir cümlede, olumsuz yapı kullanılarak, varlık olan “Ali”nin belirli bir eylemi gerçekleştirmediği ifade edilir. Varoluşsal kabul burada, “Ali”nin varlığıdır.

Belirli Tanımlarla Yapılan Cümleler:

- **Cümle:** “O kitap çok ilginçti.”
- **Varoluşsal önvarsayım:** “Kitap” kelimesi burada bir varlık olarak kabul edilir. “O kitap” ifadesi, belirli bir nesnenin var olduğuna dair bir kabul yaratır.
- **Açıklama:** “Kitap” kelimesi, bir nesnenin varlığını kabul eder. Burada bahsedilen kitap, izleyicinin zihninde bir varlık olarak mevcuttur.

Zamir Kullanımı:

- **Cümle:** “Bütün çocuklar burada.”
- **Varoluşsal önvarsayım:** “Burada” zamiri, belirli bir grup çocuğun var olduğunu varsayar. Bu cümledeki çocuklar, dinleyicinin zihninde var olan bir grup olarak kabul edilir.
- **Açıklama:** Burada, “çocuklar” zamiri bir varlık grubu olarak kabul edilir. Bu cümlede “çocuklar”ın var olduğu ve burada bulundukları kabul edilmektedir.

Özel İsimle Olumsuz Yapı:

- **Cümle:** “Mehmet henüz gelmedi.”
- **Varoluşsal önvarsayım:** Mehmet'in var olduğu kabul edilir. Burada “Mehmet”, bir kişi olarak varlığına işaret eder.
- **Açıklama:** Buradaki olumsuz yapı, bir kişinin varlığını yadsımamakta, sadece bu kişinin belirli bir eylemi yapmadığını belirtmektedir. “Mehmet” isminin varlığı önceden kabul edilen bir durumdur.

3.4.Olgusal Önvarsayım

Olgusal önvarsayım, bir ifadenin içerdiği bilginin doğruluğunu kabul eden ve bu bilgiyi tartışma konusu yapmadan iletişime dahil eden bir önvarsayım türüdür. Bu tür önvarsayımlar, genellikle “bilmek”, “fark etmek”, “üzülmek”, “anlamak”, “pişman olmak” gibi fiillerin kullanımıyla ortaya çıkar. Olgusal önvarsayım, konuşmacının ve

dinleyicinin paylaştığı bir bilgi zemini oluşturmayı amaçlar ve bu bilgiyi gerçek bir durum olarak kabul eder (Huang, 2011, s. 405).

Olgusal önvarsayımlar, ifade edilen bilginin doğruluğunu varsayarak konuşmanın akışını sağlar. Örneğin, “Ahmet yağmur yağdığını biliyor.” cümlesinde “yağmurun yağması” olayı gerçek bir durum olarak kabul edilmiştir. Bu, dinleyicinin de aynı bilgiyi kabul ettiğini varsayan bir iletişim stratejisine işaret eder (Beaver, 2001, s. 45).

3.4.1.Olgusal Önvarsayımların Yapısı ve İşlevi

Olgusal önvarsayımlar, genellikle bir önermeyi ifade eden ve bu önermenin doğruluğunu kabul eden belirli tetikleyiciler aracılığıyla ortaya çıkar. Bu tetikleyiciler, dilin pragmatik işlevlerinden biri olarak kabul edilir ve iletişimde ortak bir bilgi tabanı oluşturur. Örneğin, “Fark ettim ki toplantıya geç kalmışım.” cümlesinde “toplantıya geç kalmış olmak” fiili olgusal bir durum olarak kabul edilmiştir ve bu bilgi, cümleye dayanak sağlar (Potts, 2013, s. 170).

Olgusal önvarsayımlar, bilgi paylaşımını kolaylaştırır ve konuşmanın bağlamını güçlendirir. Bu tür önvarsayımlarda, bir bilginin doğru olup olmadığı değil, doğru olduğu kabul edilerek iletişim sağlanır. Bu durum, dilin bilişsel süreçlerdeki işlevselliğine de işaret eder (Gençtürk, 2018, s. 6).

3.4.2.Örnekler Üzerinden Olgusal Önvarsayımlar

“Ayşe sınavda başarılı olduğunu fark etti.”

Bu cümlede “fark etmek” fiili, “Ayşe’nin sınavda başarılı olması” bilgisinin doğru olduğunu varsayar. Bu bilgi, cümlemin temel önvarsayımını oluşturur.

“Babamın hastalandığını duyunca çok üzıldüm.”

Burada “üzülmek” fiili, “babamın hastalandığı” bilgisinin gerçek bir durum olduğunu varsayar.

“Ali’nin yalan söylediğini biliyorum.”

Bu cümlede “bilmek” fiili, “Ali’nin yalan söylediği” bilgisinin doğru olduğunu kabul eder.

Olgusal önvarsayımlar, konuşmacı ve dinleyici arasındaki iletişimde zımni bir anlaşmayı temsil eder. Bu önvarsayımlar, dilin hem pragmatik hem de bilişsel işlevlerini destekler ve dilin iletişimsel yönüne katkıda bulunur. Bu bağlamda, olgusal

önvarsayımların dil kullanımında ne kadar etkili bir araç olduğunu anlamak için dilbilimsel tetikleyiciler ve pragmatik bağlamlar üzerinde durmak gereklidir (Karttunen, 1973, s. 170).

3.5.Karşı Olgusal Önvarsayım

Bir olay ya da durumun *gerçekten* yaşanmamış, ancak varsayımsal olarak gerçekleşmiş olabileceği düşüncesine dayanan bir dilsel yapıdır. Bu tür önvarsayımlar, gerçekleşmeyen bir durumun, bir başka durumla nasıl sonuçlanabileceğini ima eder. Yani, gerçek durumu sorgulayan ve farklı bir senaryo öncesi varsayımda bulunan dilsel ifadeler içerir.

3.5.1.Karşı-Olgusal Önvarsayımın Özellikleri:

Gerçek Olmayan Durumlar: Karşı-olgusal önvarsayımlar, gerçekleşmemiş ya da gerçekleşmeyecek olaylara dayanır. Gerçekleşmeyen bir durumu anlatırken, "Eğer ... olsaydı ..." yapılarıyla ortaya çıkar.

Bağlantılı Şartlar: Bu tür önvarsayımlar, "Eğer" bağlacının kullanılmasıyla sıklıkla görülür. Bu bağlamda, karşı-olgusal önvarsayım, belirli bir durumun gerçekleşmiş olsaydı başka bir sonuç doğuracağını ima eder. Örneğin, "Eğer o gece yağmur yağmasaydı, yolculuk daha hızlı olurdu."

Gerçeklikten Sapma: Karşı-olgusal önvarsayımlar, olayların gerçekliğinden saparak, hayalî ya da olasılıksal bir durumu temsil eder. Gerçekten olmayan, ancak mümkün olabilecek bir durumu kabul eder.

İzleyiciye Seçim Şansı Sunma: Bu önvarsayımlar, bir tür "seçim yapma" durumunu içerir; çünkü olayın başka türlü gelişmesi ihtimali göz önünde bulundurulur.

Mantıksal Çelişki: Karşı-olgusal önvarsayımlar, gerçeğe aykırı olsalar da, mantıklı bir şekilde işlev görür. Çünkü bu tür yapılar, bir hipotetik durumu açıklarken, mantıksal olarak bir olgunun nasıl farklı bir biçimde gelişebileceğine dair bilgi verir.

3.6.Olgusal Olmayan Önvarsayım

Olgusal olmayan önvarsayım, doğruluğu kesin bir bilgiye dayanmayan, varsayımsal ya da hayali bir bağlam üzerinden üretilen önvarsayımlar için kullanılan bir türdür. Bu tür önvarsayımlar, bir olayın veya durumun gerçek olup olmadığını kesinleştirmek yerine, ifade edilen koşullar çerçevesinde değerlendirilir. Genellikle

dile getirilen ifadelerde olasılık, önerme ya da kurgusal bir bağlam yer alır. Bu bağlamda, olgusal olmayan önvarsayımlar, olgusal önvarsayımların aksine, dinleyici ya da okuyucudan belirli bir durumu hayal etmesini ya da kabul etmesini bekler (Huang, 2011, s. 412).

Olgusal olmayan önvarsayımlar, dilsel tetikleyiciler aracılığıyla ifade edilir ve bu tetikleyiciler, genellikle “eğer”, “şayet”, “keşke”, “farz edelim ki” gibi koşullu ifadeleri içerir. Bu ifadeler, önermeyi gerçeklikten ziyade bir olasılık bağlamında ele alır (Karttunen & Peters, 1979, s. 22).

3.6.1.Olgusal Olmayan Önvarsayımların Yapısı ve İşlevi

Bu tür önvarsayımlar, konuşmacının varsayımsal bir durumu tanımlamak ya da ifade etmek istediği durumlarda ortaya çıkar. Bir olayın gerçekleşmesi ya da gerçekleşmemesi, ifade edilen önvarsayımın doğrudan doğruluğunu etkilemez. Örneğin, “Eğer yağmur yağarsa piknik iptal olacak.” cümlesi, yağmurun gerçekten yağıp yağmayacağına dair kesin bir bilgi sunmaz; bunun yerine, belirli bir koşul üzerinden bir senaryo çizer (Beaver, 2001, s. 52).

Olgusal olmayan önvarsayımlar, metinlerde sıklıkla olay örgüsü, karakter düşünceleri ya da alternatif gerçeklikler oluşturmak için kullanılır. Bu tür ifadeler, okurun veya dinleyicinin zihninde belirli bir bağlam yaratma ve bu bağlama uygun beklentiler oluşturma amacı taşır (Potts, 2013, s. 175).

3.6.2.Örnekler Üzerinden Olgusal Olmayan Önvarsayımlar

“Keşke sınavdan daha yüksek not alsaydım.”

Bu cümlede, “sınavdan daha yüksek not alma” durumu gerçekte gerçekleşmemiştir. Ancak konuşmacı bu olasılığı dile getirerek varsayımsal bir durum ifade etmektedir.

“Eğer bu teklifi kabul etseydin, şimdi daha mutlu olabilirdin.”

Burada, “teklifi kabul etme” durumu gerçekleşmemiştir. Ancak ifade edilen varsayım, olgusal olmayan bir bağlam oluşturur.

“Farz edelim ki insanlar uçabiliyor.”

Bu cümlede “insanların uçması” olgusal olmayan bir durumdur ve tamamen hayali bir bağlam üzerine kurulmuştur.

Olgusal olmayan önvarsayımlar, gerçeklikle doğrudan bir bağlantı kurmak yerine, varsayımsal bir bağlam oluşturmayı hedefler. Bu tür önvarsayımlar, dilin kurgu, hayal gücü ve olasılıkları ifade etme işlevlerini destekler. Özellikle edebi metinlerde, olgusal olmayan önvarsayımlar, okuyucunun zihninde alternatif gerçeklikler ve senaryolar yaratma aracı olarak kullanılır. Pragmatik açıdan, bu önvarsayımlar dinleyicinin belirli bir durumu hayal etmesini sağlayarak iletişimde farklı bir boyut oluşturur (Beaver, 2001, s. 53).

Bu çalışmada Ötüken Neşriyatın 9. Basımı temel alınmıştır. Eserde yazım ve imlaya müdahale edilmemiş, olduğu gibi aktarılmıştır. Gerek eserin adında gerek şiirde “Kızılelma” ifadesi birleşik yazıldığından hem tezin adında hem de içeriğinde bu şekilde kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma nitel araştırma yöntemine göre ele alınmıştır. Veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Yapılmış olan anlambilim çalışması derinlemesine analiz gerektirdiğinden nitel araştırma yöntemleri ile uyumlu olmuştur. Doküman incelemesi yoluyla veriler toplanmış, elde edilen veriler betimsel analiz yöntemine göre analiz edilmiştir.

Nitel araştırma yöntemleri, bireylerin ve toplulukların dünyayı nasıl algıladığını ve anlamlandığını derinlemesine incelemek için geliştirilmiş önemli bir yaklaşımdır. Günay (2003), bu yöntemin bireylerin öznel gerçekliklerini ortaya çıkarmaya odaklandığını ve araştırmacının, katılımcıların anlatılarına dayalı olarak fenomeni anlamlandırmayı hedeflediğini ifade etmektedir. Bu bağlamda, nitel araştırmalar sıklıkla esnek bir yapıya sahip olup, araştırmacının topladığı verilere göre yönlendirilir. Örneğin, Karttunen (1973), kültürel pratiklerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinin büyük bir önem taşıdığını ve özellikle katılımcı gözlem ile bir topluluğun sosyal yapısının anlaşılabilirliğini savunur. Bir başka örnekte, Creswell (2013), bireylerin geçmiş deneyimlerini ve duygularını anlamak için derinlemesine görüşme tekniklerini önermekte, bu tekniklerin katılımcıların yaşantılarındaki anlam katmanlarını çözümlemek için etkili olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, Yin (2011), karmaşık sosyal olguların bir bağlam içerisinde analiz edilmesinin nitel yöntemlerin temel avantajlarından biri olduğunu dile getirir. Örneğin, bir okul ortamında öğretmenlerin eğitim yöntemlerini nasıl dönüştürdüklerini anlamak için derinlemesine görüşme ve doküman analizi bir arada kullanılabilir. Bu süreçte, araştırmacı topladığı veriler üzerinde içerik analizi gerçekleştirerek, ortaya çıkan temaları belirler ve bağlamla ilişkilendirir. Bu açıdan bakıldığında, nitel araştırma yöntemi, bireylerin kendi anlam dünyalarını ifade edebilmeleri için özgün bir alan yaratır ve araştırmacıya katılımcılarla empati kurarak onların bakış açılarını anlama fırsatı sunar (Denzin ve Lincoln, 2005). Böylece, bu yöntem hem bireysel hem de toplumsal düzeyde derinlemesine bilgi sağlamayı hedefler. Örneğin, bir köydeki tarım uygulamalarının yerel halk üzerindeki etkilerini araştırmak için yapılan bir çalışmada, katılımcı gözlem ve odak grup görüşmelerinin birlikte kullanılmasıyla, köylülerin tarımsal kararlarını

etkileyen faktörler belirlenebilir. Sonuç olarak, nitel araştırmalar, insanların sosyal çevrelerini ve bu çevreye verdikleri anlamları kapsamlı bir şekilde ele alan yöntemler sunmaktadır (Patton, 1990).

Temel Özellikleri

- Keşfetmeye Yönelik: Nitel araştırmalar, belirli bir sorunun ya da fenomenin daha önce incelenmemiş yönlerini anlamayı hedefler.
- Esnek Tasarım: Araştırma süreci, elde edilen verilere göre yönlendirilebilir. Önceden belirlenmiş bir hipotez yerine araştırma sürecinde ortaya çıkan bilgiler önemlidir.
- Bağlamsallık: Araştırma, olayların ya da olguların içinde bulunduğu sosyal, kültürel ya da çevresel bağlamı dikkate alır.
- Yorumlayıcı Yaklaşım: Veriler, araştırmacının gözlem ve analizlerine dayalı olarak yorumlanır.
- Küçük Ölçekli Çalışmalar: Genellikle küçük bir örneklem üzerinde çalışılır, ancak bu örneklemin derinlemesine incelenmesi hedeflenir.

Yöntem ve Teknikler

Nitel araştırmada kullanılan yöntem ve teknikler oldukça çeşitlidir:

Görüşmeler: Derinlemesine görüşmeler veya yapılandırılmamış mülakatlar, bireylerin deneyimlerini, düşüncelerini ve duygularını anlamayı hedefler.

Gözlem: Katılımcı gözlem ya da doğal ortamda gözlem gibi tekniklerle bireylerin veya grupların davranışları incelenir.

Doküman İncelemesi: Yazılı metinler, görseller, videolar gibi mevcut materyaller analiz edilerek bilgi elde edilir.

Odak Grup Görüşmeleri: Bir grup bireyin bir konu üzerine tartışmalarını kaydederek veri toplamak için kullanılır.

4.1. Veri Toplama Yöntemi ve Araçları

Araştırmanın verileri doküman incelemesi yöntemiyle elde edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2021), doküman incelemesini, yazılı materyallerin içerik, bağlam ve amaç açısından sistematik bir şekilde analiz edilmesi olarak tanımlar. Özellikle tarihsel bağlamda yapılan çalışmalarda doküman incelemesi, geçmişteki olayların daha iyi anlaşılmasına olanak sağlar. Örneğin, Osmanlı dönemindeki eğitim politikalarını

analiz etmek isteyen bir araştırmacı, döneme ait fermanları, arşiv belgelerini ve dönemin gazetelerini inceleyerek politika değişimlerini tespit edebilir. Benzer şekilde, Bowen (2009), döküman incelemesinin araştırma sürecinde genellikle diğer yöntemlerle birleştirildiğini ve çoklu yöntem kullanımının sonuçları daha güvenilir hale getirdiğini vurgular. Örneğin, bir etnografik çalışmada mülakatlardan elde edilen bulgular, katılımcıların geçmişte yayımladığı yazılarla doğrulanabilir. Bu yöntem, yalnızca tarihsel analizlerde değil, aynı zamanda güncel toplumsal sorunların anlaşılmasında da etkin bir araçtır.

Çalışmada veri toplama aracı olarak fişleme kullanılmıştır. Bu bağlamda veriler konuya uygun eserler taranarak işlenmeye çalışılmıştır.

4.2.Evren - Örneklem

Araştırmada evren olarak yeni Türk dili sahasına ait şiirler yer alırken örneklem olarak amaçlı örneklem yöntemi ile tespit edilen Kızıl Elma yer almaktadır.

4.3.Verİ Analizi

Elde edilen veriler betimsel analiz ile analiz edilmiş ve tematik tasnife gidilmiştir.

Betimsel analiz, nitel veri çözümleme yaklaşımlarından biridir ve elde edilen verilerin belirli temalar çerçevesinde özetlenmesi, düzenlenmesi ve doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulması sürecidir. Araştırmacı, bu yöntemde, daha önceden belirlenmiş kavramsal çerçeveye dayanarak verileri anlamlandırır. Bu analiz türünde amaç, verilerin yorumlanarak açıklanmasından çok, verilerin oldukları haliyle sistematik bir biçimde sunulmasıdır.

Yıldırım ve şimşek (2021), betimsel analiz yönteminin, araştırmacının verileri doğrudan tanımlayıcı bir dil kullanarak ve elde edilen bulguları temalar etrafında düzenleyerek raporlamasını gerektirdiğini belirtmektedir. Bu yöntemde genellikle şu aşamalar takip edilir:

- Verilerin dört ana tema ya da başlık altında toplanması (örneğin: olayın tanımı, olayın nasıl gerçekteştiği, olayın sonuçları ve olayın etkileri gibi)
- Verilerin doğrudan katılımcı ifadeleriyle desteklenmesi
- Elde edilen bulguların mevcut literatürle karşılaştırılması

- Elde edilen sonuçların araştırmanın genel amacına hizmet edecek şekilde sunulması

Betimsel analiz, araştırmacının öznel yorumlarını minimumda tutarak, verilerin mümkün olduğunca katılımcıların bakış açısına sadık kalarak aktarılmasını sağlar. Bu yönüyle, daha çok tanımlayıcı bir yaklaşımı temsil eder ve araştırmanın şeffaflığını artırır.

Betimsel Analizin Özellikleri

- Önceden belirlenmiş temalara dayanır: Araştırmanın başında oluşturulan kavramsal çerçeveye göre veriler organize edilir.
- Doğrudan alıntılara yer verilir: Katılımcıların ifadeleri metne doğrudan eklenir ve böylece bulgular somutlaştırılır.
- Araştırmacı yorumu sınırlıdır: Betimsel analizde araştırmacının analitik yorumları en aza indirilir.
- Veriler sistematik sunulur: Düzenli, açık ve takip edilebilir bir yapı içerisinde veriler raporlanır.
- Literatür ile ilişkilendirme yapılır: Elde edilen bulgular, daha önce yapılmış çalışmalarla karşılaştırılır ve anlamlandırılır.

Betimsel Analizin Aşamaları

1. Verilerin kodlanması: Veriler okunur ve temel temalar belirlenir.
2. Temalara göre verilerin düzenlenmesi: Belirlenen ana temalar doğrultusunda veriler sınıflandırılır.
3. Alıntılarla destekleme: Katılımcı ifadeleriyle veriler güçlendirilir.
4. Bulguların yorumlanması ve raporlanması: Betimleyici bir dille sonuçlar sunulur.

5.BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında Kızılelma adlı eserdeki 27 şiirde yer alan önvarsayımlar ve önvarsayım tetikleyicileri tespit edilerek şiirler ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

TURAN

Nabızlarımda vuran duygular ki, tarihin

Önvarsayım: Şairin nabzında vuran duygular olduğu ve bu duyguların tarihin bir yansıması olduğu varsayılıyor.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Burada, “nabızlarda vuran duygular” varlığı sıfat tamlaması vasıtasıyla önvarsayılmıştır.

Birer derin sesidir, ben sahifelerde değil,

Güzide, şanlı, necip ırkımın uzak ve yakın

Bütün zaferlerini kalbimin tanıninde,

Nabızlarımda okur, anlar, eylerim tebcil.

Önvarsayım: Şair, ırkının zaferlerinin yalnızca kitaplarda değil, kalbinde hissettiğini varsayıyor. Ayrıca bu zaferlerin geçmişte gerçekleşmiş olduğu varsayılıyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Cümlelerin yapısı, şairin tarihi zaferleri sahifelerden değil kalbinde hissettiğini ima ediyor. Aynı zamanda bu zaferlerin var olduğu kabul ediliyor.

“Güzide, şanlı, necip ırkımın” ifadesi uzlaşımsal önvarsayım tetikleyicisidir ve “Türk ırkı” önvarsayılmaktadır.

“Bütün zaferlerini kalbimin tanıninde,/ Nabızlarımda okur, anlar, eylerim tebcil.” Uzlaşımsal olarak geçmişte zaferler kazanan atalarla kan, soy bağı olduğu önvarsayılmaktadır.

Uzlaşımsal önvarsayım tetikleyicileri **sözlüksel önvarsayımı** sağlar.

Sahifelerde değil, çünkü Attila, Cengiz,

Zaferle ırkımı tetvic eden bu nasiyeler,

O tozlu çerçevelerde, o iftira-amız

Muhit içinde görünmekte kirli, şermende;

Fakat şerefle nümayan Sezar ve İskender!

Önvarsayım: Attila ve Cengiz Han’ın zafer kazandığı ve bu zaferlerin şairin ırkını yücelttiği varsayılıyor.

Tür: Olgusal önvarsayım. Burada, Attila ve Cengiz Han'ın tarihi başarıları gerçek olarak kabul ediliyor.

Önvarsayım: Attila ve Cengiz adında birileri var, ben varım, benim ırkım var, Attila ve Cengiz' in alnı var, tozlu bir çerçeve, iftira-amız bir muhit var, Sezar ve İskender var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler, isim tamlamaları, iyelik ekleri bir varlığın mevcudiyetini gösterdiğinden varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Önvarsayım: Attila ve Cengiz Han'ın tarih yazıcıları tarafından haksız yere kötü gösterildiği, Sezar ve İskender'in ise şerefli bir şekilde tasvir edildiği varsayılıyor.

Burada yine uzlaşımsal önvarsayım tetikleyicisiyle sağlanan **sözlüksel önvarsayım** vardır. Asya' nın ve Avrupa' nın tarihini yazan Batılı tarihçilerin Attila ve Cengiz'i bilerek kötü gösterdikleri önvarsayılmaktadır.

Nabızlarımda evet, çünkü ilm için müphem

Kalan Oğuz Han'ı kalbim tanır tamamıyla,

Önvarsayım: Oğuz Han'ın bilimsel kayıtlarda belirsiz kaldığı, ancak şairin kalbinde net bir şekilde yer aldığı varsayılıyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Cümlelerin yapısı, Oğuz Han'ın bilimsel kayıtlarda belirsiz olduğunun zaten bilindiğini ima ediyor. Bu bilgi, cümlelerin temelinde yer alıyor.

“ilm için müphem **Kalan Oğuz Han'ı**” ifadesinin olgusal önvarsayım sağladığı söylenebilir. Oğuz Kağan'ın bilim için belirsiz kaldığı olgusu doğru kabul edilmektedir.

Cümlelerin tamamı değerlendirildiğinde “kalbin nabıza kan pompalaması” bilgisi de uzlaşımsal olarak önvarsayılmaktadır.

Damarlarımda yaşar şan ve ihtişamıyla

Oğuz Han, işte budur gönlümü eden mülhem:

Önvarsayım: Oğuz Han'ın şan ve şerefi var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Burada, Oğuz Han'ın şan ve ihtişamının şairin damarlarında yaşadığı varsayılıyor.

Vatan ne Türkiye'dir Türkler'e, ne Türkistan;

Vatan büyük ve müebbet bir ülkedir: Turan...

Önvarsayım: Türkiye ve Türkistan'ın tek başlarına vatan olamaz.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ne ... ne ...” bağlacıyukarıdaki önvarsayımı sağlamıştır ve sözlüksel düzeyde bir anlam yaratma işlevleri olmasından dolayı sözlüksel önvarsayım sağlanmıştır.

Önvarsayım: Vatan tüm Türklerin tek bir çatı altında birleştiği Turan’ dır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Turan” uzlaşımsal olarak tüm Türklerin bir fikirde ve devlette birleşmesi idealin, önvarsaymaktadır. Uzlaşımsal tetikleyiciler sözlüksel önvarsayımı sağlar.

Şairin bireysel duygularını, tarihsel hafızayla ve ulusal bilinçle bütünleştirerek bir kimlik inşasına yöneldiği anlaşılmaktadır. Şairin nabzında vuran duygular, kalbinde hissettiği atalarının zaferleri ve damarlarında yaşattığı Oğuz Han’ın şan ve ihtişamı, varoluşsal ve yapısal önvarsayımlar yoluyla doğrudan mevcut bir geçmiş ve soya bağlılık bilinci olarak sunulmuştur. Attila ve Cengiz gibi tarihî şahsiyetler ile Sezar ve İskender’in Batı merkezli tarih yazımında farklı şekillerde yansıtılması, şairin tarih algısına yönelik eleştirisini sözlüksel ve olgusal önvarsayımlar üzerinden açık bir şekilde ortaya koymuştur. Son olarak, "Turan" ülküsüne yapılan vurgu ile, vatan kavramının Türkiye veya Türkistan’la sınırlı olmadığı, tüm Türkleri kapsayan daha büyük ve ebedi bir birliğin ideali olduğu sözlüksel önvarsayımlarla temellendirilmiştir. Bütün bu önvarsayımlar bir araya geldiğinde, metnin temel düşüncesi, bireysel hafızayla ulusal hafızanın, kişisel duyguyla tarih bilincinin birleşerek Turan ülküsünde yüce bir hedefe yönelmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

KIZILELMA

Bir varmış, bir yokmuş, Tanrı’dan başka

Kimseler yok imiş, yakın zamanda...

Önvarsayım: Yakın zamanda yalnızca Tanrı’nın var olduğu önvarsayılıyor.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Burada, Tanrı’nın var olduğu ve her şeyin başlangıcında olduğu varsayılıyor.

“Bir varmış, bir yokmuş” giriş ifadesi bir masal anlatılacağını uzlaşımsal olarak önvarsaymaktadır. Uzlaşımsal önvarsayım tetikleyicileri **sözlüksel önvarsayım** sağlar.

Bakü’de milyoner bir kız var imiş...

Önvarsayım: Bakü’de bir milyoner kızın var olduğu kabul ediliyor.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Burada milyoner bir kızın varlığı varsayılmaktadır.

Türklüğü çok sever, yurda yar imiş...

Önvarsayım: Kızın Türklüğü sevdiği ve yurtsever olduğu varsayılıyor.

Burada örtük olarak art gönderim ile bir önceki cümlede yer alan kız önvarsayıp onun nitelikleri anlatılıyor.

“Türklük” ifadesi “Türklük”ün var olduğunu varoluşsal olarak önvarsayar. “yurda” da “bir yurt var”ı **varoluşsal** olarak önvarsayar.

Adı Ay Hanım’mış, hanlar soyundan...

Anası Kırgız’ın Konrad boyundan.

Önvarsayım: Burada “Ay Hanım” adında bir kişinin var olduğu ve soylu bir aileden geldiği kabul ediliyor.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Burada “Ay Hanım” adında bir kişinin var olduğu ve soylu bir aileden geldiği kabul ediliyor.

“Adı” diyerek önceki satırlarda geçen kız art gönderim yoluyla önvarsayılmaktadır.

“Han” uzlaşimsal olarak “soyluluk”u önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Annesinin Kırgız Konrad boyundan geldiği, bir gerçek olarak kabul ediliyor.

Tür: Olgusal önvarsayım.

Uzun boylu, kumral, yüksek alınlı;

Şerefli bir kökün güzel bir dalı,

Önvarsayım: Uzun boylu, kumral, yüksek alınlı; şerefli bir kökün güzel bir dalı olan kişi Ay Hanım’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Burada herhangi bir zamirle belirtilmese de bahsi geçen önceki satırlarda adı verilen Ay Hanım olduğu önvarsayılır.

Babası, annesi öldüler birden,

Kendisi Paris’te tahsilde iken;

Önvarsayım: Ay Hanım’ın annesi ve babası var, Paris diye bir eyr var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik ekleri Ay Hanım’ ın anne ve babası olduğunu önvarsayar. Öze isim de karşıladığı varlığın mevcudiyetini önvarsaymaktadır. Annesi ve babası olanın Ay Hanım olduğu düşmüş olan tamlayandan, yani “onun” ifadesinden anlaşılır. Bu da art gönderim yoluyla önvarsayımdır.

Önvarsayım: Paris’te öğrenim gördüğü “tahsilde iken” ifadesindeki yapı ile önvarsayılıyor.

Tür: Yapısal önvarsayım

Dayandı bu kahra, şevki sönmedi;

Tuttuğu mukaddes yoldan dönmedi.

Önvarsayım: Ay hanımın şevki ve tuttuğu mukaddes bir yol var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ay Hanım anne ve babasının ölümü kahrına dayandı.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sıfatıyla, daha önceki mısralarda geçen “anne ve babası öldüler” ifadesini önvarsaydığından art gönderim yoluyla sağlanan bir önvarsayım vardır.

İsterdi Turan’da mektepler açmak,

Hakikat nurunu ruhlara saçmak,

Önvarsayım: Bir şeyler isteyen biri olduğu ve bu kişinin Ay Hanım olduğu art gönderim yoluyla önvarsayılmaktadır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Bunun için lazımdı bilmek en yeni

Terbiye tarzını, tedris ilmini,

Önvarsayım: “Bunun için” ifadesiyle “İsterdi Turan’da mektepler açmak,/ Hakikat nurunu ruhlara saçmak” mısraları art gönderim yoluyla önvarsayılmaktadır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım

Bu yolda arzusu kadar yükseldi,

Nihayet Paris’ten Bakü’ye geldi.

Önvarsayım: Ay Hanım’ın bu idealini gerçekleştirmek için çalıştığı ve sonunda Bakü’ye döndüğü anlaşıyor. “Nihayet” sözcüğüyle Bakü’den Paris’ e bir amaç için gelmenin istenen, hedeflenen bir durum olduğu önvarsayılıyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım.

Biri erkeklere, biri kızlara,

İki mektep yapmak için mimara,

Emirler vererek işe başladı.

Önvarsayım: Ay Hanım kızlar ve erkekler için iki ayrı okul yaptırmak istiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım: Ay Hanım’ın kızlar ve erkekler için iki ayrı okul yaptırmak istediği “biri erkeklere, biri kızlara” yapısıyla önvarsayılır.

Önvarsayım: Ay Hanım üst bir konumda yer almaktadır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Ay Hanım’ ın üst bir konumda olduğu “emir ver-” fiili ile önvarsayılıyor.

İstikbal Beşiği mektebin adı...

Önvarsayım: İstiklal Beşiği adlı bir mektep var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: “Mektebin” diye bahsedilen okul Ay Hanım’ ın açtırmak istediği okuldur.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Ay Hanım’ ın açtırmak istediği okul olduğu örtük gönderim ile önvarsayılmaktadır.

Bir yanda inşaat devam ederken,

Ay Hanım meşhur bir ilim ehlinde...

Önvarsayım: “meşhur bir ilim ehli” vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Tamlama, karşıladığı varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

İslam’ın ruhunu dahi öğrenmek için çalışırdı,

Garb’a yeltenmek ona kâfi gibi görünmüyordu.

Önvarsayım: “dahi” sözlüksel önvarsayım tetikleyici sayesinde Ay Hanım’ın İslam’ın ruhu dışında da öğrenmek için çalıştığı şeylerin olduğu önvarsayılmaktadır ki bunlar önceki satırlarda söylenmiştir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım

Önvarsayım: “Garba yeltenmek” ifadesiyle önceki satırlarda Paris’te aldığı eğitim art gönderim yoluyla önvarsayılmaktadır. Yine “yeltenmek” sözcüğü ile Paris’te öğrendiklerinin bir heves, özenti olduğu; esas durumunda olmadığı önvarsayılmaktadır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım

Diyordu: “Halk bahçe, biz bahçıvanız;

Ağaçlar gençleşmez aşından yalnız;

Evvela ağacı budamak gerek,

Aşığı sonradan ulamak gerek.”

Önvarsayım: “Biz” aracılığıyla uzlaşımsal olarak önvarsayılan “halkın üstünde olan” kişilerdir. Bu önvarsayımı ortaya çıkaran kurulan benzetme yapısıdır.

Tür: Hem sözlüksel hem de yapısal önvarsayım.

Bunun için her sabah evde kahrırdı:

Sadeddin Molla'dan dersler alırdı.

Önvarsayım: Ay Hanım'ın her sabah Sadeddin Molla'dan ders aldığı ve bunun için evde kaldığı varsayılıyor.

Tür: Olgusal önvarsayım. Bu cümlede Ay Hanım'ın evde kaldığı ve ders aldığı gerçek bir durum olarak kabul ediliyor.

Bir akşam Ay Hanım ata binerek,

İstedi kırlarda biraz gezinmek.

Önvarsayım: Ay Hanım'ın bir akşam ata binip kırdan gezinmek istediği varsayılıyor.

Tür: Olgusal önvarsayım. Burada bir olay anlatılıyor ve bu olayın gerçekleştiği varsayılıyor.

Yanında tüccardan Bahadır Ağa,

Şehirden çıkınca saptılar sağa;

Önvarsayım: Ay Hanım'ın yanında Bahadır Ağa'nın olduğu ve şehirden çıkınca sağa döndükleri varsayılıyor.

Tür: Olgusal önvarsayım. Bahadır Ağa'nın varlığı ve sağa saptmaları bir olgu olarak kabul ediliyor.

Ovada Cennet'ten bir eser vardı:

Bahardı, her yanda çiçekler vardı;

Önvarsayım: Ovada, Cennet'i andıran bir atmosfer olduğu ve baharın yaşandığı, her yerde çiçeklerin olduğu varsayılıyor.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Burada cennet gibi bir ortamın var olduğu kabul ediliyor ve atmosfer bir olgu olarak sunuluyor.

Esrarlı bir hüzü, dalgın bir neşat,

Gençlik, şiir, nağme, renk, koku, hayat...

Önvarsayım: Hemen anlaşılmayan bir hüznün var.

Tür: Sözlüksel önvarsayım.

Kevser saçar gibi bir huri eli

Manevi bir mestlik ruhta müncele.

Önvarsayım: Kevser saçmıyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Burada, bir huri eli ve ruhta manevi bir mestlik olgusunun varlığı varsayılıyor.

Vicdan fevkinde bir ruhani şuur

Duyardı muhitte bir gizli huzur...

Önvarsayım: Ruhani şuur, sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir ve “vicdanın ötesinde ruhani bir şuurun var olduğunu” önvarsayar.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Vicdanın ötesinde bir ruhani bilinç ve çevrede huzur olgusu kabul ediliyor.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: “Duyardı” ifadesinin çekimi art gönderimli olarak Ay Hanım’ ı önvarsaymaktadır.

Artık müphem değil aşkın manası;

Münkeşif hayatın loş muamması.

Önvarsayım: Aşk önceden müphemdi. Hayatın loş muamması var.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Artık” sözlüksel önvarsayım tetikleyicisidir.

Varoluşsal önvarsayım: İsim tamlaması varoluşsal önvarsayım sağlamaktadır.

Bu anda Bahadır dedi ki,

“Bakın bu gence, gözleri ne kadar dalgın!”

Önvarsayım: Bahadır diye biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: “Bu anda” ifadesi art gönderimli olarak bu mısralara kadar gelen zamanın son anını önvarsaymaktadır.

Bakıyor görmeyen bir nazar gibi!

Önvarsayım: Bakan kişi önceki mısrada geçen gençtir.

Tür: Art gönderim yoluyla ortaya çıkan önvarsayım

Ay Hanım görünce titredi kalbi:

Önvarsayım: Ay Hanım, genci görmeden önce kalbi titremiyordu.

Tür: Yapısal önvarsayım.

Kendine mün'atıf iki sabit göz,

Camdan imiş gibi yok içinde öz.

Önvarsayım: Gence bakan iki sabit göz var. Camdan değil.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Önvarsayım: Camdan değil.

Tür: Sözlüksel önvarsayım.

Sarışın saçları uzun ve dağınık:

Mutlak ya şair, ya ressam, ya aşık,

Önvarsayım: Gencin sarışın olduğu, uzun ve dağınık saçlarının var olduğu önvarsayılmaktadır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: Burada bahsi geçen önceki mısralardaki gençtir.

Art gönderim yoluyla bu gençten bahsedildiği önvarsayılır.

İstiğrak halinde sanatkâr bir ruh;

Gözlerinde gaflet, kalbinde fütuh

Önvarsayım: Gencin gözleri vardır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım: Art gönderim yoluyla buradaki gözlerin gencin gözleri olduğu önvarsayılmaktadır.

Ay Hanım, kısılmış gibi nefesi

Dedi ki, “Ne kadar solgun çehresi!”

Önvarsayım: Ay Hanım'ın gördüğü kişinin solgun bir yüz ifadesine sahip olduğu varsayılıyor.

Tür: Olgusal önvarsayım. Ay Hanım'ın gözlemlediği somut bir durum olarak kabul ediliyor.

Kalbinde bir derin hicran duymuştu:

Umumi kanuna o da uymuştu.

Önvarsayım: Duyulan hicran yüzeysel, zayıf değildir. Kanuna uyan başkalarında vardır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “derin” sözlüksel önvarsayım tetikleyicisidir. “da” “bağlacı sözlüksel önvarsayım tetikleyicisidir.

Ertesi gün dersi mahzun dinlerken,

Çıkmıyordu o genç bir an zihninden...

Önvarsayım: Ay Hanım, ve dersi dinleyen genç vardır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım: Buradaki iyelik ekleri varoluşsal önvarsayım tetikleyicisi olsa da art gönderim yoluyla dersi dinleyen ve gencin aklından çıkmadığı kişinin Ay Hanım olduğu önvarsayılmaktadır.

Bu hale hem şaşıp, hem kızıyordu;

Ruhundan bir gizli gam sızıyordu.

Önvarsayım: “Bu hale” ifadesiyle bir önceki mısralar varsayılır.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: Art gönderim yoluyla bir önceki mısralar önvarsayılmaktadır.

İsterdi yaşamak milleti için,

Kini vardı sevda illeti için...

Önvarsayım: Ay Hanım’ın bir milleti olduğu önvarsayılıyor.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Serseri bir aşka gönül bağlayan

Nasıl verebilir yurda yeni can?

Önvarsayım: Senseri bir aşka gönül bağlayan yurda yeni can veremez.

Tür: Yapısal önvarsayım. Burada senseri bir aşkla yurtseverlik arasındaki ilişki bir olgu olarak kabul ediliyor.

Bu anda içeri giren hizmetçi

Dedi ki, “Kapıda duran bir genci

İkna etmek mümkün değil!”

Önvarsayım: İçeri giren hizmetçi var. Kapıda duran gencin inatçıdır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayım sağlamıştır.

Sözlüksel önvarsayım: “İkna etmek mümkün değil” Bu ifade “kapıda duran gencin inatçı olduğunu” önvarsaymaktadır.

Genç geldi, oturdu Molla’ya karşı,

Dedi ki: “Her kimin bir derde başı

Uğrarsa sizsiniz çare gösteren;

İşte bu ümitle size geldim ben...”

Art gönderim yoluyla önvarsayım: “Bu” sözcüğüyle art gönderimli olarak “Her kimin bir derde başı/ Uğrarsa sizsiniz çare gösteren” mısraları önvarsayılmaktadır.

İstanbul'da doğdum, Turgut’tur adım,

Ressamım; tabiat, büyük üstadım,

Önvarsayım: İstanbul diye bir yer var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim yerin varlığı varsayar.

Sevketi beni; Her saat başında emsalsiz yeni

Bir güzellik görür, tebci ederim,

Önvarsayım: Benzeri olmayan ve yeni güzellikler var

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Emsalsiz ifadesiyle benzeri olmayan güzellikler önvarsayılır.

Dün yürüyor iken, önümdeki yol

Ayrıldı ikiye: Bir sağ, biri sol...

Önvarsayım: Bir yol var, bu yolun sağ ve sol tarafı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler karşıladıkları varlığın mevcudiyetini önvarsayar.

Soldaki nereye gidiyor, diye

Sordum, sakalı ak bir çiftçiye.

Önvarsayım: Soru soran kişi yolun gittiği yeri bilmiyor.

Tür: Soru yapısı olduğundan yapısal önvarsayım.

Önvarsayım: Sakallı bir ak çiftçi var.

Tür: Sıfat tamlaması önvarsayım sağlamıştır. Varoluşsal önvarsayım.

Dedi : “Bu yol gider Kızılelma’ya...

Lakin ben bu sözü verdim şakaya.”

Önvarsayım: Yol, Türk milliyetçiliğinin önemli sembolüne gitmektedir.

Tür: Uzlaşımsal önvarsayım tetikleyicisi ile **sözlüksel önvarsayım** sağlanmıştır.

Yürüdüm, az sonra bu şehri seçtim;

Yaklaştım! Bir yerde kendimden geçtim.

Önvarsayım: “Bu şehir” Kızılelma’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım vardır.

Önvarsayım: Kendimden geçtiğim yeri bilmiyorum.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Bir yer” ifadesindeki “bir” belirsizlik anlamı vererek sözlüksel önvarsayım oluşturur.

Bir de ne göreyim! Atlı bir peri

Gökten indi Cennet yapmak için yeri

Önvarsayım: Atlı bir peri var, cennet var, yer var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Sıfat tamlaması ve isimler bir şeyin var olduğunu önvarsaymayı sağlar.

Önvarsayım: Yeri cennet yapmak istemeseydi inmeyecekti.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “İçin” ile yukarıdaki önvarsayım sağlanmıştır.

“Sen kimsin, bu âlem neresi?” dedim.

“Bu Kızılelma'dır, ben perisiyim.”

Önvarsayım: Gördüğünün ve bulunduğu yerin neresi olduğunu bilmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapıları yapısal önvarsayım sağlar.

Önvarsayım: Bu âlem.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İkinci mısradaki “bu” ile kast edilen bir önceki satırda yer alan “bu âlem” dir.

Önvarsayım: Kızılelma’ nın prensi var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Ben prensiyim” de yer alan iyelik ekleriyle virgülden önce adı geçen yerin bir prensinin var olduğu önvarsayıdır.

Diyerek kaybıldı; fakat hayali

Çıkmıyor ruhumdan. İşte hu hali

Önvarsayım: Ben varım, benim ruhum var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik ekleri bir şeylerin varlığını ortaya koyuyor.

Size söyleyerek bir çare bulmak,

Kızılelma’ya bir emare bulmak

İçin size geldim; çünkü her kime

Sordumsa dediler: “Git o hâkime;”

Önvarsayım: Bir çare bulmak, Kızıllemaya bir emare bulmak amacım olmasaydı size gelmeyecektim.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “İçin” sözcüğüyle önvarsayım sağlanmıştır.

Önvarsayım: Soru sorabileceğim birden fazla kişi var

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Her kime” ile önvarsayım sağlanmıştır.

Önvarsayım: Siz, o hâkimsiniz.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “O” sözcüğünün belirttiği kişi bir önceki mısardaki “siz” dir.

Sorduğun ülkeyi ancak o bilir;

Şimdi de kendisi nah bu evdedir.

Önvarsayım: Sorulan ülke Kızıllemâ’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Önceki mısradaki ülkenin sorulduğu görülür.

Önvarsayım: O, “hâkim” diye bahsedilen kişidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “O” sözcüğü önceki mısradaki geçen şeyi önvarsaymıştır.

Tasdi’ ettim; fakat görünüz mazur,

Çünkü bu dert bende koymadı şuur,

Önvarsayım: Bu dert bende şuur bıraksaydı tasdi etmezdim.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Çünkü” sözcüğü yukarıdaki önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Kızıllemâ’ ya bir emare bulma derdi.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu dert” ile önvarsayılan önceki mısralarda geçen “Kızıllemâ’ ya bir emare bulma” derdini.

Lütfedip derdime verin şifayı:

Anlatınız bana Kızıllemâ'yı...

Önvarsayım: Dert var, derdin şifası var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Bu şehir neresi, yolu nereden?

Şimdiye dek var mı oraya giden?

Önvarsayım: Şehir ve onun yolu bilinmiyor. Oraya giden olup olmadığı bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapıları yapısal önvarsayım sağlar.

Önvarsayım: “Bu şehir” Kızılelma’ dır. “Ora” Kızılelma’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Önceki mısralarda geçen Kızılelma “bu şehir” ve “o” ile önvarsayılmıştır.

Perisi melek mi, yoksa beşer mi?

Beni kulluğuna kabul eder mi?

Önvarsayım: Kızılelma’ nın perisi var.

Tür: Art gönderim yoluyla ve varoluşsal önvarsayım. “Perisi” sözcüğündeki iyelik ekleri hem art gönderimli olarak bir perinin varlığını hem de bu perinin önceki mısralarda geçen Kızılelma’ ya ait olduğunu önvarsayar.

Önvarsayım: Kızılelma’ nın perisinin melek mi beşer mi olduğu bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sorun yapıları yapısal önvarsayım sağlar.

Önvarsayım: “Ben” periden aşağı konumdayım.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Kulluk” sözcüğü önvarsayım sağlamıştır.

Molla dedi : “Oğlum, Türk fatihleri

İsterdi istila etmek her yeri;”

Önvarsayım: Molla var, birden fazla Türk fatihi var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve isim tamlamaları bir şeyin varlığına dair önvarsayım sağlar.

Fethe lakin bir tek hedef tanırdı,

Orayı kendine İrem sanırdı.

Önvarsayım: “Ora” fethin hedefi olan yer

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Ora” sözcüğü önceki mısrayı önvarsayar.

Önvarsayım: “Görmedin mi, rabbın ne yaptı Âd kavmine? Ülkeler içinde benzeri yaratılmamış olan, sütunlarla dolu İrem’e...”

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “İrem” sözcüğü uzlaşımalsal olarak Fecr Suresi’ nin 6-8. ayetlerini önvarsayar.

Bu mev’ud ülkeye, bu tatlı yurda

Vasıl olmak için hep bu uğurda

Yüzlerce defalar Türklük kaynadı:

Hind’i, Çin’i, Mısır’ı, Rum’u kapladı

Önvarsayım: Kızılelma mevud ülke ve tatlı yurttur.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” denilen Kızılelma’ dır.

Önvarsayım: Bu ülkeye, tatlı yurda ulaşma amacı olmasaydı Türklük yüzlerce defa kaynamazdı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Önvarsayımı sağlayan “için” sözcüğüdür.

Önvarsayım: “Bu uğur” Kızılelma’ ya vasıl olma amacıdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım.

Önvarsayım: Türklük çoğalarak Hint, Çin, Mısır ve Ruma yayıldı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Kaynadı” sözcüğüyle Türklüğün çoğaldığı önvarsayılmaktadır.

Bütün payitahtlara, en son çitlere

Gitti; fakat asla bu meçhul yere

Yaklaşmadı; çünkü o mev’ud ülke

Değildi hariçte bir mevcut ülke.

Önvarsayım: Birden fazla payitaht var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Bütün” sıfatı bir şeyden birden fazla olduğunu önvarsayar.

Önvarsayım: Kızılelma meçhul bir yerdir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sıfatı ile önvarsayılan Kızılelmadır.

Kızılelma yok mu? Şüphesiz vardır;

Fakat onun semti başka diyardır...

Önvarsayım: Birden fazla diyar var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Başka” önvarsayım tetikleyicisi birden fazla diyar olduğu önvarsayımını ortaya çıkarmıştır.

Zemini mefküre, seması hayal...

Birgün gerçek, fakat şimdilik masal...

Önvarsayım: Daha sonra masal olmayabilir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Şimdilik” sözü sonrası için bir ihtimali önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Önceki mısranın zıddı bir şey söylenecek.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Fakat” sözlüksel önvarsayım tetikleyicisi kendisinden sonra gelecek olanın kendisinden öncekinin aksi olduğunu önvarsayar.

Türk medeniyeti taklitsiz, safi

Doğmadıkça bu yurt kalacak hafi...

Önvarsayım: Türk medeniyeti var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim tamlaması önvarsayım sağlamıştır.

Önvarsayım: Bu yurt doğarsa hafi kalmayacak.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-madıkça” zarf fiil eki geldiği sözcükle beraber önvarsayım sağlamıştır.

Çok yerleri biz fethedebilmişiz;

Her birinde manen fethedilmişiz.

Önvarsayım: Fethedilen birden fazla yer var.

Tür:Varoluşsal önvarsayım. “Çok” ifadesi bir şeyin birden fazla olduğu önvarsayımını sağlar.

Bir kişver almışız tabiiyete,

Uyuşmuş oradaki medeniyete.

Önvarsayım: Fethedilen yerlerde medeniyet var.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Oradaki” ifadesi fethedilen yerleri önvarsayara ve bu “medeniyet” le birleştğinde yukarıdaki önvarsayımı ortaya çıkarır.

Bazen Hintli, bazen Çinli olmuşuz;

Arap, Acem, Firenk dinli olmuşuz.

Önvarsayım: Her zaman Hintli ya da Çinli olmamışız.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Bazen” ile bir şeyin her zaman olmadığı önvarsayılmaktadır.

Önvarsayım: Arap, Acem, Frenk dini var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Ne bir Türk hukuku, Türk felsefesi,

Ne Türkçe inleyen bir şair sesi...

Önvarsayım: Bir Türk hukuku, Türk felsefesi, Türkçe dinleyen bir şair sesi yok.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ne...ne” bağlacı önvarsayımı tetiklemiştir.

Şair, hâkim gelmiş bizden de; çokça,

Kimi Farsı yazmış, kimi Arapça...

Önvarsayım: Başkalarından da gelenler var.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “de” bağlacı geldiği yerde önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Yazılanlar tek bir dilde değildir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Kimi” ifadesi farklılıkların olduğu önvarsayımını sağlamıştır.

Fransızca, Rusça, Çince yazmışsınız,

Türk’e ancak birkaç hece yazmışsınız.

Önvarsayım: Türke birkaç hece dışında yazmamışsınız.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ancak” sözcüğü önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Birden fazla hece var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Biraz” sıfatı varoluşsal önvarsayım ortaya çıkarmıştır.

Bakınız mesela: Yazmış koskoca

Farabi Arapça, Karamzin Rusça;

Önvarsayım: Bakacak olan birileri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Bakınız” ifadesindeki emir yapısı bakacak birilerinin olduğu önvarsayımını sağlamıştır.

Önvarsayım: Farabi ve Karamzin küçük, basit insanlar değildir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Koskoca” sözcüğü önvarsayımı sağlamıştır.

Sına, Celaleddin, Zemhaşeriler

Emeği Arab’a, Fars’a verdiler.

Önvarsayım: Sına, Celaleddin, Zemahşeri ve daha fazlası var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler varoluşsal önvarsayım sağlar. Çoğul eki bir şeyden birden fazla sayıda olduğu önvarsayımını tetikler.

Buharalı Şevket, Genceli Hüsrev,

Firdevsi’ye yahut Sa’di’ye peyrev...

Önvarsayım: Buharalı Şevket ve Genceli Hüsrev Firdevsi ya da Sadi’ nin şiir anlayışlarını devam ettirmektedirler.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Şevket, Hüsrev, Firdevsi ve Sadi’ nin şair oldukları uzlaşım sal olarak önvarsayılmaktadır. “Peyrev” sözcüğü onların şiir anlayışının devam ettirildiğini önvarsayar.

Bugün bile birçok ediplerimiz,

Frenkçe yazmayı sayarlar muciz.

Önvarsayım: Birden fazla edip var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Birçok” sıfatı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Frenkçe yazmak mucizdir.

Tür: Olgusal önvarsayım. “Frenkçe yazmanın muciz bir şey olmasının kabul edilmesi” olgusal bir gerçeklik olarak görülmektedir.

Türkçe yazanlarsa lügat paralar,

Avrupa taklidi şeyler karalar.

Önvarsayım: Türkçe yazanlar özgün şeyler yazmazlar.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Taklit” sözcüğü özgün olmama durumunu önvarsayar.

Hakiki ruhumuz, safi dilimiz,

Bağırır onlara: “Bize geliniz!”

Önvarsayım: Bağrılanlar birçok ediplerimizdir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Onlar” sözcüğüyle önceki satırlarda bahsi geçen edipler önvarsayılır.

Önvarsayım: Biz Türk milleti ve Türkçe yazanlarız.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Art gönderim yoluyla önvarsayım. Uzlaşımsal olarak “biz” in Türk milleti olduğu önvarsayılır. Art gönderimli olarak da biz, önceki mısra da yer alan “Türkçe yazanlar” dır.

Bizdedir fikre his, hislere hayat,

Vicdanlara ilham, şaire kanat...

Önvarsayım: Fikir var, his var, ilham var, şairin kanadı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Zekâmızı sanki kiralamışız,

Her dilden kitaplar sıralamışız.

Önvarsayım: Zekamızı gerçekten kiralamadık.

Tür: Karşı olgusal önvarsayım. Olmamış bir şey olmuş gibi düşünülerek önvarsayım sağlanmıştır.

Önvarsayım: Birden fazla dil var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Her dil” sıfat tamlaması önvarsayımı tetiklemiştir.

Türk’ün hem kılıcı, hem de kalemi

Yükseltmiş Arap'ı, Çin'i, Acem'i.

Önvarsayım: Türkün kılıcı ve klemi var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim tamlaması önvarsayımı sağlamıştır.

Her kavme bir tarih, bir yurt yaratmış,

Kendini başkası için aldatmış.

Önvarsayım: Birden fazla kavim var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Sıfat tamlaması önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: “Kendini” Türklerdir.,

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Kendini” sözcüğü önceki satırlarda geçen “Türk” ü önvarsaymaktadır.

Öz işini daim yarım terketmiş:

Turfan'ı bırakmış, Orhun'a gitmiş...

Önvarsayım: Kendi işini hiçbir zaman tam yapmamış.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Daim” sözcüğü önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Öz işini yarım terkeden Türktür.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “işini” sözcüğündeki iyelik eki önvarsayımı sağlamıştır.

Unutmuş evvelki elif basını,

İlim ve fendeki i'tilasını;

Önvarsayım: Elif bası var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik eki önvarsayım sağlamıştır.

Nice defa Kanun, Şifa okumuş;

Dönmüş geri tekrar Bina okumuş...

Önvarsayım: Birden fazla kez Kanun, Şifa okumuş.

Tür: Szölüksel önvarsayım. “Nice” sözcüğü önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Daha önce de Bina okumuştur.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “tekrar” sözcüğü önvarsayım ortaya çıkarmıştır.

Yok, tarihimiz, var tarihlerimiz,

Bir burca girmemiş Merihlerimiz;

Önvarsayım: Birden fazla tarih, birden fazla Merih var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çokluk eki bir şeyin birden fazla sayıda var olduğunu önvarsaymayı sağlamıştır.

Her biri parlamış bir başka gökte...

Aynı ruhu bulmuş yüzlerce gövde.

Önvarsayım: Bir başka gök var, yüzlerce gövde var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Sıfat tamlaması önvarsayı tetiklemiştir.

Ne tarihi vahdet, ne kavmi safvet!

Önvarsayım: Tarihi bir değil, kavmi safvet değil.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ne... ne” önvarsayımı tetiklemiştir.

Kızılelma işte buna işaret.

Önvarsayım: Kızılelma tarihi vahdet kavmi safvet olmasa da aynı ruhu bulmuş yüzlerce gövdeye işarettir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Buna” sözcüğüyle önceki mısralarda yer alanlar önvarsayılmaktadır.

Millette olsa bir gizli ihtiyaç,

Milli vicdan bulur ona bir ilaç;

Önvarsayım: Millet var, milletin vicdanı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve isim tamlamaları önvarsayım sağlar.

Önvarsayım: Şu an gizli bir ihtiyaç olmadığı için vicdan ona bir ilaç bulmadı.

Tür: Karşı olgusal önvarsayım. Şartlı ifade gerçekte olmayan bir durumu önvarsaymıştır.

Türk bakmamış İrem yahut Seha’ya,

Demiş : “Gideceğim Kızılelma’ya.”

Önvarsayım: Türk var, İrem var, Seha var, Kızılelma var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler önvarsayım sağlamaktadır.

Maksadı gitmektir birliğe doğru,

Milli düşünceye, dirliğe doğru...

Önvarsayım: Bir maksadı olan Türk’ tür.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Maksadı” sözcüğündeki iyelik eki kendisinden önceki mısralarda geçen Türk’ ü önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Türkün maksadı var, milli düşünce ve dirlik var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Türk milletinin birliği

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Milli düşünce” uzlaşımsal olarak “Türk milletinin birliği” ni önvarsaymaktadır.

Bilir bir gün milli irfan doğacak,

Yeni Orhun, Yeni Turfan doğacak.

Önvarsayım: Milli irfan var, eski Orhun ve eski Turfan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim tamlamaları önvarsayımı tetiklemiştir. “Yeni” sözcüğü sözlüksel önvarsayım tetikleyicisi olsa da varoluşsal önvarsayım sağlamıştır.

İçtimai bir yurt kavmi bir tarih

Edecek Türklüğü taklidden tenzih.

Önvarsayım: Türklük taklitten tenzih değil

Tür: Yapısal önvarsayım. Gelecek zaman yapısı Türklüğün henüz taklitten tenzih olmadığı önvarsayımını sağlar.

Önvarsayım: İçtimai bir yurt kavmi var, bir tarih var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Fakat kim bilir, kim yolu açacak,

Türklük zıyasını dehre saçacak?

Önvarsayım: Yolu açıp Türklük zıyasını dehre saçacak kişinin kim olduğu bilinmemektedir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapıları yapısal önvarsayımı tetikler.

Önvarsayım: Türklükziyası var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim tamlaması önvarsayımı tetiklemiştir.

Kim bilir ne vakit deha perisi

Olacak bu yeni yurdun Belkıs'ı.

Önvarsayım: Kimse bilmez.

Tür: Yapısal önvarsayım tetikleyicisi. Soru yapısı önvarsayım tetiklemiştir.

Önvarsayım: Yeni yurdun kralı Saba Krallığı’ nın hükümdarı gibi olacak.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Belkıs” sözcüğü uzlaşımsal tetikleyici olarak önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Bu yeni yurt Kızılelma’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu yeni yurt” art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Kızılelma’ yı önvarsayar.

Bu anda bir cezbe geldi Molla’ya

İlahi bir sesle girdi manaya:

Önvarsayım: Bu an, konuşmaların yapıldığı andır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu an” ile önceki mısralarda konuşulanların zamanı önvarsayılır.

Önvarsayım: İlahi bir ses var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Önvarsayım: İlahi bir ses olmadan araya girmedir.

Tür: Yapısal önvarsayım. “+le” eki önvarsayımı tetiklemiştir.

Pirden sual ettim: “Sevgilim hani?”

Dedi bana: “Önce kendini tanı!..

Tutmuşum elinden ben nagehani,

Götürmüş beni bir gizli dünyaya.”

Önvarsayım: Pir var, sevgili var, sevgilinin eli var, gizli bir dünya var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Soruyu soran Molla’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İyelik ekleri soruyu soranın Molla olduğu önvarsayımını sağlar.

Önvarsayım: Sevgilim yok.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: “Bana” diyen Molla’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bana” sözcüğü kendisinden önceki mısralardaki Molla’ yı önvarsayar.

Karanlık bir tufan, seyyal bir deycur!

Ne vücut, ne âdem, ne gayb, ne huzur:

Nar içinden henüz çıkmamıştı nur,

Tutulmuştu her şey kara sevdaya...

Önvarsayım: Karanlık bir tufan var, seyyal bir deycur var, kara sevda var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar varoluşsal önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Vücut, âdem, gayb, huzur yok.

Tür: Sözlüksel önvarsayım tetikleyicisi. “Ne...ne” ile önvarsayım tetiklenmiştir.

Umman coşkun akar, biz sal içinde

Bir yıldız böceği hayal içinde

İşıldar gibiydi; bu hal içinde

Dalmışız ikimiz aynı rüyaya.

Önvarsayım: “Biz”, “ikimiz” Molla ve sevgilidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Biz” ve “ikimiz” ile önceki mısralarda geçen Molla ve sevgili önvarsayılır.

Önvarsayım: Umman var, sal var, yıldız böceği var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Önvarsayım: Işıldamıyordu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Gibi” bir şeyin bir şeye benzediğini ama o olmadığı önvarsaymıştır.

Önvarsayım: “Bu hâl” Umman coşkunu akar, biz sal içinde, bir yıldız böceği hayal içinde, ışıldar gibiy olmasındır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu hâl” ile önceki mısralarda verilen durum önvarsayılır.

Salımız şarapnel imiş cevheri

Patladı, dağıldı hep misketleri,

Sormaksızın pirden bu acep sırrı

Dedi: “Müsemmadır, geçti esmaya!”

Önvarsayım: Salımız var, salımızın misketleri var, pir var, acep bir sır var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir.

Misketler de bir bir patlar, anlardan

Yeni şarapneller fırlardı her an.

Biz bunlardan biri üstünde, hayran,

Girmekte idik bir yeni fezaya.

Önvarsayım: Birden fazla misket var, şarapneller var, yeni bir feza var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Önvarsayım: “Bunlar” yeni şarapnellerdir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bunlardan” ifadesi kendisinden önceki şarapnelleri önvarsaymaktadır.

Denizden ırmaklar, ırmaktan çaylar

Doğdukça, salımız daha çok haylar,

Kaynaktan bizim için ayrılan paylar

Götürürdü bizi başka mevaya.

Önvarsayım: Denizden ırmaklar, ırmaktan çaylar doğmasa salımız daha çok haylamaz

Tür: Yapısal önvarsayım. “-dıkça” yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Salımız daha önce de çok haylıyordu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Daha” ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Biz, varız, bizim, salımız var, kaynak var, deniz var, ırmak var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik ekleri ve isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Birden fazla meva var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Başka” sözlüksel önvarsayım tetikleyicisi burada varoluşsal önvarsayım ortaya çıkarmıştır.

Salımız balonmuş, havayı deldik,

Safralar atarak daim yükseldik,

Nihayet Âdem’in gözüne geldik

Oradan hasretle baktık Havva’ya.

Önvarsayım: Âdem ve Havva var, salımız var, hava var, Âdem’ in gözü var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik ekleri, özel isimler, tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Âdem ve Havva kıssası.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Kullanılan özel isimler Âdem ve Havva kıssasını uzlaşım sal olarak tetiklemektedir.

Önvarsayım: Varılmak istenen Âdem’ in gözüdür.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Nihayet” sözcüğü ile önvarsayım tetiklenmiştir.

Durmadık biz, kimi Sina’da kaldı,

Kimi, “Erdim” dedi, semada kaldı;

Kimi Arş’a çıktı, alada kaldı...

Döndüler baktılar akan deryaya.

Önvarsayım: Birden fazla kişivar.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Kimi” ifadeleri birden fazla kişi olduğunu önvarsayar.

Önvarsayım: Sina’ da kalan, “Erdim” diyen ve Arş’ a çıkanların kimler olduğu kesin olarak bilinmemektedir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Kimi” sözcüğü içerdiği belirsizlik anlamıyla önvarsayımı sağlamıştır.

**Salımız fişenkmiş, bizi uçurdu,
Her düşen leması bir cihan kurdu;
Kimi Londra’da, Paris’te durdu,
Kimisi bağlandı yeşil hurmaya.**

Önvarsayım: Salımızın düşen birden fazla leması var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik eki ve “her” sıfatı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İkinci mısradaki “her düşen leması” tamlamasındaki iyelik eki art gönderim yoluyla bu lemaların “salımıza” ait olduğunun önvarsayılmasını sağlar.

**Züleyha Yusuf’ta buldu özünü,
Ferhad Şirin’ine dikti gözünü;
Şerh edememişken sevda sözünü
Mecnun kavuşmuşum sandı Leyla’ya!**

Önvarsayım: Züleyha var, Yusuf var, onların özü var, Ferhad ve Şirin var, Mecnun ve Leyla var, sevda var, sevdanın sözü var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimlerin kullanılması ve iyelik yapıları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Mecnun Leylaya kavuşmadı.

Tür: Karşı olgusal önvarsayım. “Sandı” sözcüğüyle olmayan bir durumu olmuş gibi kabul ederek karşı olgusal önvarsayım türü ortaya çıkmaktadır.

**Sevda bir kanattır, uçmayan bilmez,
Bu yolu ne atlı, ne yayan bilmez;
Bir güzel var, hüsnü hiç payan bilmez,
Tekâmül denilir bu nazlı aya.**

Önvarsayım: Sevdavar, bir güzel var, nazlı ay var.

Önvarsayım: Sevdaya uçulur ve öyle bilinir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Uçmayan bilmez” ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Bu yolu kimse bilmez.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ne ... ne ...” bağlacı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Güzelin güzelliği sonsuzdur.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Payan bilmez” ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: “Bu nazlı ay” kendisinden önceki mısralarda geçen sevdadır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu nazlı ay” ifadesi “sevdayı” önvarsaymaktadır.

Salımız gönülmüş, uçtuk hülya'da

Dinlenmedik hiçbir tatlı rüyada

Son arzumuz budur fanı dünyada:

Türk'üz, varacağız Kızılelma'ya...

Önvarsayım: Birçok tatlı rüya var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Hiçbir” sıfatı birden fazla tatlı rüya olduğunu önvarsayar.

Önvarsayım: Birden fazla arzumuz var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Son” ifadesi arzunun birden fazla olduğunu önvarsayar.

Önvarsayım: “Budur” denilen “Türk'üz, varacağız Kızılelma' ya” mısrasıdır.

Tür: Öngönderim yoluyla önvarsayım. “Budur” ifadesi sonraki mısradaki söylenecek olanı önvarsaymaktadır.

Turgut bu sözlerden bulmadı şifa,

Çıktı, gitti, gönlü dolu ‘Va hayfa!’

Diyordu, “Leylasız bir Mecnun gibi

Nasıl yaşayayım söyle ya Rabbi?”

Önvarsayım: Turgut var, Turgut’ un gönlü var, Rabb var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim ve iyelik eki önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Sevgilisiz yaşayamam.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Ay Hanım duymuştu bütün sözleri,

Bu fikri zihninde sürdürdü ileri:

“Kızılelma yokmuş, fakat lazımmiş,

Turan hayatına hu bir nazımmış;

Her hayal hakikat olabilirken,

Var etmemek için bunu şimdiden?

Mademki Türklüğün derdine derman

Bu imiş, ne için koşmamak hemen?”

Önvarsayım: “Bütün sözler” önceki mısralarda söylenenlerdir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bütün” ifadesi daha önceki mısraları önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: “Bu fikir” “Kızılma yokmuş, fakat lazımmiş, Turan hayatına hu bir nazımmış;/ Her hayal hakikat olabilirken/ Var etmemek için bunu şimdiden/ Mademki Türklüğün derdine derman/ Bu imiş, ne için koşmamak hemen” mısralarıdır.

Tür: Öngönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” ifadesi kendisinden sonra gelecek mısraları önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Kızılma var olmalı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Fakat” sözcüğü önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Türklüğün derdine derman Kızılma’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu imiş” ifadesindeki “bu” sözcüğü Kızılma’ yı önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Hemen koşmak gerekir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Mademki ne Hind’de, ne Çin’de imiş,

Türkler’in ruhunun içinde imiş;

Değilmiş Arap’ta, Acem’de, Rum’da:

Unutulmuş kökü Karakurum’da...

Önvarsayım: Hind’ de ya da Çin’ de değil.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ne... ne...” ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kızılma Türklerin ruhunun içindedir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Mısra da doğrudan geçmeyen “o” üçüncü tekil şahsı ile varsayılan önceki mısralarda geçen “Kızılma”dır.

Önvarsayım: Kızılma’ nın kökü Karakurum’ dadır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Kökü” sözcüğündeki iyelik eki art gönderimli olarak “Kızılma’ yı” önvarsaymaktadır.

Bulalım biz onu vicdanımızda

Bir güneş yapalım Turan’ımızda.

Önvarsayım: Vicdanımızda bulacağımız Kızılma’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Onu” ifadesi Kızılma’ yı önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Biz varız, bizim Turan' ımız var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Zamirler, iyelik yapıları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Düşündü... Düşündü... Kararlaştırdı;

Bir gün Yurdcular' ı bütün çağırdı,

Önvarsayım: Düşünen Ay Hanım' dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Üçüncü şahıs yapısı art gönderimli olarak Ay Hanım' önvarsayımktadır.

Önvarsayım: Yurdcular, Türk milliyetçileridir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yurdcular” uzlaşımsal olarak Türk milliyetçilerini önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Birden fazla Yurdcu var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Bütün” ifadesi sayının birden fazla olduğunu önvarsaymıştır.

Dedi : “Türk irfanı, serbest bir toprak

İster ki orada eylesin işra...”

Önvarsayım: Türk var, Türkün irfanı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim ve iyelikler önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: İstenen bir şy var ve o “orada eylesin işra”dır.

Tür: Ön gönderim yoluyla ve varoluşsal önvarsayım. “İster ki” yapısı ön gönderim yoluyla bir şeyin istendiğini ve onun “ki” den sonra gelen ifade olduğunu önvarsayar.

Ne Bakü, ne Kazan, ne de İstanbul

Bu yeni hayatı edemez kabul.

Önvarsayım: Bakü, Kazan ve İstanbul var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Eski bir hayat var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Yeni” sözcüğü sözlüksel bir tetikleyici olsa da varoluşsal önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Yeni bir hayat ortaya çıkmıştır.

Tür: Olgusal önvarsayım. Burada yeni bir hayatın varlığının kabul edilmesi bir şeyin varlığının olgusal kabulüdür. “Kabuyıl et-” önvarsayımı tetiklemiştir.

Burada hürriyyet siyasi değil,

Orada lafzı var, manası değil,

Önvarsayım: “Bura” Kızılma’ dır.

Tür: Art gönderim yoluylaönvarsayım. “Burada” ile daha önceki mısralarda geçen Kızılma önvarsayılmaktadır.

Önvarsayım: Başka yerde hürriyet siyasidir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Burada” ve “değil” sözcükleri bir arada kullanılarak önvarsayım tetiklenmiştir.

Önvarsayım: “Ora” Kızılma’ nın dışıdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Önceki mısralarda Kızılma dışında bahsedilen yerler önvarsayılmıştır.

Burada Türkçe’ den memnu evladın,

Orada zincirden çıkamaz kadın...

Önvarsayım: “Bura” Kızılma’ dır.

Tür: Art gönderim yoluylaönvarsayım. “Burada” ile daha önceki mısralarda geçen Kızılma önvarsayılmaktadır.

Önvarsayım: “Ora” Kızılma’ nın dışıdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Önceki mısralarda Kızılma dışında bahsedilen yerler önvarsayılmıştır.

İsviçre’de bir Türk köyü, bir şehir

Yapalım; oradan yeni bir nehir,

Bir irfan ırmağı aksın Turan’a...

Irmak döner elbet bir gün ummana.

Önvarsayım: İsviçre var, Türk var, Türk köyü ve şehir yapacak birileri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler, şahıs ekleri önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Turan ilim merkezi olsun.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “İrfan ırmağı aksın” ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Gelecekte, belli olmayan bir günde ilim merkezi mutlaka daha da büyüyecek.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Elbet bir gün” ifadesi belli olmayan bir günde bahsi geçen şeyin mutlaka gerçekleşeceğini önvarsaymaktadır.

Taklitsiz, salt ibda’, iktirah ile

Doğmuş bir marifet Türklüğe şule,

Önvarsayım: Herhangi bir şeye benzemeyen bir marifet doğmuş.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Taklitsiz, ibda” sözcükleri önvarsayımı tetiklemiştir.

Bütün Türklük’e aynı şuleyi

Saçsın ki gönüller birleşsin iyi.

Önvarsayım: Bütün Türklüğe aynı şule saçılmazsa gönüller iyi şekilde birleşmez.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-sın ki” yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Birden fazla Türklük var, gönüller var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Bütün” sıfatı ve çoğul eki önvarsayımı tetiklemiştir.

Hâkim, şair, edib, sanatkâr, tacir

Hepsi bu Beşik’ten yetişip bir-bir

Önvarsayım: “Hepsi” hâkim, şair, edip, sanatkâr ve tacirdir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Hepsi” ifadesi kendisinden önceki mısradaki geçen meslekleri önvarsaymıştır.

Önvarsayım: “Bu beşik” “Taklitsiz, salt ibda’, iktirah ile/ Doğmuş bir marifet Türklüğe şule” mısralarıdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” ifadesi kendisinden önceki mısraları önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Tüm Türklük arasında ortak büyütülmesi gereken bir bağ vardır ve bu Kızılelma’ dır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Beşik” sözcüğü uzlaşım sal olarak yeni bir bebeğin doğup orada büyütüldüğü bir nesnedir.

Kimisi Kaşgar’a, kimi Altay’a,

Kimisi Kazan’a, kimi Konya’ya

Her biri giderek bir oymağına,

Götürsün od, ılık Türk ocağına

Önvarsayım: Kaşgar, Altay, Kazan ve Konya gibi coğrafi bölgelerin varlığı önvarsayılmaktadır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Bu şehirlerin ve bölgesel varlıkların mevcut olduğu varsayılıyor.

Önvarsayım: Oymak var, Türk var, Türkün ocağı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve iyelikler önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Türk ocağı Kızılelma’ dır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Türk ocağı” uzlaşımsal olarak Kızılelma’ yı önvarsaymaktadır.

Danış Encümeni, Darü’l-Fünunlar

Burada kök salsın, her yere hunlar

Önvarsayım: Birden fazla danış encümeni ve darü’ l funun var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çokluk eki önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: “Bura” Türk ocağı, yani Kızılelma’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bura” sözcüğü kendisinden önceki mısralarda geçen “Türk ocağını” önvarsaymaktadır.

Kollar ataraktan, aynı hikmeti

Dağıtıp, yükseltsin büyük milleti...

Önvarsayım: “Büyük millet” daha önceki mısralarda da geçen Türk milletidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Büyük millet” ile önceki mısralarda geçen Türk milleti önvarsayılmaktadır.

Kızılelma olsun bu şehrin adı,

Önvarsayım: Kızılelma adı verilen bir şehir var.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Tamlama, önvarsayımı tetiklemiştir.

Atalarımız hep bunu aradı...

Önvarsayım: Biz varız, bizim atalarımız var, onların aradıkları bir şey var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, zamirler, iyelikler önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Atalarımız bulmadan önceki sürecin tamamında bunu aradı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Hep” ifadesi “sürekli” anlamıyla önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: “Bunu” Kızılelma’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bunu” sözcüğü kendisinden önceki mısralarda geçen Kızılelma’ yı önvarsaymaktadır.

Pekin’e, Delhi’ye bunun için vardık,

Önvarsayım: Pekin’ e, Delhi’ ye Kızılelma için vardık.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bunun için” ifadesi art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Kızılelma’ yı önvarsayar.

Viyana burcunu bunun için sardık.

Önvarsayım: Viyana burcunu Kızılelma için sardık.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bunun için” ifadesi art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Kızılelma’ yı önvarsayar.

Artık tanıyalım mefkûremizi:

Düzelim yasamız ve töremizi!

Önvarsayım: Daha önceden mefkûremizi tanımıyorduk

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Artık” sözcüğü sözlüksel olarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Mefkûremiz var, yasamız ve töremiz var.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: İsimler ve iyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yurdcular bu fikri edip istihsan,

Bütün ülkelere ettiler ilan.

Önvarsayım: “Bu fikir” Kızılelma’ nın kurulması, yasanın ve törenin düzülmesidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” ile daha önceki mısralarda geçenler art gönderimli olarak önvarsayılır.

Önvarsayım: Birden fazla ülke var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Bütün” sıfatı varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Ay Hanım bu işe hep servetini vakfetti,

Önvarsayım: Ay Hanım’ ın servetini vakfettiği iş Kızılelma’ nın kurulmasıdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sözcüğü kendisinden önceki mısralarda bahsedilenleri önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Ay Hanım’ ın serveti var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim tamlaması önvarsayımı tetiklemiştir.

Kimi irfanını, kimi cehdini;

Birleşip yaptılar Turan Mehdi’ni

Önvarsayım: Birleşmeden önce Turan Mehdi’ ni yapmadılar.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ip” zar fiili ile “yaptılar” çekimli fiili bir araya gelerek önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: İnsanların birleşerek yaptıkları “Turan Mehdi”adlı bir ideal veya figür var. **Tür: Varoluşsal Önvarsayım:** Özel isimlerle kuulu tamlama önvarsayımı tetiklemiştir.

Lozan’ın yanında bir Türk beldesi şenlendi:

Önvarsayım: Lozan var, Türk var, Türkün beldesi var.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Özel isimler ve tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir.

Her fennin bir medresesi,

Ziraat, ticaret, sanat evleri

Yapılıp, oldu bir ümran meşheri,

Önvarsayım: Birden fazla fen var, birden fazla sanat evi var.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Kız, erkek çocuklar gelip doldular,

Yeni Âdem, Yeni Havva oldular.

Önvarsayım: Birden fazla çocuk var, Eski Âdem ve Eski Havva var

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Yeni bir dünya kuruldu ve bu yeni dünya Kızılelma' dır.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: “Yeni Âdem” ve “Yeni Havva” uzlaşımsal tetikleyici olarak yeni bir dünyanın kurulduğunu, Kızılelma' nın yeni bir dünya olduğunu önvarsaymaktadır.

Yavrucak Türkler'e açık eşiği:

Önvarsayım: Yavrucak Türkler var.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Tamlama önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Eşiği açık olan kurulan yeni dünya, Kızılelma' dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İyelik eki art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Kızılelma' yı önvarsaymıştır.

Yeni bir hayatın oldu beşiği.

Önvarsayım: Yeni bir hayat var.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Ay Hanım yaptığı darü't-tedrisi

Bir müdür eline verip, kendisi

Bakü'den bu yeni şehre gitmişti,

Önvarsayım: Ay Hanım bir eğitim kurumu (darü't-tedris) inşa etmiştir.

Tür: Olgusal Önvarsayım: Ay Hanım'ın bu kurumu yaptığı kabul ediliyor.

Önvarsayım: Ay Hanım Kızılelma' ya gitmişti.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu yeni şehir” daha önceki mısralarda geçen Kızılelma' dır.

Önvarsayım: Yeni bir şehir var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Sıfat tamlaması önvarsayımı tetiklemiştir.

Müdürlük yükünü kabul etmişti.

Önvarsayım: Müdürlük yüküdür.

Tür: Olgusal Önvarsayım: İsim tamlaması bir olgunun gerçek olarak ele alındığını göstererek olgusal önvarsayım sağlamıştır.

Kalbindeki aşkı uyutmak için,

Turgut’u büsbütün unutmak için

Gece gündüz durmaz, ikdam ederdi;

Eksik arar, bulur, itmam ederdi.

Önvarsayım: Ay Hanım’ ın kalbi var, kalbinde aşk var

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Turgut adında biri var.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Özel isim önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Turgut’ u biraz olsun hatırlamamak için çalışıyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Büsbütün” sözcüğü önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Var olan eksiği tamamlayıp bulan Ay Hanım’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Çekimli fiillerdeki üçüncü şahıs, art gönderim yoluyla Ay Hanım’ ı önvarsaymaktadır.

Fakat yüzünden de olurdu ayan:

Gönlünde bir dert var herkesten nihan...

Önvarsayım: Turgut’ u unutmak için yaptıklarının aksine aşkı yüzünden ve başka şeye başka şeylerden belli oluyor.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: “Fakat” ve “de” bağlaçları önvarsayımı tetikleyerek sözlüksel önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Gönlünde dert olan Ay Hanım’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İyelik eki art gönderimli olarak Ay Hanım’ ı önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Ay Hanım’ ın gönlü var, derdini sakladığı birden fazla kişi var.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: İyelik ekleri ve sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Turgut’a gelince, zavallı ressam

Her gece bir köyde ederek akşam

Az uz gitti dağlar, dereler aştı;

Ülke ülke, şehir şehir dolaştı;

Önvarsayım: Daha önce Turgut' un durumu anlatılmadı.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ince” zarf fiil eki yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Turgut zavallı bir ressamdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Zavallı ressam” ile önvarsayılan Turgut' tur.

Önvarsayım: Turgut birden fazla geceyi farklı farklı köylerde geçirmiştir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Her gece bir köyde” ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Her köyde bir akşam etmeden dağları tepeleri aşmadı.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-erek” zarf fiil eki bu önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Turgut' un aştığı birden fazla dağ ve tepe var, dolaşılan birçok ülke ve birçok şehir var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çoğul eki aşılacak yerlerin birden fazla olduğunu önvarsaymaktadır. İkilemeler de bir şeyin birden fazla var olduğunu önvarsayacak şekilde kullanılmıştır.

“Kızılma nerde?” diye sorardı;

Önvarsayım: Turgut Kızılma' nın yerini bilmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapıları yapısal önvarsayım tetikleyicisidir.

Önvarsayım: Soruyu soran Turgut' tur.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Sorardı” çekimli fiilindeki üçüncü şahıs art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Turgut' u önvarsaymaktadır.

Ne bilen onu, ne düşünen vardı.

Önvarsayım: Kızılma' yı bilen ve düşünen yoktur.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ne ... ne ...” bağlacı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Bilinmeyen ve düşünülmeyen Kızılma' dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Onu” ifadesi art gönderimli olarak önceki mısralardaki Kızılma' yı önvarsaymaktadır.

Kaşgar'da bir sabah gördü bir ilan:

Önvarsayım: Kaşgar var, bir ilan var, ilanı gören biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim, tamlama ve şahıs eki önvarsayımı tetiklemiştir.

Tepeden tırnağa titredi heman;

Çünkü Kızılelma sözleri, iri harflerle yazılmış,

Önvarsayım: Her yeri titredi.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Tepeden tırnağa” ifadesi uzlaşımsal olarak bu önvarsayımı ortaya çıkarır.

Önvarsayım: Harfler küçük değil.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “İri” sözcüğü önvarsayımı tetiklemiştir.

Yanında biri diyordu: “Kimlerse evlatlarını

Verenler, yazsınlar ki adlarını,”

Yakında kfile çıkacak yola

Önvarsayım: Evlatlarını veren birileri var.

Tür: Var oluşsal önvarsayım. Tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Evlatlarını verenlerin adlarını yazma sebebi kafilenin yola çıkacak olmasıdır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “ki” bağlacı cümleler arasında sebep sonuç ilişkisini kurarak sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kfile henüz yola çıkmadı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yakında” sözcüğü ve “-acak” gelecek zaman yapısı birleşerek önvarsayımı tetiklemiştir.

İlan ediyoruz ki malum ola!

Önvarsayım: Bilinmesi maksadıyla ilan ediyoruz.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “ki” bağlacı amaç ilgisi kurarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Turgut halecanla yaklaştı, baktı;

Önvarsayım: Turgut sakın şekilde yaklaşmadı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Heyecanla” ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Gözünden meserret yaşları aktı.

Önvarsayım: Turgut mutludur.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Meserret yaşları” ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Lozan civarında imiş arağı:

Önvarsayım: Kızılelma’nın yeri Lozan civarındadır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvaryayım. “Arağı” ifadesi önceki mısıralarda geçen Turgut’ un aradığı Kızılelma’ yı önvaryaymaktadır.

Oraya dökülmüş Cennet toprağı...

Önvaryayım: Lozan civarına cennet toprağı dökülmüştür. Cennet toğrağı Kızılelma’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvaryayım. “Oraya” ve “cennet toprağı” ifadeleri kendilerinden önce geçen “Lozan civarı” ve “Kızılelma’ yı” önvaryaymaktadır.

Mutlak oradadır güzel hurisi,

Münevver Turan’ın yeni Tomris’i.

Önvaryayım: Güzel hurisinin orada olmama ihtimali yok.

Tür: Sözlüksel önvaryayım. “Mutlak” sözcüğü sözlüksel önvaryayımı tetiklemiştir.

Önvaryayım: Turgut’ un hurisi var.

Tür: Varoluşsal önvaryayım. Burada öncelikle art gönderim yoluyla hurisi olanın Turgut olduğı önvaryayılırken sıfat tamlaması bir hurinin varlığını önvaryayar.

Önvaryayım: Turgut’ un hurisi Kızılelma’ dadır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvaryayım.

Önvaryayım: Eski Tomris var, Yeni Tomris var.

Tür: Varoluşsal Önvaryayım: Sıfat tamlaması varoluşsal önvaryayımı tetiklemiştir.

Yıllarca uyuyan ümidi güldü;

Önvaryayım: Turgut yıllarca ümitsiz kalmıştır. Ümidi daha önce gülmüyordu.

Tür: Sözlüksel önvaryayım. “Uyuyan” ifadesi önvaryayımı tetiklemiştir.

Çocuklarla birlik yola düzüldü.

Önvaryayım: Birden fazla çocuk var.

Tür: Varoluşsal önvaryayım. Çoğul eki önvaryayımı tetiklemiştir.

Vakta ki erişti Kızılelma’ya

Müracaat lazım gelmişti Ay’a...

Önvaryayım: Kızılelma’ ya gitmeden önce Ay’ a müracaat gerekmemiştir.

Tür: Sözlüksel önvaryayım. “Vakta ki” ifadesi önvaryayımı tetiklemiştir.

Müdür’e bir mektup yazıp gönderdi:

Mektepte bir resim dersi isterdi.

Önvaryayım: Müdür var, bir tane mektep var, resim dersi var.

Tür: Varoluşsal önvaryayım. İsimler ve tamlamalar önvaryayımı tetiklemiştir.

Ay Hanım, muavin Tomris Hanım’a dedi:

“Yarın getir onu yanıma;”

Önvarsayım: Ay Hanım’ ın muavini var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Önvarsayım: Ay Hanım Turgut’ u yarın yanına çağırıyor.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Onu” ifadesi art gönderimli olarak Turgut’ u önvarsaymaktadır.

Şimdilik onunla biraz sen görüş...

Önvarsayım: Görüşülecek kişi Turgut’ tur.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Onunla” zamiri önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Turgut’ la çok görüşme.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Biraz” ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Turgut’ la görüşecek olan Tomris’ tir.

Tür: At gönderim yoluyla önvarsayım. “Sen” zamiri önvarsayımı tetiklemiştir.

Kalben dedi: “Acep çıkacak mı düş?”

Önvarsayım: Düşün çıkıp çıkmayacağı bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapıları yapısal önvarsayımı tetikler.

Beni ilk görüşte tanıyacak mı?

Önvarsayım: Ben, Ay Hanımdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Ben” zamiri önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Turgut’ un Ay Hanım’ ı ilk görüşte tanıyıp tanımayacağı bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapısı bu önvarsayımı tetiklemiştir.

Bu bir hoş masal mı, ya muhakkak mı?

Önvarsayım: Önceki mısralarda anlatılan karşılaşma, bir araya geliş masal mı, muhakkak mı?

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” zamiri kendisinden önce anlatılan olayları önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Anlatılanların masal mı gerçek mi olduğu bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapıları yapısal önvarsayımı tetikler.

Kim bilir ne için bir gün intizar

Eylemek istedi, bunca ah u zar

Güya asla kâfi değilmiş gibi:

Kendi de bilmezdi, nedir sebebi.

Önvarsayım: Bir kişinin neden ve ne için beklediği, yaşadığı üzüntü ve acının sebebi bilinmemektedir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sorular yapısal önvarsayımı tetiklemektedir.

Önvarsayım: Çok fazla ah u zar vardı.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Bunca” sözlüksel tetikleyicisi varoluşsal önvarsayım sağlamıştır.

Önvarsayım: Bunca ah uzar kâfidir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Gibi” sözcüğü önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Sebebini başkaları da bilmiyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “De” bağlacı yukarıdaki önvarsayımı sağlamıştır.

Biraz sonra Tomris geldi hiddetle,

Önvarsayım: Tomris sakın değildir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Hiddetle” sözcüğü önvarsayımı tetiklemektedir.

Dedi: “Bu bir mecnun, hem de şiddetle,”

Önvarsayım: Diyen Tomris’ tir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Dedi” ifadesindeki şahıs art gönderim yoluyla Tomris’ i önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Turgut mecnundur.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sözcüğü art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Turgut’ u önvarsaymaktadır.

Kızılma’yı bir rüyada görmüş,

Beni de güya o esnada görmüş!

Önvarsayım: Beni de gördüğüne inanmıyorum.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: “Güya” sözcüğü bir şeye tam manasıyla inanılmadığını göstererek önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Turgut rüyasında Tomris’ i görmüş.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Ben” sözcüğü art gönderimli olarak Tomris’ i önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Turgut Tomris’ i rüya sırasında görmüştür.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “O esna” art gönderimli olarak rüyayı önvarsayar.

Kişverler dolaşmış, sormuş herkese,

Önvarsayım: Birden fazla kişver ve biden fazla insan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çoğul eki ve zamir önvarsayımı tetiklemiştir.

Bir salık vermemiş ona hiç kimse.

Önvarsayım: Turgut' a kimse balık vermemiş.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Ona” sözcüğü art gönderimli olarak Turgut' u önvarsayar.

Daha birçok şeyler... Deli vesselam!

Önvarsayım: Tür: Turgut' un anlattığı birçok şey vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çoğul eki ve sıfat önvarsayımı tetiklemiştir.

Gözü dalgın, aşkı coşkun bir adam.

Önvarsayım: Turgut' un gözü dalgın, aşkı coşkundur.

Tür: Art göndeirm yoluyla önvarsayım.

Ay Hanım bu sözden heman sarardı,

Önvarsayım: Ay Hanım Tomris' in önceki mısradaki geçen sözünden heman sarardı.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Ay Hanım' ın Tomris' in “Gözü dalgın, aşkı coşkun bir adam.” sözünden heman sarardığı önvarsayılmaktadır.

Kalbini elemli bir şüphe sardı.

Önvarsayım: Ay Hanım' ın kalbinde şüphe var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Art gönderimle ve sıfat tamlamasıyla önvarsayı sağlanmıştır.

Acaba rüyada gördüğü bu mu?

Önvarsayım: Rüyada görülenin bu olup olmadığı bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Rüyada görülen Tomris mi?

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” zamiri art gönderimli olarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Turgut sevdiğini bunda buldu mu?

Önvarsayım: Turgut' un sevdiği var

Tür: Varoluşsal önvarsayım.

Önvarsayım: Turgut' un sevdiğini bunda bulup bulmadığı bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Hakikat bu ise ne büyük heyhat!

Önvarsayım: Hakikat Turgut' un sevdiğini Tomris' te bulduğu ise

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” zamiri önceki mısrayı önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Çok büyük bir üzüntü var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Heyhat” sözcüğü varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Artık ona duzah olacak hayat.

Önvarsayım: Daha önce hayat Ay Hanım' a cehennem değildi.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Artık sözcüğü önvarsayımı tetiklemiştir. Burada hayatın cehennem olacağı kişinin Ay Hanım olduğu art gönderim yoluyla önvarsayılmaktadır.

Bir resim hocası olmuştu Turgut

Ay Hanım büsbütün sönmesin umud

Önvarsayım: Turgut adında biri var, Ay Hanım var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler Turgut ve Ay Hanım adında birilerinin varlığını önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Turgut önceden resim hocası değildi.

Tür: Yapısal önvarsayım. “Olmuştu” çekimli fiilindeki “-muştı” yapısı Turgut' un daha önce resim hocası olmadığını önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Ay Hanım' ın umudu vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Sönmesin” çekimli fiili var olan bir şeyin yok olma ihtimaline dair kullanım içerdiğinden umut kavramının varlığını da önvarsayar.

Diyerek Turgut'a görünmedi hiç.

Haftalar geçiyor, yanıyordu iç.

Önvarsayım: Turgut adında biri vardır. Ona görünme ihtimali bulunan biri vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “Turgut” özel ismi doğrudan bir kişinin varlığını önvarsar. “Görünmedi” fiili, ancak görünme ihtimali olan bir kişinin varlığını varsayarak anlam kazanır. Bu nedenle cümlede yer alan kişi ve eylem ilişkisi varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Önvarsayımlar: Birden fazla hafta var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çoğul eki birden fazla hafta geçmesiyle uzun bir zamanın varlığını önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Turgut’ u görmedikçe geçtikçe Ay Hanım’ ın içi yanıyor.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Ay Hanım’ ın içinin yanması art gönderimli olarak Turgut’ u görememe sebebine bağlanır ve önvarsayım sağlanır.

Turgut odasına çekilir her gün

Tomris’in resmini nakşetmek için

Önvarsayım: Turgut’ un çekileceği bir odası var, Tomris adında biri var, birden fazla gün var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Turgut” özel ismi, doğrudan bir varlığı önvarsar. “Odasına” ifadesi bir **isim tamlamasıdır** ve bu tamlama, Turgut’a ait bir odanın bulunduğunu varsaydığı için **varoluşsal önvarsayım** oluşturur. “Her gün” ifadesi de bu eylemin sürekliliğini ortaya koyar ve tekrar eden zaman birimlerinin varlığını önvarsar. “Tomris’in resmi” ifadesi, bir **isim tamlamasıdır** ve hem Tomris adında bir kişinin hem de ona ait bir resmin var olduğunu varsaydığı için **varoluşsal önvarsayım** oluşturur.

Önvarsayım: Turgut’ un odasına çekilemsindeki amaç Tomris’ in resmini nakşetmektir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “İçin” sözcüğü cümle için amaç-sonuç ilişkisi kurmuş ve bu anlamıyla sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Çalışırdı, bunu Ay Hanım bilir,

Her gün gönlü bir kat daha ezilir,

Önvarsayım: Çalışan bir kişi vardır (Turgut). Ay Hanım adında biri vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Çalışırdı” çekimli fiili, çalışan bir kişinin varlığını önvarsayarken **art gönderim yoluyla** bu çalışan kişinin Turgut olduğu önvarsayılmaktadır. Özel isim kullanılması da varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Çalışan birinin olduğu kabul edilen bir gerçekliktir.

Tür: Olgusal önvarsayım. “Çalışırdı” ifadesi geçmişte gerçekleşmiş veya tekrarlanan bir eylemin olabileceğini düşündürür. Bu yapı, gerçekleşmişliği kesin olarak ifade etmez; ancak “bilir” fiili, bu çalışmanın gerçekten olduğunu varsayarak **olgusal**

önvarsayım oluşturur. **Önvarsayımlar:** Bahsi geçen bir kişi vardır. Bu kişinin bir gönlü vardır. Birden fazla gün vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Gönlü” ifadesi bir **isim tamlamasıdır** ve bir kişiye ait olan “gönlü”ün varlığını zorunlu kılarak **varoluşsal önvarsayım** oluşturur. Bu gönlün Ay Hanım’ ın gönlü olduğu **art gönderim yoluyla** önvarsayılmaktadır. “Her gün” ifadesi de eylemin sürekliliğini varsayarak zaman birimlerinin varlığını önvarsar.

Önvarsayım: Ay Hanım’ ın gönlü her gün bir gün öncesinden fazla ezilir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Bir kat daha” ifadesi “ezilir” fiilinin derecesini gösterir ve “her gün” ile bir arada kullanıldığında bu önvarsayımı sağlar.

Gizlice ağlardı; nihayet bir gün

Denildi var imiş parlak bir düğün:

Önvarsayım: Ağlayan bir kişi vardır. “var imiş parlak bir düğün” diyen biri ya da birileri var

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiiller bu fiilleri gerçekleştiren birinin varlığını önvarsayar.

Önvarsayım: Ağlayan kişi Ay Hanım’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Ağlardı” çekimli fiilinin şahsının Ay Hanım olduğu art gönderim yoluyla önvarsayılmaktadır.

Önvarsayım: Ay Hanım’ ın ağladığı başkaları tarafından bilinmiyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Gizlice” sözcüğü eylemin başkaları tarafından bilinmediği anlamını önvarsayar.

Önvarsayım: “var imiş parlak bir düğün” diyenlerin kim olduğu bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. “Denildi” fiili, birilerinin bu bilgiyi dile getirdiği fakat dile getirenin kim olduğunun bilinmediğini önvarsaymakta ve bu önvarsayım “-(i)l” ekiyle sağlanmaktadır.

Tomris’le Ertuğrul evlenecekmiş,

Hatta bu perşembe günü gerdekmiş...

Önvarsayım: Tomris var, Ertuğrul var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Tomris’le Ertuğrul” ifadesi iki varlığın mevcut olduğunu varsaydığı için **varoluşsal önvarsayım** içerir.

Önvarsayım: Tomris ve Ertuğrul’ un evlenmesine ek olarak bu Perşembe onlar karı ve koca olarak ilk defa bir gece geçirecekler.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Hatta” sözcüğü burada “bir duruma ek olarak” önvarsayımını sağlarken “gerdek” uzlaşımsal olarak bir karı kocanın geçireceği ilk geceyi önvarsayar.

Turgut işitince, yıldırım gibi,

Bir darbeye uğrar, sarsılır kalbi.

Önvarsayım: Turgut adında bir kişi vardır. Turgut’un işitebileceği bir bilgi ya da haber var, Turgut’un bu bilgiye tepkisi vardır. Turgut’ un kalbi var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Turgut” özel ismi, varlığını varsaydığı için **varoluşsal önvarsayım** oluşturur. “İşitince” fiili de hem işitme eyleminin gerçekleştiğini hem de işitilecek bir içeriğin bulunduğunu varsaydığı için bu da **varoluşsal önvarsayım**dır. İsim tamlaması da bu önvarsayımı tetikler.

Önvarsayım: Turgut yıldırıma benzeyen ama yıldırım olmayan bir darbeye uğrar.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yıldırım gibi” ifadesi ise **benzetme edatı** ile kurulmuştur ve burada Turgut’un işittiği anda yaşadığı etki, yıldırıma benzetilmektedir. Bu benzetme, önvarsayımsal açıdan bir olgunun başka bir olguya benzetilmesini içerdiği için, **sözlüksel önvarsayım** oluşturur. Çünkü “gibi” edatı, bir karşılaştırma veya benzetme yaptığında, benzetilen ikinci unsurun (yıldırım) okuyucu veya dinleyici tarafından bilinen, tanınan bir olgu olduğunu varsayar. Bu, dilsel olarak sözlüksel bir önvarsayımdır.

İntihar: Bu fikir doğar içine;

Gider civardaki bir gar içine,

Önvarsayım: İntihar fikri var, intihar fikrinin içine doğduğu bir kişi vardır ve bu Turgut’ tur.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik eki fikrin bir sahibi olduğunu önvarsayarken bu kişinin Turgut olduğu **art gönderim yoluyla** önvarsayılır. “Bu fikir” ifadesi, ‘fikir’ adlı bir kavramın varlığını varsayarak varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Önvarsayımlar: Gidilen bir “gar” vari gara giden biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Civardaki bir gar” ifadesi hem “gar” adlı mekânın varlığını hem de bunun fiziksel bir konumla ilişkisini varsaymaktadır. “Gider” fiili ise, hareket eden bir öznenin ve gidilen hedefin varlığını varsaydığı için varoluşsal önvarsayım oluşturur. **Art gönderim yoluyla** gara gidenin Turgut olduğu önvarsayılır.

Elinde tabanca, beynini hedef,

Etmiş, bir lahza da olacak telef...

Önvarsayım: Elinde tabanca olan biri var, tabanca var, bu kişinin beyni var.

Tür: varoluşsal önvarsayım. “Tabanca” ve “beyin” gibi somut nesnelerin varlığı doğrudan varsayılmaktadır. “Elinde” ifadesi bir zamirle (elinde = onun elinde) bir kişinin varlığını varsaymaktadır. **Art gönderim yoluyla** bu kişinin Turgut olduğu önvarsayılır.

Önvarsayımlar: Bir lahza da telef olacak biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiilin bir şahsı vardır ve **art gönderim yoluyla** bu şahsın Turgut olduğu önvarsayılır.

Önvarsayım: Turgut çabuk, bir anda telef olacak.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Lahza” sözcüğü telef olmanın hemen gerçekleşeceğini önvarsaymaktadır.

Ay Hanım bu hali sezip evvelce

Turgut’u gözetler imiş gizlice.

Önvarsayım: Ay Hanım adında bir kişi var, Turgut adında bir kişi var. “Bu hal” diye anılan bir durum var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler ve “bu hal” sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: “Bu hal” olarak bahsedilen Turgut’ un intihar girişiminde bulunma halidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu hal” ifadesi art gönderimli olarak Turgut’ un önceki mısralarda geçen intihar etme fikrini ve girişimini önvarsayar.

Turgut, tam tetiği çekecek iken,

Kolundan şiddetle tutarak, birden

Dedi: “Turgut, yapma, bu iş pek günah!”

Turgut döndü, baktı, dedi: “Sen mi, ah?”

Önvarsayım: Turgut adında bir kişi var, onun bir silahı var. Silahın bir tetiği vardır. Turgut’ un yapacağı bir şey var. Turgut’ a yapmamasını söyleyen biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Turgut” özel ismi, varlığı doğrudan kabul edilen bir kişidir.

“Tam tetiği çekecek iken” ifadesi, Turgut’ un elinde bir silah olduğu ve bu silahın tetiği bulunduğu bilgisini varsayar. Silahın ve tetik mekanizmasının varlığı, doğrudan ifade

edilmese de eylem tarafından varsayılmıştır. “Yapma” filli de Turgut’ un yapacağı bir şeyin varlığını önvarsayara.

Önvarsayım: Turgut’ a yapmamasını söyleyen ve Turgut’ un “sen” diye bahsettiği kişi Ay Hanım’ dır. “Bu iş” ise intihar işidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Burada Turgut’ a yapmamasını söyleyenin Ay Hanım olduğu art gönderim yoluyla önvarsayılır. Yine “bu” iş” denilen de aynı yolla Turgut’ un intihar girişimini önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Turgut Ay Hanım’ ı gördüğüne şaşırmıştır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ah” ifadesi cümle içindeki kullanımı dolayısıyla “Turgut’ un kişiyi görünce şaşırdığını” önvarsayacak biçimde kullanılmıştır. “Sen mi” soru yapısıyla birleşerek bu önvarsayım sağlandığı için burada aynı zamanda yapısal önvarsayım olduğu da söylenebilir.

Önvarsayım: Turgut, ahlaki ya da dini bağlamda yanlış bir şey yapmak üzeredir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Günah” sözcüğü bir araya geldiği diğer sözcüklerle bu önvarsayımı sağlamaktadır. Sözlük anlamı nedeniyle kullanıldığı her bağlamda bir değerlendirmenin, yanlış ya da kötü bir eylemin varlığını varsaydığı için sözlüksel önvarsayım oluşturur.

“Ey Tomris sen misin?” Ay dedi hayır,

Ben Tomris değilim, bana Ay çağır.

Önvarsayımlar: Tomris diye biri var, Ay adında biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Karşılaşılan kişinin Tomris olup olmadığı bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapısı bir şeyin net olarak bilinmediği anlamını içererek bu önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Soruyu soran Turgut’ tur.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Bağlam unsurları art gönderimli olarak soruyu soranın Turgut olduğunu önvarsaymayı sağlar.

O halde Tomris kim?

O başka kadın.

Kocaya varacak o mudur yarın?

Evet o...

Önvarsayım: Tomris’ in kim olduğu bilinmiyor. Kocaya varacak olanın kim olduğu bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapıları soru içinde geçen kim olduğunun bilinmediğini önvarsaymıştır. Soruda “o” diye bahsi geçen Tomris’ tir ve bu da **art gönderim yoluyla** önvarsayılır.

Önvarsayım: Tomri diye biri var, Tomris dışında bir kadın var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Tomris” özel adı bir kişinin varlığını önvarsaymıştır. “Başka” sözlüksel önvarsayım tetikleyicisidir ama burada Tomris dışında birinin varlığını önvarsayarak varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: “Kim” soru zamiri, önceden bahsedilen bir kişiye dair bilgi alma isteğini içerdiğinden, o kişinin zaten var olduğunu ve bilinip tanımlanabilir bir kimliği bulunduğunu varsayar.

“Varacak” fiili, bir eylemin gerçekleşeceğini ifade eder ve özne olan bireyin (Tomris) varlığını sözlük anlamıyla varsaydığı için sözlüksel önvarsayım içerir.

Ah, lakin size çok benzer.

Hayır, ben kumralım, o ise esmer.

Önvarsayım: Benzerlik kurulan bir kişi (Tomris) vardır. Konuşan kişi vardır. Esmer ve kumral olmak üzere iki kişi vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Benzer” fiili, iki varlık arasında karşılaştırma yapmayı gerektirir; dolayısıyla hem konuşan kişinin hem de Tomris’in varlığını varsaydığı için varoluşsal önvarsayım oluşturur. Aynı şekilde “ben kumralım, o ise esmer” cümlesi hem “ben” hem “o” zamirlerinin varlığını zorunlu kılar. Bu nedenle her iki kişi de önceden var olduğu kabul edilerek varoluşsal önvarsayım oluşur. “Ben” ve “o” olarak bahsedilenlerin Ay Hanım ve Tomri olduğu **art gönderim yoluyla** önvarsayılır.

Önvarsayım: Turgut, Ay Hanım’ ın bir önceki mısradaki söylediklerine şaşırmıştır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ah” ifadesi sözlüksel olarak bir şaşkınlığı önvarsayacak biçimde kullanıldığından bu önvarsayımı sağlamıştır.

Demek ki ben onu görmemişim ah,

Daima ben seni onda görerek.

Bir insan kızını sanmışım melek,

Fakat acep niçin görmedim seni?

Önvarsayım: “Ben” zamiriyle konuşan bir kişi vardır. “Onu” zamiriyle belirtilen bir üçüncü kişi (Tomris) vardır. “Seni” zamiriyle muhatap kişi vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Ben”, “sen” ve “o” zamirleri üç ayrı bireyin varlığını zorunlu kılar. Cümlede bu kişilerin varlığı ön kabul edilmiştir. Özellikle “onu görmemişim” ve “seni onda görerek” ifadeleri, “o” ve “sen” kişiliklerinin var olduğunu önvarsadığı için varoluşsal önvarsayım oluşur. **Art gönderim yoluyla** “ben” in Turgut, “o” nun “Tomris, “sen” in ise Ay Hanım olduğu önvarsayılır.

Önvarsayım: Turgut, sürekli olarak Tomris’ te Ay Hanım’ ı görür.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Daima” ifadesi, sürekli tekrar eden bir davranışı varsayar. “Seni onda görerek” ifadesi, iki kişinin benzerlik taşıdığına dair geçmişte süregiden bir algı olduğunu önvarsar.

Önvarsayım: Onu görmediğimi fark ettim.

Tür: Yapısal önvarsayım. “Demek ki ben onu görmemişim” cümlesi geçmişte gerçekleştiği zannedilen bir eylemin olmadığını ortaya koyar. Bu yapıda olumsuzluk olsa da görme eyleminin daha önce planlandığı ya da hedeflendiği varsayılır. Bu da yapısal önvarsayım niteliğindedir.

Önvarsayım: “Bir insan kızı” var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Bir insan kızı” ifadesi bir isim tamlamasıdır ve bu tamlama, varoluşsal önvarsayım oluşturur çünkü bir varlığın (insan kızının) mevcudiyeti varsayılır.

Önvarsayım: O melek değil.

Tür: Olgusal olmayan önvarsayım. “San-” fiili gerçek olarak kabul edilen bir olgunun aslında öyle olmadığını gösterdiğinden olgusal olmayan önvarsayım sağlamıştır.

Önvarsayım: Onu neden görüp göremediğini bilmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapısı bilinmeyen bir durumun olduğunu önvarsamıştır.

Önvarsayım: “Sen” diye biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Kişi zamiri olan “sen”, varoluşsal önvarsayım oluşturur çünkü muhatapın varlığını varsayar. “Sen” in Ay Hanım olduğu **art gönderim yoluyla** önvarsayılır.

Üç yıl evvel bir gün gördünüz beni.

Rüyada mı?

Hayır; rü'yet içinde;

İstiğrak gibi bir halet içinde.

Önvarsayım: “Ben” diye biri var. Gören biri var. Bir halet var.

Tür: varoluşsal önvarsayım. “Beni” zamiri, konuşmacının var olduğunu varsayarak önvarsayım oluşturur. “Gördünüz” çekimli fiilinden gören bir kişinin varlığı önvarsayılıyor. “Bir halet” sıfat tamlaması da önvarsayımı tetiklemiştir.

Kızılelmaya dek demiş bir çiftçi;

Size müphem kalmış bu sözün içi...

Önvarsayım: “Bir çiftçi” vardır. “Kızılalma” diye bir yer ya da kavram vardır. Söylenen bir söz vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Bir çiftçi” ifadesi belirsiz ad öbeğidir, kişinin varlığını varsaydığı için varoluşsal önvarsayım oluşturur. Özel ad olan “Kızılalma”, varlığı kabul edilen belirli bir kavramı ifade ettiği için varoluşsal önvarsayım oluşturur. “Bu sözün içi” tamlaması söylenen bir sözün varlığını önvarsayar.

Önvarsayım: Kızılalma’ dan sonra sözün içinin müphemliği sona erecek.

Önvarsayım: Söylenen sözün içi anlaşılmamıştı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Müphem” ifadesi bir şeyin gizliliğini, gizli kalmasını önvarsaymıştır.

Görünce beni siz, Kızılalma’da

Bir peri zannedip sonra rüyada.

Görünmüş gibi; bir hayal sandınız:

Olmuş bir vakayı masal sandınız.

Önvarsayımlar: “Siz” diye bir muhatap vardır. “Ben” diye bir kişi vardır. “Kızılalma” diye bir yer vardır. “Rüya” kavramı vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Siz”, “ben”, “Kızılalma”, “peri”, “rüya” ifadeleri kişi zamiri, özel ad ve ad soylu sözcüklerdir. Hepsi belirli ad öbekleridir ve varlıkların mevcudiyetini varsaydığı için varoluşsal önvarsayım oluşturur. Burada ben Ay Hanım iken siz, Turgut’ tur ve bu **art gödnerim yoluyla** önvarsayılmaktadır.

Önvarsayım: Görülen kişi peri değil. Görülen kişi hayal değil.

Tür: Olgusal olmayan önvarsayım. “Zannedip” sözcüğüyle bir şeyin aslında belirtildiği şekilde olmadığı ifade edilir. Bu sözcük gerçek olduğu düşünülen bir olgunun öyle olmadığını önvarsayarak olgusal olmayan önvarsayım sağlamıştır. Aynı durum “sandınız” sözcüğü için de geçerlidir.

Geldiniz evime; hocamdan tedbir

Sordunuz; rüyanız edildi tabir.

Önvarsayımlar: Ben varım, benim evime gelen biri var, benim hocam var, hocamın evine gelenin rüyası var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. ”Ev”, “hoca”, “rüya” ifadeleri belirli ad öbekleri ve ad soylu sözcüklerdir; bu varlıkların varlığını varsaydığı için varoluşsal önvarsayımdır. İyelik ekleri de önvarsayımı tetiklemiştir

Cevaplar göründü size pek donuk;

Fakat bana açtı bir yeni ufuk.

Önvarsayım: Birden fazla cevap var, “siz” diye biri var, ben varım, yeni bir ufuk var, eski bir ufuk var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Zamirler ve tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir. “Yeni bir ufuk” sıfat tamlaması eski bir ufkun da olduğunu önvarsaymıştır.

Düşerek işte bu tatlı sevdaya;

Vücut verebildim Kızılelma'ya.

Önvarsayım: Tatlı bir sevda var, Kızılelma var, ben varım.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Bu tatlı sevda” sıfat tamlaması ve “Kızılelma” özel adı bu varlıkların mevcudiyetini önvarsaymıştır. “Verebildim” çekimli fiilinden burada bir “ben” kişinin var olduğu da önvarsayılır. Bu kişinin Ay Hanım olduğu **art gönderim yoluyla** önvarsayılmıştır.

Önvarsayım: Ay Hanım bu tatlı sevdaya düşmeseydi Kızılelma’ ya vücut veremezdi.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-erek” zar fiil eki sayesinde yukarıdaki önvarsayım ortaya çıkmaktadır.

Bu isimledir ki gezip her izi;

Burada nihayet buldunuz bizi.

Önvarsayım: Turgut Ay Hanım’ ı Kızılelma’ da bulmuştur.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Buldunuz” ifadesindeki şahıs eki art gönderim yoluyla Turgut’ u önvarsayarken yine aynı yolla “burada” Kızılelma’ yı, “bizi” Ay Hanım’ ı ve yanındakileri önvarsayar.

Önvarsayım: Her izi gezmeden önce bizi bulamadınız.

Tür: Yapısal önvarsayım. “Gezip” ifadesindeki “-ip” eki yapısal bir tetikleyici olarak öncelik-sonralık ilişkisiyle yukarıdaki önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Bizi bulmanızı bekliyordum.

Tür: Sözlüksel önvarsayım tetikleyicisi. “Nihayet” sözcüğü sözcenin diğer sözcükleriyle bir arada kullanıldığında bir beklentiye önvarsaymıştır.

Ah, şimdi anladım bu muammayı;

Uyanık gördüğüm uzun rüyayı.

Önvarsayım: Anlayan biri var, bir muamma var, uzun rüya var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiil söylenenleri anlayan biri olduğunu varsayar. “Muamma” ismi bir mevcudiyeti önvarsayar. “Uzun rüya” ifadesi, bir sıfat tamlamasıdır. Burada “rüya” kelimesinin varlığı kabul edilir, bu da varoluşsal bir önvarsayım oluşturur.

Önvarsayım: Turgut uyumadan rüya görmüştür.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Uyanık” sözcüğü bir kişinin uyumadığını önvarsayar. Burada konuşanın Turgut olduğu ise **art gönderim yoluyla** önvarsayılmıştır.

Seni gâh Huzur, gâh gaybda aradım;

Becayış ettiler gözümle yâdım.

Önvarsayım: Turgut Ay Hanım’ ı çeşitli yerlerde aramıştır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Gâh ... gâh” ifadesi farklı farklı olan durumları, şeyleri önvarsayar. Arayanın Turgut, arananın ise Ay Hanım olduğu art gönderim yoluyla önvarsayılmaktadır.

Önvarsayım: Sen diye biri var, gayb var, arayan biri var, göz var, yâd var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Sözcede geçen isimler bu isimlerin karşıladıkları varlıkların mevcudiyetini önvarsaymıştır.

İbtida gerçeği hayal sanmışım,

Sonra da gölgeyi Cemal sanmışım.

Önvarsayım: Gerçek olan hayal değil. Gölge cemal eğil.

Tür: Olgusal olmayan önvarsayım. “San-” ifadesi tetiklenen olgunun gerçek olmadığını göstermesi bakımından olgusal olmayan önvarsayımı ortaya çıkarır.

Önvarıym: Farklı zamanlarda gerçekleşen iki durum vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “İbtida” ve “sonra” sözcükleri sözlüksel önvarsayım tetikleyicisidir fakat burada varoluşsal bir önvarsayımı tetiklemişlerdir.

Dediler: rü’yetin uykuda imiş...

Uykuda değilmiş; Bakü’de imiş.

Önvarsayım: Diyen birileri var, uyku var, Bakü var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim ve cins isimler karşıladıkları varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Rü’ yetin Bakü’ dedir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “değilmiş, Bakü’ de imiş” ifadelerindeki üçüncü şahıs, önceki mısra da geçen “rü’ yet” tir ve bu art gönderim yoluyla önvarsayılmaktadır.

Evinize gelmiş sormuşum sizi;

Denmiş bana, Belli değildir izi.

Önvarsayım: Ev var, eve gelen biri var, evine gidilen biri var, “belli değildir izi” diyen veya diyenler var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, iyelik ekleri ve şahıs ekleri karşıladıkları şeyin varlığını önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Eve gelen Turgut, evine gidilen Ay Hanım’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Önceki mısralardan eve gidenin Turgut, evine gidilenin Ay Hanım olduğu anlaşılmakta ve bu, birinci şahıs eki, “ben” ve “siz” zamirleriyle art gönderimli olarak önvarsayılmaktadır.

Önvarsayım: Ay Hanım’ ın yeri bilinmemektedir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: “Belli değildir izi” ifadesinde “belli olma-” ve “iz” sözcükleri bir araya gelerek Ay Hanım’ ın yerinin belirsizliğini önvarsaymıştır.

Siz yapmakta iken Kızılelma'yı

Koşmuş aramışım bütün dünyayı.

Önvarsayımlar: Ay Hanım Kızılelma’ yı yapmıştır.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-makta iken” ifadesinden Kızılelma’ yı birinin yaptığı ve art gönderim yoluyla bunu yapanın Ay Hanım olduğu önvarsayılır.

Önvarsayım: Kızılema var, onu yapan biri var, dünya var, dünyanın farklı yerleri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “Kızılema” ve “bütün dünya” ifadeleri somut veya soyut varlıkların varlığını önvarsayar. “Bütün” ifadesi dünyanın farklı yerleri olduğunu ve arananın bu olduğunu önvarsayar.

Nihayet bulunca yine sapsımışım,

Yalvac’a Ogan’ım diye tapmışım!

Önvarsayımlar: Yalvac adında bir yer ya da kişi var, Ogan var.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Yalvac” ve “Ogan” gibi isimlerin varlığını kabul eder.

Önvarsayım: Aranan şey bulunmuş.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-unca” ifadesi “bul-” fiiliyle bir araya gelerek bir şeyin bulunduğunu gösterir. Burada **olgusal önvarsayım** olduğu da söylenebilir. Çünkü bir şeyin bulunması gerçek bir olgu olarak kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Yalvac Ogan değildir.

Tür: Olgusal olmayan önvarsayım. “Diye” ifadesi aslında sözlüksel önvarsayım tetikleyicisidir fakat burada bir olgunun gerçek olmadığını önvarsaydığından olgusal önvarsayımı tetiklemiştir.

Tomris'in çehresi çerçeve olmuş,

Zihnindeki hayal içine dolmuş...

Önvarsayımlar: Tomris adında bir kişi var, Tomris’ in çehresi var, ben varım, benim zihnim var, zihnimin içinde hayal var.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: İsimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Ona ait diye yaptığım resim,

Evvelce ruhumda imiş mürtesim...

Önvarsayım: O var, ona ait resim var, ben varım, benim ruhum var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “Ona ait” ifadesi, bir varlığın sahipliğini varsayar. “Ruh” ve “mürtesim” gibi soyut kavramların varlığını kabul eder. “O” diye bahsedilenin Ay Hanım olduğu **art gönderim yoluyla** önvarsayılırken “ruhumda” ifadesindeki iyelik eki de aynı yolla Turgut’ u önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Ona ait diye yaptığım resim daha önceden ruhumda resmedilmiş.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Evvelce” kelimesi, zaman içerisinde önce var olan bir durumun belirtildiğini varsayar, bu da bir geçmiş durumu önvarsayar.

Onu derken sizi tersim etmişim!...

İbtida bana da geldi bir vehim

Rüya ona raci' olmasın diye

Bir gün gizli girdim sizin hücreye...

Önvarsayım: “O” denen biri var, “ben” var, rüya var, vehim var, bir gün var, “siz” var ve “siz” diye bahsedilene ait bir hücre var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Kişi zamirleri, isimler ve tamlamalar varlıkların mevcudiyetini önvarsayacak biçimde kullanılmıştır. Burada “o” zamirinin Tomris, “bana” ifadesindeki “ben” zamirinin Turgut, “siz” diye bahsedilenin ise Ay Hanım oldukları **art gönderim yoluyla** önvarsayılır.

Önvarsayım: Tomris sanılıp Ay Hanım resmedilmiştir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Derken” ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir. Burada aynı zamanda olgusal olmayan önvarsayım da söz konusudur. “Derken” ifadesi “san-“ anlamıyla tetiklene önvarsayımdaki olgunun gerçek olmadığını göstermiştir.

Yaptığınız resmi gördüm, anladım;

Lakin o güne dek hayli ağladım.

Önvarsayımlar: Yapılan bir resim var, resmi yapan var, bunu görüp anlayan biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Yaptığınız resim” tamlaması bir resmin ve buradaki iyelik eki onun bir yapanının var olduğunu önvarsayar. “Anladım” çekimli fiilindeki şahıs da bir anlayanın var olduğu önvarsayımını sağlar. Burada **art gönderim yoluyla** resmi yapanın Turgut, onu görenin ve anlayanın Ay Hanım olduğu önvarsayılır.

Önvarsayım: Resmi görmem ve resimdeki kendim olduğunu anladığım zamana kadar çok ağladım. Resmi görsem ve anlamama karşın o güne kadar çok ağladım.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “O güne dek” ifadesi bahsi geçen güne kadar olan sürede ağlama eyleminin devam ettiği önvarsayımını sağlar. “Lakin” bağlacı da sözlüksel önvarsayım tetikleyicisidir. Burada “Ay Hanım’ ın resimdeki kişinin kendisi olduğunu anlaması” önvarsayımı **art gönderim yoluyla** sağlanır.

Ah! Ne bahtiyarlık, demek muhabbet

Size de okunu vurmuş...

Ah, evet...

**Ulaştı bir düğün daha yarına,
Dördü de erdiler muratlarına.**

Önvarsayımlar: Bahtiyarlık var, muhabbet var, muhabbet oku var, “siz” denen biri var, “siz” dışında biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler bir varlığın mevcudiyetini önvarsayar. Zamir ve zamirle beraber kullanılan “de” bağlacı da varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Muhabbet okunu Ay Hanım dışında birine de vurmuştur.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Muhabbetin okunu “siz” dışında birine vurduğu “de” bağlacıyla önvarsayılır. “Siz” in Ay Hanım olduğu ve okun vurulduğu diğer kişinin Turgut olduğu **art gönderim yoluyla** önvarsayılır.

Önvarsayım: Muhabbetin okunu size de vurduğu gerçektir.

Tür: Olgusal önvarsayım. “Evet” kelimesi, önceki bir durumu onaylama anlamı taşır. Bir şeyin doğru olduğunun kabul edildiğini önvarsayar. Sözlüksel önvarsayım tetikleyicisi, olgusal bir önvarsayım sağlamıştır.

Önvarsayım: Bir düğün var, yarın var, muradına eren dört kişi var. Yarına ulaşan başka düğünler var.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: Düğün ve yarın isimleri ile isim tamlaması önvarsayımı tetiklemiştir. “Daha” ifadesi sözlüksel önvarsayım tetikleyicisidir ama burada “başka düğünlerin varlığını” önvarsaydığından varoluşsal önvarsayım sağlamıştır.

Önvarsayım: Dört kişinin hepsi istediğini elde attı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “De” bağlacı bahsedilen dört kişinin tamamının istediğini elde ettiğini önvarsaymıştır.

Kızılma oldu bir güzel Cennet:

Oradan Turan'a yağdı saadet.

Önvarsayım: Kızılma var. Cennet var. Turan var, saadet var

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “Kızılma”, “Cennet” ve “Turan” özel isimleri burada varlık olarak kabul edilmiştir. Bu özel isimlerin her biri, belirli bir varlığı temsil etmektedir ve bu varlıkların mevcut olduğunu varsayar. Bu nedenle, varoluşsal önvarsayım türüne girer. “Oradan” ifadesi de **art gönderim yoluyla** Kızılma’ nın varlığını önvarsayar.

Önvarsayım: Kızılma önceden güzel bir cennet değildi.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Oldu” ifadesi bir şeyin önceden olmadığı bir hale geçtiğini önvarsayacak biçimde kullanılmıştır.

Ey Tanrı icabet kıl bu duaya:

Bizi de kavuştur Kızılma'ya...

Önvarsayım: Tanrı var, Kızılma var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “Tanrı” ve “Kızılma” özel isimleri varlık olarak kabul edilmektedir. Bu özel isimler, belirli varlıkları temsil eder ve bu varlıkların var olduğunu varsayar. Bu nedenle varoluşsal önvarsayım türüne girer.

Önvarsayım: Tanrının icabet kılması istenen dua “Bizi de kavuştur Kızılma'ya” sözcüğüdür.

Tür: Ön gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” ifadesi kendisinden sonra bir ifade geleceğini ve bu ifadenin “Bizi de kavuştur Kızılma'ya” olduğunu önvarsaymaktadır.

Turan şiirindeki önvarsayımların ortaya konması bunların anlam üzerinde nasıl bir rol oynadığını göz önüne sermektedir. Şiirde varoluşsal, sözlüksel, yapısal, olgusal, olgusal olmayan ve karşı olgusal önvarsayımlar vardır. Cins isimler, özel isimler, isim tamlamaları, iyelik ekleri, zamirler bu şiirde sıkça yer alır ve bunlar vasıtasıyla varoluşsal önvarsayım ortaya çıkar. Sıkça başvurulan yöntemlerden biri olan art gönderim, zamirlerin bahsi geçen özel isimlerle bağdaştırılmasını ve böylece anlatıda bütünlüğün yakalınmasını sağlamıştır. Kimi yerlerde farklı bir tetikleyici kendi türü dışında bir önvarsayım sağlamıştır. Sözlüksel önvarsayıma sıkça rastlanması şiir boyunca dilin imkanlarından “sözcüklerin düz ve yan anlamları, anlam çeşitliliği” bakımlarından geniş ölçüde yararlanıldığını gösterir. Yapısal önvarsayımlar ise aynı şeyin söz dizimi ve gramer yapısıyla sağlanmaya çalışılmasının ürünüdür. Olgusal olmayan ve karşı olgusal önvarsayımlarla okuyanın zihninde çeşitli resimler çizilir ve bunlar yeniden biçimlendirilmeye çalışılır.

ÜLKER İLE AYDIN

Üvey ana dedi: Artık çekemem

Bu afacan çocukların derdini;

Ya bunları evden çıkar, ya beni.

Önvarsayımlar: Üvey ana var. Evde birden fazla afacan çocuk var. Ev var.

Konuşma ortamında "sen" muhatabı vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Üvey ana”, “afacan çocuklar”, “ev” ifadeleri özel isim niteliğindedir veya isim tamlamasıdır. Bu ifadeler varlıkların önceden var olduğunu önvarsatır.

“Bu afacan çocuklar” ifadesindeki “bu” sözcüğü, daha önce bahsedilmiş veya konuşmada bilinen çocuklara işaret eder. Art gönderim yoluyla varlıkların mevcudiyetini önvarsatır.

“Artık çekemem” ifadesi, geçmişte bir süre boyunca bu çocukların dertlerine katlanıldığını önvarsatır.

Önvarsayım: “Ya bunları evden çıkar, ya beni” cümlesi bir koşul veya karşıtlık bildiren yapılardan oluştuğundan, bir tercih durumunu önvarsayar.

Tür: Yapısal önvarsayım. Cümlede ikinci kişiye yönelik bir hitap vardır. Bu, hitap edilen bir kişinin konuşma bağlamında var olduğunu önvarsatır.

Baba dedi: Sen üzülme;

Bu elzem İş olacak; fakat uzun etekli

Bir entari şimdi bana dikmeli!

Önvarsayımlar: Baba var. "Sen" şeklinde hitap edilen bir muhatap var. Ortada üzücü bir durum vardır. Elzem (zorunlu/gerekli) olan bir iş var. Entariyi dikecek biri vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Baba” ve “sen” ifadeleri özel ad ve zamir olarak belirli kişilerin varlığını önvarsatır.

“Bu elzem iş” ifadesiyle “iş” varlığı ve önem atfedilen bir içeriğe sahip olarak önvarsatılır. “Bu” zamiri art gönderim yoluyla belirli bir işle ilişkilidir.

“Bana” zamiri ile entarinin dikileceği kişinin (baba) varlığı belirtilmiş olur.

Önvarsayım: Baba üzülüyor.

Tür: Olgusal önvarsayım. Babanım üzüldüğü bir gerçeklik olarak kabul edilmiştir.

Ülker kızın adı, Aydın oğlanın.

Babaları dedi: Haydi uyanın;

Gideceğiz bu gün kuşlar iline!

Önvarsayımlar: Ülker adında bir kız vardır. Aydın adında bir oğlan vardır. Bu iki kişinin babası vardır. “Kuşlar ili” adında bir yer vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Ülker”, “Aydın”, “babaları” ve “kuşlar ili” ifadeleri, özel isim ve iyelik eki içerdikleri için, gönderimde bulundukları kişi ve yerlerin varlığını varsaymaktadır.

Önvarsayım: Ülker ile Aydın uyuyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Uyanın” ifadesi seslenilenlerin uyuduğunu önvarsayar.

Eteğini sarmış idi beline;

Çocuklara biraz çorba yedirdi;

Ellerinden tuttu dağa yetirdi.

Önvarsayımlar: Çocuklar vardır. Çorba vardır. Çocukların elleri vardır. Bir dağ vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Eteğini”, “beline”, “çocuklara”, “ellerinden”, “dağa” gibi ifadelerdeki iyelik ekleri, tamlamalar ve yönelme hâli ekleri var olan nesne, kişi ve yerlerin varlığını zorunlu olarak varsaydığı için bu önvarsayımlar varoluşsal türdedir.

Önvarsayım: Ellerini tutmadan dağa getirmedi.

Tür: Yapısal önvarsayım. -up zarf fiil eki önvarsayımı sağlamıştır.

Bütün gündüz dolaştılar ormanda;

Akşam çattı; gözler kaldı dumanda.

Önvarsayımlar: Bir gündüz vardır. Orman vardır. Duman vardır. Ormanda dolaşanlar vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “Ormanda”, “gözler”, “duman” ve “akşam” gibi ifadelerde yer alan isimler bir varlığa işaret etmektedir. Bu tür isimler doğrudan bir varlığı varsaydığı için varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Sözlüksel önvarsayım: “Dolaştılar” ve “kaldı” fiilleri, sözlük anlamları gereği eylemin öznesi ve nesnesiyle birlikte gerçekleşmiş bir durumu önceden varsayar. “Dolaşmak” fiili ormanda gezinmiş olmayı, “kalmak” fiili ise gözlerin daha önceden bir konumda olduğunu ve şimdi dumanda kaldığını varsaydığı için sözlüksel önvarsayımı tetikler.

Baba dedi: Yavrularım acıktık!

Yaydı yere bir küçücük dağarcık.

Önvarsayımlar: Baba vardır. Yavrular vardır. Bir dağarcık vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Baba” ve “yavrular” özel isimler olup varoluşsal bir önvarsayım oluşturur. Aynı şekilde “dağarcık” da var olan bir nesneyi belirtmektedir.

Önvarsayım: Tok değiliz.

Sözlüksel önvarsayım: “Acıktık” kelimesi, kelime anlamı gereği bir açlık durumunun var olduğunu önvarsayar, bu yüzden sözlüksel bir önvarsayım oluşturur.

Ülker baktı pek tuzludur pastırma;

Yiyemedi, dedi: Artık, beybaba,

Gece oldu, evimize gidelim!

Baba dedi: Vakit geçti güzelim,

Önvarsayımlar: Ülker vardır. Pastırma vardır. Ev vardır. Baba vardır. Zaman geçmiştir.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Ülker”, “baba” ve “ev” özel isimleri ve somut varlıklar oldukları için varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Önvarsayım: Gece değildi.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Oldu” ifadesi bir şeyin gerçekleşmesini göstermiş ve önvarsayımı tetiklemiştir.

Yol boyunca şimdi azgın kurtlar var.

Bizi yutar bir kurt, ya bir canavar.

Önvarsayımlar: Azgın kurtlar vardır. Bir kurt vardır. Bir canavar vardır. Bizi yutabilecek bir kurt ve canavar vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Azgın kurtlar”, “kurt” ve “canavar” özel isimler ve somut varlıklardır. Bu, varoluşsal bir önvarsayım oluşturur.

Bu köşede uyur isek sessizce

Selametle geçebilir bu gece.

Önvarsayımlar: Bir köşe vardır. Gece var.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Köşe” ve “gece” kelimeleri, varlıkları ve durumları ifade ederek, bu varlıkların mevcut olduğuna dair bir önvarsayım oluşturur.

Önvarsayım: Sessizce uyumazsak gece selametle geçmeyebilir.

Tür: Karşı olgusal önvarsayım. Şarta bağlı gerçekleşecek durumlar bu önvarsayımı ortaya çıkarır.

İki kardeş titrediler korkudan...

Aydın dedi: Sabahleyin uykudan

Bizi kuşlar uyandırır, kalkarız.

Önvarsayımlar: İki kardeş var, Aydın var, kuşlar var. Korkulacak bir şey var.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “İki kardeş”, “Aydın” ve “kuşlar” kelimeleri, bu varlıkların mevcut olduğu ve tanımlandığına dair bir önvarsayım oluşturur.

Babamız yok!

Bizi atmış savuşmuş;

Evindeki yavrusuna kavuşmuş.

Önvarsayımlar: Baba var, babanın evinde yavrusu var, babanın evi var.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Babamız yok” ifadesi, babanın varlığını önvarsayar, ancak sonrasında onun kaybolduğu belirtilir. “Evindeki yavrusuna kavuşmuş” ifadesi de babanın varlığını ve bir yavruya sahip olduğunu öngörür.

Zeyneb! Onun annesi var, sevilir.

Biz öksüzüz, bizim için kim bilir

Babacığım ne düşünmüş, yapacak?

Önvarsayımlar: Zeynep var, anne var, biz varız, baba var.

Türler: Art gönderim yoluyla varoluşsal önvarsayım: “Zeyneb! Onun annesi var” ifadesinde, "onun" zamiri ile önceki mısralarda bahsedilen evdeki çocuk anlatılmaktadır. Bu bağlamda, "onun annesi" ifadesi art gönderim yoluyla bir anneden bahsetmektedir ve bu, varlık durumu olan bir anneden söz eder.

Önvarsayım: Babanın ne yapılacağını düşündüğü bilinmiyor.

Yapısal önvarsayım: “Babacığım ne düşünmüş, yapacak?” ifadesindeki soru yapısı, baba hakkında bir şey yapılacağını varsayar. Burada kullanılan soru cümlesi, yapılan eylemin belirsizliğini ifade eder.

Ülker dedi: Geçen gece rüyamda

Annem geldi, dedi: Kızım ağlama;

Kolundaki mercan peri kızdır,

Bir gün sizi her kaygıdan kurtarır.

Önvarsayımlar: Geçen gece var, Ülker var, annesi var, Ülker’ in kolunda mercan var, kaygı var, bilinmeyen bir gün var.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: Özel isim ve diğer isimler, iyelikler önvarsayımı tetiklemiştir.

Baba dedi: Hiç ben sizi bu dağda

Bırakır da döner miyim cellada?

Babanızım sizin, bunu bir duyun.

İsterseniz eteğimde uyuyun.

Önvarsayımlar: Baba var, dağ var, cellat var, babanın eteği var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Baba çocukları dağda bırakıp cellada dönmeyecek.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru cümlesi yukarıdaki önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: İstemezseniz eteğimde uyumayın.

Tür: Yapısal önvarsayım. Şartlı yapı önvarsayımı tetiklemiştir.

Eteğini serdi, yere uzandı,

Yavrucaklar bu hileye inandı.

Önvarsayımlar: Baanın eteği var, yavrucaklar var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik ekleri ve isimler önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım. Babanın eteğini sermesi hiledir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu ifadesiyle önvarsayılan önceki satırdaki “eteğini serdi, uzandı” ifadesidir.

Yorgundular, hemen uyku meleği

Gözlerine gerdi sırlı perdeyi.

Önvarsayımlar: Yorgunluk var, uyku meleği var, gözler var, sırlı perde var.

Türler: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve isimler önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Uyku meleği sırlı perdeyi gözlerine sermekte gecikmedi.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Hemen” sözcüğü bir şeyin zaman kaybetmeden yapıldığını önvarsamasıyla sözlüksel önvarsayımı ortaya çıkarmıştır.

Taş yürekli herif baktı: Çocuklar

Kuzu gibi mışıl mışıl uyuklar.

Önvarsayımlar: Taş yürekli herif vardır. Çocuklar vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım:“Taş yürekli herif” ifadesi, varlığı kabul edilen bir kişi olduğunu önvarsayar. Bu kişi, önceki dizelerde bahsedilen çocukların babası olabilir. Burada, art gönderim tekniği ile babanın varlığı varsayılmaktadır.

Önvarsayım: Taş yürekli herif babadır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Taş yürekli herif” ifadesiyle varsayılan önceki mısralarda geçen babadır.

Cebindeki makascığı aradı,

Eteğini kesti, yerden fırladı.

Önvarsayımlar: Cebinde bir makas vardır. Etek vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Eteğini kestikten sonra yerinden fırladı.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı bir öncelik-sonralık durumunu önvarsaymıştır.

La'net edip o insafsız kariya

Yavruları ısmarladı Tanrı'ya.

Önvarsayımlar: "İnsafsız karı" vardır. "Tanrı" vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: "İnsafsız karı" ifadesi, varlığı kabul edilen bir kişi olduğunu önvarsayar. Bu kişi, çocuğun annesi olabilir. Burada, art gönderim tekniğiyle önceki dizelerdeki anneden bahsedilmektedir.

Önvarsayım: Yavrularını bırakma nedeni insafsız kariya lanet etmesidir.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ip” zarf fiil eki bir öncelik sonralıkla beraber sebep sonuç durumunu da önvarsaymıştırç-.

Hırsız gibi korka korka sivişti,

Gün doğmadan yuvasına iriştı.

Önvarsayımlar: Sivişen biri var, onun yuvası var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiil ve tamlama bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Hızrsız gibib korkan ve yuvasına irişen babadır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Daha önceki mısralarda geçen baba iyelik ekleri ile art gönderim yoluyla önvarsayılmıştır.

**Karısı da meğer çıkmış o gece,
Pınarlara büyü yapmış gizlice.**

Önvarsayımlar: "Karısı" vardır. "Pınar"lar vardır. "Büyü yapmış" bir eylem gerçekleşmiştir.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: "Karısı" ifadesi, bir kadının varlığını önvarsayar. Bu kişi, daha önce bahsedilen bireyin karısıdır. Burada, varoluşsal bir önvarsayım söz konusu olur, çünkü bir kişinin ve onun ilişkili olduğu karısının varlığını kabul ederiz.

Önvarsayım: Karısının çıktığını bilmiyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. "Meğer" ifadesi bir şeyin bilinmediğini, daha sonradan öğrenildiğini önvarsayar.

Önvarsayım: Karısının pınarlara büyü yatığını bilmiyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. "Gizlice" ifadesi bir şeyin açık olmadığını, kimse tarafından bilinmediğini önvarsayar.

Erkeğinden evvel eve gelmişti.

Kocacığım, al Zeyneb'i, öp! dedi.

Zeyneb neydi? Kara yüzlü bir sıska,

Kel başında on tel kirli lapiska.

Önvarsayım: Erkeği var, evi var, Zeynep var, on tel kirli lapiska var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler, iyelik ekleri önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Zeynep' in nasıl olduğu sorgulanıyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapıları yapısal önvarsayımı tetikler.

Önvarsayım: Erkeği Ülker ve Aydın' ın babasıdır, kadın onların annesidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Önceki mısralarda geçen baba, anne, Ülker ve Aydın art gönderim ile önvarsayılmaktadır.

Biz gelelim Aydın ile Ülker'e!

Şafak altın ışığını göklere saçar iken,

Kuşlar ezan okurken uyanarak

Aydın kalktı yerinden.

Önvarsayımlar: "Aydın" adında bir kişi vardır. "Ülker" adında bir kişi vardır. "Ezan" adlı dinsel seslenme biçimi vardır. "Yer" adlı bir kavram veya mekân vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "Aydın" özel isimdir, varlığı varsayılmıştır. "Ülker" özel isimdir, varlığı varsayılmıştır. "Şafak", "kuşlar", "ezan", "yer" cins

isimlerdir, kullanımları doğrudan varlıklarını kabul ettirmiştir. “Altın ışık” sıfat tamlamasıdır, "ışık" varlığı doğrudan kabul edilmiştir. Bu nedenle **varoluşsal önvarsayım** türüne aittir. “Işığını” iyelik eki (-ı) almıştır, bir sahiplik ilişkisi kurar ve “ışık” varlığını kabul ettirir. “Yerinden” iyelik eki (-i) almıştır, “yer”in varlığını ve Aydın’a aitliğini varsaydırır.

Önvarsayım: Aydın daha önce ayakta değildir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Kalktı” ifadesi kişinin daha önce ayakta olmadığını önvarsayar.

Önvarsayım: Şafak altın ışığını göklere saçmadan, kuşlar ezan okumadan ve uyanmadan önce yerinden kalkmadı.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-iken, ken, -arak” yapıları önvarsayımı tetiklemiştir.

Korktuğuna uğramıştı, anladı.

Baba! diye hüngür hüngür ağladı.

Önvarsayımlar: Korkulan bir şey var, anlayan biri var, ağlayan biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiiller ve fiilimsi varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir. **Art gönderimli olarak** da korkanın, anlayanın ve ağlayanın Aydın olduğu önvarsayılmaktadır.

Önvarsayım: Korkulan durum babanın çocukları terk etmesidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Korktuğuna” ifadesindeki iyelik ekleri art gönderimli olarak korkulan şeyin önceki mısralarda geçen “babanın çocukları bırakıp gitmesi” olduğu önvarsayılır.

Ülker’i de uyandırdı bu çığlık.

Dedi şimdi bana düşen ablalık;

Ne yapmamız lazım, bunu düşünmek.

Kardeşime metanetli görünmek.

Önvarsayımlar: Ülker adında bir kişi vardır. Çığlık adlı bir ses olayı vardır. Düşünme eylemi yapılmaktadır. Ablalık bir sorumluluktur. Kardeş olma durumu vardır. Metanetli görünme durumu vardır. “Ne yapmamız lazım?” bir çözüm arayışının ve sorunun var olduğu kabul edilir.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Ülker” özel isimdir, varlığı varsayılmıştır. “Çığlık” cins isimdir, kullanımı doğrudan varlığını kabul ettirir. “Kardeş” cins isimdir,

varlıkları kabul edilir. “Ne yapmamız lazım?” bir çözüm gerekliliği olduğu ve sorunun var olduğu kabul edilir.

Önvarsayım: Ülker’i uyandıran Aydın’ ın hüngür hüngür ağlamasıdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sözcüğü önceki mısralarda geçen “hüngür hüngür ağladı” ifadesini önvarsayar.

Önvarsayım: Önceden ne yapmamız gerektiğini düşünmüyor ve kardeşime metanetli görünmüyordum.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Şimdi” sözcüğü anlamsal yönüyle önvarsayımı tetiklemiştir.

Kardeşine dedi: Aydın, ağlama!

Sabretmeyi ben söz verdim anama.

Önvarsayımlar: Aydın adında bir kişi var, diyen biri var, ana var.

Türler: Varoluşsal **Önvarsayım:** “Aydın” özel isimdir, varlığı varsayılmıştır. “Kardeş” cins isimdir, varlığı kabul edilir. “Ana” cins isimdir, varlığı kabul edilir.

Biliyorduk bir gün bu iş olacak,

Kaderimiz neyse olsun çabucak.

Önvarsayımlar: Bilinene bir iş var, kader var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiiller ve iyelik ekleri önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Bu işin olacağı olgusu bir gerçeklik olarak kabul edilmiştir.

Tür: Olgusal önvarsayım. “Biliyorduk” ifadesi olgunun gerçekliğinin kabul edildiğini önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Olacağı bilinen iş babanın bırakıp gitmesidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sözcüğü önceki mısralarda geçen babanın çocukları bırakıp gitmesini önvarsaymıştır.

Biz öz Türk’üz, bak sen Aydın, ben Ülker,

Türk Tanrısı öz ilini esirger.

Önvarsayımlar: Biz varız, Türklük var, Tanrı var, Tanrının öz ili var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Zamirler, iyelik yapıları ve özel isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Zeyneb gibi annen değil Tat senin,

Hiç soyuna karışmamış yad senin.

Önvarsayımlar: Zeynep var, Zeynep’ in annesi var, sen varsın, senin soyun var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim ve iyelikler önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Zeynep’ in annesi Tat’ tır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Gibi değil” ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Aydın’ ın soyuna yabancılık karışmamıştır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Sen” diye bahsedilenin Aydın olduğu önvarsayılmaktadır.

Önvarsayım: Senin soyun Zeynep’ in soyundan iyidir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Türkçü düşüncede soya farklı bir ırk karışmaması iyi bir özelliktir. Uzlaşımsal bir önvarsayım tetikleyicisi sözlüksel önvarsayımı sağlamıştır.

Unutmadım, annem derdi: Bak, kızım,

Baban Kayı il’den, ben de Kırgız’ım.

Önvarsayımlar: Annem var, ben varım, Kayı ili var, Kırgız var. Hatırlanan bir şey var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik ekleri ve özel isimler önvarsayımı tetiklemiştir. Çekimli fiil de bir varlığı önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Unutmadığım şey annemin baban Kayı ilinden ben de Kırgız’ ım demesidir.

Tür: Ön gönderim yoluyla önvarsayım. “Unutmadım” çekimli fiili önvarsayımı sağlamıştır.

Aydın sustu, düşünmeğe başladı.

Gözlerinde ümid nuru parladı.

Önvarsayımlar: Aydın konuşuyordu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Sustu” ifadesi kişinin daha önce konuştuğunu önvarsayar.

Önvarsayım. Aydın daha önce düşünmüyordu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Başladı” ifadesi bir şeyin önceden yapılmadığını önvarsaymıştır.

Dedi: Abla n’içün bizim babamız

Evladına olsun böyle vefasız?

Önvarsayımlar: Babanın evladına vefasız olma nedeni bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapıları yapısal önvarsayımı tetiklemektedir.

Önvarsayım: Babanın vefasızlığı çocukları bırakıp gitmesidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Böyle” sözcüğüyle önceki mısralarda geçen babanın çocuklarını bırakıp gitmesi önvarsayılmıştır.

Ülker dedi: Büyü yapmış o karı,

Çıkamaz ki sözlerinden dışarı!

Önvarsayımlar: Ülker var, o karı var, sözleri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve iyelik ekleri varlığın mevcudiyetini önvarsayılmıştır.

Önvarsayım: O karı Zeynep’ in annesidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “O” diye işaret edilen önceki mısralarda geçen Zeynep’ in annesidir.

Tılsımı var yüreğinde, dilinde,

Bir kör alet olmuş onun elinde.

Önvarsayımlar: O karının tılsımı var, yüreği, dili ve, eli var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik eki varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Tılsımı olan o karı, yani Zeynep’ in annesidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İyelik ekleri art gönderim yoluyla bu önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Bir kör alet olan babadır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Sıfat tamlaması art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen babayı önvarsayılmıştır.

Aydın dedi: “Susuz kaldım beni, abla,

Yüreğimi yaktı tuzlu pastırma.”

Önvarsayımlar: Aydın var, yüreği var, tuzlu pastırma var, abla var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim, cins isim ve iyelik ekleri önvarsayımı tetiklemiştir.

Dolaşalım, arayalım bir pınar,

Duyuyorum bir su sesi şarıldar.

Beş-on adım yürüyünce baktılar:

Bir kayadan gümüş gibi su akar;

Önvarsayımlar: Bir pınar vardır. Su sesi vardır. Kaya var.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: Bir pınar "Bir" belirsizlik zamiriyle varlığı kabul edilmiştir. Su Burada "su" varlığının kabulü yapılmıştır.

Önvarsayım: Beş on adım yürümeden önce bakmadılar.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ünce” zarf fiil eki zamansal bir durum orataya çıkararak önvarsayımı tetiklemiştir.

Aydın, suyu görür görmez seğirtti;

Sir kuş dile geldi: Ülker işitti:

Bu pınar soğuk pınar, içinde balık donar...

Kim içerse suyundan, olur vahşi bir kaplan!..

Önvarsayımlar: Aydın vardır. Suyu vardır. Sir kuş vardır. Ülker vardır. Pınar vardır. Balık vardır. Kaplan vardır. Soğuk pınar sıfat tamlamasıdır. Suyu içeren kişi vahşi bir kaplan olur.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Aydın” Özel isim olduğu için varlığı kabul edilmiştir. “Suyu” Su varlık kabulü ile kullanılmıştır. “Sir kuş” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Ülker” Özel isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Pınar” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Balık” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Kaplan” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Aydın suyu görmeden seğirtmedi.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ür ... -mez” yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Sir kuş önceden konuşmuyordu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Dile geldi” ifadesi önceden konuşulmadığını önvarsayarak sözlüksel önvarsayım oluşturmuştur.

Önvarsayım: Bu pınar bir kayadan gümüş gibi akan sudur.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” ifadesi art gönderimli olarak önceki mısradaki geçen gümüş gibi akan suyu önvarsaymıştır.

Ülker heman koştu tuttu, kolundan;

Kardeşini geri çekti yolundan;

Dedi: Aman, Aydın! İçme bu suyu;

Düşman yine bize kurmuş pusuyu;

Önvarsayımlar: Ülker vardır. Aydın vardır. Kardeşini vardır. Düşman vardır. Pususu vardır. Su vardır. Yol vardır. Kol vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Ülker” Özel isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Aydın” Özel isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Kardeşi” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Düşman” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Pusu” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Su” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Yol” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Kol” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Suyun düşmanı bize daha önce de pusı kurmuştu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” ifadesi bir şeyin tekrarlandığını önvarsayarak sözlüksel önvarsayım sağlamıştır.

Kaplan olur, beni yersin içince;

Bir kuş haber verdi kendi dilince.

Aydın dedi: Peki, bundan geçelim;

Bir başka su bulup, onu içelim.

Önvarsayımlar: İçmezsen kaplan olmaz beni yemezsin.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ur” eki “-up” zarf fiil eki işleviyle kullanılarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ben varım, bir kuş var, kuşun kendi dili var, başka su var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Zamirler, tamlamalar, isimler, bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Yürüdüler; yürüdüler pek uzak

Bir köşede rastladılar bir kaynak;

Aydın, suyu görür görmez seğırtti;

Bir kuş dile geldi; Ülker işitti:

Önvarsayımlar: Aydın vardır. Su vardır. Kuş vardır. Ülker vardır. Kaynak vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Aydın” Özel isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Su” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Kuş” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Ülker” Özel isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Kaynak” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Aydın suyu görmeden önce seğırtmedi.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ür ... -mez” yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ülker’ in işittikleri sonraki mısralarda söylenecek.

Tür: Ön gönderim yoluyla önvarsayım. “İşitti” çekimli fiili ön gönderim yoluyla sonraki mısralarda söylenecekleri önvarsaymıştır.

Bu pınar soğuk pınar;

İçinde balık donar...

Kim içerse suyundan

Olur, korkunç bir yılan!

Önvarsayımlar: Suyundan içmeyen korkunç bir yılan olmaz.

Tür: Yapısal önvarsayım. Şartlı yapı önvarsayımı tetiklemiştir.

Ülker hemen koştu, tuttu kolundan;

Kardeşini geri çekti yolundan.

Önvarsayımlar: Ülker adında bir kişi vardır. Kol vardır. Yol vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Ülker” Özel isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

“Kol” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Yol” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Kolundan çekilen Aydın’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Kolundan çekilenin Aydın olduğu iyelik ekleri sayesinde art gönderimli olarak önvarsayılmaktadır.

Dedi: Aman, Aydın, içme bu suyu;

Düşman yine bize kurmuş pusuyu;

Yılan olur sonra beni sokarsın;

Bak ne diyor, sen kuşdili anlarsın.

Önvarsayımlar: Aydın adında bir kişi vardır. Suyu vardır. Düşman vardır. Pusu vardır. Yılan vardır. Kuşdili vardır. Aydın kuşdili anlayabilen bir kişidir.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Aydın” Özel isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

“Suyu” İyelik eki (-i) almış, varlığı kabul edilmiştir. “Düşman” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Pusu” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Yılan” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Dikkat et Aydın.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Aman” sözcüğü bir şeye dikkat edilmesini önvarsayacak biçimde kullanılmıştır.

Önvarsayım: Düşman daha önce de bize pusuyu kurmuştu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” tekrarlama ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Yılan olmadan önce beni sokmazsın.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Sonra” sözcüğü bir öncelik-sonralık ilişkisini önvarsaymıştır.

Aydın dedi: Peki bundan geçelim;

Bir başka su bulup onu içelim.

Birçok daha yürüdüler, gittiler;

Bir çeşmenin kenarına yettiler:

Önvarsayımlar: Aydın adında bir kişi vardır. Başka bir su vardır. Su vardır. Yürüyüş vardır. Çeşme vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Aydın” Özel isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Başka su” → “Su” kelimesi, varlığı kabul edilmiştir. İyelik eki (-u) almış ve varlığı varsayılmıştır. “Su” → Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Çeşme” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Aydın soğuk pınardan geçelim dedi.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bundan” ifadesi önceki mısralarda yer alan “soğuk pınar” ı önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Bir miktar yol yürümüşlerdi.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Daha” sözcüğü öncesinde yolun bir kısmının yüründüğünü, fazlasının yürünmeye devam edildiğini önvarsaymıştır.

Aydın, suyu görür görmez seğirtti;

Bir kuş dile geldi; Ülker işitti:

Önvarsayımlar: Aydın adında bir kişi vardır. Su vardır. Kuş vardır. Ülker adında bir kişi vardır. Kuşdili vardır. Kuş, diliyle konuşma yeteneğine sahiptir.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Aydın” Özel isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Su” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Kuş” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Ülker” Özel isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Bu pınar soğuk pınar;

İçinde balık donar...

Kim içerse suyundan

Olur, güzel bir ceylan!

Önvarsayımlar: Pınar vardır. İçinde balık vardır. Suyu vardır. Ceylan vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Pınar” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Balık” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Ceylan” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

“Soğuk pınar” Bu sıfat tamlaması varlık kabulünü gerektirir, çünkü pınarın varlığını ve onun "soğuk" niteliğini kabul ettirir. “Güzel bir ceylan” sıfat tamlamasıdır. Ceylanın var olduğunu ve onun “güzel” niteliğine sahip olduğunu varsayar. Bu yapı varlık kabulü gerektirir.

Önvarsayım: Suyundan içmeyen güzel bir ceylan olmaz.

Tür: Yapısal önvarsayım. Şartlı yapı önvarsayımı tetiklemiştir.

Ülker koştu, heyhat vakit dolmuştu...

Aydın sudan içmiş, ceylan olmuştu.

Acı bir hal: Ülker me'yus bakıyor,

Ceylancığın gözyaşları akıyor.

Önvarsayımlar: Ülker adında bir kişi vardır. Aydın adında bir kişi vardır. Ceylan vardır. Acı bir hal vardır. Ceylanın göz yaşları var.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Ülker”, “Aydın” özel isimlerdir, varlıkları kabul edilmiştir. “Vakit” soyut bir kavramdır, varlığı kabul edilmiştir. “Ceylan” cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “Ceylancığın gözyaşları” isim tamlamasıdır, ceylanın gözleri olduğu kabul edilir; ayrıca gözyaşı kavramı da varlık gerektirir. “Acı bir hal” sıfat tamlamasıdır, “hal” soyut bir varlıktır, mevcudiyeti kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Aydın sudan içmeden önce ceylan değildi.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Gök bu işe kederlenmiş, ağlardı:

Hazin yağmur damla damla yağırdı.

Bir ses dedi: Felaketler süreksiz

Olduğunu bilen, olmaz yüreksiz...

Önvarsayımlar: Gök var, yağmur var, bir ses var, birden fazla felaket var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler ve tamlamalar bir varlığın mevcudiyetini önvarsayar.

Önvarsayım: Felaketlerin süreksiz olduğunu bilmeyen yüreksiz olur.

Tür: Yapısal önvarsayım. Girişik birleşik cümle yapısı yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Kızın yine ablalığı uyandı,

Ye'se boyun eğdiğinden utandı.

Dedi: Kardeş, bir çille var, dolacak,

Alnımıza her yazılan olacak.

Önvarsayımlar: Kız var, ye's var, kardeş var, bir çile var, birden fazla alın var, yazılan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim tamlamaları, iyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kızın daha önce de ablalığı uyanmıştı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” sözcüğü tekrarlama bildirir ve sözlüksel önvarsayımı tetikler.

Varsın olsun ceylan postu donumuz,

Müjdemiz var, kurtuluştur sonumuz.

Haydi, şimdi kendimize bir koğuk,

Arayalım, geceleri pek soğuk.

Önvarsayımlar: Ceylan postu var, birden fazla gece var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim tamlaması ve çokluk eki varoluşsal önvarsayım ortaya çıkarmıştır.

Önvarsayım: Kendimiz denilen Ülker ve Aydın' dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Kendimiz” zamiri ile art gönderimli olarak Ülker ve Aydınönvarsayılmıştır.

Tanrı bizi kurtaracak, bu belli,

Korkmayalım her ne etse tecelli.

Aradılar gün inerken mağribe,

Önlerine çıktı bir boş kulübe.

Önvarsayımlar: Tanrı var, biz varız, mağrib var, boş bir kulübe var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Gün mağribe inmeden önce aramadılar.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ken” yapısı önvarsayımı tetikleyerek yapısal önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Belli olan Tanrının bizi kurataracağıdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” ifadesiyle hemen önceki cümlede önvarsayılmaktadır.

Sığınacak bu bir emin köşeydi;

Kız burayı otlar ile döşedi.

Yüreğiyle dua etti Tanrı'ya:

İzimizi sezdirme o karıya!

Önvarsayımlar: Bir emin köşe vardır. Kız vardır. Otlar vardır. Tanrı vardır. Bir kadın (karı) vardır. İz vardır. Sezdirme eylemi mümkündür. "Bu" zamiri ile işaret edilen bir yer vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: "Emin köşe" Sıfat tamlamasıdır ("emin" + "köşe"). "Emin" sıfatı, köşenin güvenli ve güvenilir olduğunu belirterek köşenin varlığını ve niteliklerini kabul ettirir. Bu, varoluşsal bir önvarsayım oluşturur. "Kız" Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Tanrı" Özel isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Bir kadın (karı)" Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "İz" Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Sığınacak emin köşe boş bir kulübedir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sözcüğü kendisinden önceki mısralarda geçen “boş bir kulübe” yi önvarsaymaktadır.

Önvarsayım: Kulübeyi otlarla döşeyen Ülker’ dir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Kız” sözcüğü Ülker’ i, “burayı” sözcüğü ise “boş bir kulübe” yi art gönderimli olarak önvarsaymaktadır.

Kendi için fındık, ceviz getirdi,

Ceylanına taze yonca yedirdi.

Önvarsayımlar: Kendi var, fındık var, ceviz var, ceylanı var, taze yonca var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Fındık, ceviz getiren ve ceylanına taze yonca yediren Ülker’ dir.

Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Kendi” sözcüğü ve iyelik ekleri art gönderimli olarak Ülker’ i önvarsayar.

Annesinden kalma, iki al mercan

Bileziği vardı; hemen kolundan

Birisini çıkararak gerdanlık

Yaptı ona, kolay değil ablalık.

Önvarsayımlar: Annesi vardır. Annesinden kalma iki mercan bilezik vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: İyelike ekleri ve isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Gerdanlık yapan Ülker, gerdanlık yapılan Aydın' dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İyelik ekleri art gönderimli olarak Ülker ve Aydın' önvarsaymıştır.

Taktı güzel ceylancığın boynuna.

Uyudular sonra koyun koyuna...

Önvarsayımlar: Ceylancık var, ceylancığın boynu var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim ve isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Gerdanlığı takmadan önce uyumadılar.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Sonra” sözcüğü öncelik-sonralık kurarak sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Günler, aylar, yıllar geçti akarak!

İki kardeş ağaçlara bakarak

Büyüdüler, alıştılar ormana;

Hiç gözleri rast gelmedi insana...

Önvarsayımlar: Birden fazla gün, birden fazla ay, birden fazla yıl var. İki kardeş var. Orman var, gözleri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çokluk eki, isimler, tamlamalar varoluşsal önvarsayımı ortaya çıkarmıştır.

Önvarsayım: Ülker ve Aydın ormanda uzun zaman geçirmiştir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Büyümek” ve “alışmak” belli bir zaman gerrektirme anlamını barındırır ve bu sayede sözlüksel önvarsayımı tetikler.

Önvarsayım: İki kardeş Ülker ve Aydın' dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Sıfat tamlaması art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Ülker ve Aydın' ı önvarsayar.

İşittiler birdenbire bir sabah

Bir gürültü: Meğer o gün padişah

Athlarla kuşanmıştı korular:

Önvarsayımlar: İşitenler var, bir gürültü var, padişah var, birden fazla atlı var, korular var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çokluk eki, cins isimler, sıfat tamlaması önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım. Padişahın atlılarla korular kuşandığı daha önceden bilinmiyor, sonradan fark ediliyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Meğer” sözcüğü bir şeyin önceden bilinmeyip sonradan fark edildiği önvarsayımını sağlar.

Avcı, silah, boru, köpek, at sesi

Uyandırdı ceylandaki hevesi;

Dedi: Abla! Aç kapıyı gideyim;

Tehlikede cinsim, yardım edeyim.

Önvarsayımlar: Avcı var, silah var, boru var, köpek var, at sesi var, ceylandaki heves var, abla var, kapı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ceylan Aydın’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Burada herhangi bir sözcük ya da ek olmaksızın art gönderimli olarak ceylanın önceki mısralardaki Aydın olduğu önvarsayılır.

Damarımda ceylanlık var; duramam

İnsanlıktan çıktım; bağdaş kuramam,

Boru sesi ceylanları coşturur;

At önünde, it önünde koşturur.

Önvarsayım: Boru sesi var, birden fazla ceylan var, at var, it var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim tamlaması ve cins isimler bir varlığın mevcudiyetini önvarsayarak varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayımlar: Damarımda ceylanlık olmasaydı dururdum.

Tür: Yapsısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Ülker dedi: Bırakamam kardeşim;

Hem ay’ımsın benim; hem de güneşim.

Senin dışın ceylan, için insandır;

Avcı seni tanıyamaz, av sanır.

Önvarsayımlar: Ülker var, ben denen biri var, sen denen biri var, avcı var, av var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Ülker özel adı, ben ve sen zamirleri, cins isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Dokunursa sana kaza kurşunu

Nasıl olur halim; düşün bir şunu?

Önvarsayımlar: Kaza kurşunu vardır. Hal vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "Kaza kurşunu" Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Hal" cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Halimin nasıl olacağını sorgula.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kaza kurşunun dokunacağı kişi Aydın' dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. "Sana" ifadesi art gönderimli olarak Aydın' önvarsaymıştır.

Ceylan dedi: Aç kapıyı, gideyim.

Avcıları darmadağın edeyim;

Her takımı bir cihete doğrulsun;

Soydaşlarım felaketten kurtulsun.

Önvarsayımlar: Ceylan var, kapı var, avcılar var, farklı cihetler var, soydaşlar var, felaket var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve çokluk ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Açmaz isen bana ölüm muhakkak;

Çünkü yaşam diyor: Kaçan bir alçak!

Ben korkakça yaşayamam; kederden

Öleceğim; olacaksın sebep sen!

Önvarsayımlar: Açarsan bana ölüm muhakkak değil

Tür: Yapısal önvarsayım. Şartlı yapı önvarsayımı tetiklemiş ve yapısal önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Ölümün muhakkak olduğu Aydın, buna sebep olacak ise Ülker' dir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. "Bana" ve "sen" zamirleri art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Aydın ve Ülker' i önvarsaymıştır.

Ülker baktı iş pek fena oluyor;

Gitmez ise kendisini yoluyor.

Öptü önce boynundaki mercanı;

Salıverdi kulübeden ceylanı.

Önvarsayımlar: Fena olan bir iş var, boynundaki mercan var, kulübe var, ceylan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Önvarsayım. Boynundaki mercanı öpmeden önce ceylanı salıvermdi.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Önce” sözcüğü öncelik-sonralık anlamı katarak önvarsayımı sağlamıştır.

Genç padişah birdenbire görünce

Bir hoş ceylan koşmaktadır önünce;

Bir ceylan ki rast gelinmez eşine;

Sürdü yağız atı, düştü peşine.

Kayalardan tırmanarak, yarlardan atladılar;

Derelerde ırmaklardan geçtiler;

Sazlıklarda gizli yollar seçtiler...

Önvarsayım: Genç padişah var, ceylan var, yağız at var, birden fazla kaya var, birden fazla dere ve ırmak var, birden fazla sazlık var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, tamlamalar, çokluk ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Padişah ceylanı görmeden önce yağız atı sürmedi.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ünce” zar fiil eki bir öncelik sonralık anlamı kurarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kayalara tırmanmadan yarlardan atlamadılar.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-arak” zar fiil yapısı yapısal önvarsayımı orataya çıkarır.

Akşam oldu, bütün alay bozuldu.

Ceylan kendi kapısına doğruldu,

Ayağıyla vurdu: “Kim o?” “Aç benim!”

Vay sen misin ormanlarda gezenim?

Önvarsayımlar: Alay var, ceylan var, ceylanın kapısı var, ceylanın ayağı var, soru soran biri var, ormanlar var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, iyelik ekleri ve çoğul eki varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Gelenin kim olduğu soruyu soran tarafından bilinmemektedir.

Tür: Yapısal önvarsayım tetikleyicisi. Soru ifadeleri yapısal önvarsayımı tetiklemektedir.

Önvarsayım: Gelenenin ormanlarda gezen kişi olduğuna şaşırmıştır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Hem “vay” ifadesi hem de soru cümlesinin kendisi şaşırtma anlamını önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Ormanlarda gezen Aydın’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Ormanlarda gezen” sıfatı art gönderimli olarak Aydın’ ı önvarsaymıştır.

Açılınca kapı, girdi içeri,

Dedi: Abla bu gün gördüm bir peri;

Şehzadesi tepesinde altın tac;

Gelmiş, ister dağ halkından canlı hac.

Önvarsayımlar: Kapı vardır. Kapı açılmıştır. İçeri girilmiştir. Abla vardır. Peri vardır. Şehzade vardır. Şehzadenin tacı vardır. Altın taç vardır. Dağ halkı vardır. Canlı hac vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, isim tamlamaları, iyelik yapıları bir varlığın mevcudiyetini önvarsayar.

Önvarsayım: Kapı açılmadan önce girmedi.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ınca” zarf fiil eki öncelik sonralık anlamıyla önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Aydın’ ın diyecekleri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Dedi” ifadesi ön gönderimli olarak söylenecek şeylerin varlığını önvarsaymıştır.

Böyle güzel bir kahraman bulunmaz;

Kâhil değil dille tarif olunmaz!

Uyudular, yine sahalı erkence

Kalktı, yaptı ablasına işkence;

Önvarsayımlar: Güzel bir kahraman vardırKâhil vardır. Dil vardır. Abla vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: Güzel bir kahraman, “Güzel” sıfatı ile birlikte sıfat tamlamasıdır, kahraman cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Kâhil, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Dil, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Abla, kişi adıdır, varlığı kabul edilmiştir. İşkence, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Daha önce de uyumuşlardı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” ifadesi bir şeyin tekrarlandığını önvarsayar.

Önvarsayım: böyle güzel kahraman Aydın’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Sıfat tamlaması art gönderim yoluyla Aydın’ ı önvarsaymıştır.

“Aç kapıyı!” Dedi, yine açtırdı;

Avcıları taraf taraf saçtırdı.

Kayalardan tırmanarak, yarlardan atladılar;

Tepelerde karlardan,

Derelerde ırmaklardan geçtiler,

Sazlıklarda gizli yollar seçtiler...

Akşamadek avcılar oynattı,

Düzenlerle cümlesini aldattı.

Önvarsayımlar: Kapı var, avcılar var, kayalar var, yar var, tepe var, kar var, birden fazla dere ve ırmak var, sazlıklar var, yollar var.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: Kapı, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Avcılar, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Kayalar, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Yarlara, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Tepeler, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Kar, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Avcılar, yollar, dereler, ırmaklar da cins isim olarak bir varlığın mevcudiyetini önvarsayar.

Önvarsayım: Kapıyı daha önce de açtırmıştı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” tekrarlama ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Avcıları belli bir süre oynattı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “-a dek” ifadesi bir şeyin belli bir süre yapıldığını önvarsaymıştır.

Bu sırada döndü, etti bir nığah,

Kendisine yaklaşmıştı, padişah;

Tutulmayım diye yardan atladi,

Önündeki sağ ayağı kanadı.

Önvarsayımlar: Bir nîgah vardır. Yaklaşma eylemi gerçekleşmiştir. Padişah vardır. Yardanda bulunma eylemi gerçekleşmiştir. Sağ ayak vardır. Kanama eylemi gerçekleşmiştir.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: Nîgah, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Padişah, kişi ismi, varlık kabulü sağlar. Sağ ayak, varlığı kabul edilen bir beden parçasıdır, cins isimdir. Kanama, cins isimdir, varlık kabulü sağlar.

Önvarsayım: Avcıları oynatıp düzenlerle cümlesini aldattığı sırada döndü.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu sırada” ifadesi art gönderimli olarak önceki mısraları önvarsayar.

Önvarsayım: Yardan atlamasının nedeni padişehın kendisini tutmamasıdır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Diye” sözcüğü bir neden anlamını önvarsaymıştır.

Düşe kalka geldi çattı evine,

Kapısını vurdu tak tak tak yine:

“Kim o?”

Güzel ablacığım, aç benim!

Önvarsayımlar: Evine gelen biri var, evin kapısı var, güzel bir abla var, ben diye biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, iyelik ekleri, isim ve sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kapıyı daha önce de vurmuştu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” ifadesi tekrarlama bildirerek önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Gelip evine çatan, kapıya vuran Aydın; soruyu soran ve abla olan Ülker’dir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Çekimli fiillerdeki şahıs ekleri ve sıfat tamlaması art gönderimli olarak Aydın ve Ülker’i önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Kapıya gelenin kim olduğu bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Vay sen misin ormanlarda gezenim?

Açılınca kapı, girdi içeri.

Arkasında varmış meğer bir çeri;

Macerayı görür, gider Divan'a.

Bu esrarlı işi söyler sultana.

Önvarsayımlar: Sen diye biri var, kapı var, bir çeri var, divan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Sen” zamiri, “kapı, divan” isimleri ve “bir çeri” sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ormanlarda gezenin gelmesine şaşırılmıştır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Vay” ifadesi ve soru yapısı şaşkınlığı önvarsayarak sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kapı açılmadan önce içeri girmedi.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ınca” zarf fiil eki öncelik sonralık anlamıyla yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Macerayı görmeden önce divana gitmez.

Tür: Yapısal önvarsayım. “Sıralı cümle yapısı bir öncelik sonralık durumunu önvarsaymıştır.

Hemen tellal çağırarak padişah,

Der ki, Yarın atılmasın bir silah.

Ceylan tekin değil, kimse değmesin,

Mızrağım ona doğru eğmesin!

Önvarsayımlar: Tellal vardır. Padişah vardır. Silah vardır. Ceylan vardır. Mızrak vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: Tellal, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Padişah, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Silah, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Ceylan, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. Mızrak, cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Tellalı çağırtmakta zaman kaybedilmemiştir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Hemen” ifadesi bir şeyin çabuk yapıldığını önvarsaymıştır.

Ülker baktı: Kardeşinin bir eli,

Koşar iken taşa değmiş, bereli;

Ot sürerek ilaç yaptı o gece.

Sabah oldu, ceylan kalktı erkence,

Önvarsayımlar: Kardeş vardır. Kardeşin eli vardır. Ceylan vardır. Taş vardır. Ot vardır. İlaç vardır. Sabah olmuştur.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: "kardeş" Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "el" İyelik eki almıştır (kardeşinin eli), varlığı kabul edilmiştir. "ceylan" Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "taş" Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "ot" Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "ilaç" Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "gece" Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "sabah" Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Ot sürmeden ilaç yapmadı.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-erek” zarf fiil eki öncelik sonralık anlamıyla yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ceylan sabah olduktan sonra kalktı.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Aç kapıyı, dedi, hak tan ağardı.

Ülker yine, Gitme! Diye yalvardı.

Dedi: “Bana, boru meydan okuyor;

Ben gitmezsem diyecekler korkuyor.”

Önvarsayımlar: Kapı var, Ülker var, ben diye biri var, diyecek birileri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isim, “ben” zamiri, Ülker özel ismi ve “diyecekler” çekimli fiilindeki şahıs bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Ülker daha önce de gitme demiştir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” tekrarlama edatı sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ben, Aydın’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Ben” zamiri art gönderimli olarak ncei mısralarda geçen Aydın’ ı önvarsaymıştır.

Anam Alageyik, babam Bozkurt'ken

Ben Türkoğlu kaçır mıyım ölümden?

Aç kapıyı atılayım meydana,

Türklük'ümü göstereyim kağana.

Önvarsayım: Baba var, Alageyik var, Bozkurt var, ben diye biri var, kapı var, meydan var, Türklük var, kağan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler, özel isimler, iyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ölümden kaçmam.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Türkoğlu cesurdur, ölümden kaçmaz.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Uzlaşımsal olarak Türkoğlu' nun cesur olduğu ve bu nedenle ölümden kaçmadığı önvarsayılmaktadır.

Kız anladı, mümkün değil açmamak,

Kardeşince namus olmuş kaçmamak.

Gözlerinden elmas gibi yaş aktı.

Ceylancıyı dışarıya bıraktı.

Önvarsayımlar: Kız var, karedşi var, kızın gözleri var, gözyaşları var, ceylancık var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve iyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ceylancık kızın kardeşidir. Kız Ülker, kardeş de Aydın' dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İyelik ekleri art gönderimli olarak bu önvarsayımları sağlamıştır.

Güzel ceylan yine çıktı ormana,

Serpiştirdi her bölümü bir yana..

Kayalardan tırmanarak, yarlardan atladılar;

Derelerde ırmaklardan geçtiler,

Önvarsayımlar: Güzel ceylan var, birden fazla bölük var, kayalar ve yarlar var, dereler, ırmaklar var, birden fazla yan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Sıfat tamşaması, çokluk ekleri, isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Güzel ceyla daha önce de ormana çıkmıştı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” edatı sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kayalardan tırmandıktan sonra yarlardan atladılar.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-arak” zarf fiil eki öncelik sonralık ilgisiyle önvarsayımı ortaya çıkarmıştır.

Sazlıklarda gizli yollar seçtiler.

Akşam oldu, o gitmeden yapıya,

Hakan geldi vurdu tahta kapıya:

“Kim o?”

Önvarsayımlar: Sazlıklar vardır. Gizli yollar vardır. Bir yapı vardır. Hakan vardır. Hakan gelmiştir. Tahta kapı vardır. Kapının arkasında biri vardır. Soru soran biri var.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: “sazlıklarda” ‘Sazlık’ bir yer adıdır; varlığı kabul edilmiştir. “gizli yollar” Sıfat tamlamasıdır; yolların varlığı kabul edilmiştir. “yapı” Cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. “hakan” Özel addır, varlığı kabul edilmiştir. “tahta kapı” Sıfat tamlamasıdır; kapının varlığı kabul edilmiştir. “kapı” Cins isimdir, konuşmada geçen nesnedir; varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Sazlıklardaki yollar pek çok kimse tarafından bilinmiyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Gizli” sözcüğü bir şeyin başkaları tarafından bilinmediğini önvarsayar.

Önvarsayım: O yapıya gittiğinde akşamdır.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-meden” zarf fiil eki yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

“Güzel ablacığım, aç benim!”

Vay sen misin ormanlarda gezenim?

Ülker açar açmaz gördü önünde,

Altın taçlı, güzel, genç bir şehzade.

Önvarsayımlar: Güzel abla var, ben diye biri var, sen diye biri var, ormanlar var, ormanlarda gezen var, Ülker var, altın taçlı güzel genç bir şehzade var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, iyelik ekleri, sıfat tamlamaları ve özel isim varoluşsal önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Ülker kapıyı açtığı anda gördü.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ar ... -maz” zarf fiil eki “o anda yapılma” durumunu önvarsaymıştır.

İki bakış birbirine doğruldu.

İki gönül birbirine vuruldu.

Kağan selam verdi, dedi: Ey peri,

Olur musun Türk tahtının ziveri?

Önvarsayımlar: İki bakış vardır. İki gönül vardır. Kağan vardır. Türk tahtı var, peri var.

Varoluşsal Önvarsayım: "bakış" Cins isimdir; varlığı kabul edilmiştir. "gönül" Cins isimdir; varlığı kabul edilmiştir. "Kağan" Özel addır; varlığı kabul edilmiştir. "selam" Cins isimdir; varlığı kabul edilmiştir. "perî" Cins isimdir; varlığı kabul edilmiştir. "Türk tahtı" Taht ve Türk kavmi varlığı kabul edilmiştir. "ziver" Cins isimdir; varlığı kabul edilmiştir. "Türk tahtının ziveri" İsim tamlamasıdır; burada Türk tahtı ve ziveri (süs) arasındaki ilişki, tahtın varlığına ve ona ait bir öge (ziver) bulunduğu işaret eder, dolayısıyla her iki ögenin de varlığı kabul edilir.

Önvarsayım: Perinin Türk tahtının ziveri olup olmayacağı sorgulanıyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: İki gönül Ülker ve kağanın gönlüdür.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. "İki gönül" sıfat tamlaması art gönderimli olarak bu gönüllerin ait olduğu kişileri önvarsaymıştır.

Ülker dedi: Baş üstüne hakanım.

Bir şartım var: Birlik olsun ceylanım.

Hakan dedi: Ey güzellik perisi,

O da olsun ömrümüzün enisi.

Önvarsayımlar (Cümle Biçiminde): Ülker vardır, Ülker bir şey demiştir, Hakan vardır, Hakan bir şey demiştir, Baş vardır, Baş üstüne bir ifade vardır, Şart vardır, Birlik vardır, Ceylan vardır, Güzellik vardır, Peri vardır, Ömür vardır, Eni vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: "Ülker" özel addır, varlığı kabul edilmiştir. "Hakan" özel addır, varlığı kabul edilmiştir. "Baş" cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir, "Ceylan" cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Güzellik" cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Peri" cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Ömür" cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Eni" cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Güzellik perisi" "Güzellik" ve "perisi" isim tamlamasıdır, bu ifade varoluşsal önvarsayım olarak kabul edilir. "Ömrümüzün enisi" "Ömrümüz" ve "enisi" isim tamlamasıdır, bu ifade varoluşsal önvarsayım olarak kabul edilir.

Önvarsayım: Ceylan ve ömrün enisi olacak kişi Aydın' dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. "O" zamiri ve "ceylan" sözcüğü art gönderimli olarak Aydın' ı önvarsaymıştır.

Bu sırada ceylan geldi yuvaya;

Razı oldu gitmek için saraya.

Sabah oldu, atlarına bindiler,

Yüce dağdan şehre doğru indiler.

Önvarsayım: Ceylan var, yuva var, saray var, atlar var, yüce dağ var, şehir var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, çokluk ekleri ve sıfat tamlaması bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Ülke ve kağan konuştuğu sorada ceylan yuvaya gelmiştir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. "Bu sırada" ifadesi önceki satırlarda yer alan Ülker ve kağanın konuşmasını art gönderimli olarak önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Atlarına binip şehre doğru inenler Aydın, Ülker ve kağandır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Çekimli fiillerdeki şahıs ifadeleri art gönderimli olarak Ülkr, Aydın va kağanı önvarsaymıştır.

Düğün sürdü tamam kırk gün, kırk gece,

Herkes için bir umumi eğlence.

Ceylan saray bahçesinde koşardı,

Çiçeklerin arasında yaşardı.

Önvarsayımlar: Düğün var, umumi bir eğlence var, ceylan var, saray bahçesi var, çiçekler var.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "Düğün" cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Eğlence" cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Ceylan" cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Saray bahçesi" isim tamlamasıdır, "saray" ve "bahçe" birleştirilerek bahçenin saraya ait olduğu kabul edilir. "Çiçekler" cins isimdir, varlığı kabul edilmiştir. "Çiçeklerin arası" isim tamlamasıdır, "çiçekler" ve "arası" birleştirilerek çiçeklerin bulunduğu alana işaret edilir.

Ülker mes'ud oldu böyle birkaç ay...

Fakat bir gün toplanarak kurultay,

Düşmanlara açtı yeni bir kavga,

Hakan ordu ile gitti uzağa.

Önvarsayımlar: Ülker var, birden fazla ay var, kurultay var, düşmanlar var, kavga var, hakan var, ordu var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim, cins isimler, çokluk ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ülker' in mutluluğu birkaç ay sürmüştür.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Fakat” ifadesi kendisinden önce gelen durumu tersine çevirme anlamını önvarasymıştır.

Önvarsayım: Ülker’ in bulunduğu şehir bir Türk devletindedir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Kurultay” sözcüğü uzlaşım sal olarak içinde bulunulan şehrin bir Türk devletine ait olduğunu önvarsayar. Çünkü “kurultay” Türk devletlerindeki meclistir.

Önvarsayım: Kurultay toplandığı için kavga çıkmıştır.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-arak” fiilimsi eki bir sebep durumunu önvarsaymıştır.

Ülker ağır gebe idi...

Bir sabah pencereden bakar iken,

Bir siyah yüzlü kadın gördü,

Desti elinde su alırdı, bu lakırdı dilinde:

Güzelim dedim size,

Gelmedi işinize.

Önvarsayımlar: Ülker vardır. Ülker gebedir. Sabah vakti vardır. Pencere vardır. Kadın vardır. Kadının siyah yüzü vardır. Desti vardır. Su vardır. Lakırdı (söz) vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Ülker” özel addır; varlığı kabul edilmiştir. “Sabah” zaman kavramıdır; varlığı kabul edilmiştir. “Pencere” cins isimdir; varlığı kabul edilmiştir. “Kadın” cins isimdir; varlığı kabul edilmiştir. “Siyah yüz” sıfat tamlamasıdır; varlığı kabul edilmiştir. “Desti” cins isimdir; varlığı kabul edilmiştir. “Su” cins isimdir; varlığı kabul edilmiştir. “Lakırdı” (söz, konuşma) cins isimdir; varlığı kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Kadının dilindeki lakırdı “güzelim dedim size, gelmedi işinize” sözcesidir.

Tür: Ön gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu lakırdı” ifadesi ön gönderimli olarak kendisinden sonra gelecek sözce leri önvarsayar.

İşte bakın, parlıyor

Göl gem vurmuş denize.

Ağzımızda yok sakız,

Soyca böyle hep akız.

Önvarsayımlar: Kadın Ülker’ in dikkatini denize yöneltmek istiyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “İşte” sözcüğü önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Denize gölgesi vuran, kadındır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İyelik eki art gönderimli olarak önceki mısralardaki kadını önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Soyumuz her zaman aktır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Hep” ifadesi bir şeyin her zaman olduğunu önvarsaymıştır.

Su destisi taşır mı,

Benim gibi güzel kız?

Önvarsayımlar: Benim gibi güzel kız su testisi taşımaz.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi sözde bir sorudur ve yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: “Ben” önceki mısralarda geçen kadındır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Ben” zamiri art gönderimli olarak kendisinden önceki mısralarda geçen kadını önvarsaymaktadır.

Mırlanarak bu uygunsuz şarkıyı

Sakızını attı, kırdı destiyi.

Önvarsayımlar: Uygunsuz bir şarkı var, sakız var, desti var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Şarkıyı mırlanmadan önce sakızını atmadı ve destiyi kırmadı.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-arak” zar fiil eki öncelik sonralık ilişkisini önvarsaymıştır.

Ülker dedi: Zıyan ettin babana;

Ait değil göle vuran yüz sana,

Önvarsayımlar: Ülker var, baba var, göle vuran yüz var, sana denilen biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim, cins isimler, sıfat tamlaması ve zamir varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.,

Önvarsayım: Sana, kadındır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Sana” zamiri art gönderimli olarak kadını önvarsaymıştır.

O benimdir, aramadın, yanıldın.

Önvarsayımlar: Aramadığın için yanıldın.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı burada önvarsayım sağlamıştır.

Hiç kendini tanımaz mı bir kadın?

Önvarsayım: Bir kadın kendini tanır.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Dedi: Varsın senin olsun öteki,

Güzel olmak pek zor bir şey değil ki...

Önvarsayımlar: Sen var, öteki var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Zamirler bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Bir lahza ver elbiseni giyeyim,

Senden güzel olduğumu diyeyim.

Önvarsayımlar: Elbiseyi uzun süreli istemiyorum.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Lahza” sözcüğü kısa bir anı önvarsaymış ve sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Sen de benim üstümü giy bir saat,

Anlayasın bende midir kabahat.

Önvarsayımlar: Sen var, ben var, üst var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Zamirler ve cins isim önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kabahat bende değildir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi yapısal önvarsayımı sağlamıştır.

İster isen bu sözümü denemek,

Bir ip salla, sarılayım, beni çek.

Önvarsayımlar: Sözümü dinlemek istemezsen ipi sallama, beni çekme.

Tür: Yapısal önvarsayım. Şart ifadesi bir durumun tersinin de gerçekleşebileceğini varsaymıştır.

Önvarsayım: İsteyebilecek biri var, sözüm var, ip var, bn diye biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiil, cins isimler ve zamir varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: İsteyebilecek olan Ülker, ben ise kadındır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Çekimli fiil ve zamir art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Ülker ve onun konuştuğu kadını önvarsaymıştır.

Sarktı bir ip, tuttu ipi bu karı,

Ülker hemen onu çekti yukarı.

Önvarsayımlar: İp sarktıktan sonra karı ipi tuttu.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümleler öncelik sonralık ilişkisini önvarsaymıştır.

Bilmezdi bu kendine bir oyundu,

Bir şakacık olsun diye soyundu.

Önvarsayımlar: Kadının ipi tutması oyundu. Bilmeyen Ülker' dir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” zamiri art gönderimli olarak önceki mısrayı önvarsaymıştır. Yine yanı yolla bilmeyenin Ülker olduğu çekimli fiilden önvarsayılır.

Birbirinin urbasını giydiler.

O istedi: Mercanı da çıkar, ver!

Ülker onu esirgedi vermedi.

Önvarsayımlar: Urbalar var, mercan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Birbirinin urbası” birden fazla urbanın varlığını, “mercan” ismi de bir mercanın varlığını önvarsaymıştır.

Önvarsayımlar: Mercanı isteyen kadındır, esirgenen şey mercandır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Zamirler art gönderimli olarak önvarsayım ortaya çıkarmıştır.

Kadın dedi: Pencereden bak şimdi.

Ülker geldi pencereden bakmağa,

Tuttu hemen attı onu ırmağa;

Önvarsayımlar: Ülker penceredenbakarken kadın onu ırmağa atmıştır.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı bu önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Irmağa atılan Ülker' dir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Onu” zamiri art gönderimli olarak önceki mısradaki Ülker' i önvarsaymıştır.

Dedi: Anla, ben büyücü kızyım,

Adım Zeyneb, yüreklerde sızıyım!

Önvarsayım: Anlayacak biri var, büyücü kızı var, Zeynep var, ben var, yürekler var, sızı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiil, cins isimler, zamirler, özel isim ve isim tamlaması varoluşsal önvarsayım sağlamıştır.

Düşer iken işitince bu adı

Ülker üvey kardeşini tanıdı.

Önvarsayımlar: Zeynep Ülker' in üvey kardeşidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Üvey kardeşi” tamlaması art gönderimli olarak önceki mısralardaki Zeynep' i önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Düşmeden önce işitmedi.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-er iken” yapısı öncelik sonralık durumunu önvarsaymıştır.

Göl yutarken onu, kuşlar ağladı;

Bacı, bacı, can bacı!

Kolunda mercan bacı!

Bensiz gittin nereye?

Düştün hangi dereye?

Önvarsayım: Göl onu yutmadan önce kuşlar ağlamadı.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ken” zarf fiil eki öncelik sonralık durumunu önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Göl var, kuşlar var, bacı var, ben diye biri var, dere var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler, çokluk ekleri ve zamir varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Bensiz neereye gittiğini sorguluyorum, bacının nereye düştüğü bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru fiadeleri yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Göl içinde derin bir ses inledi,

Ceylan sustu, dikkat ile dinledi.

Önvarsayım: Gölün içi var, derin bir ses var, ceylan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim tamlaması, sıfat tamlaması ve cins isim bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Kardeş, kardeş, can kardeş!

Boynunda mercan kardeş!

Ben düşmedim, attılar,

Ömrüme sem kattılar.

Önvarsayımlar: Kardeş var, kardeşin boynunda mercan var, ben diye biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler, isim tamlamaları, zamir varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Bu sırada gürlüyordu davullar:

Muharebe bitmiş, gazi hükümdar

Alkışlarla geliyordu saraya.

Hoplayarak ceylan koştu alaya.

Önvarsayım: Birden fazla davul var, muharebe var, gazi hükümdar var, alkışlar var, saray var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çokluk ekleri, cins isimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayımlar: Aydın ve Ülker konuşurken davullar gürllemiştir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu sırada” ifadesi art gönderimli olarak önceki mısralarda Aydın ve Ülker’ in konuştuğu zamanı önvarsayar.

Önvarsayım: Gazi hükümdar muharebe bittikten sonra saraya geliyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Yaklaştıkça bakıyordu padişah,

Pencerede Ülker yoktu, bir siyah,

Çingenemsi kız oturmuş bakardı;

Merak odu yüreğini yakardı.

Önvarsayımlar: Padişah var, Ülker var, bir siyah çingenemsi kız var, kızın yüreği var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler, sıfat tamlaması ve özel isim bir varlığın mevcudiyetinşi önvarsaymıştır.

Karşıladi hünkarım kara kız, dedi:

Sana bütün millet müştakız.

Bak, hasretin beni soktu ne hale?

Gözyaşlarım ziyan verdi cemale!

Önvarsayım: Hasretin beni bir hâle soktu.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Hünkar var, kara kız var, gözyaşları var, cemalet var, ben diye biri var, sen diye biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Zamirler, sıfat tamlaması ve cins isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kara kız Zenep' tir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Kara kız” tamlaması art gönderimlş olarak önceki mısralarda geçen Zeynep' i önvarsayar.

Hünkar dedi: Çekil, sıkma canımı;

Nerededir, çağır Ülker Hanım'ı.

Önvarsayımlar: Hünkar var, hünkarın canını sıkın biri var, Ülker Hanım var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler, çekimli fiil, özel isim varoluşsal önvarsayım sağlamıştır.

Önvarsayım: Hünkar Ülker Hanım' ın nerede oludğunu bilmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi önvarsayımı tetikleyerek yapısal önvarsayım sağlamıştır.

Zeyneb dedi: ‘Ah, unutmuş, tanımaz,

Ağlamaktan çirkinleştin ya biraz.

Erkek kısmı vefasızdır derlerdi,

İnanmazdım, şimdi gönlüm hak verdi.

Önvarsayımlar: Hünkar unuttuğu için tanımaz.

Tür: Yapısal önvarsayım. “Unutmuş, tanımaz” sıralı cümlesi bir sebep sonuç ilgisini önvarsaymıştır.

Önvarsayımlar: Zeynep ağladığı için çirkinleşmiştir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ya” sözcüğü cümleye sebep sonuç ilgisi katarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Hünkâr dedi: Cariyeler toplansın,

Ülker Hanım nerededir aransın!

Önvarsayımlar: Hükâr var, birden fazla cariye var, Ülker hanım var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isim, özel isim ve çokluk eki varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Aradılar, meydanda yok eseri,

O yok, amma yerinde bu serseri...

Önvarsayımlar: Arayanlar var, meydan var, bu serseri var.

Tür: Var oluşsal önvarsayım. Çokluk eki, cins isimler ve sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayım sağlamıştır.

Ağlayarak hünkâr çıktı bahçeye,

Ülker’inin ceylanını görmeğe.

Önvarsayımlar: Hünkâr var, Ülker’ in ceylanı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Hünkâr” cins ismi ve “Ülker’ in ceylanı” isim tamlaması varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir.

Önvarsayım: Hünkâr bahçeye Aydın’ ı görmek için çıkmıştır.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-meğe” deki “-me” isim fiil ve “-e” yönelme hâli ekleri bir araya gelerek bir amacı önvarsaymıştır. Burada ceylan sözcüğü **art gönderimli** olarak Aydın’ ı önvarsaymaktadır.

Baktı, ceylan göle doğru gidiyor,

Kulak verdi, böyle feryad ediyor:

Bacı, bacı, can bacı!

Kolunda mercan bacı!

Ben yashım burada,

Sen nasılsın orada?

Önvarsayımlar: Ceylan var, bakan biri var, göl var, feryad var, bacı var, mercan var, bacının kolu var, ben ve sen denilen birileri var, bura ve ora yerleri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler, tamlamalar, sıfatlar ve zamirler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir

Önvarsayım: “Ceylan, ben” ifadeleri Aydın; “sen” ise Ülker’ dir. “Bura” Aydın’ ın bulunduğu yer, “ora” Ülker’ in bulunduğu yerdir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Zamirlerle ve isimlerle art gönderimli olarak Aydın ve Ülker; onların bulundukları yerler önvarsayılmıştır.

Gölden geldi bir incecik uğultu,

Derinlerden bir gizli ses duyuldu.

Önvarsayımlar: Gölden gelen bir uğultu var, derinlerden duyulan gizli bir ses var.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Gölde derinlerden gelen bir sesin varlığı varsayıyor.

Kardeş, kardeş, can kardeş!

Boynunda mercan kardeş!

Ülker’inin durağı

Bir balığın kursağı.

Önvarsayımlar: Ülker bir balığın kursağında bulunmaktadır.

Tür: Yapısal önvarsayım. “Ülkerinin durağı bir balığın kursağı” sözcüğü önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kardeş var, kardeşin boynu var, kardeşin boynunda mercan var, bir balık var, balığın kursağı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler ve isim tamlamaları bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Bacı, bacı, can bacı!

Ceylan-

Kolunda mercan bacı!

Gönlüme merak doldu:

Gebeliğin ne oldu?’

Önvarsayımlar: Aydın Ülker’ in gebeliğini merka etmektedir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sorulan soru, yukarıdaki önvarsayımı tetiklemiştir. Ayrıca burada soruyu soranın Aydın, gebe olanın Ülker olduğu **art gönderim** yoluyla önvarsayılmaktadır.

Kardeş, kardeş, can kardeş!

Ülker-

Boynunda mercan kardeş!

Oğlum Turan kucakta,

Emziririm bucakta.

Önvarsayımlar: Ülker’ in Turan adında bir oğlu var, bucak var, mercan var, kardeş var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve cins isimler önvarsayımları tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ülker’ in oğlu “aynı soydan gelenlerin bir araya getirilmesi” ülküsüdür.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Turan” sözcüğü uzlaşımsal olarak Türk soyundan olanların tek bir devlet çatısında birleşmesi ülküsünü önvarsaymaktadır.

Hünkâr geldi, ağladı,

Felaketi anladı.

Önvarsayımlar: Hünkar var, hünkarın felaketi var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isim ve isim tamlaması önvarsayımı tetiklemiştir.

Kardeş, kardeş, can kardeş!

Ülker-

Boynunda mercan kardeş!

Hünkâra söyle selam,

Bizi alsın bu akşam.

Önvarsayımlar: Kardeş var, kardeşin boynu var, boynunda mercan var, hünkar var, biz diye birileri var, bu akşam var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler, isim tamlamaları ve sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: “Biz” denilen ülker v e oğlu Turan’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Biz” zamiri önceki mısralarda geçen Ülker ve Turan’ ı art gönderimli olarak önvarsaymıştır.

Ne zaman ki bu sözleri işitti,

Hünkâr hemen balıkçıya emretti,

Ağ atıldı, kaya gibi bir balık

Çıkarıldı, doldu bütün ortalık.

Önvarsayımlar: Hünkar sözleri işittikten sonra balıkçıya emretti.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ki” bağlacı sözceye nedensellik anlamı katarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ağ atıldıktan sonra balık çıkarılıp ortalık dolduruldu.

Tür: Yapısal önvarsayım. “Sıralı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Bu balığı dikkat ile yardılar,

Turan çıktı, bir çarşafa sardılar;

Ondan sonra Ülker çıktı dışarı.

Önvarsayımlar: Yarılan balık hünkarın emri ile ağ atılıp çıkarılan balıktır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sıfatı art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen balığı önvarsaymıştır.

Ceylan artık olmuştu bir haşarı;

Gitti baktı merak ile Turan’a,

Görür görmez birden döndü insana.

Önvarsayımlar: Aydın Turan’ ı gördüğü anda ceylandan insana dönüştü.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ür ... -mez” yapısı önvarsayımı tetiklemiştir. Burada ayrıca ceylanın Aydın olduğu **art gönderim yoluyla** önvarsayılr.

Ablasının oğlu bozdu büyüü,

Kalmadı hiç ceylanlığın bir tüyü.

Önvarsayımlar: Ablası olan biri var, ablasının oğlu var, büyü var, celan var, ceylanın tüyü var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve isim tamlamaları önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Abla Ülker, ablası olan Aydın, ablanın oğlu ise Turan' dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İsim tamlamaları ve iyelik ekleri art gönderimli olarak Aydın, Ülker ve Turan' ı önvarsaymıştır.

İki kardeş sarıldılar ihrama;

Götürüldü her biri bir hamama.

Önvarsayımlar: İki kardeş ihrama sarıldıktan sonra hamama götürülür.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiş ve yapısal önvarsayım ortaya çıkmıştır.

Önvarsayım: İhrama sarılınlar Ülker ve Aydın' ıdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “İki kardeş” sıfat tamlaması art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen ülker ve Aydın' ı önvarsayar.

Hain Zeynep hemen o gün koğuldu,

Kendisini göle attı, boğuldu...

Önvarsayımlar: Zeynep' in hain olduğu bir gerçektir.

Tür: Olgusal önvarsayım. Zeynep' in hainliği bir gerçeklik olarak kabul edilmiştir.

Önvarsayım: Zeynep kendini göle attıktan sonra boğulmuştur.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı bir sebep sonuç ilişkisini önvarsaymıştır.

Ne ekilse o biçilir dünyada,

Zeynep öldü, Ülker erdi murada!

Önvarsayım: Zeynep öldükten sonra Ülker murada ermiştir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Zeynep var, Ülker var, ekilen var, biçilen var, dünya var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler, çekimli fiiller varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

“Ülke ile Aydın” şiirinde varoluşsal, yapısal ve art gönderim yoluyla önvarsayımların sayısı diğer önvarsayımlardan fazladır. Yapısal önvarsayımların fazla oluşunun şairin dilin yapısına hâkimiyetini ortaya koyduğu söylenebilir. Art gönderim yoluyla

önvarsayımların sayıca fazla olması ise metin içi bağdaşıklıkla yüksek olduğunu söylemeyi mümkün kılar. Varoluşsal önvarsayımlar da tamlamalarla, cin isimlerle ve özel isimlerle kurulmuştur. Bunlar da dili kullanma becerisinin ürünü olarak değerlendirilebilir.

KÜÇÜK ŞEHZADE

Bir padişah sağlamlamak için yarını

Huzuruna davet eder oğullarını,

Önvarsayımlar: Padişah var, yarın var, padişahın oğlları var, padişahın huzuru var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isim ve isim tamlamaları önvarsayımı tetiklemiştir.

Der: Hanginiz olabilir bu mülke nazım?

Bunu bilmek için sizi denemek lazım.

Önvarsayımlar: Padişah hangi oğlunun mülke nazım olduğunu sorgulamaktadır.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapıları yapısal önvarsayımı sağlar.

Önvarsayım: Kimin mülke nazım olacağını bilmek için oğulları denemek lazım.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bunu” zamiri bir önceki mısrayı, “sizi” zamiri ise daha önceki mısralarda geçen oğulları art gönderim yoluyla önvarsayar.

Veriyorum biner altın size sermaye,

Yola düşün, gidin birer uzak ülkeye;

Önvarsayımlar: Biner altın veren biri var, siz diye birileri var, yol var, uzak ülkeler var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve isimler bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Bir yıl alış veriş edin, para kazanın.

Kim çıkarsa becerikli taht olur onun.

Önvarsayımlar: Alışveriş edecek olanlar var, para var, taht var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Becerikli olmayana taht yok.

Tür: Yapısal önvarsayım. Şartlı cümle yapısı yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Üç şehzade el öperek çıktılar yola.

Akşamüstü yol ayrıldı üç büyük kola.

Önvarsayımlar: Padişahın üç oğlu var. Yolun üç kolu var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Üç şehzade” sıfat tamlaması art gönderimli olarak padişahın üç oğlunun var olduğunu önvarsayar. Sıfat tamlaması da varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Gün Bey dedi : Hayır bunda!, sağa doğruldu;

Ay Bey ise orta izi uğurlu buldu;

Önvarsayımlar: Gün Bey var, AyBey var, sağ ve orta iz var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler ve cins isimler önvarsayımı tetiklemiştir.

Giden Gelmez yolu kaldı küçük kardeşe,

Diyerek, Ya devlet başa, ya kuzgun leşe!

Yıldız Tigin, ıssız çöle sürdü kısırağı;

Ne bir çoban damı, ne bir çiftçi ocağı...

Önvarsayımlar: Giden gelmez yolu var, küçük kardeş var, Yıldız Tigin var, ıssız çöl var, kısırak var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim, tamlamalar ve cins isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: İssız çölde çoban damı ve çiftçi ocağı yoktur.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ne ... ne” bağlacı bir yokluk durumunu önvarsaymıştır.

Az uz gitti, dere, tepe, ovalar aştı;

Bir sabah bir ıssız, vıran köye ulaştı...

Önvarsayımlar: Az uz gidip dere tepe ovalar aşan biri var, dere, tepe, ovalar var, ıssız ve vıran bir köy var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar, çokluk eki, isimler önvarsayımı tetiklemiştir.

Çay önünde otlanırdı bir sürü koyun,

Çoban kaval çalar, köpek oynardı oyun.

Önvarsayımlar: Çay önü var, bir sürü koyun var, çoban var, kaval var, köpek var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve cins isimler varoluşsal önvarsayım sağlamıştır.

Önvarsayım: Köpek çoban kaval çaldığı için oynar.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı sebep sonuç durumunu önvarsaymıştır.

Gitti önce selam verdi, sonra çobana:

Bu sürüyü bin altına sat dedi, bana.

Önvarsayımlar: Çoban var, çobana selam veren var, bu sürü var, bin altın var, ben diye biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve cins isimler önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Sürüyü satın almak isteyen Yıldız Tigin' dir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bana” ifadesi art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Yıldız Tigin' i önvarsayar.

Köylü verdi koyunları aldı altını;

Sürü önde, dağa doğru sürdü atını.

Önvarsayımlar: Köylü var, köylünün koyunları var, altın var, sürü var, dağ var.

Tür: Varoluşsal ön varsayım. Cins isimler ve isim tamlamaları varoluşsal ön varsayım sağlamıştır.

Biraz sonra dağı aştı, indi dereye;

Karşısına bir dev çıktı, dedi : Nereye?

Önvarsayımlar: Dağı aşan biri var, dere var, bir dev var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiil ve isimler önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: Dev Yıldız Tigin' in nereye gittiğini bilmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Kurtlar, kuşlar geçemezler iken buradan,

Nasıl oldu sen buraya düştün ey insan?

Önvarsayımlar: Birden fazla kurt ve kuş var, sen diye biri var, insan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Zamir ve çokluk ekleri önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: İnsanın buraya nasıl düştüğü bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Sen denilen Yıldız Tigin, buraya ise derenin olduğu yerdir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Zamirler art gönderimliği olarak önvarsayımı tetiklemiştir.

İlerledi Yıldız, dedi: Sevgili dayım,

Üç aydır ki seni bulmak üzre yoldayım.

Önvarsayım: Yıldız dayıyı bulmak amacıyla yoldadır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Üzere” sözcüğü ifadeye bir amaç anlamı katarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Yıldız üç boyunca yol gitmiştir.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-dır” eki “üç ay” sıfatıyla birleşerek önvarsayımı tetiklemiştir.

Annem çoktan beri her gün seni özlerdi,

Gelmek, sana bir armağan vermek isterdi;

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin’ in annesi var, birden fazla gün var, sen diye biri var, armağan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar, iyelik ekleri ve isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Anne Yıldız Tigin’ in annesidir, sen denilen dayıdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Zamirler art gönderimli olarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Hastalandı, yürümeye yoktu mecali,

Dedi: Oğlum, git, dayına anlat bu hali!

Önvarsayımlar: Hasta olan biri var, hastalananın oğlu var, dayı var, bir hal var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekşimli fiiller ve isimler önvarsayımı tetiklemiştir. Burada aynı zamanda **art gönderim yoluyla** önvarsayım vardır. Çekimli fiiledeki şahısla hastalananın Yıldız Tigin’ in annesi, “oğlum” denilenin Yıldız Tigin olduğu ve “bu hal” in de hastalık hali olduğu önvarsayılmaktadır.

De ki, bacın ayrılığa dayanamadı,

Bu besili koyunları sana yolladı.

Önvarsayımlar: Bacı var, bir ayrılık var, besili koyunlar var, sen diye biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik ekleri, isimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Sana denilen dayıdır

Tür: Art gödnerim yoluyla önvarsayım. Zamir art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen dayıyı önvarsaymıştır.

Diyor niçin hatırlamaz beni kardeşim;

Sağlığından haber alsam diner ateşim!

Önvarsayımlar: Beni denen annedir, kardeşim denen dayıdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Beni” ve “kardeşim” ifadeleri art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen anne ve dayıyı önvarsayar.

Önvarsayım: Sağlığından haber almazsam ateşim dinmez.

Tür: Yapısal önvarsayım. Şarlı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Dev ah çekti, dedi: Oğlum, annen çok haklı,

Dayıcığın bak ne kadar azalmış aklı.

Önvarsayımlar: Dev üzülmüş ve pişman olmuştur.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ah” ifadesi sözcüye üzülmeye ve pişmanlık anlamı katarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Dayıcığın aklı çok azlamıştır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ne kadar” ifadesi “çok” anlamıyla önvarsayımı tetiklemiştir.

Uzaktaki bir bacıyı çok mu unutmak,

Az kaldı ki istiyordum oğlunu yutmak!

Önvarsayımlar: Uzakta bir bacı var, bacının oğlu var, bacının oğlunu yutmak isteyen biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik ekleri ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Dev, sürüyü salıverdi yeşil ovaya,

Yeğenini götürdü bir altın saraya.

Önvarsayımlar: Dev sürüyü yeşil ovaya saldıktan sonra yeğenini altın saraya götürdü.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Odaları dolu çeşit çeşit mücevher,

Bahçesinde türlü türlü tatlı yemişler...

Önvarsayımlar: Sarayın odalarında çeşit çeşit mücevher var, sarayın bahçesinde türlü türlü yemişler var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Sıfat tamlamaları ve iyelik ekleri önvarsayımı tetiklemiştir. Odaları ve bahçesi olanın saray olduğu iyelik ekleri sayesinde **art gönderim** yoluyla önvarsayılmıştır.

Yıldız Tigin, bu yerde hiç sıkılmıyordu,

İrem bağı sanıyordu bu güzel yurdu.

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin dev ve derenin olduğu yerde sıkılmıyordu.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sıfatı önceki mısralarda geçen dereyi önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Bu güzel yurt İrem bağı değildir.

Tür: Olgusal olmayan önvarsayım. “San-” ifadesi bir olgunun gerçek olmadığını önvarsayar.

Dev her sabah, akşam keser bir tane koyun,

Yerdi, sonra yatar idi hep yüzükoyun.

Önvarsayımlar: Birden fazla sabah ve akşam vardır, dev vardır, birden fazla koyun vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Bir gün Yıldız dedi: Artık vakit daraldı,

Sıra bana gelecektir, koyun azaldı.

Önvarsayımlar: Daha önce vakit daralmamıştı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Artık” ifadesi zamansal bir durumu önvarsaymış ve sözlüksel önvarsayımı sağlamıştır.

Önvarsayım: “Bana” Yıldız Tigin’ dir. Yıldız Tigin devin kendisini yiyeceğini düşünür.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Zamir ve “sıra bana gelecektir, koyun azaldı cümlesi” art gönderimli olarak Yıldız Tigin’ i ve devin onu yiyeceği düşüncesini art gönderimli olarak önvarsaymıştır.

Dev' e gitti, dedi: Şimdi annemin gözü

Hep yoldadır, sağlığının müjdesi, sözü

Ona yeni can verecek, veriniz izin,

Hazırlığa başlayayım ben gitmek için!

Önvarsayımlar: Dev izin verirse Yıldız Tigin annesinin yanına gidecek.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı yukarıdaki önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Dev var, anne var, annenin gözü var, yol var, söz var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler ve tamlamalar bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Dev ah çekti, dedi, Evet, bacım merakta;

Ana, oğul kalmamalı böyle ırakta.

Önvarsayımlar: Dev bir şeye üzülmüştür.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ah çek-” ifadesi üzüntü anlamını önvarsayarak sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Al bunları, işte sana birçok anahtar,

Her birisi bir mücevher haznesi açar.

Önvarsayımlar: “Bunları” denilen birçok anahtardır.

Tür: Ön gönderim yoluyla önvarsayım. “Bunları” zamiri kendisinden sonraki anahtarları ön gönderimli olarak önvarsaymıştır.

Her odayı açıp dolaş, gir her hazneye..

Cevahirler arasından seç bir hediye!

Önvarsayımlar: Birden fazla oda var, birden fazla hazne var, cevahirler var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Sıfat tamlamaları ve çokluk eki önvarsayımı tetiklemiştir.

Yıldız Tigin aldı ele anahtarları,

Altın kaplı merdivenden çıktı yukarı.

Önvarsayım: Yıldız Tigin anahtarı eline aldıktan sonra altın kaplı merdivenden yukarı çıkar.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı bir öncek-lik sonralık durumunu önvarsaymıştır.

Bir odada elmas dolu, birinde lal Yakut, zümrüt...

Önvarsayımlar: Oda var, elmas var, yakut var, zümrüt var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Dedi: Bunlar gözümde değil!

Önvarsayımlar: “Bunlar” denilen elmas, yakut ve zümrüttür.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Zamir, art gönderimli olarak önceki mısradaki mücevherleri önvarsaymıştır.

Bir karanlık odacığa gelince sıra,

Açtı, hemen oracıkta buldu bir sofra;

Önvarsayımlar: Bir karanlık odacık vardır, odada bir sofra vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir.

Dayısına dedi: İşte budur seçtiğim!

Dev, başını sallayarak güldü, dedi: Hımmm!

Önvarsayımlar: Dev oradadır ve Yıldız Tigin'in seçimine tepki vermiştir. Dev, bu durumu anlamış ve bir yorum yapmıştır.

Tür: Olgusal Önvarsayım: Dev, bu seçime bir tepki göstermiştir.

Sözlüksel Önvarsayım: Başını sallamak eylemi, devin hem fiziksel bir varlık hem de bir anlayış ifade ettiği anlamına gelir.

Bunu nerden buldun? Dayın sevsin canını,

Önvarsayımlar: Dayı Yıldız Tigin' in bulduğu şeyi nereden bulunduğunu bilmemektedir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Dev başını sallamadan önce gülmedi.

Tür: Yapısal önvarsayım. "-arak" zarf fiil eki bir öncelik sonralık durumunu önvarsaymıştır.

Ben bunun için bir kardeşin döktüm kanını.

Önvarsayımlar: Dev Yıldız Tigin' in bulduğu şey için bir kardeşin kanını dökmüştür.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. "Bunun" denilenin Yıldız Tigin' in bulduğu şey olduğu art gönderimli olarak önvarsayılmaktadır.

Yıldız Tigin dedi: Dayı, vermezsen kalsın!

Dev dedi: Yok, yeğen neyi dilerse alsın!

Önvarsayım: Yıldız Tigin var, dayı var, yeğen var, istenen bir şey var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim, cns isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Canımı da almış olsan esirger miyim?

Annen bilir, ben sizinle canciğer miyim?

Önvarsayımlar: Canımı da alsan esrigemem. Ben sizinle can ciğerim

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadeleri önvarsayımı tetiklemiştir.

Yıldız Tigin bindi ata, yola doğruldu,

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin bir atı vardır. Bir yolculuk başlamak üzeredir.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Atın varlığı ve Yıldız Tigin'in bu ata bindiği varsayılıyor.

Olgusal Önvarsayım: Yola çıkma eylemi bir gerçek olarak kabul edilir.

Az uz gitti, bir çemenli yerde yoruldu;

Kısrağı salıverdi yeşil çayıra,

Sofracığını getirerek serdi bayıra;

Açıl, sofram, açıl! dedi, sofraya gerildi,

Önvarsayım: Az gidip uz giden biri var, kısarak var, çayır var, bayır var, sofracık var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Açıl sofram açıl dediği için sofraya gerilmiştir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı bir neden sonuç durumunu önvarsaymıştır.

Üzerine altın, gümüş kaplar serildi;

Önvarsayımlar: Üzerine altın gümüş kaplar serilen yer sofradır.

Tür: Art gödnerim yoluyla önvarsayım. İyelik eki art gönderimli olarak önceki mısradaki sofrayı önvarsayar.

Acıkmıştı, yedi bu bin türlü yemekten.

Önvarsayımlar: Yemeği yiyen biri var, bin türlü yemek varç.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiil ve sıfat tamlaması bir varlığın mevcudiyetini önvarsayamıştı.

Peri Sultan bakar imiş meğer yüksekten.

Sarayından bakınırken dürbün elinde

Dedi: İşte sırlı sofraya, Yıldız Şehzade!

Önvarsayım: Peri Sultan var, sultanın sarayı var, Yıldız Şehzade var, sırlı sofraya var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler ve tamlama varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Sarayından bakınmadan önce demedi.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ken” zarf fiil eki öncelik sonralık ilgisini önvarsaymıştır.

İki çavuş göndererek atlı cıvana

Sofrasıyla birlik davet etti Divan'a.

Önvarsayımlar: İki çavuş gönderen biri var, divana davet edilen biri var, iki çavuş var, atlı cıvan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve cins isimler varoluşsal önvarsayım sağlamıştır.

Önvarsayım: Sofrası olmadan davet etmedi.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Birlikte” sözcüğü önvarsayımı tetiklemiş ve sözlüksel önvarsayım sağlamıştır.

Önvarsayım: İki çavuş gönderen Peri Sultan, divana davet edilen atlı civan ise Yıldız Tigin’ dir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Çekimli fiil ve sıfat tamlaması art göndeirmli olarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Yıldız Tigin kaldırınca başını baktı:

Önündeki bir dağ değil, bir altın taktı!

Önvarsayım: Yıldız Tigin başını kaldırmadan önce bakmadı.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ınca” zarf fiil eki bir öncelik sonralık durmuna önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Yıldız Tigin’ in önünde bir altın takı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik eki ve sıfat tamlaması bir araya gelerek varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Pencerede gülümsüyor bir güzel sultan...

Dedi: Buymuş şimdiyedek gönlümde yatan!

Önvarsayımlar: Pencerede bir sultan vardır. Bu sultan gülümsemektedir. Yıldız Tigin’ in gönlünde yatan vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Sultan’ın ve gülümsemesinin varlığı önvarsayılır.

Önvarsayım: Güzel sultan ve gönlünde yatan Peri Sultan’ dır. Diyen ve gönlünde bir şey yatan kişi Yıldız Tigin’ dir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Tamlama ve iyelik ekleri art göndeirmli olarak Peri Sultan ve Yıldız Tigin’ i önvarsaymaktadır.

Bir kuş nasıl gider ise tuzağa doğru,

Sofrasını aldı gitti konağa doğru,

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin kuşa benzemektedir.

Tür: Yapsial önvarsayım. “İse” şartlı yapısı benzerlik ilgisi kurarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Sofrasını alıp giden Yıldız Tigin’ dir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İyelik eki art gönderimli olarak Yıldız Tigin’ i önvarsaymıştır.

Peri Sultan dedi: Affet, güzel arslanım!

Tılsımlı sofracığı çok sevdi canım.

Bunu bana verir misin?

Önvarsayım: Peri Sultan var, güzel aslan var, tılsımlı sofra var istenen bir şey var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim, tamlamalar, zamir ve cins isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Peri Sultan Yıldız Tigin’ den istediği şeyi alıp alamayacağını bilmemektedir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Genç dedi: Böyle bir değersiz sofra değil, ey melek, söyle,

Ben canımı senin için edeyim kurban!

Önvarsayım: Genç var, değersiz bir sofra var, bir melek var, ben diye biri var, bein canı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler, tamlamalar ve iyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sultan dedi: 'Hayır, seni bekliyor baban,

Kardeşlerin yetişmeden git bir iş ara,

Yoksa tahtın elden gider, kalırsın taçsız,

Önvarsayımlar: Kardeşlerin yetişmeden önce bir iş ara.

Tür: Yapsial önvarsayım. “-meden” zarf fiil eki öncelik sonralık durmunu önvarsayarak yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Denilen bir şey var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Dedi” ifadesi cümledeki yeri dolayısıyla ön göndeirmli olarak denecek bir şeylerin varlığını önvarsayar.

Önvarsayım: Kardeşleri yetişmeden iş ararsa tahtı elden gitmez, taçsız kalmaz.

Tür: Karşı olgusal önvarsayım. Bir olgunun gerçekleştirme durumunun zıddı şatlı bir yapıyla önvarsayılmıştır.

İl demez mi, ne acizmiş Şehzade Yıldız?

Yıldız baktı sevgisinin karşılığı yok,

Yüreğine saplandı bir yıldırım ok.

Küstü aşkın düzenine, bahtın nazına,

Önvarsayım: İl, Şehzade çok acizmiş diyebilir.

Tür: Yapsial önvarsayım. Soru ifadesi yukarıdaki önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Yıldız sevgisinin karşılığı olmadığını gördüğü için yüreğine yıldırımlı bir okm saplandı, aşkın düzenine, bahtın nazına küstü.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Baktı” sözcüğü cümle içinde bir neden sonuç ilgisini önvarsayarak sözlüksel önvarsayımı açığa çıkarmıştır.

Mahzun mahzun avdet etti üç yol ağzına.

Kardeşleri yetiştiler, her biri biner

Altın karla, Senin karın nedir? dediler.

Önvarsayım: Yıldız Tigin hüzünlüdür.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Mahzun” sözcüğü bir ikileme olarak Yıldız Kağan’ ın üzünlüğünü önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Yıldız Kağan’ ın büyük ve ortanca kardeşi toplamda iki bin altın kâr etmiştir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Biner altın kârla” ifadesi yukarıdaki önvarsayımı sağlamıştır.

Kazanmışım, fakat sonra elden çıkardım.

Öyle ise etmeliyiz biz sana yardım;

Önvarsayım: Yıldız Kağan önce kazanıp sonra elden çıkardığı için kardeşleri ona yardım edecektir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Öyle” sözcüğü hemen öncesindeki mısrayı art gönderimli olarak önvarsaymıştır. Yine “biz” zamiriyle önvarsayılan büyük ve ortanca kardeşler.

Paramızdan senin olsun birer torbamız,

İyi olmaz kızar ise taçlı babamız!

Önvarsayım: Para var, birden fazla torba var, taçlı baba var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Taçlı babamız kızmazsa iyi olur.

Tür: Yapısal önvarsayım: Şartlı yapı önvarsayımı tetiklemiştir.

Hayır, hayır! Ben suçumu kuldan saklamam,

Hiç kimsenin emeğinden zekat alamam.

Önvarsayım: Yıldız Tigin’ in suçu var, kul var, birilerinin emeği var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik ekleri, tamlamalar bir varlığın mevcudiyetini önvarsayarak varoluşsal önvarsayım sağlamıştır.

Önvarsayım: Konuşan Yıldız Tigin, “hiç kimse” denilen ise büyük ve ortanca kardeşir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Çekimli fiildeki şahıs eki ve sıfat tamlaması art gönderimli olarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Babam beni haşlayacak ise haşlasın.

İnsaflıysa, tecrübeye tekrar başlasın!

Önvarsayımlar: Babanın haşlayıp haşlamayacağı, insaflı olup olmadığı kesin olarak bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. “İse” şartlı yapısı ve “-sa” şart kipi eki cümleye bir belirsizlik katarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Üç şehzade dizildiler han'ın yanına,

Çıkardılar defterleri arz divanı'na,

Önvarsayım: Üç şehzade var, han var, birden fazla defter var, divan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve iyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

İki kardeş gösterdiler kazançlarını,

Küçük evlat söylemedi kendi karını bu.

Önvarsayım: İki kardeşin kazançları var, küçük evlat var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Sıfat tamlamaları önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: İki kardeş büyük ve ortanca kardeşir. Küçük velet Yıldız Tigin’ dir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Sıfat tamlamaları art göndeirmli olarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Hakan dedi: Oğlum, senden çok şey umardım!

Dedi: Baba, kazandım da elden çıkardım.

Önvarsayımlar: Hakan’ın beklentileri var, kazanılanlar ve elden çıkarılan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kazandıktan sonra elden çıkarmıştır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “da” bağlacı cümleye sebep sonuç anlamı katarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Hakan kızdı, dedi: Atın bunu zindana!

Vezirleri yalvardılar ulu hakana,

Dediler ki: Etmelisin bir de imtihan;

Birincide affetmektir Han'a yakışan.

Önvarsayım: Zindana atılması istenen Yıldız Tigin' dir.

Tür: Art göndeirm yoluyla önvarsayım. “Bunu” zamiri art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Yıldız Tigin' i önvarsayar.

Önvarsayım: Vezirler ulu hakana hakan oğlunu zindana atnak istediği için yalvardılar.

Tür: Yapısal önvarsayım. Art arda gelen cümleler sebep sonuç ilgisini önvarsayarak yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Yıldız Kağan' ın babasını ilk kızdırdışıdır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Birincide” ifadesi Yıldız Tigin' in babasını ilk kez kızdırdığını önvarsaymıştır.

Hakan yine her birine verdi bin altın

Dedi: Gidin uzaklarda mal alıp satın;

Bir yıl sonra her biriniz bir büyük servet

Getiriniz, aklınıza etsin delalet.

Önvarsayım: Hakan daha önce de her birine bin altın vermişti.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” tekrarlama edatı sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Yine bizim üç şehzade düştüler yola,

Önvarsayımlar: Üç şehzadenin bir yolculuğa çıktığı varsayılmaktadır. Bu, kardeşler arasındaki dayanışmayı gösterir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Üç şehzadenin gerçekten yola çıktığı kabul edilir.

Akşamüstü yol ayrıldı üç büyük kola.

Önvarsayımlar: Şehzadelerin yolculuk sırasında yollarının ayrıldığı varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Şehzadelerin yollarının ayrıldığı gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Üç büyük kola” ifadesi, farklı yönlerde gitmenin önemini vurgular.

Büyük dedi: Hayır bunda!

Önvarsayımlar: Büyük şehzadenin bir durumu sorguladığı varsayılmaktadır. Bu, liderlik ve sorumluluk konusunu gündeme getirir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Hayır bunda! İfadesi, bir şeyin yanlış olduğu düşüncesini yansıtır. Bu nedenle buna sözlüksel önvarsayım denebilir.

Sağa doğruldu; ortancası orta izi uğurlu buldu;

Önvarsayımlar: Ortanca şehzadenin uğurlu bir yolu seçtiği varsayılmaktadır. Bu, onun sezgilerini kullanma yeteneğini gösterir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Ortanca şehzadenin bir yol seçtiği gerçeği kabul edilir.

Giden gelmez yolu kaldı tekrar küçüğe,

Önvarsayımlar: Küçük şehzadenin yalnız ve çaresiz kaldığı varsayılmaktadır. Bu, onun zorluklarla karşılaştığını ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Küçük şehzadenin yalnız kaldığı gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Giden gelmez ifadesi, kayıpların geri dönüşü olmadığını vurgular.

Az uz gitti, girdi yine bir boş düzlüğe;

Önvarsayımlar: Küçük şehzadenin bir boşluğa girdiği varsayılmaktadır. Bu, belirsizlik ve kaybolmuşluk hissini ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Küçük şehzadenin bir boşluğa girdiği gerçeği kabul edilir.

Viran köyde bin altına bir sürü öküz

Önvarsayım: Viran bir köy vardır, bin altın vardır, bir sürü öküz vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Sıfat tamlamalarıyla bir varlığın mevcudiyeti önvarsayılmıştır.

Satın aldı, dev yurduna girdi bir gündüz.

Önvarsayımlar: Küçük şehzadenin köyden elde ettiği kazancı satın aldığı varsayılmaktadır. Bu, başarısının bir göstergesidir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Küçük şehzadenin satın alma işlemi gerçekleştirdiği gerçeği kabul edilir.

Öküzlere meserretle baktı dayısı,

Önvarsayımlar: Küçük şehzadenin dayısının ona sevgi ve ilgi gösterdiği varsayılmaktadır. Bu, aile bağlarının önemini ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Dayının gerçekten öküzlere baktığı gerçeği kabul edilir.

Varoluşsal önvarsayım: Meserretle baktı ifadesi, sevgi dolu bir ilişkinin varlığını gösterir.

Dedi: Bunlar hem büyücek, hem çok sayısı.

Önvarsayımlar: Dayısının öküzlerin özelliklerini vurguladığı varsayılmaktadır. Bu, değerlendirme yeteneğini ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Dayının gerçekten öküzlerin büyüklüğünü ve sayısını söylediği gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Hem büyücek, hem çok sayısı ifadesi, olumlu bir değerlendirme olduğunu gösterir.

Yeğenine, Safa geldin, anan nasıldır?

Önvarsayımlar: Dayısının yeğenine olan ilgisi ve merakını ifade ettiği varsayılmaktadır. Bu, ailevi ilişkilerin önemini gösterir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Dayısının gerçekten yeğenine sorduğu gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Safa geldin ifadesi, güvenli bir dönüşü ifade eder.

Diye sordu; Yıldız dedi: 'Dayı bir yıldır iyileşti;

Önvarsayımlar: Yıldız'ın annesinin sağlık durumu hakkında bilgi verdiği varsayılmaktadır. Bu, aile içindeki bağları ve bilgiyi ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Yıldız'ın annesinin gerçekten bir yıldır iyi olduğu gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: İyileşti ifadesi, sağlık durumunun önce kötü olup sonradan düzeldiğini önvarsayar.

Çünkü senden haber alarak kalbi rahatlandı, artık etmiyor merak.

Önvarsayımlar: Dayısının varlığı ve iletişimi sayesinde Yıldız'ın annesinin huzur bulduğu varsayılmaktadır. Bu, aile içindeki destekleyici ilişkileri gösterir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Annenin Yıldız'dan haber aldığı gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Kalbi rahatlandı ifadesi, duygusal iyileşmeyi ifade eder.

Yeğen daldı köşkün çeşit çeşit rengine.

Önvarsayımlar: Yıldız'ın köşkün güzelliklerine hayran kaldığı varsayılmaktadır. Bu, gözlemlerin ve deneyimlerin zenginliğini ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Yıldız'ın köşkün renklerini gördüğü gerçeği kabul edilir.

Varoluşsal önvarsayım: Çeşit çeşit renk ifadesi, güzellik ve zenginliğin varlığını önvarsayar.

Bir gün baktı azalıyor öküz sürüsü,

Önvarsayımlar: Küçük şehzadenin öküz sürüsünde bir azalma fark ettiği varsayılmaktadır. Bu, bir kaybı ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Öküz sürüsünün azaldığı gerçeği kabul edilir. **Sözlüksel önvarsayım:** Azalıyor ifadesi, tehdit altında olma hissini yansıtır.

Yine verdi kendisine yeğenlik süsü,

Önvarsayımlar: Dayısının yeğenine yardım etmeye devam ettiği varsayılmaktadır. Bu, aile içindeki dayanışmayı gösterir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Dayısının gerçekten yeğenine bir şey verdiği gerçeği kabul edilir.

Önvarsayım: Daha önce de kendisine yeğenlik süsü vermişti.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Yine tekaralama bildiren bir edat olarak sözlüksel önvarsayımı tetikler.

Dedi: Dayı, izin verin yine gideyim.

Önvarsayımlar: Küçük şehzadenin yeni bir yolculuğa çıkmak istediği varsayılmaktadır. Bu, bağımsızlık isteğini ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Küçük şehzadenin gitmek istediği gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: İzin verin ifadesi, otoriteye başvurma ihtiyacını gösterir.

Validemi Kâbe gibi tavaf edeyim;

Önvarsayımlar: Küçük şehzadenin annesini görmek için bir yolculuğa çıkmak istediği varsayılmaktadır. Bu, özlem ve sevgi duygusunu ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Küçük şehzadenin annesini görmek istediği gerçeği kabul edilir.

Önvarsayım: Validem Kâbe gibi değerlidir.

Sözlüksel önvarsayım: Kâbe gibi tavaf ifadesi, sevgi ve saygıyı vurgular. Bu uzlaşımsal olarak ortaya çıkan bir önvarsayımdır.

Sizden ona götüreyim birçok selamlar,

Önvarsayımlar: Selamların alıcıya iletileceği varsayılmaktadır. Bu durum, ilişkilerin devam ettiğini ve saygının bir göstergesi olduğunu ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Selamların gerçekten gönderileceği gerçeği kabul edilir.

Ayrılığa dair yanık yanık kelimalar.

Önvarsayımlar: Ayrılığın acı verici olduğu varsayılmaktadır. Bu, duygusal bir durumun yansımalarını ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Ayrılığın var olduğu gerçeği kabul edilir.

Dev ah çekti, dedi: Oğlum çabuk varasın,

Ben istemem evladını bacım arasın.

Önvarsayımlar: Dev'in oğlu için endişelendiği varsayılmaktadır. Bu, baba figürünün koruyucu doğasını ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Dev'in gerçekten bir oğlu olduğu gerçeği kabul edilir.

Yapısal önvarsayım: Ah çekti ifadesi, derin bir üzüntü ya da sıkıntının belirtisidir.

Önvarsayımlar: Dev'in yeğeniyle bir bağlantı kurmak istemediği varsayılmaktadır. Bu, aile içindeki çatışmayı gösterir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Dev'in yeğeniyle bir ilişki kurmayı istemediği gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: İstemem ifadesi, reddetme niyetini açıkça ortaya koyar.

Zahmet et de al, biraz bu anahtarları,

Önvarsayımlar: Dev'in yeğenine bir görev verdiği varsayılmaktadır. Bu, sorumluluk ve güven ilişkisini ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Dev'in gerçekten anahtarları vermek istediği kabul edilir.

Önvarsayım: Bir çaba göster de al.

Sözlüksel önvarsayım: Zahmet et ifadesi, bir çaba gösterilmesi gerektiğini önvarsayar.

Altın kaplı merdivenden fırla yukarı.

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin'in yukarı çıkması için cesaretlendirildiği varsayılmaktadır. Bu, fırsat ve beklentiye ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Yıldız Tigin'in yukarı çıkması gerektiği gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Altın kaplı ifadesi, zenginliği ve değerli olanı önvarsayar.

Mücevherli odaları geçirip gözden,

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin'in göz alıcı bir ortamda dolaşması gerektiği varsayılmaktadır. Bu, güzellik ve zenginlik duygusunu ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Mücevherli odaların gerçekten var olduğu gerçeği kabul edilir.

Yadigârım olacak bir armağan beğen!

Önvarsayımlar: Dev'in Yıldız'a özel bir hediye vermek istediği varsayılmaktadır. Bu, hediyenin anlamını ve değeri gösterir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Dev'in gerçekten armağan vermek istediği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Yadigârım ifadesi, duygusal bir bağ kurma niyetini ifade eder. Burada art gönderim yoluyla önvarsayım da vardır. Konuşanın dayı, diğerinin Yıldız Tigin olduğu **art gönderim yoluyla** önvarsayılır.

Yıldız Tigin odalara bakmadı bile,

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin'in dikkatinin dağılmış olduğu varsayılmaktadır. Bu, içsel bir motivasyon eksikliğini gösterir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Yıldız Tigin'in odalara bakmadığı gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Bakmadı bile ifadesi, dikkatsizliği ve kayıtsızlığı vurgular.

Loş hücreyi açtı, girdi bin merak ile,

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin'in merakla loş bir hücreye girdiği varsayılmaktadır. Bu, keşfetme isteğini ve macera arayışını ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Yıldız Tigin'in gerçekten hücreye girdiği gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Bin merak ile ifadesi, yoğun bir merak duygusunu gösterir.

Bir şemsiye görür görmez rafta asılı,

Dedi, bu gün ikbalimin ikinci yılı!

Önvarsayım: Yıldız Tigin'in bir şemsiyeye ilgi duyduğu varsayılmaktadır. Bu, bir nesneye bağlanma durumunu ifade eder.

Sözlüksel önvarsayım: Görür görmez ifadesi, anlık bir ilgi ve çekimi simgeler.

Önvarsayım: İkbalinin üstünden iki yıl geçmiştir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “İki yıl” ifadesi bu önvarsayımı tetiklemiştir.

Şemsiyeyi aldı, geldi, devin önüne,

Dev dedi: “Bak, ben kalmışım ne kara güne!”

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin'in şemsiyeyi alarak devin karşısına geçtiği varsayılmaktadır. Bu, cesaret ve karar verme eylemini ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Yıldız Tigin’in şemsiyeyi gerçekten aldığı gerçeği kabul edilir.

Önvarsayım: Şemsiyeyi aldıktan sonra devin önüne geldi.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümleler bir neden sonuç ilgisini önvarsaymıştır.

Önvarsayımlar: Dev’in karamsar bir durumdan bahsettiği varsayılmaktadır. Bu, ruh halinin olumsuzluğunu ifade eder.

Bunun için bir kardeşi elimle bıçtım.

Önvarsayımlar: Dev’in kardeşiyle bir sorun yaşadığı varsayılmaktadır. Bu, kayıplar ve çatışmaları gösterir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Elimle bıçtım ifadesi, bir kaybın veya acının nedenini ifade eder.

Yeğen dedi: “Öyle ise, almam, vazgeçtim.”

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin’in şemsiyeyi almaktan vazgeçtiği varsayılmaktadır. Bu, bir tür içsel çatışma ve irade beyanını ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Yıldız Tigin’in gerçekten vazgeçtiği gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Vazgeçtim ifadesi, bir karar değişikliğini gösterir.

Dayı dedi: “Bu dediğin olamaz, hayır!”

Önvarsayım: Dayının dediği bir şey vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiil bir şeyin varlığını önvarsaymıştır.

Ben demiştim ne istersen kendine ayır.

Önvarsayımlar: Dev’in yeğenine özel bir alan tanıdığı varsayılmaktadır. Bu, özgürlük ve seçim hakkını ifade eder.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Kendine ayır ifadesi, bireyselliği vurgular.

Madem sevdin, al mübarek olsun şemsiyen.

Önvarsayımlar: Dev’in Yıldız Tigin’in tercihini kabul ettiği varsayılmaktadır. Bu, hoşgörü ve destekleyiciliği gösterir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Yıldız Tigin’in şemsiyeyi gerçekten sevdiği gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Mübarek olsun ifadesi, iyi dilekleri ve mutluluğu simgeler.

Canım bile olsa, oğlum sakınmam senden.

Önvarsayım: Dev canı da dahil her şeyi Yıldız Tigin’ e vermeye razıdır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Bile” ifadesi yukarıdaki önvarsayımı tetikleyerek sözlüksel önvarsayım sağlamıştır.

Yıldız Tigin yine düştü o bitmez kıra,

Yine bir gün geldi, kondu, ıssız bayıra.

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin o bitmez kıra daha önce de düşmüştü, bir gül daha önce de gelmiş konmuştu ıssız bayıra.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” tekrarlama edatı bir şeyin birden fazla kez yapıldığını önvarsaymıştır.

“Çadırcığım açıl!” dedi, açıldı otak,

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin’in bir çadır açma talimatı verdiği varsayılmaktadır. Bu, kontrol ve yönlendirme yetisini ifade eder.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Açıl!” İfadesi, otoriteyi ve isteği vurgular.

Gökyüzünü baştanbaşa tuttu bir çardak.

Önvarsayımlar: Gökyüzünün tamamını bir çardak tuttu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Baştan başa” ifadesi sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

İçi dolu asker, leşker, hepsi süvari,

Önvarsayım: Gökyüzünün içi var, asker var, leşker var, süvari var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Bir ucundan görünmezdi öbür kenarı.

Önvarsayımlar: Çardağın genişliğinin sınırsız olduğu varsayılmaktadır. Bu, etki alanının büyüklüğünü ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Çardağın gerçekten geniş olduğu gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Görünmezdi ifadesi, genişliği ve sınırsızlığı önvarsayar.

Peri Sultan yine iki yaver gönderdi,

Önvarsayımlar: Peri Sultan’ın bir emir verdiği varsayılmaktadır. Bu, otorite ve güç ilişkisini ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Peri Sultan’ın gerçekten yaver gönderdiği gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: Yine ifadesi, sürekli bir durumun varlığını önvarsayar.

Yıldız, kızı görür görmez dirildi derdi.

Önvarsayım: Yıldız'ın Peri Sultan'ın kızıyla karşılaşmasının bir etkisi olduğu varsayılmaktadır. Bu, hayata dönüş ve umudu ifade eder.

Sözlüksel önvarsayım: Dirildi ifadesi, yeniden doğuşu ve umutlanmayı simgeler.

Şemsiyeyi katlayarak çıktı huzura;

Sultan dedi: “Verir misin gölgeyi nura?”

Önvarsayım: Şemsiyeyi katlamadan önce huzura çıkmadı.

Tür: Yapsal önvarsayım. “-arak” zarf fiil eki öncelik sonralık anlamı katarak önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Gölgeyi nura verip vermeyeceği bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadeleri önvarsayımı tetiklemiştir.

Yıldız dedi: “Çadır değil, bu anda işte,”

Önvarsayımlar: Yıldız'ın bir durum tespiti yaptığı varsayılmaktadır. Bu, anın farkındalığını ifade eder.

Tür: Sözlüksel önvarsayım Bu anda işte ifadesi, zamanın ve anın önemini vurgular.

Önvarsayım: Bu an, Sultan ve Yıldız'ın içinde bulunduğu ve konuştuğu andır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sıfatı art gönderimli olarak önceki mısralardaki konuşma anını önvarsaymıştır.

“Bir emrinle öleceğim, ömrümü iste!”

Sultan dedi: “Hayır, senin var imtihanın,

Bezirgânlık yarışında azizdir canın.”

Önvarsayım: Bir emir var, ömür var, Sultan var, sen diye biri var, imtihan var, bezirganlık var, bezirganlığın yarışı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, tamlamalar, iyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı ortaya çıkarmıştır.

Kardeşlerin ulaşmadan çabuk git kazan.

Kazanmazsan seni hapse atacak baban.

Önvarsayımlar: Sultan, Yıldız'ın kardeşleriyle bir yarış içinde olduğu ve babasının onu hapse atacağı varsayımında bulunmaktadır. Bu, rekabet ve ceza fikrini vurgular.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: Yıldız Tigin'in bir babasının olduğu ve kardeşlerinin olduğu önvarsayıdır.

Önvarsayım: Kazanırsan baban seni hapse atmayacak.

Tür: Yapısal önvarsayım. Şartlı cümle yapısı bu önvarsayımı tetikleyerek yapısal önvarsayımı sağlamıştır.

Yıldız baktı sevgisinin karşılığı yok,

Yüreğine saplandı bir yıldırımlı ok.

Önvarsayımlar: Yıldız'ın sevgisinin karşılıksız kaldığı ve bunun ona acı verdiği varsayılmaktadır. Bu, bir hayal kırıklığı ve ruhsal yaralanma durumunu ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Sevgisinin gerçekten karşılıksız olduğu kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Yıldırımlı ok” ifadesi, derin bir duygusal acıyı sembolize eder.

Küstü aşkın düzenine, bahtın nazına,

Mahzun mahzun avdet etti üç yol ağzına.

Önvarsayımlar: Yıldız'ın aşk düzenine ve bahtına kırılgan olduğu varsayılmaktadır. Ayrıca, üç yol ağzına geri döndüğü ifade edilmiştir, bu da bir yol ayrımında olduğuna işaret eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Yıldız'ın gerçekten bir seçim yapmak zorunda olduğu gerçeği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Mahzun mahzun” ifadesi, Yıldız'ın derin bir üzüntü içinde olduğunu önvarsayar.

Büyüklerle beklemekten gelmişti usanç.

Her birinde ikişer bin altınlık kazanç.

Önvarsayımlar: Büyüklerle sabretmenin bir yorgunluk verdiği ve bu sabrın sonunda büyük kazançların olduğu varsayılmaktadır. Bu, sabırla beklemenin ödüllendirileceği inancını ifade eder.

Tür: Olgusal önvarsayım: Beklemenin bir kazanç sağladığı kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “İkişer bin altın” ifadesi, büyük kazançları sembolize eder.

Küçük dedi: “Talih bana etmedi yardım,

Kazanmışım; fakat sonra elden çıkardım.”

Önvarsayımlar: Küçük kardeşin talihsizlik yaşadığı ve kazandığı şeyleri kaybettiği varsayılmaktadır. Bu, başarısızlık ve kayıp fikrini vurgular.

Tür: Olgusal önvarsayım: Küçük kardeşin gerçekten bir şey kazandığı ama sonra kaybettiği gerçeği kabul edilir.

Varoluşsal önvarsayım: “Talih” ifadesi, kaderin varlığını önvarsayar.

**Gün Bey dedi: “Bari bizden al biraz ödünç,
Halk önünde olacaksın yoksa pek gülünç.”**

Önvarsayımlar: Gün Bey’in Yıldız’a bir şeyler ödünç vermeyi önerdiği ve aksi takdirde gülünç duruma düşeceği varsayılmaktadır. Bu, itibar ve toplum önündeki durumla ilgilidir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: “Ödünç al” ifadesi ile Gün Bey’in gerçekten bir yardım teklif ettiği kabul edilir. **Sözlüksel önvarsayım:** “Gülünç” ifadesi, bir itibarsızlaşma durumunu önvarsayar.

**Yıldız dedi: “Ben bahtımdan etmem şikâyet,
Zarar etmek sayılmaz ya büyük cinayet?”**

Önvarsayım: Zarar etmek büyük cinayet değildir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Hakan işi anlayınca küplere bindi,

Dedi: “Bunu zindancılar almalı şimdi!”

Önvarsayım: Hakan işi anlamadan önce küplere binmedi.

Tür: Yapsal önvarsayım. “-ınca” zarf fiil eki önvarsayımı tetiklemiştir. **Sözlüksel önvarsayım:** “Küplere bindi” ifadesi, öfkeyi önvarsayar.

Vezirleri düştü yine ayaklarına,

Han bunların acıyarak ah ü zarına.

Önvarsayımlar: Vezirlerin Hakan’a yalvardığı ve Han’ın bu duruma acıdığı varsayılmaktadır. Bu, merhamet ve arabuluculuğu ifade eder.

Varoluşsal önvarsayım: “Ah ü zar” ifadesi, büyük bir çaresizlik ve acının varlığını ifade eder.

Dedi: “Tekrar gönderelim bunları işe,

Farz edelim önce düşmüş idi teşvişe.”

Önvarsayımlar: Han’ın bir şans daha tanıdığı ve önceki başarısızlıkların karışıklık nedeniyle olduğu varsayılmaktadır. Bu, hoşgörü ve hata payını gösterir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Han’ın gerçekten onları tekrar işe gönderdiği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Teşviş” ifadesi, bir karışıklığı önvarsayar.

“Bu kere de göstermezse biraz yararlık,

Kellesini keseceğim, budur pazarlık!”

Önvarsayımlar: Han'ın bu sefer başarısız olurlarsa onları idam edeceği varsayılmaktadır. Bu, nihai bir tehdit ve sert ceza anlamına gelir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Han'ın gerçekten bir tehditte bulunduğu kabul edilir.

Karşı-olgusal önvarsayım: “Göstermezse” ifadesi, gelecekte gerçekleşebilecek olumsuz bir durumu önvarsayar.

Yine bizim üç şehzade düştüler yola,

Akşamüstü yol ayrıldı üç büyük kola.

Önvarsayımlar: Üç şehzadenin yeniden yola çıktığı ve yollarının üç farklı kola ayrıldığı varsayılmaktadır. Bu, bir yolculuğun tekrar başladığını ve her birinin farklı bir yöne gittiğini önvarsayar.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Üç şehzadenin var olduğu kabul edilmektedir.

Sözlüksel önvarsayım: “Yola düştüler” ifadesi, bir yolculuk başlangıcını önvarsayar.

Gün Bey dedi: “Hayır bunda!”

Sağa doğruldu; Ay Bey ise orta izi uğurlu buldu;

Önvarsayımlar: Bir şeyde hayır vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. “Bunda” ifadesi varlığın kabulünü tetiklemiştir.

Önvarsayımlar: Gün Bey sağa gitmiş, Ay Bey ise orta yolu seçmiştir. Bu, farklı yönlerde yolculuk yapmayı içerir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Her birinin farklı bir yol seçtiği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Uğurlu buldu” ifadesi, Ay Bey'in yol seçimini olumlu bulduğunu önvarsayar.

Giden Gelmez yolu kaldı tekrar Tigin'e,

Az uz gitti, daldı yine çölün içine.

Önvarsayımlar: Giden gelmez yolu diye bi yer var, çölün içi var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Giden Gelmez yolu” ifadesi, geri dönmenin zor olduğu bir yeri önvarsayar.

Viran köyde bin altına bir sürü deve

Satın aldı; akşamüstü sokuldu eve.

Önvarsayımlar: Bir viran köyün var olduğu, bu köyde bir sürü devenin bulunduğu ve bu develerin bin altın karşılığında satın alındığı varsayılmaktadır. Ayrıca, anlatıcının eve akşamüstü döndüğü de varsayılır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Viran köyün ve develerin var olduğu kabul edilmektedir.

Sözlüksel önvarsayım: “Satın aldı” ifadesi, daha önce bir alışveriş süreci olduğunu önvarsayar. “Sokuldu” ifadesi, eve dönmenin gizlilikle yapıldığını gösterir.

Dev görünce develeri iştahla baktı,

Havan dişli çenesinin suları aktı,

Önvarsayımlar: Dev develeri görmeden önce iştahla bakmadı.

Tür: Yapısal önvarsayım. -ünce” zar fiil eki bir öncelik sonralık durumunu önvarsaymıştır.

Sözlüksel önvarsayım: “Suları aktı” ifadesi, devin fiziksel tepkisinin abartılı olduğunu gösterir.

Dedi: “Oğlum, geldin başım, gözüm üstüne.

Anan beni arzular mı, özler mi yine?”

Önvarsayımlar: Dev’in, Yıldız Tigin’in annesi tarafından özlenip özlenmediğini sorduğu ve ona hasret duyup duymadığını merak ettiği varsayılmaktadır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Annenin varlığı kabul edilmektedir.

Sözlüksel önvarsayım: “Anan beni arzular mı” ifadesi, bir hasret ya da sevgi olduğunu önvarsayar.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: Annenin Yıldız Tigin’ in annesi olduğu iyelik eklerinin art gönderimli olarak önvarsayması sayesinde anlaşılır.

Yeğen dedi: “Evet, dayı, sensiz duramaz,

Ona bedel seni görmek isterdim biraz,

Gözyaşları çoğalınca dayanamadım,

Kadın gibi hüngür hüngür ben de ağladım!”

Önvarsayımlar: Yeğen var, dayı var, o diye biri var, gözyaşları var, ben diye biri var.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. İsimler, tamlamalar ve zamirler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Gözyaşları çoğalınca dayanamadım” ifadesi, yoğun duygusal bir durumun yaşandığını gösterir. Burada **art göndeirm yoluyla** da önvarsayımlar vardır.

Dayı dedi: “Oğlum, sizi ben de severim.

Bu sözleri işittikçe artar kederim.

Bu ayrılık elbet bir gün bulacak payan,

Gam çekmeyen olur mu hiç sevince şayan?"

Önvarsayımlar: Devin de Yıldız Tigin'i sevdiği ve ayrılık nedeniyle kederli olduğu, ayrıca bu ayrılığın bir gün sona ereceği ve herkesin mutlulukla kavuşacağı varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Sevginin karşılıklı olduğu ve ayrılığın keder yarattığı kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: "Bu ayrılık elbet bir gün bulacak payan" ifadesi, bir birleşmenin olacağına dair bir inancı önvarsayar.

Dev her sabah, akşam kesti bir semiz deve,

Yeğen ise acıktıkça daldı bahçeye.

Önvarsayımlar: Yeğen birden fazla kere bahçeye daldı.

Tür: Yapısal önvarsayım. "-dıkça" ifadesi bir şeyin birden fazla kere yapıldığını önvarsayacak biçimde kullanılmıştır.

Sözlüksel önvarsayım: "Daldı bahçeye" ifadesi, bahçeye gitmenin sıradan bir alışkanlık olduğunu önvarsayar.

Bir gün yine baktı deve çokça kesilmiş,

Artık sürü korkulacak kadar eksilmiş;

Önvarsayımlar: Sürü daha önce korkulacak kadar eksilmemişti. Sürünün sayısı tehlikeli miktarda düşmüş.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. "Artık" ve "korkulacak kadar" ifadeleri önvarsayımları tetiklemiştir.

Dayısından gitmek için izin diledi,

Dev ah çekti, bacısına selam söyledi,

Önvarsayımlar: Dayı var, dev var, devin bacısı var, gitmek için izin isteyen biri var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve iyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayım: "Ah çekti" ifadesi, bir üzüntü olduğunu önvarsayar.

Verdi ona anahtardan yine bir deste,

Dedi: "Git, gez, beğendiğin ne ise iste!"

Önvarsayımlar: Daha önce de ona bir deste anahtar vermişti

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Yine ifadesi tekrarlama önvarsayar. "Beğendiğin ne ise iste" ifadesi, bir şeyler seçebileceği özgürlüğünü önvarsayar.

Yeğen gitti, loş odayı açtı, daracık

Bir bucakta görünce bir eski dağarcık

Aldı, geldi, dedi: “İşte istediğim bu!”

Önvarsayımlar: Bir eski dağarcık var, loş bir oda var, bir bucak var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlamalar bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıdır.

Sözlüksel önvarsayım: “İşte istediğim bu” ifadesi, bir şeyin kesin olarak seçildiğini önvarsayar.

Dev dedi: “Bak kurnaz oğlan yine ne buldu.

Ben bunun için bir kardeşin ezdim başını.”

Önvarsayımlar: Dev’in, Yıldız Tigin’in kurnaz olduğunu düşündüğü ve bu dağarcığın daha önce bir kardeşinin canına mal olduğu varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Dağarcığın değerli olduğu ve dev’in kurnazlık algısı kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Ezdim başını” ifadesi, kardeşin ölümüne yol açıldığı önvarsayılır.

Yeğen dedi: “Akıtamam ben gözyaşını,

Madem sence kıymeti çok, ben bunu almam.”

Önvarsayımlar: Senin için kıymetinin çok olması sebebiyle olduğundan alamam.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Sence” sözcüğü bir neden sonuç durumunu önvarsaymıdır. “Almam” ifadesi, bir reddedişi önvarsayar.

Dev dedi: “Yok, söz vermişim, sözümden kalmam,

Mirasımdan çok mu olsa bu kadar payın?

Senin için canını da verir dev dayın.”

Önvarsayımlar: Bu payın mirasından çok değildir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi yapısal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayım: “Canını da verir” ifadesi, dev’in sevgisinin büyüklüğünü önvarsayar.

Yıldız yine bindi ata, düştü çöllere,

Uğrayarak tatlı, tuzlu, acı göllere,

Önvarsayımlar: Yıldız Tigin’in ata bindiği, çöllere düştüğü ve bu süreçte farklı türde göllere uğradığı varsayılmaktadır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Ata binmenin ve çöl ile göllerin var olduğu kabul edilmektedir.

Bir öğleyin buldu yine yeşil çayırı;

Attan indi, yurt edindi ıssız bayırı.

Önvarsayımlar: Daha önce de yeşil çayırı bulmuştu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” ifadesi tekrarlama durmunu önvarsayar. “Yurt edindi” ifadesi, yerleşik bir yaşam tarzı benimsemeye yönelik bir niyeti önvarsayar.

Önvarsayım: Attan indikten sonra ıssız bayırı yurt edindi.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

“Dağarcığım dökül!” dedi; altınlar aktı.

Peri Sultan pencereden hayretle baktı.

Önvarsayımlar: Peri Sultan altınların kamasına şaşırmıştır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Hayretle” ifadesi şaşkınlığı önvarsaymıştır.

Geldi derhal iki elçi elinde ok, yay,

Dedi, “Sana muntazırdır zümrütlü saray.”

Önvarsayımlar: İki elçi var, ok var, yay var, zümrütlü saray var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlama varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Muntazırdır” ifadesi, bekleyişin önemini vurgular.

Yıldız Tigin yine tatlı sözlere kandı,

Kül altında sönmüş olan derdi uyandı.

Önvarsayımlar: Yıldız’ın tatlı sözlere kapıldığı ve daha önce bastırılmış bir derdinin tekrar canlandığı varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Tatlı sözlerin etkili olduğu kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Kül altında sönmüş” ifadesi, duygusal bir durumun tekrar su yüzüne çıkacağını önvarsayar.

Koştı dünya güzelinin çıktı yanına,

Yine aşkın bir şimşegi çarptı canına,

Önvarsayımlar: Dünya güzeli var, aşkın şimşegi var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Daha önce de aşkın şimşegi canına çarpmıştı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” tekrarlama ifadesi sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Sultan dedi: “Dağarcığın hüsnüme layık;

Sevdiğinden esirger mi bunu bir aşık?”

Önvarsayımlar: Bir aşık bunu sevdiğinden esirgemez.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi önvarsayımı tetiklemiş ve yapısal önvarsayım sağlamıştır. **Sözlüksel önvarsayım:** “Esirger mi” ifadesi, sevgiyi paylaşmanın gerekliliğini önvarsayar.

Yıldız dedi: “Esirgemem senden cihanı,

Sana feda bu dertlinin canı, cinanı!”

Önvarsayımlar: Kendisinden cihan esirgenmeyen biri vardır ve bu, Yıldız Tigin’ dir.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çekimli fiil ve zamir varoluşsal önvarsayımı tetiklemiş ve bunun tetiklediği önvarsayımdaki varlığın Yıldız Tigin olduğu art gönderim yoluyla anlaşılmıştır.

Sözlüksel önvarsayım: “Cihanı feda” ifadesi, âşık olunmanın yüceliğini ifade eder.

Sultan dedi: “Hayır, sana lazım hayatın,

Ticarette ölçülecek gücün, sebatın.

Önvarsayımlar: Sultan var, güç var, hayat var, ticaret var, sebat var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsim ler bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Önvarsayım: Hayatı lazım olan, gücü ve sebatı ölçülecek olan Yıldız Tigidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Zamir ve iyelike ekleri art gönderimli olarak önceki mısralardaki Yıldız Tigin’ i önvarsayar.

Çabuk yetiş, işler ara, paralar kazan;

Yoksa seni kelle eder mutlaka baban.

Önvarsayımlar: Yıldız’ın hızlı bir şekilde iş bulması gerektiği ve aksi takdirde babası tarafından cezalandırılacağı varsayılmaktadır.

Tür: Yapsal önvarsayım. Yıldız’ın para kazanması gerektiği şartlı cümle yapısından anlaşılır.

Sözlüksel önvarsayım: “Kelle eder” ifadesi, bir tehdit veya ceza olasılığını önvarsayar.

Yıldız baktı sevgisinin karşılığı yok,

Yüreğine saplandı bir yıldırım ok.

Önvarsayımlar: Yıldız'ın aşkına karşılık bulamadığı ve bunun sonucunda yoğun bir acı hissettiği varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Sevgisinin karşılığının bulunmadığı kabul edilmektedir.

Sözlüksel önvarsayım: “Yıldırım ok” ifadesi, duygusal bir acının güçlü olduğunu önvarsayar.

Küstü aşkın düzenine, bahtın nazına,

Mahzun mahzun avdet etti üç yol ağzına.

Önvarsayımlar: Yıldız'ın aşkına ve kaderine karşı bir küskünlük yaşadığı ve bu durumdan ötürü bir yere döndüğü varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Küskünlüğün yaşandığı kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Mahzun mahzun” ifadesi, duygusal bir kederi önvarsayar.

Kardeşleri kazanmıştı üçer bin altın,

Heybelerle dolmuş idi yanı her atın”

Önvarsayımlar: Yıldız'ın kardeşlerinin her birinin önemli miktarda altın kazandığı ve bu altınların atlarının yanında taşındığı varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Kardeşlerin kazanç sağladığı kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Heybelerle dolmuş” ifadesi, kazancın bol olduğunu önvarsayar.

Küçük dedi: “Talih bana etmedi yardım,

Kazanmışım; fakat sonra elden çıkardım.”

Önvarsayımlar: Küçük Yıldız Tiginidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Küçük” ifadesi art gönderimli olarak Yıldız Tigin' i önvarsaymıştır.

Sözlüksel önvarsayım: “Elden çıkardım” ifadesi, kaybetme durumunu önvarsayar.

Kardeşleri istediler etmek iane;

Küçük dedi: “Kazanç sizin, ondan bana ne?”

Önvarsayımlar: Kardeşlerinin kazancı Yıldız Tiginini ilgilendirmiyor.

Tür: Yapsıal önvarsayım. Soru ifadesi yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Ben isterim görmek nedir bahtımın sonu,

Sonum ölüm olsa bile, isterim onu.

Önvarsayımlar: Kişinin bahtının sonunu görme arzusunda olduğu ve bu sonun ölüm olabileceği varsayılmaktadır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Bahtın bir sonu olduğu önvarsayılır.

Korkunç hakan anlayınca işi bağırdı,

Huzuruna baş celladı hemen çağırdı,

Önvarsayımlar: Hakan işi anlamadan önce bağırmadı.

Tür: Yapısal önvarsayım. “-ınca” zarf fiil eki önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Bağırdı” ifadesi, bir otoritenin varlığını ve ciddiyetini ifade eder.

Dedi: “Bunun kafasını kesecek sensin,

Kıymaz isen kocabaşın kesilir senin!”

Önvarsayımlar: Hakan’ın birisini cezalandırma niyeti olduğu ve bu durumda celladın da risk altında olduğu varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Celladın bir cezalandırma görevi olduğu kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Kıymaz isen” ifadesi, bir tehdit ve baskıyı önvarsayar.

Verdi ona Şehzade’yi, dağa gönderdi,

Onun kanlı gömleğini çabuk isterdi.

Önvarsayımlar: Hakan’ın Şehzade’yi cellada teslim ettiği ve kanlı gömleğin bir simge olarak önem taşıdığı varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Şehzade’nin var olduğu ve bir dağa gönderildiği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Çabuk isterdi” ifadesi, aciliyet ve önem vurgusu taşır.

Cellat aldı Şehzade’yi, girdi ormana,

Satırını indirecek iken civana,

Yıldız dedi: “Vurma beni, babam pişman

Olur, bir gün, ocağını eder perişan...”

Önvarsayımlar: Cellat’ın Şehzade’yi ormana götürdüğü ve burada bir eylem gerçekleştireceği varsayılmaktadır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Ormanın var olduğu ve Cellat’ın bir eylemi gerçekleştireceği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Satırını indirecek” ifadesi, bir öldürme eylemini önvarsayar.

Önvarsayımlar: Yıldız’ın hayatını kurtarma çabası içinde olduğu ve babasının bir gün pişman olacağı varsayılmaktadır.

Sözlüksel önvarsayım: “Ocağını eder perişan” ifadesi, ailenin başına gelecek olan olumsuz durumları önvarsayar.

Cellat vardı düşünceye, dedi: “Pek doğru!”

Padişah'ın nesidir bu? Yavrusu, oğlu!”

Önvarsayımlar: Cellat Yıldız’ ın padişaha yakınlığını bilmemektedir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi yapısal önvarsayım tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Pek doğru!” ifadesi, bir kabul ve içsel bir sorgulamayı önvarsayar.

Bu gün kızmış ise, yarın geçer hiddeti,

Sonra benim öz başıma çöker şiddeti.

Önvarsayımlar: Kızgınlık vardır, hidder vardır, ben diye biri var, benim öz başı var, şiddet var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayım: “Öz başıma çöker” ifadesi, bireysel bir tehdidi önvarsayar.

Neme lazım... Ben öldürmem bu yiğit eri,

Bir gün benden ister ise veririm diri.

Önvarsayımlar: Benden istemezse diri vermem.

Tür: Yapısal önvarsayım. Şartlı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Neme lazım” ifadesi, bir riski görmezden gelme durumunu önvarsayar.

Şehzade’ye, “Var, git!” dedi, kesti bir tavşan,

Gömleğini baştanbaşa buladı al kan,

Önvarsayımlar: Cellat’ın Yıldız’a gitme izni verdiği ve bunun sonucunda bir tavşan kesip gömleğini kanla bulaştırdığı varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Tavşanın kesildiği ve gömleğin kanlandığı kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Al kan” ifadesi, bir eylemin sonuçlarını vurgular.

Han’a dedi: “Gözünüzün dökün yaşını!”

Bir vuruşta kestim onun güzel başını!”

Önvarsayımlar: Cellat’ın Han’a bir mesaj ilettiği ve Yıldız’ın öldüğünü bildirdiği varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Yıldız’ın başının kesildiği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Gözünüzün dökün yaşını!” ifadesi, bir acının ifadesini önvarsayar.

Önvarsayım: O var, onun güzel başı var, gözyaşı var, han var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, zamirler, iyelik ekleri önvarsayımı tetiklemiştir.

Han ağlardı için için her gün, her gece,

“Nasıl kıydım evladıma!” derdi gizlice.

Önvarsayımlar: Han birden fazla gün ve gece ağladı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Her” sıfatı önvarsayımı tetiklemiştir. “İçin için ağlardı” ifadesi, derin bir üzüntüyü ifade eder.

Bir ay sonra bir gün gözcü gördü ovada

Bir otak ki elmasları parlar havada,

Önvarsayımlar: Aradan bir ay geçmiştir.

Tür: Olgusal önvarsayım: Aradan bir ay geçtiği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Parlar havada” ifadesi, dikkat çekici bir durumu ifade eder.

Bir orduyu barındıran yüce bir divan

Padişah'a arz ettiler: Güçlü bir hakan.

Önvarsayımlar: Bir ordunun bulunduğu ve Padişah’a güçlü bir hakanın önerildiği varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Bir ordu ve güçlü bir hakanın var olduğu kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Yüce bir divan” ifadesi, otoritenin yüksekliğini önvarsayar.

Ordusuyla gelmiş, konmuş şehrin önüne.

Önvarsayımlar: Bir ordunun şehrin önüne geldiği ve konumlandığı varsayılmaktadır.

Türleri: Olgusal önvarsayım: Ordunun şehrin önüne geldiği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Konmuş” ifadesi, bir ordunun belirli bir yere yerleşmiş olduğunu önvarsayar.

Halk diyor ki: “Yine düştük bir kara güne!”

Önvarsayımlar: Halkın daha önce de benzer kötü günler yaşamış olduğu ve şimdi de benzer bir duruma düştüğü varsayılmaktadır.

Türleri: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” ifadesi halkın daha önce de kara bir güne düştüğünü önvarsayar. “Kara gün” ifadesi, bir trajedi veya felaketin varlığını önvarsayar.

Hakan dedi: “İki atlı giderek yakın,

Düşman mıdır, memlekete var mı bir akın,

Tahkik etsin meseleyi, anlasın işi!”

Önvarsayımlar: Hakan memlekete bir akın olup olmadığını bilmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Tahkik etsin” ifadesi, bir araştırma yapılması gerektiğini önvarsayar.

Gözcü dedi: “Gelmektedir bir elçi kişi.”

Önvarsayımlar: Gözcünün bir elçinin geldiğini gördüğü ve bunun rapor edildiği varsayılmaktadır.

Türleri: Olgusal önvarsayım: Bir elçinin gerçekten var olduğu ve geldiği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Gelmektedir” ifadesi, elçinin hâlâ hareket halinde olduğunu belirtir.

Altın cepken, elmas yenli bir gürbüz civan,

Padişah'ın, geldi durdu önünde divan.

Önvarsayımlar: Altın cepken ve elmas yen var. Padişah var, divan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Gürbüz civan” ifadesi, elçinin güçlü ve genç olduğunu önvarsayar.

Dedi: “Ey Han! Biz yolcuyuz, düşman değiliz,

Bir göçebe yahşı iliz, yaman değiliz.”

Önvarsayımlar: Elçinin, barış niyetiyle geldiğini ve göçebe bir toplum olduklarını belirttiği varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Elçinin, göçebe bir halkı temsil ettiği ve düşman olmadığı kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Yaman değiliz” ifadesi, barışçıl olduklarını önvarsayar.

Peri Sultan yalvarıyor. Beni bahtiyar

Etmek için üç oğlunu alarak hünkâr

Bu gün teşrif buyursunlar lütfen yemeğe!

Önvarsayımlar: Peri Sultan'ın Han'ı ve oğullarını bir yemeğe davet ettiği ve onları mutlu etmek istediği varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Peri Sultan'ın bir davet gönderdiği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Bahtiyar etmek” ifadesi, onları mutlu etme niyetini önvarsayar.

Han sıkıldı, “Küçük oğlum öldü!” demeğe,

Dedi: 'Peki, baş üstüne, emre uyarız;

Sultan bizi hatırlamış. Ne bahtiyarız!”

Önvarsayımlar: Han'ın küçük oğlunun öldüğünü açıklamak istemediği ve Peri Sultan'ın davetini kabul ettiği varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Küçük oğlun öldüğü ve Han'ın bu gerçeği gizlemek istediği kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Sıkıldı” ifadesi, bir içsel zorluk ve rahatsızlığı önvarsayar.

Han içinden dedi: “Yazık, küçük şehzade

Sağ olsaydı gelecekti şimdi birlikte.

Sorar ise, öldüğünü nasıl diyeyim?

Ah, ben kendi ciğerimi kendim yiyeyim!”

Önvarsayımlar: Küçük şehzade sağ olmadığı için şimdi birlikte gelmiyor.

Tür: Karşı olgusal önvarsayım. “-saydı” yapısı “küçük şehzadenin sağ olmadığı” olgusunu önvarsaydığından karşı olgusal önvarsayım sağlamıştır.

Sözlüksel önvarsayım: “Ciğerimi kendim yiyeyim” ifadesi, derin bir acı ve pişmanlığı önvarsayar.

Bu ne büyük hunharlıktır, bu hunharlıktan,

Kurtulmak için geçmeliyim ben hünkârlıktan.

Önvarsayımlar: Büyük hunharlık olarak söylenen Yıldız' ın öldürülmesidir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” zamiri art gönderimli olarak Yıldız' ın öldürülmesi durumunu önvarsaymıştır.

Sözlüksel önvarsayım: “Hunharlık” ifadesi, sert ve acımasız bir eylemi önvarsayar.

Aldı iki evladını, gitti otağa,

Yerde halı benzerdi bir çiçekli bağa;

Önvarsayımlar: Han yanına büyük ve küçük oğlunu almıştır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Yıldız öldüğünden “iki evlat” sıfat tamlaması art gönderimli olarak büyük ve ortanca oğlu önvarsayar.

Sözlüksel önvarsayım: “Çiçekli bağa” ifadesi, otağın zenginliğini ve güzelliğini önvarsayar.

Tavan bütün yakut, zümrüt ile bezeli,

Elmas tahtta oturmuştu dünya güzeli.

Önvarsayımlar: Otağın tavanının değerli taşlarla bezeli olduğu ve dünya güzeli bir kişinin elmas tahtta oturduğu varsayılmaktadır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Yakut, zümrüt ve elmas gibi değerli taşların varlığı kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Dünya güzeli” ifadesi, büyük bir estetik güzelliği ifade eder.

Üç misafir yerleştiler kızla sofraya.

Şanlı sofra yayılmıştı bütün ovaya;

Önvarsayımlar: Üç misafir var, kız var ve b u kız Sultan’ dır, şanlı bir sofra vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve iyelik ekleri bir varlığın mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Sözlüksel önvarsayım: “Şanlı sofra” ifadesi, büyük ve zengin bir sofra anlamına gelir.

Dağarcıktan durmaksızın altın akardı;

Şehzadeler bu servete şaşkın bakardı;”

Önvarsayımlar: Durmaksızın akan altın var, şaşkın bakan şehzadeler var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Şaşkın bakardı” ifadesi, büyük bir hayret ve şaşkınlığı ifade eder.

Peri Sultan dedi: “Niçin küçük oğlunu

Getirmedin? Çoktan beri onun yolunu.

Bekliyordum, onun ile barışacaktım;

Bu gün belki içinize karışacaktım.

Önvarsayımlar: Han küçük oğlunu getirmemiştir.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir. Ayrıca oğlunu getirmeyenin han olduğu **art gönderim yoluyla** önvarsayılmıştır.

Sözlüksel önvarsayım: “Onun yolunu” ifadesi, beklenen bir kişinin gelişini ifade eder.

Önvarsayımlar: Bir barışma fırsatının beklendiği ve bu gün içinde bir topluluğa karışılabilceği varsayılmaktadır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Barışmanın beklendiği ve bu topluluğa karışılacağı kabul edilir.

Sözlüksel önvarsayım: “Karışacaktım” ifadesi, bir birleşme veya bir araya gelme niyetini önvarsayar.

Hakan dedi: “Üç imtihan ettim, yenildi,

Kelle ettim, bana layık oğul değildi.”

Önvarsayımlar: Üç imtihan eidlen ve layık oğul olmayan Yıldız’ dır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Tamlamalar ve iyelik ekleri art göndeirmli olarak önceki mısralarda geçen Yıldız’ ı önvarsaymıştır.

Sözlüksel önvarsayım: “Layık değildi” ifadesi, Hakan’ın beklentilerini karşılayamadığını önvarsayar.

Peri Sultan hıçkırarak kalktı sofradan,

Dedi: “Eyvah! Yüce şahin uçmuş yuvadan!”

Nasıl onu boğazladın, ey eli kanlı?

Değildi o kıyılacak bir delikanlı?

Önvarsayımlar: “Peri Sultan”, “sofra”, “yüce şahin”, “yuva”, “o”, “eli kanlı”, “delikanlı” vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Peri Sultan”, “sofra”, “yüce şahin”, “yuva”, “o”, “eli kanlı”, “delikanlı” ifadeleri, bu varlıkların önceden mevcut olduğunu varsayar. Örneğin, “yüce şahin” sıfat tamlamasıdır ve bu tamlama içindeki varlıkların (şahin) var olduğunu kabul ettirir. Aynı şekilde “eli kanlı” bir sıfat tamlamasıdır, varlığını gerektirir. Bu nedenle bu ifadeler varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Yapısal Önvarsayım: “Nasıl onu boğazladın?” ve “Değildi o kıyılacak bir delikanlı?” cümleleri birer soru cümlesidir ve bu tür yapılar, altında bir eylemin veya durumun gerçekleşmiş olduğunu varsayarak sorulur. “Boğazladın mı?” sorusu, birinin onu boğazladığı bilgisinin önceden var olduğunu ve bunun nasıl yapıldığını sorgular. Bu yüzden bu cümleler yapısal önvarsayım içerir.

Şu gördüğün şeyler: Çadır, sofa, dağarcık

Bütün onun kazancıydı, elinden aldık.

Sakınmazdı yedi başlı devden canını

Zalim baba! Nasıl döktün onun kanını?

Önvarsayımlar: Çadır, sofra, dağarcık, onun kazancı, el, yedi başlı dev, can, zalim baba, onun kanı var.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: “Çadır”, “sofra”, “dağarcık”, “kazancı”, “el”, “dev”, “can”, “baba”, “kanı” ifadeleri birer isim ya da isim tamlamasıdır. Bu varlıkların, eşyaların ya da kişilerin dilsel olarak mevcut olduğunun kabul edilmesi gerekir. Özellikle “onun kazancı” ve “onun kanı” ifadeleri isim tamlamasıdır ve aitlik ilişkisi içerdiğinden varlıklarını önceden kabul ettirir. “Yedi başlı dev” sıfat tamlaması olup devin varlığı kabul edilmiştir. Bu nedenle tüm bu ifadeler varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Yapısal Önvarsayım:

“Nasıl döktün onun kanını?” cümlesi bir soru cümlesidir. Bu tür cümleler, bir olayın (kan dökme) gerçekleştiğini önceden varsayar ve bu gerçekleşmiş eylemin detayını sorgular. “Nasıl” sorusu, eylemin varlığını değil, biçimini sorgular. Bu nedenle yapısal önvarsayım örneğidir.

Taht üstüne düştü, yanık ahlar çekerek

Dedi: “Artık bana, soğuk bir kefen gerek!”

Padişah'ın benzi kireç gibi solmuştu,

İki masum şehzadenin gözü dolmuştu.

Önvarsayımlar: "Taht" vardır, "yanık ahlar" vardır, "soğuk kefen" vardır, "padişahın benzi" vardır, "iki masum şehzadenin gözü" vardır, "kireç" vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: "Taht", "yanık ahlar", "soğuk kefen", "padişahın benzi", "iki masum şehzadenin gözü", "kireç" ifadeleri varlıkların kabul edilmesini gerektirir. "Yanık ahlar" (isim tamlaması) "Soğuk kefen" (sıfat tamlaması) "Padişahın benzi" (isim tamlaması) "İki masum şehzadenin gözü" (isim tamlaması) Bu tamlamalar, ilgili unsurların varlığını varsaydığı için varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Yapısal önvarsayım: “Çekerek” fiili, “-erek” zarf fiil eki ile kurulmuştur. Bu tür zarf-fiilli yapılar, bir eylemin başka bir eylemden önce gerçekleştiğini varsayar.

Bu nedenle "çekerek" ifadesi yapısal önvarsayım oluşturur

Sözlüksel önvarsayım: "Solmuştu" fiili, daha önce normal olan bir yüz renginin değiştiğini “Dolmuştu” fiili ise daha önce boş olan gözlerin dolduğunu varsayar.

Bu anda bir atlı geldi, girdi çadıra,

Herkes baktı, üstündeki koç bahadıra;

Sultan koştu, dedi: “İşte benim şehzadem!”

Yıldız dedi: “Evet benim, çekmeyin elem!”

Önvarsayımlar: "Atlı" vardır, "çadır" vardır, "herkes" vardır, "koç bahadır" vardır, "sultan" vardır, "şehzade" vardır, "elem" vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: "Atlı", "çadır", "herkes", "koç bahadır", "sultan", "şehzade", "elem" ifadeleri birer kişi ya da nesneye gönderme yapar. Bu kelimeler gönderme yapıldıkları anda varlıklarının kabul edilmesini gerektirir. "Koç bahadır" (sıfat tamlaması) "Benim şehzadem" (iyelik zamiri + cins isim) "Çekmeyin elem" ifadesinde geçen "elem" (cins isim).

Sözlüksel önvarsayım: "Geldi" ve "girdi" fiilleri, kişinin daha önce orada olmadığını, sonradan geldiğini kabul ettirir. "Koştı" fiili, kişinin yer değiştirerek hızlı hareket ettiğini; yani önceki bir hareketsizliği ya da başka bir durumda olduğunu varsayar. "Baktı" fiili, bir nesne ya da kişiye dikkat yöneltilmesini içerir; bu da bakılacak bir şeyin olduğunu varsayar.

**Babasına döndü, dedi: “Affeyle beni,
Celladını kandırarak bozdum emrini.”**

İşte benim kazançlarını; fakat en üstün

Dileklerim iki şeydi, onlara bu gün

Önvarsayımlar: "Baba" vardır, "cellat" vardır, "emir" vardır, "kazançlar" vardır, "dilekler" vardır, "iki şey" vardır, "bugün" vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: "Baba", "cellat", "emir", "kazançlar", "dilekler", "iki şey", "bugün" ifadeleri, gönderimde bulunulan unsurların varlığını varsaydığı için varoluşsal önvarsayım oluşturur. “Benim kazançların” ifadesi bir isim tamlamasıdır ve iyelik eki içerdiğinden göndergesi kabul edilir. “İki şey” ifadesi de güçlü niceleyiciyle varlık belirttiği için bu türe girer.

Sözlüksel önvarsayım: "Affeyle", "bozdum", "kandırarak" gibi fiiller anlamları gereği önceki bir olayın gerçekleştiğini varsayar: “Bozdum emrini” Daha önce verilmiş bir emir vardır.

Yapısal önvarsayım: “Kandırarak” fiili -arak/-erek zarf-fiil ekiyle kurulmuş bir bağlı eylemdir. Bu zarf-fiil eki, kandırma eyleminin daha önce gerçekleştiğini varsaydırır.

Nail oldum: Birincisi sevdiğim geldi,

İkincisi Han önünde alnım yükseldi.

Sultan dedi: “Ben seninim, baht senin oldu!”

Hakan dedi: “Oğlum, artık taht senin oldu!”

Önvarsayımlar: "Sevdiğim", "Han", "alnım", "Sultan", "baht", "Hakan", "oğlum", "taht" önvarsayım oluşturur.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "Sevdiğim" iyelik ekiyle birlikte bir varlığı belirtir. "Han" özel addır. "Alnım" iyelikli bir beden parçasıdır. "Sultan", "Hakan", "oğlum", "taht", "baht" cins isim ya da özel isimdir. "Alnım yükseldi", "taht senin oldu", "baht senin oldu" gibi tamlamalar da bu nesnelerin ve kavramların var olduğunu varsayar.

Sözlüksel Önvarsayım: “Nail oldum” ifadesi daha önce ulaşılmak istenen bir şeye ulaşıldığını kabul ettirir. “Geldi” fiili, gelişin öncesinde bir yokluk hâli olduğunu kabul ettirir. “Yükseldi” fiili, alçak bir durumdan yukarıya bir geçişi varsayar. “Dedi” fiilleri (Sultan dedi, Hakan dedi) bir konuşmanın gerçekleştiğini varsayar.

Düğün dedi: “Bırakmayın beni yarına!”

İki âşık o gün erdi muratlarına...

Önvarsayımlar: "Düğün" vardır, "beni" vardır, "yarın" vardır, "iki âşık" vardır, "o gün" vardır, "murat" vardır.

Varoluşsal Önvarsayım: "Düğün" özel addır. "Beni" zamir olarak bir varlığı belirtir. "Yarın" bir zaman dilimi olarak varlığını varsayar. "İki âşık" ifadesi iki varlığı belirtir. "O gün" zaman dilimi olarak varlığını kabul eder. "Murat" bir soyut kavram olarak bir amacı ya da isteği ifade eder.

Sözlüksel Önvarsayım: “Dedi” fiili bir konuşmanın yapıldığını varsayar. "Bırakmayın" fiili bir eylemin gerçekleşmesi gerektiğini ve öncesinde bir engel olduğunu ima eder. "Erdi" fiili, ulaşılmak istenen bir amaca varıldığını varsayar.

Önvarsayım: “Beni” denilen düğündür

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Zamir, art gönderimli olarak düğünü önvarsaymıştır.

“Küçük Şehzade” şiirinde varoluşsal, yapısal, olgusal, art gönderim yoluyla, karşı olgusal, sözlüksel önvarsayımlar vardır. Önvarsayım çeşitliliği dilin kullanımında, anlamın kurulmasında başvurulan çeşitli yolları göstermektedir denilebilir. Özellikle sözlüksel önvarsayımların sayısının fazla olması şair tarafından sözcüklerin çeşitli anlamlarına hâkim olunduğunu gösterir. Art gönderimli önvarsayımlar şiir içinde bağdaşıklık kuvvetlendirmiştir.

POLVAN VELİ

Hind Sultanı toplayarak bir gün ulu bir divan
Vezirlerden sordu:“Hiçbir yerde hiçbir pehlivan
Duydunuz mu, Devpençe'ye üstün olsun, ya akran?”

Önvarsayımlar:

"Hind Sultanı" (isim tamlaması) vardır, "gün" vardır, "ulu divan" (isim tamlaması) vardır, "vezirler" vardır, "pehlivan" vardır, "Devpençe" vardır, "akran" vardır.

Varoluşsal Önvarsayım: "Hind Sultanı" özel addır, "gün" bir zaman dilimini belirtir, "ulu divan" isim tamlamasıdır ve bir mekânı ifade eder, "vezirler" cins isimdir, bir topluluğu ifade eder, "pehlivan" cins isimdir ve belirli bir kişiyi ifade eder, "Devpençe" özel addır, bir varlığı belirtir, "akran" cins isimdir ve bir varlık kategorisini ifade eder.

Yapısal Önvarsayım: Soru cümlesi ("Duydunuz mu...?") ise bir bilginin talep edilmesi ve bununla birlikte bir cevabın alınması gerektiğini varsayar. "Toplayarak" fiilinde "-arak" zarf fiil ekinin kullanılması, bir eylemin bir başka eylemle ilişkili olarak yapıldığını kabul eder ve yapısal bir bağlantı kurar. Bu, önceki bir eylemin başka bir eylem tarafından tetiklendiği veya eşzamanlı olarak yapıldığına dair bir varsayımı ifade eder.

Hep sustular, büyük vezir kalktı, dedi Sultan'a:

Padişahım! Harezm ilde Polvan Veli anılır.

Bir yiğit var, Türkistan'da Güç Tanrısı tanılır.

Sultan dedi: “Belki Türkler bu zannında yanılır.”

Önvarsayımlar: "Harezm", "Polvan Veli", "Türkistan", "Güç Tanrısı", "Türkler", "zannında" varlıklarının kabul edilmesini ima eder.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "Harezm", "Polvan Veli", "Türkistan", "Güç Tanrısı" ve "Türkler" gibi ifadeler, bu yerlerin, kişilerin ve kavramların varlıklarının kabul edilmesini varsayar. Bu ifadeler, somut (Harezm, Türkistan) ya da soyut (Polvan Veli, Güç Tanrısı) varlıkların veya kavramların var olduğuna dair bir varsayımı ifade eder.

Sözlüksel Önvarsayım: “Anılır” fiili, daha önce var olan bir durumun bilindiğini ve anıldığını kabul eder. Burada, Polvan Veli ve Güç Tanrısı'nın geçmişte bilindiği ve hala hatırlanıyor olduğu ima edilir. "Tanılır" çekimli fiili de, bir varlık ya da kavramın tanınması gerektiği varsayımını taşır; yani bu kişilerin veya kavramların tanınmış olması gerektiği kabul edilir.

Yapısal Önvarsayım: "Dedi" fiili, bir konuşma gerçekleştiğini ve bir bilgi iletildiğini varsayar. Bu, bir eylemin (konuşma) yapıldığına dair bir önvarsayım oluşturur. "Zannında" ifadesi, bir düşünce ya da görüşün var olduğunu kabul eder. Bu sözcük, Türklerin belirli bir konuda bir düşünceye sahip olduklarını ve bu düşüncenin var olduğunu ima eder. Ancak, burada yorum yapmadan sadece dilsel yapıyı ele alıyoruz.

Devpençe'yi gönderelim, işi koysun meydana!

Harezmşah'a, mektup verip Devpençe'yi gönderdi;

Yazdı: "Dünya pehlivanı şimdiye dek bu erdi;"

Her tarafın erlerini işte yere bu serdi

Önvarsayımlar: "Devpençe", "Harezmşah", "pehlivan", "er", "dünya", "mektup", "yer" vardır.

Varoluşsal Önvarsayım: "Devpençe", "Harezmşah", "pehlivan", "er" özel isimler ve cins isimler olup, bunların varlığının kabul edilmesini varsayar. "Yer" kelimesi de bir varlık veya konum olduğunu ima eder.

Geldi meydan okuyacak sizin Veli Polvan'a.

Devpençe'nin anası da gitmiş idi yanında;

Müslüman'dı, veliliğe iman vardı canında,

Polvan Veli adı, korku doğurmuştu kanında.

Önvarsayımlar: "Devpençe'nin anası", "Gitmiş idi yanında", "Müslümandı, veliliğe iman vardı canında", "Polvan Veli adı", "Korku doğurmuştu kanında"

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "Devpençe'nin anası" ve "Polvan Veli adı" ifadeleri, isim tamlamasıyla varlıkların varlığını kabul eder.

Sözlüksel Önvarsayım: Devpençe' nin anası dışında birileri Veli Polvan' ın yayına gitmiştir. "De" bağlacı bunu önvarsaymıştır.

Olgusal Önvarsayım: "Korku doğurmuştu kanında" ifadesi, korkunun kanında mevcut olduğuna dair bir olgu kabul edilir.

Demiş idi: "Gideyim de yalvarayım Rahman'a!"

Hind kervanı üç ay sonra geldi Harezm iline;

Mektup ile armağanlar geldi Han'ın eline.

Pehlivanlar güreşmesi düştü halkın diline,

Önvarsayımlar: "Rahman'a yalvarmak", "Hind kervanının gelmesi", "üç ay sonra gelmesi", "Harezm ili", "Han", "mektup ile armağanlar", "Han'ın eline değmek", "pehlivanların güreşmesi", "halkın dile düşmesi" vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "Rahman'a yalvarmak": Özel ad olan "Rahman" Tanrı'yı belirtir, özel ad kullanımı vardır. "Hind kervanı", "Harezm ili", "Han", "Han'ın eline değmek", "pehlivanların güreşmesi": Tüm ifadelerde özel adlar, isim tamlamaları ve belirli ad öbekleri yer almaktadır; bu da varlıkların mevcudiyetini varsayar. "Mektup ile armağanlar": Çoğul ve belirli ad öbeği biçiminde sunulmuştur.

Sözlüksel Önvarsayım: "Düştü halkın diline": "Düşmek" fiili, halkın bu olaydan haberdar olduğu anlamına gelir; bu fiil sözlüksel olarak bir olayın gerçekleştiğini varsayar.

Bütün Hive ahalisi hazırlandı seyrana.

Harezm Hanı henüz İslam olmamıştı, gavurdu,

"Hangi biri yenilirse asılacak!" buyurdu;

Vezirleri: "Polvan Veli puta tapan bu yurdu

İslamlığa sokmaktadır." demişlerdi Kagan'a.

Önvarsayımlar Bütün Hive ahalisinin bir araya geldiği Hive adında bir yerin var olduğu, Harezm Hanı'nın yaşadığı, onun henüz İslam'a girmediği, gayrimüslim olduğu, güreş gibi bir müsabaka düzenleneceği, bu güreşte yenilen kişinin asılacağı, buyurma yetkisine sahip bir otoritenin olduğu, Harezm Hanı'nın vezirlerinin bulunduğu, Polvan Veli adında bir kişinin var olduğu ve tanındığı, yurdun putperest bir yer olduğu önvarsanmıştır.

Türler: Varoluşsal önvarsayımlar: "Hive ahalisi" ifadesi belirtisiz ad tamlamasıdır; bu da Hive adında bir yerin ve orada yaşayanların var olduğunu önvarsatır. "Harezm Hanı" ifadesi özel isimdir; varlığı önvarsanmıştır. "Vezirleri" kelimesi iyelik eki içerdiğinden, Harezm Hanı'nın vezirlerinin var olduğu önvarsanır. "Polvan Veli" özel isimdir; varlığı önvarsanmıştır. "Bu yurt" ifadesi işaret zamiriyle birlikte belirtili ad öbeğidir; böyle bir yurdun varlığı önvarsanır.

Yapısal önvarsayımlar: "Hangi biri yenilirse asılacak" ifadesi koşul yapısı (–se) içerir; bu yapı, bir kişinin yenilmesi durumunda asılmasının gerçekleşeceğini önvarsatır.

Polvan Veli dua için gizli olan mescide gitmişti,

Bir koca kadın ağlıyordu mahfilde:

Ya Rab, oğlum yenilmesin, acı bize ve Hind’e,

Önvarsayımlar Kagan adlı birinin var olduğu, vezirlerin bu kişiye bir söz söylediği, İslam’a sokma eyleminin gerçekleştiği, Polvan Veli adında bir kişinin var olduğu, dua etmek amacıyla hareket ettiği, bir mescit olduğu ve bu mescidin gizli bir yerde bulunduğu, bu mescide gittiği, mahfilin var olduğu, mahfilde bir kadının bulunduğu ve ağladığı, kadının bir oğlu olduğu, bu oğlunun güreşe çıktığı ve yenilme ihtimalinin bulunduğu, Hind’in var olduğu ve kadının Hind halkını da düşündüğü önvarsanmıştır.

Türler: Varoluşsal önvarsayımlar: “Kagan” özel isimdir; bir kişinin varlığını önvarsatır.

“Polvan Veli” özel isimdir; varlığını önvarsatır. “Mescide” kelimesi belirli isimdir ve bilinen bir yapıya gönderme yapar; varlığını önvarsatır. “Mahfilde” kelimesi bilinen bir mekânı işaret eder; varoluşsal önvarsayım oluşturur. “Bir koca kadın” ifadesi belirsiz ad öbeğidir ama sahnede yer alan somut bir varlığa gönderme yapar. “Oğlum” kelimesinde iyelik eki vardır; kadının bir oğlunun var olduğu önvarsatılmıştır. “Hind” özel isimdir; bir coğrafyanın varlığı önvarsanmıştır.

Yapısal önvarsayım: “Yenilmesin” ifadesi istenmeyen bir duruma karşı dilek kipinde kurulmuştur; bu yapı, yenilme ihtimalinin zaten mevcut olduğu varsayımına dayanır.

Devpençe’yi asarlarsa ben dönemem vatana.

Bir tanecik evladımdır, acı bana, Allah’ım!

Odur benim gönlüm, canım, mahabbetim, penahım!

Ne onun bir kabahati var, ne benim günahım,

Önvarsayımlar: Devpençe adında bir kişinin var olduğu, bu kişinin asılma ihtimalinin bulunduğu, bu kişinin vatana dönülmesiyle ilişkilendirildiği, konuşan kişinin bir vatani olduğu, bir evladı bulunduğu, evladının sadece bir tane olduğu, bu evladın erkek olduğu, konuşanın bu kişiye sevgi, bağlılık ve güven duyduğu, gönül, can, muhabbet ve sığınak gibi soyut değerlerin bu kişiye atfedildiği, söz konusu kişinin herhangi bir suç işlemediği ve konuşan kişinin de günahı bulunmadığı önvarsanmıştır.

Türler: Varoluşsal önvarsayımlar: “Devpençe” özel isimdir; bir bireyin var olduğu önvarsatılmıştır. “Vatana” kelimesi belirli bir yer adıdır; konuşanın bir vatana sahip olduğu önvarsanmıştır. “Bir tanecik evladımdır” ifadesi hem iyelik eki (“evladım”) hem de belirli ad öbeği içermektedir; konuşanın bir çocuğu olduğu önvarsatılmıştır.

“Odur benim gönlüm, canım, mahabbetim, penahım” ifadesi, soyut kavramlara sahip olunabileceğini ve bunların bir kişiye yöneltildiğini belirtmektedir; bu kişi ve bu duyguların varlığı önvarsanmıştır. “Benim günahım” ifadesi de iyelik eki barındırır; konuşanın kendi günahını sorguladığı ve böyle bir şeyin varlığını reddettiği önvarsanmıştır.

Yapısal önvarsayım: “Eğer Devpençe’yi asarlarsa” şartlı yapısı, asılma eyleminin mümkün ve tartışma konusu olduğunu; bu eylemin gerçekleşebileceğini varsayarak kurulmuştur. Bu yapı, gerçekleşmesi olası bir eylem üzerinden kurulan sonucu içerir.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: Benim gönlüm, canım, muhabbetim, penahım Devpençedir. “O” zamiri art gönderimli olarak önceki mısırda geçen Devpençe’yi önvarsanmıştır.

Kıyma böyle bin yılda bir yetişmeyen arslana.

Kıyma, İslam yiğitidir, Muhammed’in arslanı,

Sen’den almış bu kuvveti, bu gövdeyi, bu canı...

Sen’in Arş’ın değil midir, onun temiz vicdanı?

Önvarsayımlar: Söz konusu kişi bin yılda bir yetişen türden nadir ve değerli biridir. Bu kişi bir İslam yiğididir ve Hz. Muhammed ile ilişkilendirilmektedir. Kuvvetini, gövdesini ve canını Tanrı’dan aldığı önvarsanır. Bu kişinin temiz bir vicdanı vardır ve bu vicdanın kaynağı Tanrı’nın Arş’ıdır. Tanrı’nın varlığı ve “Sen” zamiriyle hitap edilen yüce bir kudretin varlığı önvarsanır. Soru biçimi kullanılarak vicdanın Tanrı’ya ait olduğu bilgisi daha önce doğru kabul edilmiştir.

Türler: Varoluşsal önvarsayımlar: “Arslan” özel isim gibi kullanılarak bir kahramanı tanımlar; onun varlığı önvarsanmıştır. “İslam yiğidi”, “Muhammed’in arslanı” gibi tamlamalar, hem İslam dininin hem Hz. Muhammed’in hem de ona ait bir bağlılık ilişkisinin varlığını önvarsatır. “Bu kuvveti, bu gövdeyi, bu canı” ifadeleri, bahsi geçen kişinin bedensel ve ruhsal bütünlüğe sahip olduğunu ve bu unsurların varlığını bildirir. “Sen’in Arş’ın değil midir, onun temiz vicdanı?” cümlesinde “Sen” zamiri (Tanrı), “Arş” (ilahi taht) ve “vicdan” kavramlarının tümü belirli ad öbekleridir; bunların her biri varoluşsal önvarsayım taşır.

Art Gönderim yoluyla önvarsayım: Bin yılda bir yetişen aslan Devpençedir. Bu sıfat tamlaması ile art gönderimli olarak bu önvarsayım sağlanmıştır.

Yapısal önvarsayım: “Sen’in Arş’in değil midir, onun temiz vicdanı?” cümlesi, soru yapısıyla kurulmuştur. Bu yapı, vicdanın Tanrı’nın Arş’ına ait olduğu bilgisinin zaten doğru kabul edildiğini ve sadece onay beklendiğini bildirir.

Kıyma ki bir mücahittir, vakfetmişim Kur’an’a!

Bu yalvarış yüreğinde uyandırdı bir firak

Polvan Veli gözlerinden inci yaşlar akarak

Dedi: “Tanrı’m, bu ihtiyar kadın benden müstahak,”

Önvarsayımlar: "Bir mücahittir" ifadesi, Polvan Veli'nin mücahit olduğunu ve bu kimliğin varlığını bildirir. "Vakfetmişim Kur'an'a" ifadesi, kişi ile Kur'an arasındaki bağlilik ilişkisini ve bunun varlığını gösterir. "Gözlerinden inci yaşlar akarak" cümlesi, Polvan Veli'nin duygusal durumunun varlığını ve bunun gözyaşlarına dönüşmesini bildirir. "Tanrı'm" hitabı, Polvan Veli'nin Tanrı'ya olan inancını ve Tanrı ile ilişkisini bildirir. "İhtiyar kadın" ifadesi, kadınla ilgili belirli bir yaş durumunun (ihtiyar) varlığını bildirir.

Türler: Varoluşsal önvarsayımlar: Buradaki tamlamalar, iyelik ekleri, cins isimler bir varlığın mevcudiyetini önvarsayarak varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yapısal önvarsayımlar: “Gözlerinden inci yaşlar akarak” ifadesinde zarf-fiil ekinin kullanımı (akarak) bir yapısal önvarsayım tetikler. Zarf-fiil ekleriyle yapılan yapılar, bir zaman ilişkisi ve hareketi bildirir, bu da yapısal bir önvarsayım olarak kabul edilir. Burada hareketin (akma eyleminin) olduğunu varsayabiliriz.

Duasını kabul eyle, ben razıyım hüsrana!

Güreş günü tellal halkı gök ovaya çağırdı;

Sonu ölüm olduğu için herkes ruhen ağırdı.

Polvan Veli çıktı, “Allah Allah!” diye bağırdı,

Önvarsayımlar: Dua vardır ve kabul edilmesi beklenmektedir. Hüsrana gerçek bir sonuçtur. Güreş günü önceden belirlenmiştir. Tellal ve halk vardır. Gök ova adlı bir yer vardır. Ölüm gerçekleşebilecek bir sonudur. Herkes ruhen bir ağırlık hissetmektedir. Polvan Veli vardır ve sahneye çıkmıştır. Allah’a seslenilmiştir, yani Tanrı’nın varlığı kabul edilmiştir.

Türler: Varoluşsal önvarsayımlar: Duanın var olduğu önvarsayıdır. “Güreş günü”: Belirli bir zaman ifadesidir; güreşe ait bir günün varlığını bildirir ve isim tanımlamasıdır. “Tellal halkı gök ovaya çağırdı”: “Tellal”, “halk” ve “gök ova”

ifadeleri özel veya genel adlar olarak belirli varlıkların bulunduğunu bildirir. “Gök ova” özel ad gibi kullanılmıştır, yer bildirimi olarak varoluşsal önvarsayım taşır. “Polvan Veli çıktı”: “Polvan Veli” özel isimdir; kişinin varlığı önvarsanır. “Allah Allah!” diye bağırdı: “Allah” özel isimdir, Tanrı’nın varlığı önvarsanmıştır.

Yapısal önvarsayımlar: “Sonu ölüm olduğu için”: “-dığı için” bağlaç yapısı neden-sonuç ilişkisi kurar. Yapısal olarak, ölümle biten bir durumun varlığı önvarsanır. “Allah Allah! diye bağırdı”: “-diye” bağ-fiil yapısı, doğrudan konuşmayı aktaran bir yapıdır; bağırma eyleminin sözlü gerçekleştiği yapısal olarak önvarsanır.

Gönüllerde bir manevi his başladı tuğyana.

Devpençe de annesinin ellerini öperek

Sağlam adım, kavi iman, metin, güçlü bir yürek ile geldi,

Dedi: “Kimdir benimle boy ölçecek?”

Önvarsayımlar: Manevi hisler vardır. Devpençe ve annesi vardır. Sağlam adım, kavi iman, metinlik ve güçlü yürek gibi nitelikler Devpençe’de mevcuttur. Devpençe güreş alanına gelmiştir. Boy ölçmek (güreşmek) bir mücadele biçimidir. Bir rakip beklentisi vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayımlar: “Gönüllerde bir manevi his başladı” cümlesi, gönül, his ve tuğyan kavramlarının varlığını bildirir. “Devpençe de annesinin ellerini öperek” dizesi, Devpençe’nin, annesinin ve ellerin varlığını varsayar. “Sağlam adım, kavi iman, metin, güçlü bir yürek” ifadeleri, fiziksel ve manevi niteliklerin varlığını bildirir.

Yapısal önvarsayımlar: “Devpençe de annesinin ellerini öperek” dizesinde zarf-fiil eki (-erek) kullanılmıştır; bu yan tümce, öpme eyleminin gerçekleştiğini varsayar. “Dedi: ‘Kimdir benimle boy ölçecek?’” cümlesi bir soru yapısıdır; bu yapılar, öncesinde bir rakip beklentisinin ve güreş ortamının varlığını yapısal olarak önvarsatır.

Selam verdi karşısında duran ünlü düşmana.

Polvan Veli, önce va’di unutarak saldırdı,

Hemen demir bileklerle Devpençe’yi kaldırdı;

Sonra durdu, kendisini kasten yere çaldırdı,

Önvarsayımlar: Karşısında duran bir düşman vardır. Polvan Veli vardır. Daha önceden verilmiş bir vaad vardır. Saldırmak bir eylemdir ve gerçekleşebilir. Devpençe

vardır. Kaldırmak ve yere çalmak gibi eylemler mümkündür ve bu bağlamda gerçekleşmiştir. Kendini yere çalmak bilinçli bir tercihtir.

Türleri: Varoluşsal önvarsayımlar: “Karşısında duran ünlü düşman” ifadesi, düşman, onun varlığı ve ününün mevcudiyetini bildirir. “Polvan Veli”, “Devpençe” gibi özel isimler, varlıklarının zaten mevcut olduğunu varsayar. “Demir bilekler”, güçlü ellerin veya fiziksel kuvvetin varlığını bildirir. “Kendisini yere çaldırdı” ifadesi, kişinin varlığını ve bedenine yönelik kasıtlı bir davranışın mümkünlüğünü bildirir. Varoluşsal tetikleyiciler: özel isimler (Polvan Veli, Devpençe), sıfat tamlaması (ünlü düşman), ad tamlaması (demir bilekler).

Yapısal önvarsayımlar: “Unutarak saldırdı”, “kendini yere çaldırdı” gibi zarf-fiil yapıları (–arak) yapısal önvarsayım oluşturur; çünkü bu ekler iki eylemden ilkinin gerçekleştiğini ve ikinci eylemin onun ardından geldiğini bildirir.

Tek bu yüzden bir dindaşı uğramasın ziyana.

Kağan, “Haydi öldürünüz!” derken, atı altından

Şahlanarak yakındaki uçuruma attı can;

Polvan Veli bir hamlede hemen yar’a atılan

Önvarsayımlar: Bir dindaşın ziyana uğrama ihtimali vardır. Kağan adlı biri vardır ve bir emri vermektedir. Kağan’ın emrini yerine getirecek başka kişiler de mevcuttur. Polvan Veli vardır. Bir yara mevcuttur.

Türleri: Varoluşsal önvarsayımlar: “Bir dindaşı” ifadesi, bu kişinin var olduğunu ve inançsal bir topluluğa ait olduğunu varsayar. “Atı altından şahlanarak” ifadesi, atın, Kağan’ın, şahlanma eyleminin ve o anki mekânsal konumun (altından) varlığını bildirir. “Yakındaki uçurum” ifadesi, uçurumun yer olarak mevcut olduğunu önvarsatır. “Polvan Veli” özel adı ve “yar” ismi hem kahramanın hem de fiziksel yaranın (muhtemelen savaşta yaralanan biri ya da bir çukur anlamında kullanılmış olabilir) mevcudiyetini bildirir. Varoluşsal tetikleyiciler: özel adlar (Polvan Veli, Kağan), sıfat tamlaması (yakındaki uçurum), ad tamlaması (atı altından).

Yapısal önvarsayımlar: “Derken”, “şahlanarak”, “atılan” gibi yapıların kullanımı, ardışık ve gerçekleşmiş eylemler arasında bir sıralama olduğunu bildirerek yapısal önvarsayım oluşturur.

Özellikle “şahlanarak” ifadesi, şahlanma eyleminin gerçekleştiğini ve ardından başka

bir eylemin (canın atılması) geldiğini gösterir. Yapısal tetikleyiciler: zarf-fiil ekleri (-arak), bağlam sırası bildiren yapılar (derken).

Atı tuttu, kaldırarak koydu altın eyvana.

Seyirciler hep dondular, gönülleri bir hayret kaplamıştı:

Mucize mi, yoksa bu bir keramet!

Kağan geldi, dedi: “Artık durmak olmaz, ey millet,

Önvarsayımlar: Bir at vardır. Altın eyvan vardır. Seyirciler vardır. Kağan adlı bir kişi vardır. Kağan gelmiştir. Ortada “durmak” gereken bir hâl veya durum mevcuttur. Hitap edilen bir millet vardır.

Türleri: Varoluşsal önvarsayımlar: “Atı tuttu” ve “koydu altın eyvana” ifadeleri, hem atın hem de altın eyvanın fiziksel olarak var olduğunu bildirir. “Seyirciler hep dondular” cümlesi, seyircilerin varlığını ve ortak bir tepki içinde olduklarını bildirir. “Gönülleri bir hayret kaplamıştı” ifadesi, hem “gönül” kavramının hem de “hayret” duygusunun varlığını önvarsatır. “Mucize mi, yoksa bu bir keramet!” ifadesi, mucize ve keramet gibi kavramların zihinsel olarak mevcut olduğunu gösterir. “Kağan geldi” ve “ey millet” ifadeleri, Kağan’ın ve ona hitap edilen bir topluluğun varlığını bildirir. Varoluşsal tetikleyiciler: özel adlar (Kağan), sıfat tamlamaları (altın eyvan), topluluk adları (millet, seyirciler), soyut isimler (gönül, hayret, mucize, keramet).

Yapısal önvarsayımlar: “Kaldırarak koydu”, “kaplamıştı”, “geldi, dedi” gibi ifadeler, eylemler arası sıralama ve birbirine bağlılık oluşturur. Özellikle “-arak” zarf-fiil eki ve “dedi” fiili yapısal önvarsayımları tetikler. Yapısal tetikleyiciler: zarf-fiil eki (-arak), bağlaçlı yapı (geldi, dedi).

Ben İslam’ı kabul ettim, siz de gelin imana!”

Polvan Veli sevinerek bu ilahi irşada

Sahralara koştu, gitti acizlere imdada;

O zamanki bütün Türkler bu pençesi polada borçludurlar;

Çünkü Hızır olmuş idi Turan’a.

Önvarsayımlar: “İslam” adlı bir inanç sistemi vardır. Hitap edilen başka kişiler vardır. Polvan Veli adında biri vardır. Sahralar vardır. Acizler (muhtaçlar) vardır. Polvan Veli acizlere yardım etmiştir. O dönemde yaşayan Türkler vardır.

Türleri: Varoluşsal önvarsayımlar: “İslam’ı kabul ettim” ifadesi, İslam’ın bir inanç sistemi olarak var olduğunu bildirir. “İmana gelin” çağrısı, iman kavramının varlığını

gösterir. “Polvan Veli sevinerek” ifadesi, Polvan Veli’nin ve onun sevinç duygusunun varlığını bildirir. “Sahralara koştu”, “gitti acizlere imdada” ifadeleri, hem coğrafi alanların (sahralar) hem de aciz olarak nitelenen insanların varlığını bildirir. “O zamanki bütün Türkler” ifadesi, tarihte yaşamış bir Türk topluluğunun varlığını bildirir. “Pençesi polada borçludurlar” ifadesi, Polvan Veli’nin çelik gibi eli veya gücünün var olduğunu ve bunun bir etki doğurduğunu bildirir.

Olgusal önvarsayımlar: “Ben İslam’ı kabul ettim” cümlesi, bu kabulün gerçekleştiğini bildirir. “Polvan Veli sevinerek... sahralara koştu... acizlere imdada gitti” cümleleri, bu eylemlerin gerçekleştiğini bildirir. “Türkler bu pençesi polada borçludurlar” cümlesi, ortada bir borç ve gerçekleşmiş bir katkı olduğunu bildirir.

Yapısal önvarsayımlar: “Koştu, gitti” gibi birbirine bağlı eylemler ve “sevinerek” zarf-fiil yapısı yapısal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayı: Turan’ a hikmet sahibi ibr kişi olmuştur. “Hızır” sözcüğü uzlaşım sal olarak hikmet sahibi, salih bir kişiyi önvarsayar. “Turan” da uzlaşım sal olarak tüm Türklerin bir devlet çatısı altında toplanma ülküsünü önvarsaymaktadır.

“Polvan Veli” şiirinde varoluşsal, olgusal, yapısal, sözlüksel, art gönderim yoluyla önvarsayımlar vardır. Art gönderim yoluyla ortaya çıkan önvarsayınlar sayesinde şiir içi bağdaşıklık güçlendirilmiştir. Yapısal ve sözlüksel önvarsayımlar dilin gramerinin ve sözcüklerinin iyi bilindiği, bunların yeni anlamlar ortaya koymada kullanılabildiğini göstermiştir. Sözlüksel önvarsayım oluşturan uzlaşım sal tetikleyiciler toplumun ortak zihninden izler taşıdığı için dikkate değerdir.

ALAGEYİK

Çocuktum, ufacıktım.

Top oynadım acıktım.

Buldum yerde bir erik,

Kaptı bir alageyik.

Önvarsayım: Çocuk olan biri var, top var, yerde bir erik var, bir alageyik var.

Türler: **Varoluşsal önvarsayım.** Çekimli fiil, isimler ve tamlamalar bir varlığın mevcudiyetini önvarsayarak varoluşsal önvarsayım sağlamıştır.

Önvarsayım: Top oynadıktan sonra acıktım.

Tür: Yapısal önvarsayım. “Top oynadım ve “acıktım” sıralı cümleleri bir araya gelerek öncelik sonralık anlamıyla yapısal bir önvarsayımı tetiklemiştir.

**Geyik kaçtı ormana,
Bindim bir ak toğana.
Toğan yolu şaşırdı,
Kafdağı'ndan aşırıldı.**

Önvarsayımlar: "Geyik, Toğan, Kafdağı" var.

Türler: Varoluşsal önvarsayımlar: "Geyik" cins ismi, bir geyik varlığının varoluşunu bildirir. "Toğan" cins ismi, bir toğanın varlığını ve bu varlıkla yapılan eylemi bildirir. "Kafdağı" özel ismi, Kaf Dağı'nın varlığını ve geçişin mümkün olduğunu kabul eder. "ak toğan" sıfat tamlasıdır.

Önvarsayım: Toğan yolu şaşırdığı için Kafdağı'ndan aşırıldı.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümleler sebep sonuç ilişkisini önvarsayarak yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

**Attı beni bir göle,
Gölden çıktım bir çöle.
Çölde buldum izini,
Koştum, tuttum dizini.**

Önvarsayımlar: "Göle", "Çöle", "İzini", "Dizini" vardır.

Varoluşsal Önvarsayımlar: "Çıktım" (iyelik eki- birinci tekil): "-m" eki, eylemi gerçekleştiren öznenin birinci tekil şahıs (ben) olduğunu ifade eder ve bu da öznenin varlığını kabul eder. "Buldum" (iyelik eki- birinci tekil): "-m" eki burada da, eylemi gerçekleştiren kişinin birinci tekil şahıs (ben) olduğunu belirtir ve varlık bilgisini verir. "Tuttum" (iyelik eki- birinci tekil): Yine "-m" eki, bu eylemi gerçekleştiren kişinin birinci tekil şahıs (ben) olduğunu ifade eder, dolayısıyla öznenin varlığını ima eder.

Önvarsayım: Beni denilen çocuktur.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. "Ben" zamiri art gönderimli olarak ilk mısralardaki çocuğu önvarsayar.

**Geyik beni görünce,
Düştü büyük sevince.
Verdi bana bir elma,**

Dedi: "Dinlenme, durma,"

Önvarsayımlar: "Geyik beni görünce", "Düştü büyük sevince", "Verdi bana bir elma", "Dedi: "Dinlenme, durma"

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "Geyik" (cins isim) varlığını kabul eder. "Sevinç" (duygusal bir varlık) duygusunun varlığını ima eder. "Elma" (cins isim) bir nesne olarak varlığı varsayar.

Sözlüksel Önvarsayım: "Dinlenme, durma" sözlüksel bir emir içerdiğinden bu emir varlık, dil ve irade arasındaki ilişkiyi varsayar.

Yapısal Önvarsayım: "Görünce" (zarf fiil eki) cümlede bir eylemin gerçekleştiği durumu belirtir. Zarf fiil, bir eylemin zamanına, şartına, amacına dair ek bilgi verir. Bu durum bir yapısal önvarsayım oluşturur. "Sevince" (zarf fiil eki) yine bir durumu ifade eder ve bu da yapısal önvarsayım oluşturur.

Dağdan yürü, kırdan git,

Altın Köşk'e çabuk yit,

Seni bekler ezeli

Orda dünya güzeli...

Önvarsayımlar: "Dağ", "Kır", "Altın Köşk", "Seni", "Dünya güzeli"

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "Dağ" (cins isim) varlık olarak kabul edilir. "Kır" (cins isim) varlık olarak kabul edilir. "Altın Köşk" (özel isim) bir mekânın varlığını kabul eder. "Dünya güzeli" (isim tamlaması) varlık olarak kabul edilir. "Seni" (iyelik eki - ikinci tekil) öznenin varlığını ve ona ait bir durumu varsayar.

Önvarsayım: Seni başlangıcı olmayan bir vakitten beri bekler.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. "Ezeli" sözcüğü sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Bin yıllık çile doldu!

Bunu dedi, sır oldu.

Yedim sırlı elmayı,

Gördüm gizli dünyayı.

Önvarsayımlar: "çile" "doldu" "sır" "oldu" "sırlı elmayı" "gizli dünyayı" "yedim" "gördüm"

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "çile" "sır" "sırlı elmayı" "gizli dünyayı" "yedim" "gördüm" "çile" ve "sır" kelimeleri cins isimdir, bu kelimelerin kullanımı bu varlıkların mevcut olduğunu varsayar. "sırlı elmayı" ve "gizli dünyayı" ifadeleri sıfat tamlamasıdır; sırasıyla "elma" ve "dünya" cins isimleri nitelik kazanarak belirli bir varlık hâline getirilmiştir. "yedim" ve "gördüm" fiilleri birinci tekil şahıs eki içerir, bu da özne olan "ben" in varlığını zorunlu kılar.

Olgusal Önvarsayım: "doldu" "oldu", Bu fiiller geçmişte tamamlanmış, gerçekleşmiş eylemleri bildirdiği için olgusal önvarsayım oluşturur. Yani "çilenin dolduğu" ve "bir şeyin sır olduğu" önceden gerçekleşmiş olaylar olarak varsayılır.

Gündüz oldu geceler;

Aksakallı cüceler,

Korkunç devler hortladı;

Cinler cirit oynadı.

Önvarsayımlar: "gündüz" "geceler" "aksakallı cüceler" "korkunç devler" "hortladı" "cinler" "cirit oynadı"

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "gündüz" "geceler" "cinler" "aksakallı cüceler" "korkunç devler", "Gündüz" ve "geceler" cins isimlerdir, bu kelimeler gündüz ve gece kavramlarının varlığını bildirir. "Cinler" de cins isimdir ve cinlerin varlığını kabul eder. Aynı şekilde, "aksakallı cüceler" ve "korkunç devler" sıfat tamlamalarıdır; burada "aksakallı" ve "korkunç" sıfatları, "cüceler" ve "devler" varlıklarının varlığını kabul eder ve onların niteliklerini belirtir.

Kesik başlar yürürdü;

Saçlarını sürürdü.

Bir de baktım melekler

Başlarında çiçekler,

Önvarsayımlar: "Kesik başlar" "saçlarını" "sürürdü" "melekler" "başlarında çiçekler" var.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "kesik başlar" "saçlarını" "melekler" "başlarında çiçekler"

"Kesik başlar" ifadesi, "başlar" sıfat tamlaması ve varlıkların varlığını kabul eder. "Melekler" de bir cins isim olup, meleklerin varlığını bildirir. "Saçlarını" ve "başlarında çiçekler" ifadeleri, iyelik ekleri ve sıfat tamlamaları ile varlıkların varlığını varsayar. "Başlar" ve "çiçekler" varlıklarının başında bir özellik ya da durum bildirilmektedir.

Önvarsayım: Meleklerin görünce şaşırılmıştır.

Tür: Szölüksel önvarsayım. "Bir de baktım" ifadesi şaşırma anlamını önvarsaymıştır.

Devlere el bağlıyor,

Gizli gizli ağlıyor,

Kılıcımı çıkardım,

Perileri kurtardım.

Önvarsayımlar: Develer var, kılıç var, periler var.

Varoluşsal Önvarsayım: "kılıcımı çıkardım" (şahıs eki - birinci tekil) "perileri kurtardım" (iyelik eki - birinci tekil) Bu eylemler, öznenin (ben) varlığını ve yaptığı eylemi kabul eder ve birinci tekil şahıs olduğu varsayımıyla varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Kurtardığım periler,

Adım adım geriler,

Kanadını açardı,

Selam verir kaçardı.

Önvarsayımlar: "periler", "geriler", "kanadını", "selam" var.

Varoluşsal Önvarsayım: "kanadını": "Kanadını" kelimesi, bir varlığın (örneğin bir kuşun) kanatlarının varlığını varsayar. Bu da varoluşsal bir önvarsayım oluşturur çünkü bir varlık, kanatlarıyla birlikte var olmalıdır. "selam": "Selam" kelimesi, bir varlığın bir başka varlığa davranış göstereceğini kabul eder. Bu da varoluşsal bir önvarsayım oluşturur çünkü bir varlık "selam verme" eylemini gerçekleştirmek için var olmalıdır.

Önvarsayım: Periler kurtarılmıştır.

Tür: Olgusal önvarsayım. "Kurtardığım" ifadesi perilerin kurtarılmasının bir gerçeklik olarak kanbul edildiğini gösterir.

Az uz gittim, dolaştım,

Altın Köşk'e ulaştım.

Bir kapısı açıktı,

Öteki kapanıktı.

Önvarsayımlar: "gittim", "dolaştım", "Altın Köşk", "kapısı", "öteki"

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "Altın Köşk": "Altın Köşk" ifadesi bir sıfat tamlamasıdır ve varlık olarak kabul edilen bir yapının ismini belirtir. Bu da varoluşsal bir önvarsayım oluşturur, çünkü Altın Köşk'ün varlığı kabul edilir. "gittim", "dolaştım", "ulaştım" kelimeleri iyelik eki almış ve ben kişinin avrlığını önvarsayar. "kapısı": Bu kelime, bir yapının (Altın Köşk'ün) varlığına dair bir

varsayım oluşturur. Bir yapı ve onun bir parçası olan kapı, yapının mevcudiyetini kabul eder. **Sözlüksel Önvarsayım:** "öteki": Bu kelime, bir şeyin karşıtı veya zıttı olduğunu varsayar. Buradaki "öteki" kelimesi, "kapı"nın karşıtını ifade eder ve bu da yapısal bir önvarsayım oluşturur. Yani, bir yapının iki farklı kapısı olduğu varsayımı kabul edilir. Eğer "öteki" kelimesiyle başka bir anlam ifade edilmişse, bu sözlüksel bir önvarsayım olur.

Kapalıyı açarak,

Açığa vurdum kapak,

At önünde et vardı,

İt ot yemez, ağlardı,

Önvarsayımlar: "Kapalı", "açarak", "açığa", "kapak", "et", "it", "ot", "ağlardı" var.

Türler: Yapısal Önvarsayım: "Açarak": Burada "açarak" zarf-fiil eki almış bir kelime olup, açma eyleminin gerçekleştirileceğini ve bu eylemin süregeldiğini varsayar. Bu bir yapısal önvarsayımdır.

Varoluşsal önvarsayım: Burada geçen isimler, tamlamlar varlığın mevcudiyetini önvarsayarak varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Otu, ata yedirdim,

Eti, ite yedirdim,

Açtım bir elmas oda,

Dev şahını uykuda...

Önvarsayımlar: “yedirdim, açtım, dev şahı elmas oda” vardır

Tür: Varoluşsal önvarsayım Elmas oda ve dev şah sıfat tamları olması sebebiyle varoluşsal önvarsayım oluşturur. Yedirdim ve açtım kelimelerinde lullanılan iyelik ekleri öznenin varlığını varsayar.

Gördüm, kestim başını,

Dedim : “Ey ifrit, hani”

Nerde, dünya güzeli?

Dedi : “Elinde eli!”

Önvarsayımlar: “ kestim, başını, dedim, dünya güzeli, dedi” vardır

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “Dünya güzeli” ifadesi isim tamlaması, “kestim, başını, dedim” kelimeleri almış olduğu iyelik ekleri nedeniyle varoluşsal önvarsayım

oluşturur. **Yapısal önvarsayım:** Nerde dünya güzeli? , Ey ifrit hani? soru cümleleri yapısal önvarsayım olarak değerlendirilir.

Döndüm, baktım bir Kırgız,

Elbiseli güzel kız.

Durmuş bakar yanımda,

Şimşek çaktı canımda.

Önvarsayımlar:” kırgız, dönen, bakan, yanımda, canımda, güzel kız” var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “döndüm, baktım, yanımda, canımda” kelimeleri iyelik eki almış olması sebebiyle öznenin varlığını varsayar. “Güzel kız” sıfat tamlaması olup varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir. Kırgız özel isim olup aynı zamanda varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir.

Güldü, dedi: “Türk Beyi

Tanıdın mı geyiği?”

Kimse beni bu devden,

Alamazdı, ancak sen.

Önvarsayımlar: “güldü, dedi, Türk beyi” vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “güldü ve dedi” kelimeleri iyelik eki olarak üçüncü kişinin varlığını varsayar. Türk beyi, ifadesi isim tamlaması varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir.

Yapısal önvarsayım: Geyiği tanıyıp tanımadığı sorgulanıyor. Tanıdın mı geyiği? Soru cümlesi yapısı yapısal önvarsayım olarak değerlendirilir.

Kaya deldin, dağ yardım,

Geldin, beni kurtardın!

Ah, o imiş anladım,

Sevincimden ağladım.

Önvarsayımlar: “geldin, yardım, deldin, anladım, ağladım, sevincim” vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “ geldin, yardım, deldin, anladım, ağladım, sevincim” kelimelerinde kullanılan iyelik ekleri öznenin ve üçüncü kişiyi varlığını önvarsayar.

Dedim: “Turan meleği!

Türkün yüce dileği!”

Yüz milyon Türk bu anda

Seni bekler Turan’da,

Önvarsayımlar: “Turan, Türk, Turan meleği, Türkün yüce dileği” vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Turan ve Türk kelimeleri özel isim, Turan meleği ve Türkün yüce dileği, ifadeleri isim tamlaması olup varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir.

Önvarsayım: Türkün yüce dileği tüm Türklerin tek devlet çatısı altında toplanması meleğidir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Turan” sözcüğü uzlaşımsal olarak bu önvarsayımı tetikler.

Haydi, çabuk varalım,

Karanlığı yaralım,

Sönük ocak canlansın,

Yoksul ülke ş anlansın!

Önvarsayımlar: “ haydi, varalım, yaralım, sönük ocak, yoksul ülke” vardır

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “varalım ve yaralım” kelimelerindeki iyelik ekleri öznenin varlığını önvarsayar. “Sönük ocak ve yoksul ülke” sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir.

Sözlüksel önvarsayım: “haydi” kelimesi orada bulunanların harekete geçmesi gerektiğini varsayar.

Art gönderim yoluyla önvarsayım. Varacak ve yaracak olanlar önceki mısralarda geçen Türklerdir ve bu çekimli fiillerdeki şahıslardan art gönderimli olarak anlaşılmaktadır.

İndik iti okşadık,

At sırtına atladık.

Geçtik nice dağ, kaya,

Geldik Demirkapı’ya.

Önvarsayımlar: “dağ, kaya, Demirkapı, indik, atladık, geçtik, geldik, at sırtı” vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “indik, atladık, geçtik, geldik” kelimeleri aldıkları iyelik ekleriyle öznenin varlığını önvarsayarlar. Demirkapı özel isim aynı zamanda sıfat tamlaması olması nedeniyle varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir. At sırtı isim tamlası ve varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir.

Önvarsayım: Türkler için önemli olan bir yere gelmişler.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Demir Kapı” Göktürk yazıtları’ nda sıkça geçen bir yerdir ve uzlaşımsal olarak burası önvarsayılmıştır.

Kapanması çok yıld,

“Açıl!” dedim açıldı.

Yol verince gizli yurt,

Aldı bizi bir Bozkurt,

Önvarsayımlar: “bozkurt, yol verince, gizli yurt” vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Bozkurt özel isim, gizli yurt isim tamlaması ve varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir.

Yapısal önvarsayım: verince kelimesi zarf fiil eki almış olup yapısal önvarsayım tetikleyicisidir.

Kafdağı’ndan geçirdi,

Türk ili’ne getirdi.

Önvarsayımlar: “Kaf Dağı, Türk ili” vardır

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Kafdağı ve Türk ili özel isim aynı zamanda isim tamlası olduğu için varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir.

“Alageyik” şiirinde karşıolgusal önvarsayım dışındaki önvarsayımların hepsi vardır. Dilin anlam zenginliği yaratmadaki gücü burada kullanılmıştır. Art gönderimler bağdaşıklığı sağlar. Uzlaşımsal önvarsayımlar için şairin toplumun uzlaşısına dair unsurlara dikkat ettiği söylenebilir. Tekerlemeye benzer bir şiir olan Alageyik’ te varoluşsal önvarsayımlar da sayıca fazladır.

KURT İLE AYI

Kurt kocaldı, kötürüm oldu,

Bunu sezen bir genç Ayı,

Yakaladı Kurd’u, yoldu,

Dedi: “Haydi tüysüz dayı!

Önvarsayımlar: “kurt, genç ayı, tüysüz dayı, haydi, kötürüm olmak” vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “kurt, ayı” cins isimdir. “Genç ayı, tüysüz dayı” sıfat tamlaması olup varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir.

Sözlüksel önvarsayım: “haydi” ifadesi bulundukları durgun durumdan harekete geçme emrini varsayar.

“Yürü, yine yiğitlik sat;

Dar et bize yeşil yurdu!”

Piçlerine dedi: “Fırsat

Kaçırmayın, boğun Kurd’u!”

Önvarsayımlar: “yeşil yurt, kurt, dar et-, yiğitlik sat-,” vardır.

Varoluşsal önvarsayım: “yeşil yurt” ifadesi sıfat tamlaması ve varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir.

Önvarsayım: Kurt daha önce de yiğitlik satmıştır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” tekrarlama edatı sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Zavallı Kurt öldü, inde.

Beş yavrusu kaldı öksüz;

Fakat birkaç yıl içinde,

Bunlar birer yiğit, gürbüz.

Kurt olarak saldırdılar,

Yeşil yurttan Ayılar’ın,

Vücudunu kaldırdılar.

Önvarsayımlar: “yiğit, gürbüz, zavallı kurt, fakat, in” vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “zavallı kurt” ifadesi sıfat tamlaması ve varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir. “Bunlar” kişi zamiridir ve bir önceki dizedeki yavruları varsayar.

Önvarsayımlar: “yeşil yurt, ayıların vücudu, olarak,” vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: yeşil yurt sıfat tamlaması, ayıların vücudu isim tamlaması bu ifadeler varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir.

Yapısal önvarsayım: olarak kelimesinde zarf fiil eki kullanmış ve yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

“Çocuklarım ibret alın:

Her bu güne var bir yarın!”

Önvarsayımlar: “çocuklar, birden fazla gün, yarın” vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: çocuklarım kelimesinde iyelik eki bulunup öznenin varlığını varsayar.

Bu metinde önvarsayımlar, kuşaktan kuşağa aktarılan bir direniş ve intikam bilincini yapılandırmaktadır. Varoluşsal önvarsayımlar, karakterlerin ve mekânın varlığını

kurarken; sözlüksel ve yapısal önvarsayımlar, olayların tekrarını ve sebep-sonuç ilişkisini vurgulamaktadır. Sonuçta, eserde zayıflığın geçici olduğu ve her zulmün bir karşılığı bulunduğu düşüncesi önvarsayımlar aracılığıyla güçlü biçimde pekiştirilmiştir.

TEVHİD

Tanrı'mız bir tek ilah,

Yok, bize başka penah,

İkiye tapmak günah

La İlahe İllallah!

Önvarsayımlar: "Tanrı'mız", "bir tek ilah", "başka penah", "ikiye tapmak günah" vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: "Tanrı'mız": Bu ifade, "Tanrı" varlığının kabulüyle birlikte iyelik eki "-ımız" yoluyla, bu Tanrı'nın belirli bir gruba ait olduğunu varsayar. İyelik eki, varlığın hem var olduğunu hem de bir aidiyet ilişkisi içinde bulunduğunu varsaydığı için bu ifade varoluşsal önvarsayım oluşturur. "başka penah": "Penah" kelimesi, sığınılacak bir yer veya varlığı ifade eder. "Başka penah yok" ifadesi, "penah" olarak tanımlanabilecek şeylerin var olabileceğini kabul eder. Dolayısıyla bu ifade, varoluşsal bir önvarsayım içerir.

Yapısal Önvarsayım: "Yok, bize başka penah": Burada "yok" olumsuzlama yapısı, "var" fiilinin tersidir ve yapısal önvarsayım tetikler. Olumsuzlama yapıları, cümlede adı geçen öğelerin varlığını önceden kabul eder. "Yok" derken, "penah" kavramının varlığını önceden kabul etmiş olur. Bu nedenle, yapısal önvarsayım da içerir.

Yurtta birkaç can olmaz,

Birden çok vicdan olmaz,

Ortaklı canan olmaz,

La İlahe İllallah!

Önvarsayımlar: "Yurtta birkaç can olmaz", "Birden çok vicdan olmaz", "Ortaklı canan olmaz"

Türler: Varoluşsal önvarsayım: "birkaç", "birden çok": güçlü niceleyici, varoluşsal önvarsayım tetikleyicisi "canan", "can", "vicdan": isim, varlık kabulü "olmaz": olumsuzlama yapısı, ön kabul içerir

Gövdelerde Kesret var,

**Gönüllerde Vahdet var,
Fertler yok, cemiyet var!**

La İlahe İllallah!

Önvarsayımlar:

“Gövdeler”, “gönüller”, “fertler”, “cemiyet”, “fertler yok”, “Kesret” ve “vahdet” vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “Gövdeler” ve “gönüller” çoğul isimlerdir; bu çoğulluk, varlıkların zaten mevcut olduğunu varsayar. “Fertler yok” ifadesi, “fert” varlığını olumsuzlasa da, bu olumsuzlama varlık kabulüyle mümkündür. “Cemiyet var” ifadesi, doğrudan bir varlığın kabulüne dayanır. “Kesret” ve “vahdet” gibi soyut kavramlar, içinde bulundukları yapılarla beraber bir varlık alanına yerleştirilmiştir.

Kalkar, ruhlar bir yerde,

Olunca, kalbten Perde;

Bir göz doğar içerde!

La İlahe İllallah!

Önvarsayımlar: “olunca, kalpten Perde, ruhlar, içerde, göz” vardır.

Türler: Yapısal Önvarsayım: “-ınca/-ince” zarf-fiil eki, neden-sonuç ya da zaman ilişkisi kurarak bir başka eylemin gerçekleşmesini koşula bağlar. Bu da yapısal bir önvarsayım oluşturur çünkü başka bir eylemin varlığını varsayar.

Varoluşsal Önvarsayım: kalbten Perde: “Kalbten perde” ifadesi, bir sıfat tamlamasıdır. “Kalb” isim, “perde” ise varlığı kabul edilen bir nesnedir. Bu yapı, hem kalbin hem de perdenin varlığını varsaydığı için varoluşsal önvarsayım oluşturur. Ruhlar: Çoğul hâlde kullanılmış “ruhlar” ifadesi, belirli bir varlık grubunun zaten var olduğunu varsayar. Bu da varoluşsal önvarsayımdır. İçerde: Bu yer belirten zarf, “iç” kavramının ve bunun bir çevresel konuma göre mevcudiyetini varsayar. Bu da yerin ve dolayısıyla o konumun varlığını önvarsaydığı için varoluşsal önvarsayım oluşturur. Göz: “Bir göz doğar içerde” dizesinde geçen “göz” nesnesi, zaten var olan bir şeyi tanımlar. Bu, nesnenin varlığını kabul ettiğinden dolayı varoluşsal önvarsayımdır.

Bir göz ki Yezdan odur,

Millet o, vatan odur,

Örf, İcma’, Kur’an odur!

La İlahe İllallah!

Muhammed Resulallah!

Önvarsayımlar: “bir göz, Yezdan, millet, vatan, örf, icma’, Kur’an, Muhammed” vardır.

Türler: Varoluşsal Önvarsayım: Bir göz: "Göz" kelimesi, belirli bir nesneye gönderme yapmaktadır. İfade edilen bu göz, zaten var olan bir varlığı işaret eder. Belirtili bir isim olduğu için, varoluşsal önvarsayım oluşturur. Yezdan: İlahi bir varlık olan "Yezdan", özel isim ve varlık bildirmesi sebebiyle varoluşsal önvarsayım oluşturur. Millet: Kavramsal olarak topluluğu ifade eden "millet", adı geçen varlığın mevcut olduğunu kabul eder. Bu nedenle varoluşsal önvarsayımdır. Vatan: “Vatan” ifadesi, belirli bir coğrafi ve duygusal varlığı işaret eder. Var olduğu varsayıldığı için bu da varoluşsal önvarsayımdır. Örf: Toplumsal kurallar bütünü tanımlayan bu kavram da, kültürel bir olgunun mevcut olduğunu varsaydığı için varoluşsal önvarsayımdır. İcma’: Dini bir kavram olan "icma’", kavram olarak varlığı kabul edilerek kullanıldığından, bu da varoluşsal önvarsayım oluşturur. Kur’an: Kutsal kitap olan “Kur’an”, özel bir varlık olduğu için, bu kullanım varoluşsal önvarsayımdır.

Bu şiir boyunca, önvarsayımlar, güçlü bir tevhid ve birlik fikrini yapılandırarak anlamın temelini oluşturmuştur. Varoluşsal önvarsayımlar, Tanrı, millet, vatan, örf gibi kavramların varlığını temel kabul ederek söylemin inanç ve kültürel altyapısını belirlerken; yapısal önvarsayımlar, dilsel yapıların (özellikle olumsuzlama ve zarf-fiil ekleri gibi) olaylar ve kavramlar arasında önceden kabul edilmiş ilişkiler kurmasına imkân vermiştir. Sonuçta, metin, **inanç birliğinin ve millet-vatan kavramlarının** zaten var olan kutsal bir düzen içerisinde yer aldığını önvarsayımlar aracılığıyla güçlü bir şekilde göstermektedir.

TÜRK’ÜN TEKBİR’İ

Hakk’ın muradı,

Halktan fırladı,

Açtık cihadı,

Allahu Ekber...

Önvarsayımlar: “Hakk’ın muradı, cihadı, Allah” var.

Varoluşsal Önvarsayım: “Hakk’ın”: "Hakk" kelimesi, Allah'a ait bir varlık olarak kabul edilir. "Hakk’ın" ifadesi, Tanrı'nın varlığını ima eder. Bu bir varoluşsal önvarsayım oluşturur. “muradı”: "Murad" kelimesi, bir amacı ifade eder ve bir varlık

olarak "murad"ın varlığını varsayar. Bu da varoluşsal bir önvarsayım oluşturur. "Cihad": "Cihad" kelimesi, bir eylemi ifade eder. Bir dini kavram olarak kabul edilir, yani belirli bir somut eylemin gerçekleştiği varsayılır. Bu da varoluşsal bir önvarsayım oluşturur. "Allahu Ekber": "Allah" kelimesi, bir Tanrı'yı kabul eder. Bu ifade, Allah'ın varlığını varsayar ve varoluşsal bir önvarsayım oluşturur.

Uyduk sancağa,

Geldik uzağa,

Eski toprağa,

Allahu Ekber...

Önvarsayımlar: Sanvak, uzak, eski toprak, Allah var.

Varoluşsal Önvarsayım: "Allahu Ekber": Bu kelimeler, Tanrı'nın varlığını varsayar. "Allah" ismi, varoluşsal bir önvarsayım oluşturur çünkü bu, Tanrı'nın varlığını kabul eden bir inancı ifade eder.

Kaynaştı kanlar,

Anlaştı Hanlar,

Birleşti canlar,

Allahu Ekber...

Önvarsayımlar: "kanlar, Hanlar, canlar, Allah" var.

Varoluşsal Önvarsayım: "canlar": "Canlar" kelimesi, canlıların (insanlar veya hayvanlar) varlığını ve bu varlıkların bir araya gelmesini varsayar. Bu da varoluşsal bir önvarsayım oluşturur. "Allahu Ekber": Tanrı'nın varlığını ve yüceliğini varsayar, varoluşsal bir önvarsayım oluşturur.

Bu şiirde varoluşsal önvarsayımlar diğerlerine oranla fazladır. Bu, şiirin içeriğinin dini olmasına ve bu içeriğin yalın bir dille aktarılma istenmesine bağlanabilir.

İLAHİ

Yüce Tanrı! Biz ki yavru Türkler'iz,

Sana geldik, vatan için duaya!

Yurdumuzun necatını dileriz,

Elimizi açtık işte semaya!

Önvarsayımlar: Yüce, Tanrı, biz, yavru, Türkler, sana, geldik, vatan, dua, yurdumuz, necat, elimiz, semaya" var.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Tanrı”, “Türkler”, “yurt”, “dua”, “vatan”, “el”, “sema” gibi isim ve isim tamlamaları, bu varlıkların zaten mevcut olduğunu varsaymaktadır. Bu tür, özellikle özel isimler, belirli adlar ve tamlamalar aracılığıyla tetiklenir. ve kurtarılması gerektiğini içerir. “Yüce” sıfatı, Tanrı’nın yüceliğinin zaten bilindiğini varsayar. Bu tür, kullanılan kelimenin anlamıyla örtük olarak taşıdığı bilgilerle tetiklenir. **Yapısal önvarsayım:** “Biz ki yavru Türkler’iz” cümlesinde “ki” yapısı, açıklama veya neden-sonuç ilişkisi kurduğu için, bu grubun kim olduğu zaten biliniyor ya da tanımlanması gereken bir şeymiş gibi sunulmuştur.

Biz yalvarır iken, söyle: Âmin!

Duamızı kabul eyle: Âmin!

Yüce Tanrı! Bize pak bir yürek ver,

Temiz aşkla sevmek için vatani!

Önvarsayımlar: biz, yalvarır, duamız, kabul, eyle, Tanrı, bize, pak, yürek, temiz, aşkla, sevmek, vatani.

Varoluşsal önvarsayım: Bu kelimeler ve yapılar, varlıkların veya soyut kavramların zaten mevcut olduğunu kabul eder.

Sözlüksel önvarsayım: yalvarır, kabul, eyle, pak, temiz, sevmek; Bu kelimeler, anlamları gereği belirli bir durumu ya da karşıtlığı varsayar.

Yapısal önvarsayım: iken; Bu zarf-fiil eki, bir eylemin gerçekleştiği sırada başka bir eylemin de geçerli olduğunu varsayar. “Biz yalvarır iken...” ifadesi, ‘yalvarma’ fiilinin gerçekleştiği sırada başka bir olayın yaşandığını varsaymaktadır.

Hudut emin değil, bir tunç bilek ver,

O ezmeden, biz ezelim düşmanı!

Hilal, Haç’a yenilmesin: Âmin!

Türklük bitti denilmesin: Âmin!

Önvarsayımlar: “hudut, emin, değil, tunç, bilek, biz, düşmanı, hilal, Haç, Türklük” vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: Hudut, sınırın zaten var olduğunu kabul eder (belirli ad). Biz, konuşan topluluğun varlığını kabul eder (zamir). Düşmanı, belirli bir düşmanın varlığı kabul edilir (belirli nesne + iyelik eki). Hilal, kültürel-dini bir sembolün varlığı kabul edilir (belirli ad). Haç’a, kültürel-dini bir sembolün karşıt

olarak varlığı kabul edilir (belirli ad + iyelik eki). Türklük, soyut bir kimlik ve aidiyet kavramı olarak varlığı varsayılır (soyut kavram)

Sözlüksel önvarsayım: “emin değil” bir güvensizlik durumunun olduğunu varsayar (fiil). Denilmesin, bir yargının geçmişte ya da gelecekte söylenmemesi gerektiğini varsayar (fiil)

Yapısal önvarsayım: ezmeden, "-meden" zarf-fiil eki, bir eylem gerçekleşmeden başka bir eylemin gerçekleşebileceğini varsayar (zarf-fiil), yenilmesin, "-mesin" olumsuzluk eki, bir fiilin gerçekleşmemesini varsayar (ek), denilmesin, "-mesin" olumsuzluk eki, bir şeyin söylenmemesini varsayar (ek)

Yüce Tanrı! Kalbimizi uyandır,

Yasamızın manasını duyalım!

Beşbin yıldır Türk onunla şanlanır,

Biz de Türk'üz, soyumuza uyalım!

Önvarsayımlar: Yüce Tanrı, kalbimiz, Türk olanlar, soyumuz, beş bin yıl vardır.

Varoluşsal önvarsayım: Yüce Tanrı, Tanrı'nın varlığını kabul eder (belirli ad). Türk, belirli bir halkın varlığını kabul eder (belirli ad). Biz, konuşan topluluğun varlığını kabul eder (zamir). Türk'üz, konuşan topluluğun Türk olduğu kabul edilir (zamir + ek). Soyumuza, soyun varlığını kabul eder (soyut kavram + iyelik eki). Yasamızı, yaşamın varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Manasını, anlamın varlığını kabul eder (isim + iyelik eki).

Yapısal önvarsayım: Beşbin yıldır, belirli bir zaman süresinin varlığını varsayar (zarf)

Bu soy şanda daim olsun: Âmin!

Hak yolunda kaim olsun: Âmin!

Yüce Tanrı! Biz üç yüz bin şehidi,

Unutmadık, sinemizde kinler var!

Önvarsayımlar: Soy, şan, hak, hak yolu, Yüce Tanrı, üç yüz bin şehid, sine, kinler var.

Varoluşsal önvarsayım: "Yüce Tanrı", Tanrı'nın varlığını kabul eder (belirli ad). "biz", konuşan topluluğun varlığını kabul eder (zamir). "üç yüz bin şehidi", belirli sayıda ve belirli bir kimliğe sahip şehitlerin varlığını kabul eder (sayısal belirli ad +

iyelik eki). "sinemizde", bir yerin (sine) varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). "kinler", bir duygunun (kin) varlığını kabul eder (isim).

Önvarsayım: Şehitleri unutmadığımız için sinemizde kinler var.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümleler sebep sonuç ilişkisi ile yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Kadın, çocuk denilmedi kesildi;

Yemin ettik kalmayacak bir Bulgar!

Bize güç ver, çabuk büyüt: Âmin!

Vereceğiz kanlı öğüt: Âmin!

Önvarsayımlar: "Kadın, çocuk, denilmedi, kesildi, Yemin, ettik, kalmayacak, bir, Bulgar, Bize, güç, ver, çabuk, büyüt, Vereceğiz, kanlı, öğüt"

Varoluşsal önvarsayım: "Kadın", kadın varlığını kabul eder (belirli ad). "çocuk", çocuk varlığını kabul eder (belirli ad). "Bulgar", bir etnik kimliğin varlığını kabul eder (belirli ad). "güç", bir şeyin güç olma durumunun varlığını kabul eder (isim). "kanlı öğüt", bir durumun (kanlı) varlığını kabul eder (sıfat tamlaması).

Önvarsayım: Kadın ya da çocuk olması kesilme durumu için fark etmemiştir.

Tür: Sözlüskel önvarsayım. "Denilmedi" ifadesi fark etmeme anlamıyla önvarsayımı tetiklemiştir.

Yüce Tanrı! Dirilt eski Kurtlar'ı!

Bir demirci, çekiciyle set yarsın;

Geri almak için aziz yurtları

Bizi yine Ergene'den çıkarsın.

Önvarsayımlar: "Yüce Tanrı! Dirilt eski Kurtlar'ı! Bir demirci, çekiciyle set yarsın; Geri almak için aziz yurtları Bizi yine Ergene'den çıkarsın".

"Varoluşsal önvarsayım: "Yüce Tanrı", Tanrı'nın varlığını kabul eder (sıfat tamlaması). "aziz yurtları", Aziz yurtların varlığı kabul edilir (sıfat tamlaması). "Bizi" → Konuşan topluluğun varlığını kabul eder (zamir).

Önvarsayım: Biz daha önce de Ergene' deydik.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. "Yine" tekrarlama edatı sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir. Burada Ergenekon uzlaşım sal olarak Türklerin kurtluş destanını da önvarsayar.

Türk Mehdisi yine doğsun: Âmin!

Deccal Garb'i kana boğsun: Âmin!

Yüce Tanrı! İzimize ışık saç,

Tarihimiz öz yolunu anlasın!

Önvarsayımlar: "Türk Mehdisi, doğsun, Deccal, Garb'i, kana, boğsun, Yüce Tanrı, İzimize, ışık, saç, Tarihimiz, öz, yolunu, anlasın"

Varoluşsal önvarsayım: "Türk Mehdisi" ,Türk Mehdisi'nin varlığını kabul eder (isim tamlaması). "Deccal", Deccal'in varlığını kabul eder (belirli ad). "Yüce Tanrı", Tanrı'nın varlığını kabul eder (belirli ad+ isim tamlaması). "Tarihimiz", Tarihin varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). "öz yolumuz", belirli bir yolun varlığını kabul eder (isim tamlaması).

Önvarsayım: Türk Mehdisi daha önce de doğmuştu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” tekrarlama ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Damarında tıkanıklık varsa aç,

İslamlığın eski kanı kaynasın!.

Kanlanalım, canlanalım: Âmin!

Günden güne şanlanalım: Âmin!"

Önvarsayımlar: “damarında, tıkanıklık, aç, İslamlığın, eski, kanı, kaynasın, Kanlanalım, canlanalım, şanlanalım”

Varoluşsal önvarsayım: "damarında", damarın varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). "İslamlığın eski kanı", İslamlığın varlığını kabul eder (isim tamlaması). "Kanlanalım", Kanın varlığını kabul eder (fiil + iyelik eki). "canlanalım", Canın varlığını kabul eder (fiil + iyelik eki). "şanlanalım", Şanın varlığını kabul eder (fiil + iyelik eki).

Önvarsayım: Damarında tıkanıklık yoksa açma.

Tür: Yapısal önvarsayım. Şartlı yapı önvarsayımı tetiklemiştir.

Yüce Tanrı! Bize, doğru irfan ver,

Medeniyet eksik: Tamam edelim!.

Bir nurlu din, bir ateşli iman ver,

Yoldan çıkan halkı İslam edelim!

Önvarsayımlar: Yüce Tanrı, doğru irfan, medeniyet, nurlu din, ateşli iman, yoldan çıkan halk, İslam var.

Varoluşsal önvarsayım: "Yüce Tanrı", Tanrı'nın varlığını kabul eder (sıfat tamlaması + belirli ad). "Bize", Konuşan topluluğun varlığını kabul eder (zamir) "doğru irfan", Doğru bir irfanın varlığı kabul edilir (sıfat tamlaması + isim tamlaması). "medeniyet", Medeniyetin varlığı kabul edilir (isim). "Yoldan çıkan", Yoldan çıkmış halkın varlığı kabul edilir (sıfat tamlaması). "Nurlu din" bir din var bu din nurludur. (sıfat tamlaması).

Yoldaşımız ızan olsun: Âmin!

Rehberimiz Kur'an olsun: Âmin!

Önvarsayımlar: "Yoldaşımız, ızan, Rehberimiz, Kur'an" var.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: "Yoldaşımız", Konuşan topluluğun varlığını kabul eder (zamir + iyelik eki). "İzan" Anlama gücünün varlığını kabul eder (isim). "Rehberimiz" Konuşan topluluğun varlığını kabul eder (zamir + iyelik eki). "Kur'an" Belirli bir varlığın (Kur'an'ın) varlığını kabul eder (isim).

Bu şiirdeki önvarsayımlar varoluşsal, sözlüksel ve yapısal türlerde yoğunlaşmıştır. İsim tamlamaları, zamirler ve bağlaçlar gibi dilsel unsurlar bu önvarsayımları tetiklemiştir. Şiir, dilin açık ifadelerinin yanı sıra örtük anlamlarla da okuyucuda ortak bir kültürel bilinç oluşturmuştur. Sonuç olarak, önvarsayımlar metnin anlam derinliğini ve etkisini artıran temel unsurlar olmuştur.

ASKER DUASI

Elimde tüfek, gönlümde iman,

Dileğim iki: Din ile Vatan...

Ocağım ordu, büyüğüm sultan

Sultana imdad eyle, ya Rabbi!

Ömrünü müzdad eyle, ya Rabbi!

Önvarsayımlar: Elimde, tüfek, gönlümde, iman, dileğim, iki, din, vatan, ocağım, ordu, büyüğüm, sultan, sultana, imdad, eyle, ya, rabbi, ömrünü, müzdad vardır

Varoluşsal önvarsayım: Elimde tüfek, Tüfeğin ve 'el' uzvunun varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Gönlümde iman, Gönlün ve imanın varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Dileğim, Dileğin varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Ocağım, Ocağın varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Büyüğüm, Büyüğün varlığını kabul eder (isim

+ iyelik eki). Ömrünü, Ömrün varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Ya rabbi, Tanrı'nın varlığını kabul eder (özel ad).

Yapısal önvarsayım: imdad eyle, müzdat eyle, emir kipleri, bir durumun gerçekleştirilmesi gerektiğini dilsel olarak varsayar

Yolumuz gaza, sonu şehadet,

Dinimiz ister sıdk ile hizmet,

Anamız vatan, babamız millet,

Vatanı ma'mur eyle, ya Rabbi!

Milleti mesrur eyle, ya Rabbi!

Önvarsayımlar: yolumuz, gaza, sonu, şehadet, dinimiz, ister, sıdk, hizmet, anamız, vatan, babamız, millet, vatanı, ma'mur, eyle, ya, rabbi, milleti, mesrur

Varoluşsal önvarsayım: Yolumuz, Bir topluluğun izlediği yolun varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Dinimiz, Dinin ve ait olunan dinin varlığını kabul eder (isim + iyelik eki)) Anamız, Ananın varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Babamız, Babanın varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Ya rabbi, Tanrı'nın varlığını kabul eder (özel ad)

Yapısal önvarsayım: Ma'mur eyle, mesrur eyle, Emir kipli fiiller, bu eylemlerin gerçekleşmemiş olduğunu ama gerçekleşmesi gerektiğini dilsel olarak varsayar

Sancağım Tevhid, bayrağım Hilal,

Birisi yeşil, ötekisi al,

İslam'a acı, düşmandan öc al,

İslam'ı abad eyle, ya Rabbi!

Düşmanı berbad eyle, ya Rabbi!

Önvarsayımlar: Sancağım, Tevhid, bayrağım, Hilal, birisi, yeşil, ötekisi, al, İslam'a, acı, düşmandan, öc, al, İslam'ı, abad, eyle, ya, Rabbi, düşmanı, berbad vardır.

Varoluşsal önvarsayım: Sancağım, Sancak kavramının ve ona aitliğin varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Tevhid, Tevhid inancının (Allah'ın birliği) kavram olarak varlığını kabul eder (özel ad). Bayrağım, Bayrak kavramının ve ona aitliğin varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Hilal, Hilal simgesinin bir varlık olarak varlığını kabul eder (özel ad).

Yeşil, Yeşil rengin bir nitelik olarak varlığını kabul eder ve sancağa ait olduğunu gösterir (sıfat). Al, Al (kırmızı) rengin bir nitelik olarak varlığını kabul eder ve bayrağa

ait olduğunu gösterir (sıfat). Ya Rabbi, Tanrı'nın varlığını kabul eder (özel ad).
Düşmanı, Düşmanın varlığını kabul eder (belirli nesne + art gönderim).

Kumandan, zahit babalarımız,

Çavuş, onbaşı ağalarımız,

Sıra ve saygı yasalarımız,

Orduyu düzgün eyle, ya Rabbi!

Sancağı üstün eyle, ya Rabbi!

Önvarsayımlar:

Kumandan, zahit babalarımız, Çavuş, onbaşı ağalarımız, yasalarımız, Orduyu düzgün eyle, ya Rabbi! Sancağı üstün eyle, ya Rabbi!

Varoluşsal önvarsayım: Kumandan, Kumandan kavramının varlığını kabul eder (isim).

Zahit babalarımız, Zahit babalarına aitlik varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Çavuş, Çavuş rütbesinin varlığını kabul eder (isim). onbaşı ağalarımız, Onbaşı ve ağalarına aitlik varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Yasalarımız, Yasaların varlığını ve aitliğini kabul eder (isim + iyelik eki). Orduyu → Ordu'nun varlığını kabul eder (isim + belirtme durumu eki). Düzgün, Düzenli olmanın varlığını kabul eder (sıfat). Sancağı, Sancak kavramının varlığını kabul eder (isim + belirtme durumu eki). Üstün, Üstün olma durumunun varlığını kabul eder (sıfat). Ya Rabbi, Tanrı'nın varlığını kabul eder (özel ad)

Cenk meydanında nice koçyiğit

Din ve yurt için oldular şehit,

Ocağı tütsün, sönmesin ümit,

Şehidi mahzun etme, ya Rabbi!

Soyunu zebun etme, ya Rabbi!

Önvarsayımlar: Cenk meydanında nice koçyiğit, Din ve yurt için oldular şehit, Ocağı tütsün, sönmesin ümit, Şehidi mahzun etme, ya Rabbi! Soyunu zebun etme, ya Rabbi!

Varoluşsal önvarsayım: Cenk meydanı, Cenk meydanının varlığını kabul eder (isim). Nice Koçyiğit, Koçyiğitlerin varlığını ve sayılarının çok olduğunu varsayar (isim + sıfat). Din, Din'in varlığını kabul eder (isim). Yurt, Yurt kavramının varlığını kabul eder (isim). Şehit, Şehit kavramının varlığını kabul eder (isim). Ümit, Ümit kavramının varlığını kabul eder (isim) Şehidi, Şehidin varlığını kabul eder (isim). Mahzun,

Mahzun olma durumunun varlığını kabul eder (sıfat). Zebun, Zebun olma durumu varlığını kabul eder (sıfat). Ya Rabbi, Tanrı'nın varlığını kabul eder (özel ad).

Önvarsayım: Soyu zebun edilmemesi istenen şehittir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Soyunu” sözcüğündeki iyelik eki ile art gönderimli olarak önceki mısra da geçen şehit önvarsayılmıştır.

Bu şiirde dualar vardır. Duayı dile getirmede yalın bir anlatım tercih edilmiştir. Bu nedenle varoluşsal önvarsayımlar fazladır. Birkaç yerde yapısal önvarsayım kullanılması anlama katkı sağlamıştır.

KENDİNE DOĞRU

Ata'nın içkisi köpüklü kımız,

Arpa suyu içme, dedi bir Kırgız

Evinin yemişi erikle alma,

Komşunun bağından hurmayı alma,

Önvarsayımlar: Atanın içkisi, kımız, Kırgız, arpa suyu, erik, hurma, evin yemişi, komşunun bağı var.

Varoluşsal önvarsayım: Atanın içkisi, Ata'nın varlığını kabul eder (isim tamlaması). Kımız, Kımızın varlığını kabul eder (isim). Köpüklü kımız, Kımızın köpüklü olduğu varsayılır (sıfat tamlaması). Arpa suyu, Arpa suyunun varlığını kabul eder (isim tamlaması). Kırgız, Kırgızların varlığını kabul eder (özel ad). Evinin yemişi, Evdeki yemişin varlığını kabul eder (isim tamlaması + iyelik eki). Komşunun bağından, Komşunun bağının varlığını kabul eder (isim tamlaması + iyelik eki).

Başka dile uymaz annenin sesi,

Her sözün arasan vardır Türkçe'si,

Duymadan düşünme, görme sezmeden,

Kendi duygun olsun usunu yeden,

Önvarsayımlar: Başka dile uymaz, annenin sesi, her sözün, arasan, vardır, Türkçe'si, duymadan, düşünme, görme, sezmeden, kendi, duygun, olsun, usunu, yeden.

Varoluşsal önvarsayımlar: Başka dile uymaz: Başka dile uyma olgusunun varlığını kabul eder (eylem). Annenin sesi: Annenin sesinin varlığını kabul eder (isim tamlaması + iyelik eki). Türkçe'si: Türkçenin varlığını kabul eder (isim + iyelik eki).

Duygun: Duygunun varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Usunu: Usun (akıl) varlığını kabul eder (isim + belirtme durumu eki).

Önvarsayım: Duyduktan sonra düşün, gördükten sonra sez.

Tür: Yapsal önvarsayım. “-madan/ -meden” zarf fiil eki öncelik sonralık durumunu önvarsayar yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Dile, yap! Tanrı’ nın sensin bileği,

Göktürk’ün sendedir yüce dileği,

Demir sana tapar, şimşek baş eğer,

İsteme, sen yarat; görme, sen göster!

Önvarsayımlar: Tanrı, Tanrının sesi, Göktürk, yüce dilek, demir, şimşek var.

Varoluşsal önvarsayımlar: Tanrı'nın: Tanrı'nın varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Göktürk'ün: Göktürk'ün varlığını kabul eder (isim + iyelik eki). Demir: Demirin varlığını kabul eder (isim). Şimşek: Şimşek'in varlığını kabul eder (isim). Sen: Sen zamiri, öznenin varlığını kabul eder (zamir).

Önvarsayım: Eski Türk devletinin dileğini sen yerine getirebilirsin.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Göktürk” sözcüğü ilk Türk devletlerinden biri olan Göktürk Devleti’ ni uzlaşımsal olarak önvarsaymış ve sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Bu kısa şiirde de varoluşsal önvarsayımlar falzadır. Yapısal önvarsayım ve uzlaşımsal tetikleyiciyle ortaya çıkmış olan sözlüksel önvarsayım da yer verilmiş olması kısa bir şiirde anlama güç katılmak istendiğini gösterir denebilir.

ÖTÜKEN ÜLKESİ

Ey Türk Milleti! Eğer oraya gidersen öleceksin!

Ötüken toprağında oturup kervanlar, kabileler gönderirsin.

Önvarsayım: Eğer, -se, Gidersen, Öleceksin, Türk Milleti, Ötüken, toprağında, oturup, gönderirsin, kervanlar, kabileler,

Türler: Karşı-olgusal önvarsayım: “Eğer” bağlacı ve “-se” şart kipi, gerçekleşmemiş ama gerçekleşseydi sonucu olacak bir durumu ifade eder. Gitme eylemi gerçekleşmemiştir, ancak gerçekleşirse ölüm olur denmektedir. Bu, karşı-olgusal önvarsayımdır.

Varoluşsal önvarsayım: “Türk Milleti” isim tamlamasıdır. Varlığı ön kabul edilmiştir. “Ötüken” özel isimdir. “toprağında” ifadesi isim tamlamasıdır ve iyelik eki içerir. “kervanlar, kabileler” çoğul cins isimlerdir.

Yapısal önvarsayım: “oturup” kelimesi **-ip** zarf-fiil eki almıştır. Bu da yapısal önvarsayımın göstergesidir. Ayrıca, birden fazla eylem yapısı (oturmak + göndermek) arasında bağ kurulmuştur; bu da dilin yapısından gelen bir önvarsayımı oluşturur.

Sözlüksel önvarsayım: İlk cümle uzlaşımalsal olarak Göktürk Kitabeleri’ ni önvarsayar. Kitabeler’ in önvarsayılması uzlaşımalsal tetikleyiciyle sağlanmıştır.

Ötüken ormanında kalır isen, orada ne zenginlik ve ihtişam ve ne de türlü türlü kederler ve elemeler yoktur.

Ebedi bir hükümeti burada muhafaza edeceksin.

Önvarsayım: "kalır isen" → **-ise** şart eki, "yoktur", "edeceksin", "hükümeti" (isim tamlaması), "burada" (gösterme zamiri)

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Zenginlik: Cins isim, bir varlık ya da durumun var olabileceği ima edilir. İhtişam: Cins isim, bir varlık ya da durumun var olabileceği ima edilir. Kederler: Çoğul cins isim, bir varlık ya da durumun var olabileceği ima edilir. Elemeler: Çoğul cins isim, bir varlık ya da durumun var olabileceği ima edilir. hükümeti: İsim tamlaması, varlık ve durumun var olabileceği ima edilir. Burada: Gösterme zamiri, varlık ve durumun var olduğuna işaret eder.

Yapısal Önvarsayım: kalır isen: Zarf-fiil eki **"-ise"** kullanımı ile yapılmış, gelecekte bir koşul sonucunda kalma durumu ima edilir. Kalmazsan sayılanların tam tersi olacaktır, önvarsayılır.

Türk gençleri yalvardılar Hakan’a:

“Boru çaldır, ruhlarımız uyana...”

Cenk edelim, yayılalım cihana;

Önvarsayımlar: “Türk gençleri, cenk edelim, yayılalım”

Türler: Varoluşsal önvarsayım: Türk gençleri isim tamlaması ve varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir. Yayılalım kelimesindeki iyelik eki öznenin varlığını varsayar.

Önvarsayım: Boru çaldırmazsan ruhlarımız uyanmaz.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümleler şartlı bir durumu önvarsayarakyapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yayılmaktır, Türk soyunun turası!

Böyle diyor Oğuz Han'ın yasası!

Önvarsayımlar: Türk soyunun turası, Oğuz Han'ın yasası vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk soyunun turası, Oğuz Han'ın yasası isim tamlamaları varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir.

Önvarsayım: Oğuz Kağan' ın kendi el yazısıyla yazıp mühürlediği ve kendisinden sonra uygulanmasını istediği yasa Türk soyunun turasının yayılmak olduğunu diyor.

Tür: Sözlüksel ve art gönderim yoluyla önvarsayım. “Oğuz Han' ın yasası” ifadesi uzlaşımalsı olarak Oğuz Kağan' ın kendi el yazısıyla yazıp mühürlediği ve kendisinden sonra uygulanmasını istediği yasayı uzlaşımalsı olarak önvarsayarken “böyle” sözcüğün art gönderimli olarak bir önceki mısrayı önvarsaymıştır.

Hakan dedi: “Anayurt’tan çıkılmaz,

Boş konulup eve düşman tıklılmaz.”

Yabancılar çıkarılır, çıkılmaz;

Toplanınız: Vatanınız burası!

Önvarsayımlar: Hakan, anayurt, Vatan, konulup vardır

Tür: Varoluşsal önvarsayım: : Hakan, anayurt, Vatan özel isimlerdir ve varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir. Anayurt aynı zamanda isim tamlasıdır.

Yapısal önvarsayım: konulup, fiili zarf fiil eki alarak yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önce yad’ dan temizlensin yurdumuz.

Yuvasında yalnız kalsın Kurd’umuz;

Önvarsayımlar: Yad, yurdumuz, kurdumuz vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: yurdumuz, kurdumuz kelimeleri iyelik eki almış ve öznenin varlığı varsayılmıştır.

Birgün gelir, yine arar ordumuz,

Atalardan kalma büyük mirası.

Önvarsayımlar: atalardan kalma büyük mirası, ordumuz vardır.

Varoluşsal önvarsayım: atalardan kalma büyük mirası, isim tamlaması, ordumuz; iyelik eki alarak varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ordumuz daha önce de aramıştır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” tekrar ifadesi önvarsayımı tetiklemiştir.

Şimdi dışı değil, içi almalı,

Her yerine demir kökler salmalı.

Önvarsayımlar: Demir kökler var, birden fazla yer var, iç ve dış var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: demir kökler, sıfat tamlası varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: her yerine iafedisyle art gönderim yoluyla daha önce bahsedilen Vatan' a gönderim yapılmış vatanın her yeri varsayılmıştır.

Türk, Ötüken ovasında kalmalı.

Bu gün ona yeter bu gökyayla'sı;

Önvarsayımlar: Türk, Ötüken ovası, gökyaylası, ona vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Ötüken ovası isim tamlası, oan zamiri, Türk özel ismi, gökyayla hem yer adı hem sıfat tamlası olarak varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Türk kutsal olarak kabul ettiği yerde kalmalı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. "Ötüken" uzlaşım sal olarak Türkler için kutsal sayılan yeri önvarsaymaktadır.

Ekin eksin, yerden ahun toplansın,

San'at yapsın, esrarını anlasın.

Önvarsayımlar: eksin, toplansın, yapsın, anlasın vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: eksin, toplansın, yapsın, anlasın kelimelerinde kullanılan iyelik ekleri öznenin varlığı varsayılır.

Önvarsayım: Ekin ekip yerden ahu toplayacak olan Türktür.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. Çekimli fiillerdeki şahıs eki art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Türk' ü önvarsaymıştır.

Tacir olup Garh'e kervan yollasın!

Yurt şenletmek olsun yeni sevinci;

Önvarsayımlar: tacir, Garh, kervan, Yurt, yeni sevinci, olup vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: tacir, Garh, kervan, Yurt özel isimlerdir, yeni sevinci isim tamlası olup varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir.

Yapısal önvarsayım: olup fiili almış olduğu zarf fiil ekiyle yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Hakan sustu... Türk gençliği yürüdü,

Arkasından tezgâhları sürüdü;

Önvarsayımlar: Hakan, Türk gençleri vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler ve tamlamalar önvarsayımik tetiklemiştir.

Her tarafı iş ordusu bürüdü!

Buymuş meğer Türk'ün Kızılelma'sı!

Önvarsayımlar: iş ordusu, bürüdü, meğer, Türk'ün Kızılelma'sı vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: : iş ordusu, Türk'ün Kızılelma'sı isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: meğer kelimesi daha önce bilinmeyen bir durum aşık olma anlamını varsaymıştır. Yine “Kızılelm” sözcüğü uzlaşımalsal olarak Türklerin tek bir devlet çatısı altında toplanmasını önvarsayar.

“Ötüken Ülkesi” şiirinde uzlaşımalsal tetikleyiciden kaynaklı sözlüksel önvarsayımlar dikkat çeker. Şiirin başlığından da anlaşılacağı üzere burada Türk milleti için ortak anlamlara sahip sözcüklerin sayısı fazladır. Bu sözcükler önvarsayadıklarıyla şiirin anlamını derinleştirmektedir. Bunun yanında varoluşsal önvarsayımlar ve yapısal önvarsayımlar da vardır. Yapısal önvarsayımlar da mevcut anlama katkı sağlamaktadır.

HAYAT YOLUNDA

Yüce Tanrı'm! N' için beni içli yarattın?

Yahut neden kaygısızlar içine attın?

Önvarsayımlar: Tanrının kensini ni için yarattığını ve içli yarattığını bilmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım: Yüce Tanrı'm! N' için beni içli yarattın?, Yahut neden kaygısızlar içine attın? Soru cümleleri cevabı bilinmeyen bir durumu varsaydığı için yapısal önvarsayım tetikleyicileridir.

Derdim yokken n' için bana derman arattın?

Ben, derdimi gösterdiğin dermanda buldum.

Önvarsayımlar: Derdim var, derman var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: derdimi, gösterdiğin kelimelerin almış olduğu iyelik ekleri ait oldukları kişilerin varlığını övarsayar.

Yapısal önvarsayım: Derdim yokken n' için bana derman arattın? Soru cümlesi yapısal önvarsayım tetikleyicisidir.

Verdin bana tılsımlı bir sır kutusu,

Açtım, o dem hayalimin kaçtı uykusu;

Önvarsayımlar: tılsımlı bir sır kutu, hayalimin uykusu vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: tılsımlı bir sır kutu, hayalimin uykusu isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Sır kutusunu açtığım için o anda hayalimin uykusu kaçtı.

Tür: Sözlüksel ve yapısal önvarsayım tetikleyicisi. Sıralı cümle yapısı neden sonuç ilişkisini önvarsayarak yapısal önvarsayımı tetiklerken “o dem” ifadesi bir şeyin hemen o anda gerçekleştiğini önvarsayarak sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Başkalaştı benliğimin bütün duygusu,

Ayılınca kendimi bir hicranda buldum.

Önvarsayımlar: benliğimin duygusu, ayılınca, kendim vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: benliğimin duygusu isim tamlaması, kendim zamiri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yapısal önvarsayım: ayılınca, kelimesinde bulunan zarf fiil eki yapısal önvarsayımı tetiklemiştir. Ayılmadan önce hicranda değildim.

Fısıldadın kulağıma derinden derin,

Çok nükteler; anlamadı aklım hiç birin,

Önvarsayımlar: kulağıma, hiç birin, aklım vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Çünkü "kulağıma" kelimesinde bulunan iyelik eki varlıkların var olduğunu varsaymaktadır. Bu, doğrudan senin belirttiğin yapılar içinde yer almaktadır. "aklım" kelimesinde iyelik eki, hem de "hiç birin" ifadesinde zamir kullanılmıştır. Her ikisi de senin verdiğin ölçütlere göre varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Ruhumda mı, semada mı, nerededir yerin?

Ne zeminde seni, ne de zamanda buldum.

Varlık nedir, sormaksızın yaşanmaz mıydı?

Bu sırrını faş etseydin ruh kanmaz mıydı?

Önvarsayımlar: Ruhum, sema, zemin, sen, zaman, varlık, sır vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: "Ruhumda", "yerin", "seni", "ruh" gibi ifadeler, senin verdiğin ölçütlere göre iyelik eki, zamir ve cins isim içerdiği için bu türde önvarsayım oluşturur.

Yapısal önvarsayım: Ruhumda mı, semada mı, nerededir yerin?, Varlık nedir, sormaksızın yaşanmaz mıydı?, Bu sırrını faş etseydin ruh kanmaz mıydı?, dizeler soru

cümleleri olduğu için. "Sormaksızın" zarf-fiil eki içerdiği için. Bu yapılar senin verdiğin ölçütlerde yapısal önvarsayım oluşturur.

Yıldızlara baktım, senden haber görmedim;

Seni arar iken bilsen neler görmedim;

Yeri kat kat süzdüm, senden eser görmedim;

Bir vicdanda seni, bir de Kur'an'da buldum.

Önvarsayımlar: Senden, seni, Kur'an, Seni arar iken vardır.

Türler: **Varoluşsal önvarsayım:** "senden", "seni" gibi zamirler bu türün tetikleyicisidir. "Kur'an" özel isim olduğundan varlığını varsayar.

Yapısal önvarsayım: "arar iken" ifadesindeki "-iken" eki, senin belirttiğin gibi bir zarf-fiil ekidir.

Hakikatin yüzündeki siyah duvağı,

Açamadım, tutamadım kaçan arağı,

Teslimlikte, feragatte gördüm ferağı;

Aman talep edip, onu imanda buldum.

Önvarsayımlar: hakikatin durağı, edip, onu, siyah duvak vardır.

Önvarsayımlar ve Türleri: **Varoluşsal önvarsayım:** "Hakikatin duvağı": Bu ifade bir isim tamlamasıdır, bu da varoluşsal önvarsayım oluşturur. İsim tamlaması kullanımı varlığın bir şeye ait olduğunu ve o şeyin var olduğunu ima eder. "Onu": 3. tekil şahıs zamiri olarak varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Yapısal önvarsayım: "Edip" kelimesindeki "-ip" zarf-fiil eki, yapısal önvarsayım oluşturur. Talep ettikten sonra imanda buldum.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: "Onu" sözcüğü art gönderimli olarak hemen öncesinde geçen "aman" ı önvarsaymaktadır.

Hayat yolu uçurumlu, dağlık, kayalık;

İradede azimsizlik, gücte yayalık;

Vicdanımda ne kuvvet var derken, mayalık,

Bu kuvveti canda değil, cananda buldum.

Önvarsayımlar: hayat yolu, vicdanımda, canda, canan, irade, azimsizlik, güç, vicdan, kuvvet vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Hayat yolu": İsim tamlamasıdır. Bu da varoluşsal önvarsayım oluşturur. "Vicdanımda": "-ım" iyelik eki içeriyor, varoluşsal önvarsayım oluşturur. "Canda", "cananda": "-da" yer zarfı ile varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Yapısal önvarsayım: "Derken": Zarf-fiil eki içerir ve bu da yapısal önvarsayım oluşturur.

Canan kim, o, bir gözlere görünmez peri,

Bir aydır ki gönüllerde parlar izleri;

Gökyüzünde arar iken ben o dilberi,

Onu, gökte değil, yerde: Turan'da buldum.

Önvarsayımlar: canan, turanda, o, arar iken vardır.

Varoluşsal önvarsayım: "Canan": Bu, bir özel isim olduğu için varoluşsal önvarsayım oluşturur. "Turan'da": "-da" yer zarfı içerdiği için, burada varoluşsal önvarsayım oluşturur. "O": Bu, 3. tekil şahıs zamiri olup varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Yapısal önvarsayım: "Arar iken": "-iken" zarf-fiil eki içerdiği için yapısal önvarsayım oluşturur.

Şiir boyunca yapısal, varoluşsal, sözlüksel ve art gönderim yoluyla önvarsayımlar vardır. Bu da şiir içinde bağdaşıklığın sağlanmasına ve anlam zengiliği oluşturulmasına katkı sağlamıştır.

YENİ ATILLA

“Yürü! Yürü!” gökten bir ses

Ey Türk sana bağırır: “Yürü!”

Kasırğa ol dağlarda es,

Yıldırım ol, saldır yürü!

Önvarsayımlar: dağlarda, yürü, saldır, gökten bir ses, ey Türk vardır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: "Yürü": Emir fiili, içerdiği eylem daha önce başlamamış olmalıdır. Bu, sözlüksel önvarsayım oluşturur. "Saldır": Bu da bir emir fiilidir ve gerçekleşmesi beklenen eylemi önvarsayar. Bu nedenle sözlüksel önvarsayım oluşturur.

Varoluşsal önvarsayım: "Gökten bir ses": İsim tamlamasıdır. Aynı zamanda belirli bir varlığın (sesin) varlığını önvarsayar. "Ey Türk": Özel isim niteliğindedir, bu da varoluşsal önvarsayım oluşturur. "Dağlarda": Yer bildiren "-da" ekiyle birlikte, belirli bir yerin varlığını önvarsayar. Bu da varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Kaçıyor düşman geri,

Yürü! Yürü! Türk askeri!

Süngün senden baskın umar,

Atın kişner, ister akın!

Önvarsayımlar: Türk askeri, süngün, atın, yürü vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Türk askeri": İsim tamlamasıdır. Bu yapı, belirli bir varlığın (askerin) var olduğunu önvarsayar. "Süngün": İyelik eki (-ün) almıştır. Bu, varoluşsal önvarsayım oluşturur çünkü söz konusu süngünün zaten var olduğunu ve sahibine ait olduğunu varsayar. "Atın": İyelik eki içerdiği için burada da varoluşsal önvarsayım vardır.

Sözlüksel önvarsayım: "Yürü!": Emir fiili olduğu için, gerçekleşmesi beklenen bir eylemi önvarsayar. Bu, sözlüksel önvarsayım oluşturur.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: "Süngün, atın" sözcüklerindeki iyelik ekleri ve "senden" zamiri art gönderimli olarak önceki mısırda geçen Türk askeri' ni önvarsayar.

Kaçıyor Sırp, Yunan, Bulgar;

Saldır! Saldır! Durma sakın!

Tuttu Garbı öç korkusu,

Yürü! Yürü! Türk ordusu!

Önvarsayımlar: saldır, yürü, durma, Türk ordusu, Garb, öç korkusu, Sırp, Yunan, Bulgar vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Türk ordusu": İsim tamlamasıdır; ordunun varlığını önvarsar. "Garbı": Özel isimdir; varlığını önvarsar. "Öç korkusu": Bu da isim tamlamasıdır. "Korkunun" ve "öcün" varlığını önvarsadığı için varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Sözlüksel önvarsayım: "Saldır!", "Yürü!", "Durma!": Emir kipleriyle oluşturulmuş fiiller, gerçekleşmesi beklenen eylemleri önvarsadıkları için sözlüksel önvarsayım oluşturur.

Yine girdik Rumeli'ye,

Selam verdi bize dağlar!

“Edirne'ye gelin!” diye

Bir senedir Meriç ağlar!

Önvarsayımlar: yine, Rumeli, Edirne, dağlar, Meriç vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Rumeli" ve "Edirne", yer adları oldukları için özel isim olarak varlığı önvarsar. "Dağlar", çoğul cins isim olarak varlığı önvarsar. "Meriç", özel isimdir (nehir adı).

Sözlüksel önvarsayım: "Yine": Bu zarf, eylemin daha önce de gerçekleşmiş olduğunu önvarsar. Burada "yine girdik" ifadesiyle, daha önce de Rumeli'ye girildiği önvarsanır. Bu yapı, senin tanımına göre sözlüksel önvarsayım oluşturur.

Yol ver bize kara Balkan!

Selanik'e varacağız!.

Al kanları henüz akan,

Yaraları saracağız!

Önvarsayımlar: henüz, Balkan, Selanik, kanlar, yaralar, vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Balkan", "Selanik": Her ikisi de yer bildiren özel isimlerdir ve bu varlıkların mevcut olduğu önvarsanır. "kanlar", "yaralar": Cins isimlerdir; varoluşlarını önvarsar.

Sözlüksel önvarsayım: "henüz": Bu zarf, olayın hâlâ sürdüğünü önvarsar. "Henüz akan" ifadesiyle kanın akmasının devam ettiği varsayılır. Bu, sözlüksel önvarsayım oluşturur.

Yanya gelin, yüzünde tül:

Diyor: Varmam Yunanlı'ya!

Arnavut'a vermem gönül,

Nişanlıyım Osmanlı'ya!

Önvarsayımlar: Yanya, Arnavut, Osmanlı, gönül, yüz, tül, gelin vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Yanya", "Yunanlı", "Arnavut", "Osmanlı": Bunlar özel isimdir (coğrafi ya da etnik topluluklara ait adlar) ve senin verdiğin ölçütlere göre varoluşsal önvarsayım oluşturur; çünkü hepsi gerçek dünyada varlığı kabul edilen varlıklardır. "gönül", "yüz", "tül", "gelin", "nişanlılık": Bu ifadeler cins isimdir ya da isim tamlamasında yer alır. Özellikle: "Yanya gelin" ifadesi, özel isim + cins isim kullanımıyla bir birleşik ad olup varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Manastır'da Türk kızları,

Al bayrağa bürünsünler!

Hilalleri, Yıldızları

İle çıkıp görünsünler!

Önvarsayımlar: Türk kızları, hilalleri ve yıldızları, al bayrak, çıkıp vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Manastır" Özel isimdir, varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir. "Türk kızları" Belirtili isim tamlamasıdır (milliyet belirten sıfatla birlikte), varoluşsal önvarsayım oluşturur. "Al bayrak" Sıfat tamlamasıdır, "bayrak" cins isim olduğu için varoluşsal önvarsayım oluşturur. "Hilalleri, Yıldızları" Belirtisiz isim tamlamalarıdır, çokluk eki ve iyelik eki içerir. Cins isim olarak varoluşsal önvarsayım tetiklemiştir.

Yapısal önvarsayım: "çıkıp", "-ıp" zarf-fiil eki içerir. Bu ek, eylemler arasında zaman ve sebep-sonuç ilişkisi kurar. Bu yapı yapısal önvarsayım oluşturur.

Türk sancağı çekilecek

Biz varmadan İşkodra'ya!

Arnavutlar eğilecek

Secde için yeni aya!

Önvarsayımlar: Arnavutlar, Türk sancağı, yeni ay, işkodra vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Türk sancağı" Belirtili sıfat tamlamasıdır. "Sancak" cins isimdir, "Türk" milliyet belirten sıfattır. Bu yapı varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir. "İşkodra" Özel isimdir, varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir. "Arnavutlar" Cins isimdir ve çokluk eki (-lar) almıştır; bu da varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir. "yeni ay" Sıfat tamlamasıdır, "ay" cins isimdir. Varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Üsküp şehri donanıyor,

Türk ordusu şerefine!

Ey Avrupa, bu beladan

Sen nereye kaçacaksın?

Önvarsayımlar: Avrupa, Türk ordusu, Üsküp şehri, sen nereye kaçacaksın? vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Üsküp şehri" Belirtili isim tamlamasıdır, "şehir" cins isimdir. "Üsküp" özel isimdir ve varoluşsal önvarsayım oluşturur. "Türk ordusu" Belirtili isim tamlamasıdır, "ordu" cins isimdir, "Türk" milliyet belirten sıfattır ve varoluşsal önvarsayım oluşturur. "Avrupa" Özel isimdir, varoluşsal önvarsayım tetikler.

Yapısal önvarsayım: "Sen nereye kaçacaksın?" Bu cümle bir soru cümlesidir, yapısal önvarsayım oluşturur.

Bir İkinci Attila'dan

Çok gözyaşı saçacaksın!

Dinlen artık! Bütün cihan

Yine Eski Turan oldu!

Önvarsayımlar: Dünyanın yeniden Eski Turan topraklarına döndüğü ve artık dinlenilmesi gerektiği varsayılmaktadır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: "İkinci Attila", "Attila" özel isim olup, bir önceki Attila'nın varlığını ima eder. "İkinci Attila" ifadesiyle bir varlığın tekrar var olacağına dair bir ima vardır ve varoluşsal önvarsayım oluşturur. "Eski Turan" Bu, sıfat tamlaması olup, "Eski" sıfatı ve "Turan" ismi arasındaki ilişkiyi ifade eder. "Eski Turan" ifadesi tarihsel bir coğrafi bölgeyi ima eder ve varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Önvarsayım: Daha önce de Türklerin bir çatı altında toplandığı devlet olmuştur.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. "Yine" ifadesi bir şeyin daha önce de olduğunu önvarsaymıştır. "Turan" sözcüğü uzlaşımsal olarak Türklerin bir çatı altında toplandığı devleti önvarsaymıştır.

Padişah'a dendi İlhan,

Yeryüzü bir vatan oldu!

Durmam, dedi oç duygusu,

Yürü! Yürü! Türk ordusu!

Önvarsayımlar: vatan oldu, yeryüzü, vatan, yürü Türk ordusu vardır.

Olgusal Önvarsayım: "Yeryüzü bir vatan oldu!": Burada "yeryüzü" ve "vatan" kelimeleri somut bir olguyu ifade eder. **Olgusal önvarsayım** oluşur, çünkü bir gerçeklik durumuna işaret eder.

Varoluşsal Önvarsayım: "Türk ordusu": Bu ifade isim tamlaması oluşturur ve varoluşsal önvarsayım yaratır, çünkü burada "Türk" özel bir halkı işaret eder, "ordu" ise belirli bir varlık olan Türk ordusunu belirtir.

Şiirdede kullanılan önvarsayımlar, güçlü bir şekilde varoluşsal, sözlüksel ve olgusal önvarsayımlar arasında dağılmıştır. Özellikle varoluşsal önvarsayımlar, Türk ordusu, Türk askerleri, yer isimleri (Rumeli, Edirne, Selanik) ve tarihsel figürler (İkinci Attila) gibi unsurlarla öne çıkmaktadır. Sözlüksel önvarsayımlar, emir kipleriyle işaret edilen eylemleri (yürü, saldır, durma) içerirken, olgusal önvarsayımlar da yeryüzü ve vatan gibi somut kavramlarla vurgulanmaktadır. Metnin genelinde, bir milletin tarihsel mirası, varlığı ve kültürel kimliği ön plana çıkmakta, tarihsel bir yeniden doğuşa ve güce dair güçlü bir vurgu yapılmaktadır.

OSMAN GAZİ KURULTAYDA

Beyler, ağalar! Ey koca kurultay!

Biz bir oymağız ki elimizde yay,

Doğu'dan gelmişiz Batı'ya doğru

Bize yol göstermiş güneş ile ay...

Önvarsayımlar: Dörtlükte yer alan “biz bir oymağız”, “elimizde yay”, “Doğu’dan gelmişiz Batı’ya”, “bize yol göstermiş güneş ile ay” ifadeleri Türk milletinin varlığını, geçmişten bugüne hareket halinde oluşunu ve doğa unsurlarının rehberlik edici rolünü doğrudan varsayar.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “biz” zamiri (Türk topluluğunun varlığı), “oymak”, “yay”, “Doğu”, “Batı”, “güneş”, “ay” gibi cins ve özel isimler, “elimizde yay”, “bize yol göstermiş”, “gelmişiz” gibi ifadelerdeki iyelik ekleri, hep birlikte varlıkların zaten mevcut olduğunu ve okuyucunun bu varlıklardan haberdar olduğunu varsaymaktadır.

Önvarsayım: Elimizde yay olmasından, Doğu’ dan Batı’ ya gelmemizden bizim oymak olduğumuz anlaşılıyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Ki” bağlacı iki ifade arasında bir bağlantıyı önvarsayarak sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Tanrı buyurdu,

Sessiz duyurdu;

Sancakla geldik,

Aldık bu yurdu,

Önvarsayımlar: Tanrı, sancak, yurt, geldik, aldık vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Tanrı" (özel isim), "sancak", "yurt" gibi cins isimler, "geldik", "aldık" gibi iyelik ekiyle ilişkilendirilen eylemler,

Tanrı'nın iliyiz, yasamız vardır,

Demir çarık, demir asamız vardır,

İstanbul şehridir dünya güzeli,

Onu almadıkça tasamız vardır...

Önvarsayım: İstanbul, dünya güzeli, tasamız, onu, Tanrı'nın ili, demir çarık, demir asa vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Tanrı'nın ili" ifadesi isim tamlasıdır. "yasamız vardır" derken hem "yasa" hem de bu yasanın iyelik alması nedeniyle bir aidiyet ilişkisiyle gruba ait olduğu kabul edilmiştir. "Demir çarık, demir asa" gibi sıfat tamlamaları kullanılmış ve bu araçların varlığı kesinlik kazanmıştır. "İstanbul", "şehir", gibi birçok özel ve cins isim yer alır; "dünya güzeli" isim tamlaması yer alır; hepsi varoluşsal önvarsayım üretir. "onu" zamiri ile gönderme yapılan nesne (İstanbul) zaten var kabul edilmiştir. Aynı zamanda iyelik eki taşıyan "tasamız" kelimesi de bu türü destekler.

Önvarsayım: İstanbul' u alırsak tasamız olmaz.

Tür: Yapısal önvarsayım. "-dıkça" zarf fiil eki yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Uyarak Ay'a,

Geldik buraya.

Eşsiz güzeli

Rum'dan almaya...

Önvarsayım: ay, Rum eşsiz güzel, buraya vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Ay": Özel bir isimdir; varlığı önceden kabul edilir. "buraya": Yer bildiren bir zamirdir. Zamir oluşu ve gönderimde bulunduğu yerin varlığını varsayması nedeniyle varoluşsal önvarsayım oluşturur. "eşsiz güzel": sıfat tamlasıdır, nitelikli bir varlıktan söz eder. Varlığı önceden kabul edilmiştir. "Rum": Bir yer ismi olarak geçer; özel isimdir, önceden var olduğu kabul edilir. "almaya":

Mastar fiil kullanımı, almak fiilinin varlığını ifade ederken bu bağlamda Rum'dan alınabilecek bir şeyin (eşsiz güzelin) var olduğunu kabul eder. Bu da "eşsiz güzel"ın varlığı üzerinden kurulu olduğundan varoluşsal önvarsayımı destekler.

Yapısal önvarsayım: "Uyarak Ay'a": Buradaki "-arak" zarf-fiil eki yapısal bir önvarsayım oluşturur. Çünkü bu fiilimsinin kullanımı, "uymak" eyleminin gerçekleştiğini varsayarak ikinci eyleme (gelmek) geçildiğini bildirir. Yani, "gelmek" eylemi gerçekleşirken "uymak" eylemi çoktan olmuş olmalıdır. Bu nedenledir ki, bu yapı yapısal önvarsayım oluşturur.

Rumeli bir hızda bizim olacak,

Akdeniz donanmam ile dolacak,

Osmanlı geliyor dendiği anda,

Ünlü kırılların rengi solacak...

Önvarsayımlar: Rumeli, biz, Akdeniz, donanma, ünlü kırıllar, kırılların rengi vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Dörtlükteki ifadeler, yer adları (Rumeli, Akdeniz), sahiplik yapıları (donanmam), özel isim (Osmanlı), eylemler ve sonuç cümleleriyle birlikte hem dilsel hem bağlamsal düzeyde önvarsayımlar barındırmaktadır. "Rumeli", "Akdeniz", "Osmanlı": Bunlar özel isimlerdir. Özel isimlerin kullanımı, o varlıkların zaten var olduğunu kabul eder. Bu nedenle varoluşsal önvarsayım oluşturur. "donanmam": "Donanma" cins isimdir ve iyelik eki (-m) almıştır. İyelik eki, konuşanın sahip olduğu bir nesnenin varlığını önceden kabul eder. Bu yapı da varoluşsal önvarsayım oluşturur. "kırılların rengi": Burada "kırıllar" cins isimdir ve iyelik ekiyle "kırılların" şeklinde kullanılmıştır. "Renk" ise onların sahip olduğu bir niteliktir. İsim tamlaması olması ve iyelik anlamı taşıması nedeniyle yine varoluşsal önvarsayım oluşturur.

Önvarsayım: Ünlü kırılların renginin solmasının sebebi Osmanlı geliyor denmesidir.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. "-diği anda" ifadesi bir arada kullanılarak yukarıdaki önvarsayım sağlanmıştır.

Yasa doğacak,

Zulmü koğacak,

Nerde il kıran

Varsa boğacak...

Önvarsayımlar: Yasa var, zulüm var, il kıran var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “yasa”, “zulüm”, “il kıran”: Bunlar somut veya soyut cins isimlerdir. Bu varlıkların veya kavramların kullanılması, onların zaten var olduğunu kabul ettirir. Yani “yasa doğacak” ifadesi, doğacak olan bir “yasa”nın zaten var olan bir kavram olarak alındığını gösterir. “il kıran”: “İl” (beylik, ülke) ve “kıran” sözcüklerinden oluşan tamlama, anlamlı bir sıfat tamlaması yapar. Bu da yine bir varlığın var olduğu kabulüne dayanır. “zulüm” ve “zulmü”: Cins isimdir. Belirli bir kötülüğün var olduğunu ve onun kovulacağını belirtir. Bu, “zulüm”ün önceden var olduğunu kabul ettirir.

Bir elde yasmız, bir elde Kur’an,

Saçacağız adli her yerde, her an

Türklükle İslamlık kardeş olacak,

Fark edilmeyecek halife, kağan...

Önvarsayımlar: yasmız, Kur’an, adli, Türklük, İslamlık, halife, kağan, far etmek vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “yasmız”, “Kur’an”, “adli”, “Türklük”, “İslamlık”, “halife”, “kağan”: Tüm bu ifadeler ya özel isim ya da cins isim olarak dilde mevcut nesne ve kavramları gösterir. Kullanımları, onların zaten var olduğunu kabul ettirir. Özellikle: “yasmız” iyelik eki ile kullanılmıştır. Bu da söz konusu “yasa”nın zaten var olduğunu kabul ettirerek varoluşsal önvarsayım oluşturmuştur. “Kur’an” özel isimdir, dolayısıyla varlığı ön kabul edilir. “halife” ve “kağan” tarihsel ve kültürel bağlamda belirli statüleri ifade eder; bu kavramların var olduğu varsayılmıştır. **Olgusal önvarsayım:** "fark edilmeyecek", olgusal önvarsayım oluşturur. Çünkü bu ifade, halife ve kağanın "fark edildiği" gibi bir geçmiş durumu önvarsayar; yani onların daha önce fark edilebildiği kabul edilmiştir.

Sancağımız al,

Damgası Hilal,

Üstü yazılı,

Lafza-i Celal...

Önvarsayımlar: sancağımız, damgası hilal, üstü yazılı, lafza-i Celal vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Sancağımız” iyelik eki “-ımız” nedeniyle. “Damgası Hilal” isim tamlaması ve damganın varlığı varsayılmıştır. “Üstü yazılı” isim

tamlaması (üstü) ve nitelik (yazılı) kullanımı nedeniyle. “Lafza-i Celal” özel bir dini terimdir ve cins isim olarak varlığı varsayılmıştır.

Birgün uyanacak Türk’ün dehası,

Anlayacak nedir yurdun manası,

Milli bir ırfana doğru gidecek,

Gerçeğe dönecek eski rüyası...

Önvarsayımlar: Türk’ün dehası, yurdun manası, milli bir ırfana doğru gidecek, eski rüyası.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: “Türk’ün dehası” burada iyelik eki “-ün” ve Türk milletinin zekâsı isim tamlaması üzerinden varoluşsal bir önvarsayım oluşturulmuştur. “Yurdun manası” isim tamlaması, yurdun bir anlamının olduğu kabul edilmektedir. “Eski rüyası” “eski” sıfatı ve isim tamlaması yapısında varoluşsal önvarsayım içerir. “Milli bir ırfana doğru gidecek” bu cümlede sıfat tamlaması olan millî ırfanın var olduğu ve hedef olarak alındığı varsayımı var.

Önvarsayım: Türk’ ün dehası uyanmamıştır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Birgün” sözcüğü gelecek zaman yapısıyla bir araya gelerek henüz gerçekleşmemiş bir durumu önvarsaymıştır.

Demez taş, kaya,

Yürürüz yaya,

Türk’üz, gideriz,

Kızılma’ya...”

Önvarsayım: taş, kaya, Türk’üz, Kızılma vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: "taş", "kaya" Bu ifadeler cins isimler olduğu için varoluşsal önvarsayım oluşturur. Bu varlıkların dilsel bağlamda var olduğu kabul edilmiştir. "Türk’üz" Burada “Türk” özel isimdir, ve kişi zamiriyle birlikte varlığı varsayılmıştır (özne "biz"), bu nedenle varoluşsal önvarsayım içerir. "Kızılma’ya", "Kızılma" özel bir ülkü ya da yer/hayal olarak belirtilmiştir. Özel isim olması sebebiyle yine varoluşsal önvarsayım içerir. **Sözlüksel önvarsayım:** "Kızılma"

Bu ifade, Türk milliyetçiliğinde soyut bir ideali/hayali temsil eder.

Şiirde varoluşsal önvarsayımlarla beraber yapısal ve sözlüksel önvarsayımlar da mevcuttur. Dil hem yapısı bakımından hem de sözcük anlamları bakımından etkili bir biçimde kullanılmıştır, denebilir. Önceki şiirlerin birçoğunda olduğu gibi bu şiirde de

uzlaşımsal tetikleyici yer almaktadır. Bu da şairin genel olarak uzlaşımsal anlamlara önem verdiğini söyleyebilmeyi sağlar.

DURMA VUR

Durma, Yunan, durma, kibrini artır!

Türklük'ün başına hakaret yağdır!

Uyuyan bir kavme bu zillet azdır,

Vur, eski kölesi, utandır onu!

Bırakma, uyusun, uyandır onu!

Önvarsayım: Yunan, Türklük, kavim, köle, zillet, hakaret, durma, bırakma, uyandır vardır.

Türler: Varoluşsal önvarsayım: "Yunan", "Türklük", "kavim", "köle", "zillet", "hakaret" gibi ifadeler, özel ya da cins isimdir. Bu unsurların varlığı varsayıldığı için varoluşsal önvarsayım içerir. "kibrini artır", "başına hakaret yağdır" gibi yapılar da dolaylı olarak bu varlıkların mevcut olduğunu kabul ederek kurulmuştur. Türklük (tamlayan) + başı (tamlanan) Bu yapı, varlığı varsayılmış bir unsur içerdiği için varoluşsal önvarsayım oluşturur. Çünkü burada "baş"ın Türklük'e ait olduğu kabul edilmektedir. Eski (nitelik bildiren sıfat) + köle (isim) sıfat tamlaması, "Köle" kelimesinin var olduğu ve üzerine sıfatla nitelik verildiği varsayılmaktadır.

Sözlüksel önvarsayım: "Durma", "bırakma", "uyandır" Bu fiiller, senin verdiğin listedeki "dur-" ve "bırak-" gibi eylemleri içerir. Bunlar, bir eylemin durdurulması ya da başlatılması yönünde anlam içerdiği için sözlüksel önvarsayım oluşturur.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: "Türklük, uyuyan bir kavimdir." önvarsayımı, "uyuyan bir kavim" sıfat tamlamasının art gönderimli olarak önceki mısradaki Türklük'ü önvarsaymasıyla orataya çıkar.

Bu yurdun hazinesi onun elinde;

Fakat anahtarı senin belinde,

Kalmış aç ve garip kendi ilinde

Vur, eski kölesi, utandır onu!

Bırakma, uyusun, uyandır onu!

Önvarsayımlar: hazinesi, anahtarı, kendi ili, eski kölesi, onu, vur, bırakma, uyandır vardır.

Türler: Sözlüksel önvarsayım: Bu fiiller, bir eylemin yapılması ya da yapılmaması üzerinden anlam kurar. Bu tür eylemler (vur-, bırak-, uyandır-) doğrudan bir eylem sürecine gönderme yaptığı için sözlüksel önvarsayım oluşturur.

Varoluşsal önvarsayım: “yurdun hazinesi” ve “anahtarı” ifadeleri, iyelik ekiyle kullanılmış ve bu varlıkların mevcut olduğu varsayılmıştır. Bu da varoluşsal önvarsayım oluşturur. “kendi ilinde” ifadesi, isim tamlamasıyla “kendi” ifadesinin bir aitlik bildirdiği için varoluşsal önvarsayım içerir. “eski kölesi” ifadesi, sıfat tamlaması olarak kullanılmış ve varlık ilişkisini ifade eder. Burada "eski" sıfatı, bir zamanlar köle olan bir varlığı belirtir, dolayısıyla varoluşsal bir önvarsayım vardır. “onu” zamiri, daha önce bahsedilen varlıkların mevcut olduğuna işaret eder.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: “Bu yurdun anahtarı Türklüğün elinde” ifadesi “onun” zahirinin art gönderim yoluyla önceki mısra da yer alan Türklük’ ü önvarsaymasıyla ortaya çıkar.

Zorla onu, yeni revişe girsin,

Gemi yapsın, alışverişe girsin.

Fabrikalar açsın, her işe girsin,

Vur, eski kölesi, utandır onu!

Bırakma, uyusun, uyandır onu!

Önvarsayımlar: Yeni reviş var, gemi var, birden fazla fabrika var, birden fazla iş var, eski köle var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Çokluk eki, sıfat tamlaması, cins isimler bir varlığın mevcudiyetini önvarsayarak varoluşsal önvarsayım oluşturmuştur.

Önvarsayım: Utandırılacak ve uyandırılacak olan Türklük’ tür.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Onu” zamiri art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen Türklük’ ü önvarsaymaktadır. Çekimli fiiler de önceki mısralarda geçen Yunan’ ı aynı yolla önvarsayar.

Sıkıştır ki ordu, donanma yapsın,

Garp’te ne terakki görürse kapsın,

Türklük’ü tanısin; Tanrı’ya tapsın,

Vur, eski kölesi, utandır onu!

Bırakma, uyusun, uyandır onu!

Önvarsayımlar: Sıkıştırmazsan ordu donanma yapmaz, Garp’ ta ne terakki görürse kapmaz.

Tür: Sözlüksel ve yapısal önvarsayım. “Ki” bağlacı sözceler arasında anlamsal bağı önvarsayar. Sıralı cümleler de yukarıdaki önvarsayımın ortaya çıkmasına katkı sağlar.

Zannetme, yaptığın hoş gitmiyor,

Terakkimiz koş-köş gitmiyor.

Emin ol, emeğin hoş gitmiyor,

Vur, eski kölemiz, utandır bizi!

Bırakma, dalalım, uyandır bizi!

Önvarsayımlar: Yaptığın hoş gidiyor.

Tür: Olgusal olmayan önvarsayım. “Zannetme” ifadesiyle bir olgunun gerçek olmadığı önvarsayılır.

Yapısal önvarsayım: “Vur, eski kölemiz, utandır bizi” ifadesinde, Yunan’ın Türk milletine karşı bir harekette bulunarak utanç vermesi yapısal bir önvarsayımdır. Burada, Yunan’ın bir zamanlar Türk milletine bağımlı olduğu varsayılmadan bu cümle anlam kazanamaz.

Şiir, farklı önvarsayım türlerini bir arada kullanarak anlam oluşturur. Varoluşsal, sözlüksel ve yapısal önvarsayımlar, dilsel yapılar aracılığıyla metnin derinliğini artırır. Her dördlük, önceki mısralarla ilişkili art gönderimler ve dilsel unsurlarla anlam zenginliği sağlar.

ŞEHİT HAREMİ

Uyu yavrum, uyanacak günler var;

Yarınları gözetleyen dünler var;

Baban şehit, izlerinde ünler var;

O izlerde sen de dolaş, ninni!

Öç gününe tezce ulaş, ninni!

Önvarsayımlar: Yavru var, yarınlar var, yavrunun babası var, babanın izleri var, sen diye biri var, nini var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: İsim tamlamaları ve iyelik ekleri varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir.

Sözlüksel önvarsayım: O izlerde sen de dolaş, ninni! Cümlede kullanılan “de” bağlacı izlerde başkalarının da dolaştığını varsayar.

**Uyu yavrum, yine şimşek çakıyor,
Şehit baban gelmiş bize bakıyor,
Yarasından kızıl kanlar akıyor,
Bu yarayı, dur, bağlayım, ninni!
Sen ağlama, ben ağlayım, ninni!**

Önvarsayımlar: Kızıl kanlar, şehit baban vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Şehit baban, kızıl kanlar, ifedeleri sıfat fiil olarak kullanılmış ve varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Daha önce de şimşekler çaktı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Yine” ifadesi şimşeklerin daha önce de çaktığını önvarsaymıştır.

**Uyu yavrum, gözlerinde uyku var,
Sen büyürsen düşmanlara korku var,
Baban şehit, yüreğinde oku var,
Bu ok vatan kaygısıdır, ninni!
Borcun evlat saygısıdır, ninni!**

Önvarsayımlar: büyümezsen düşmanlara korku yok, evlat saygısı vardır.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sen büyürsen düşmanlara korku var, cümlesinde “se” şart ekinin kullanılması henüz büyümemiş olduğunu varsaymaktadır.

Varoluşsal önvarsayım: Borcun evlat saygısıdır, ninni!, cümlesinde evlat saygısı isim tamlaması olup varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir.

**Uyu yavrum, tepesinde Haç yatan,
Camiler var... Bu mu seni ağlatan?
Dayanamaz çiğnenmeğe bu vatan!
Camilere götür Hilal, ninni!
Hem yurdu, hem öcünü al, ninni!**

Önvarsayımlar: Bu mu seni ağlatan?

Tür: Yapısal önvarsayım: soru cümleleri yapısal önvarsayım tetikleyicileridir.

Önvarsayım: Camiler var, camilerin tepesi var, bu vatan var, yurt var, öç vaar.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve cins isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Bu şiirde varoluşsal önvarsayımlardan sonra yapısal ve sözlüksel önvarsayımlara sıkça yer verildiği görülür. Sözcüklerin farklı anlamlar çağrıştıracak biçimde kullanılması ve cümlelerin görünen dışında anlamlar içerecek yapıda kurgulanması anlamı zenginleştirmiştir.

YEŞİL BONCUK

Ben bir küçük çocuğum,

Var bir yeşil boncuğum.

Önvarsayımlar: küçük çocuk, yeşil boncuk vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Ben bir küçük çocuğum" ifadesi, küçük çocuk sıfat tamlaması ve çocuğum kelimesinde kullanılmış olan iyelik eki varoluşsal önvarsayımı tetikler. "Var bir yeşil boncuğum." Cümlesinde yeşil boncuk isim tamlası, boncuğum kelimesinde kullanılan iyelik eki yine varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Üstünde bir güzel kız

Resmi var; Ay ve Yıldız

Damgasıyla bezeli,

Bir bayrak tutar eli.

Önvarsayımlar: güzel kız, Ay ve Yıldız vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "güzel kız" ifadesi, sıfat tamlası varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayım: Ay ve Yıldız, uzlaşımsal olarak Türk bayrağını varsaymaktadır.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: Üstünde güzel kız resmi olan yeşil boncuktur. İyelik eki art gönderimli olarak yeşil boncuğu önvarsaymıştır.

Bir bayrak ki rengi al;

Bir Ak Yıldız, Ak Hilal!

Önvarsayımlar: Bir Ak Yıldız, Ak Hilal vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım "Ak Yıldız" ve "Ak Hilal" terimleri, sıfat tamlası olup varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Önvarsayım: Ak Yıldız ve Ak Hilal olan bayrak Türk bayrağıdır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. Ak yıldız ve hilal uzlaşımsal olarak Türk bayrağını önvarsaymaktadır.

İlk görüşte anladım,

Hem öptüm, hem ağladım.

Önvarsayımlar: ben anladım, ben öptüm, ben ağladım.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: anladım, öptüm, ağladım kelimelerinde bulunan şahıs ekleri öznenin varlığını önvarsaymıştır.

Boncuk: İslam vatani!

Kız: Tanıdım ben anı,

Hürriyet'tir bezenmiş,

Yurdumuzu beğenmiş.

Önvarsayımlar: İslam vatani, kız, hürriyet, yurdumuz vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: İsim tamlası, cins isimler, iyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Elinde Türk bayrağı,

Gelmiş, yaksın ocağı.

Önvarsayımlar: Elinde Türk bayrağı vardır

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk bayrağı isim tamlası varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir.

Önvarsayım: Elinde Türk bayrağı olan Hürriyet' tir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. İyelik eki art gönderimli olarak Hürriyet' i önvarsaymıştır.

Boncuğumu takanın,

Göğsümdedir bakarım,

Solmaz, yeşil bir bahar,

Üstünü kaplamış kar.

Önvarsayımlar: benim boncuğumu takanın, benim göğsümdedir bakarım.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: "Boncuğumu takanın" Bu ifadede geçen "boncuğum" kelimesi iyelik eki (-um) taşıdığı için "benim bir boncuğumun olduğu" kabul edilir. "Göğsümdedir", "Göğsüm" ifadesi de yine iyelik eki (-üm) taşıdığı için "benim bir göğsümün olduğu" kabul edilir. "bakarım" ifadesi de yine iyelik eki (-üm) taşıdığı için öznenin varlığını varsayar.

Gökten düşmüş Ay, Yıldız,

Boynu zincirli bir kız,

Bulup dikmiş carına,

Götürüyor yarına.

Önvarsayımlar: Bulmasaydı dikemezdi, Boynu zincirli bir kız vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: “Boynu zincirli bir kız” cümlesinde kullanılan sıfat tamlası varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yapısal önvarsayım: “Bulup dikmiş carına” cümlesinde kullanılan zarf fiil eki bulmasaydı dikemezdi anlamını varsayar.

Ah, bu karı atsaydık,

Çemenlikte yatsaydık!

Ah, bu kızı zincirden,

Kurtarsaydık tamamen!

Önvarsayımlar: karı atmadık, çemenlikte yatmadık, tamamen kurtarmadık.

Yapısal önvarsayım: Ah, bu karı atsaydık, Çemenlikte yatsaydık! , Kurtarsaydık tamamen! Cümlelerinde kullanılsan “se-sa” ekleri birinci cümlede atmadıklarını, ikinci cümlede yatmadıklarını, üçüncü cümlede henüz kurtarmadıklarını varsayar.

Önvarsayım: Karı atmayıp çimenlikte yatmadıkları için üzgündür, sitemkardır.

Tür: Szölüksel önvarsayım. “Ah” ifadesi üzgün, sitemkar olma durumlarını önvarsayacak biçimde kullanılmıştır.

Ah, bu Yıldız’lı Ay’ı,

Bir kahraman alayı,

Olup göke yükseltsek!

Önvarsayımlar: Yıldızlı Ay vardır, henüz kahraman alayı olmadık.

Tür: Yapısal önvarsayım: Olup göğe yükseltsek. Cümlesinde kullanılan zarf fil eki yapısal önvarsayımı tetikler.

Varoluşsal önvarsayım: Ah, bu Yıldızlı Ayı, cümlesinde Yıldızlı Ay sıfat tamlası varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Ah, ne zaman bu dilek,

Yürüyecek ileri,

Büyütecek Türkler’i!

Önvarsayımlar: Bu dileğin Türkleri ne zaman ilerleteceği ve büyüteceği bilinmiyor.

Tür: Yapısal önvarsayım. Soru yapısı önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: “Bu dilek” denen şey önceki kıtalardır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sıfatı ile “Ah, bu Yıldız’lı Ay’ı,/ Bir kahraman alayı,/ Olup göke yükseltsek!” mısraları önvarsayılır.

Bu şiirde de bir önceki şiirde olduğu gibi sözlüksel ve yapısal önvarsayımlar mevcut anlamın dışında anlamlar çağrıştırarak metni bu bakımdan zenginleştirmiştir. Sözlüksel önvarsayımlarda uzlaşımın tetikleyiciye yer verilmesini şairin toplumun ortak olarak oluşturduğu anlamlara önem vermesi biçiminde değerlendirmek mümkündür. Art gönderimler de metin içi bağdaşıklığı sağlamıştır.

ALTIN YURT

Çinli bir Türk, Ulutaş, Çin dilini, ilmini

Öğrenerek Mandarin unvanını kazandı.

Senelerce kumanda etti Çin’i, Maçin’i;

Önvarsayımlar: Çinli bir Türk, Ulutaş, Çin dilini, ilmini Maçin vardır. Öğrenmeseydi Mandarin unvanını kazanamazdı, Maçin

Tür: Yapısal önvarsayım: "öğrenerek" ifadesi zarf-fiil eki (-erek) öğrenmeseydi unvan kazanamazdı anlamını varsayar.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Çin, Maçin ve Türk (özel isim) Çinli bir Türk sıfat tamlaması Çinli bir Türk var olduğu anlamını varsayar. Çin dilini Çin ilmini isim tamlamaları Çin dilinin ve ilminin var olduğunu varsayar.

Birgün artık Çinlilik hayatından usandı,

Usanmadı, gönlünde Türk duygusu uyandı.

Eski şanlı günleri hatırladı utandı...

Turan yurdu uykuda, Hanlar kalmış Hakan’sız!

Önvarsayımlar: Çinlilik hayatı, Türk duygusu, şanlı günler, Turan yurdu vardır. Daha önce usanmamışlardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Çinlilik hayatı, Türk duygusu, Turan yurdu isim tamlamaları ve şanlı günler sıfat tamlası varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir.

Sözlüksel önvarsayım: “artık” kelimesi cümleye daha önce usanmadıklarını varsaymaktadır.

Bu öksüzlük halini gören bir Türk vicdansız,

Olmalı ki, gönlünde sızlamasın bir yanık...

Ulutaş’ın kalbinde Türklük aşkı kudurdu,

Çıktı kıra, kurultay derneğini kurdurdu.

Önvarsayımlar: öksüzlük hali, Ulutaş'ın kalbi, Türklük aşkı, kurultay derneği vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk özel isim, öksüzlük hali, Ulutaş'ın kalbi, Türklük aşkı, kurultay derneği ifadeleri ise isim tamlası olup varoluşsal önvarsayımları tetiklemiştir.

Önvarsayım: Ulutaş'ın kalbinde Türklük aşkı kudurduğu için kıra çıktı.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı neden sonuç ilişkisini önvarsayarak yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Dedi , “Ey Türk Hanları, Türk’ün ayak bastığı,

Her yer, anavatandan bir parçadır; bu vatan,

İstiyor ki, her elde Altunordu bayrağı,

Bütün Türkler birleşsin...”

Önvarsayımlar: Ey Türk Hanları, İstiyor ki, her elde, Türkün ayak bastığı birçok yer, Altunordu bayrağı vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk hanları ve Altınordu bayrağı isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Önvarsayım. Bu vatan, anavatandır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sıfatı hemen öncesinde geçen anavatani art gönderimli olarak önvarsayar.

Karakurum cenneti eskisi gibi şenlensin.

Türk yurdunun şanları, Türk ilinin duygusu,

Eski yolda yaşansın, eski sesler dinlensin.

Önvarsayımlar: Karakurum cenneti eskisiden şendi, Türk yurdunun şanları, Türk ilinin duygusu, Eski yolda, eski sesler vardır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: “eskisi gibi” ifadesiyle Karakurum’un eskiden şanlı ve canlı bir yer olduğu kabul edilmektedir. Türk milletinin geçmişteki güçlü ve şanlı duygularının yeniden canlanması gerektiği varsayılmaktadır.

Varoluşsal önvarsayım: Karakurum cenneti, Türk yurdunun şanları, Türk ilinin duygusu, isim tamlamaları ve eski sesler, eski yok sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Şarka, garbe yürüsün Oğuz Han’ın ordusu...

Eski yolda fağfurlar, şahlar, çarlar, sultanlar,

Vergi versin Hanlar’a, vergi alsın Hakanlar.

Önvarsayımlar: Oğuz Han’ın ordusu, Eski yolda, fağfurlar, şahlar, çarlar, sultanlar vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: fağfurlar, şahlar, çarlar, sultanlar; özel simler ve eski yol sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Ey oymaklar, alaylar! Birleşelim, Türk bir soy,

Olduğunu herkese, her tarafa anlatsın.

Hangi millet, hangi bey, hangi oymak, hangi boy,

Baş eğmezse, başını mızrağımız patlatsın.

Önvarsayımlar: Türk bir soy, Hangi millet, hangi bey, hangi oymak, hangi boy olduğu bilinmemektedir.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk bir soy sıfat tamlası varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yapısal önvarsayım: Hangi millet, hangi bey, hangi oymak, hangi boy. Soru cümlesi yapısal önvarsayım tetikleyicisi ve hiçbir boyun baş eğmemeizlik edeceği anlamı varsayılmaktadır.

Türk milleti, bir ordu, katılmayan kaçaktır,

Yasa’ımızda yazılı: Harpten kaçan alçaktır!

Ulutaş Han söylerken, genç Timuçin karşıdan,

Bu hutbenin ruhunu dikkat ile dinlerdi.

Önvarsayımlar: Türk milleti, Ulutaş Han söylerken, hutbenin ruhu vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk milleti, hutbenin ruhu isim tamlası ve Türk, Han, Timuçin özel isimleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir

Yapısal önvarsayım: Ulutaş Han söylerken, genç Timuçin karşıdan, cümlesinde “–ken” zar fiil eki yapısal önvarsayım tetikleyicisidir. Türk milleti ordusuna katılan kaçak değildir, ifadesi de “katılmayan” sözcüğündeki fiilimsi ekleriyle önvarsayılmaktadır.

Bu genç sonra Cengiz Han olup çıktı meydana,

Büyük işin pek yakın olduğunu gösterdi.

Türk ayağı nereye basmış ise yürüdü,

Altunordu yeniden Altun Yurd’u bürüdü...

Önvarsayımlar: Cengiz Han olmasaydı meydana çıkmazdı, Türk ayağı vardır, Altunordu daha önce de Altun Yurd’u bürüdü.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: “Türk ayağı” ifadesi, Türk milletinin egemen olmasını varsayar. “Yeniden” ifadesi daha önce Altınordunun burayı bürüdüğünü varsayar.

Varoluşsal önvarsayım: büyük iş, Altın yurt sıfat tamlamaları ve Türk ayağı isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yapısal önvarsayım: olup ifadesinde kullanılan zarf fiil eki yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

“Altın Yurt” şiirinde sözlüksel ve yapısal önvarsayımlar sayesinde görünenler dışında görünmeyen anlamlar da metne dahil edilmiş ve böylece anlam zenginleştirilmiştir. Art gönderimlerle bağdaşıklık sağlanmaya çalışılmıştır. Varoluşsal önvarsayımlar da metnin anlam dünyasına katkı sağlamıştır.

AKKURUM

Karakurum yakınında, tarihi çok, ünü yok,

Yoğun bir köy... Bu köydeydi babamızın ocağı.

Önvarsayımlar: Karakurum yakını, Yoğun bir köy, babamızın ocağı vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Karakurum yakınında, tarihi çok, ünü yok, Yoğun bir köy ve babamızın ocağı, isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Babamızın ocağı Karakurum yakınındaki köydeydi.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sıfatı hemen öncesinde geçen “Karakurum yakınında, tarihi çok, ünü yok, yoğun bir köy” ifadesini art gönderimli olarak önvarsayar.

Küçüğümüz, soyumuzun yurduna bekçi kaldı.

Hem tarlayı sapanıyla ekecek,

Hem her Cuma tuğumuzu damımıza çekecek.

Önvarsayımlar: En küçük kardeşimiz, soyumuzun yurdu vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Küçüğümüz sözcüğündeki iyelik eki ve soyumuzun yurdu isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler

Ben ortanca, babamızın mirasından payım yok.

Benim sürüm kısrağımdır, benim tarlam kılıcım.

Hatta benim adım da yok, beynimdeki kıvılcım,

Kalbimdeki kuvvet bana her varlıktan değerli.

Önvarsayımlar: Benim adımın yanında başka şeylerimde yok, beynimdeki kıvılcım, Kalbimdeki kuvvet, babamızın mirası vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: kalbimdeki kuvvet, beynimdeki kıvılcım sıfat tamlamaları ve babamızın mirası isim tamlası varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayım: Hatta ifadesi başka bir şeylerininde olmadığını varsayar.

Veda ettim kuzulara, tarladaki ekine;

“Tuğumuzu yükselt!” diye ısmarladım Tigin’e.

Önvarsayımlar: Henüz yükselmemiş, yükselmesi için Tigin’ e ısmarladım, tarladaki ekin vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: tarladaki ekine sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayım: “Diye” ifadesi cümlede amaç sonuç durumunu önvarıyarak “Tuğumuzu yükseltmek amacıyla Tigin’ e ısmarladım” sözcesini önvarsayar.

Yola çıktım, yaşamızın bu bir eski buyruğu:

“Adsız” kendi ocağına bağlı kalmaz, ayrılır,

Onun büyük bir ocağı vardır, ona çağrılır.

Önvarsayımlar: Yaşamızın bu bir eski buyruğu, kendi ocağı vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: yaşamızın bu bir eski buyruğu, kendi ocağı isim tamlamaları ve büyük bir ocağı sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: onun zamiriyle bir önceki mısırda bahsedilen Adsız varsayılmaktadır.

Ben Adsız’ım, evet benim ailelik adım yok,

Benim köyüm Turan yurdu, Türklük benim ocağım.

Önvarsayımlar: Turan yurdu vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Turan yurdu isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayım: “Turan” ile Türklerin aynı devlet çatısı altında birleşmesi ülküsü uzlaşım sal olarak önvarsayılır.

Kalplerinin bir emelle çarptığını anladım...

Ey Türklerin yeni doğan yüce ümit güneşi!

Önvarsayımlar: Kalplerinin bir emelle çarptığı, Türklerin yeni doğan yüce ümit güneşi vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Kalplerinin bir emelle çarptığı, Türklerin yeni doğan yüce ümit güneşi isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Ben Adsız'ım, sensin bana milli bir ad verecek,

Türkoğlu'na layık olan mertlikleri yaparsam,

Bana ad ver, beni evlat tanı, benim ol babam.

Önvarsayımlar: Merlik yapmadım, milli bir ad, Türkoğlu'na layık olan mertlikler vardır.

Tür: Yapısal önvarsayım: Türkoğlu'na layık olan mertlikleri yaparsam cümlesinde kullanılan şartlı yapı yapmamış olduğunu varsayar. "Olan" sözcüğündeki sıfat fiil "Türk milleti mertliklere layıktır" sözcesini önvarsayar.

Varoluşsal önvarsayım: Milli bir ad, Türkoğlu'na layık olan mertlikler sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Yeni Turan Hakanlığı, pay-i tahtı: Akkurum!

Önvarsayımlar: Yeni Turan Hakanlığı, pay-i taht vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Yeni Turan Hakanlığı isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayım: "Akkurum" sözcüğü uzlaşımalsal olarak Turan devletinin başkentini önvarsayar.

Bu şiir, varoluşsal ve sözlüksel önvarsayımlarla zenginleştirilmiş bir yapıya sahiptir. İsim tamlamaları ve sıfat tamlamaları, belirli kavramların varlığını varsayar, örneğin "babamızın ocağı", "soyumuzun yurdu" gibi ifadelerle kültürel mirasın mevcudiyeti vurgulanır. Sözlüksel önvarsayımlar, kullanılan fiillerle eylemlerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmeyeceğini, örneğin "yükseltmek amacıyla" gibi ifadelerle eylemler arasındaki bağlantıyı kurar. Yapısal önvarsayımlar ise, şartlı yapılarla belirli sonuçların önceden varsayıldığını gösterir. Örneğin, "Türkoğlu'na layık olan mertlikleri yaparsam" gibi bir yapı, bir eylemin gerçekleşmediğini varsayar. Sonuç olarak, metin dilsel unsurları kullanarak hem kültürel bir kimlik inşa eder hem de bu kimlik etrafında yapılan eylemler ve sonuçlar üzerine derin bir anlam ortaya koyar.

MEŞHEDE DOĞRU

Yüzmilyonluk bir soy bugün: "Duyuyorum, ben varım,

Tarihimin eski, yeni şanlarını ararım,"diyor.

Önvarsayımlar: Tarihimin eski, yeni şanları vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Tarihimin eski, yeni şanları isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

**Diyor; işte Türk Hakanı bir ordu, bir donanma,
İle gelmiş, bir meşhedin çevresini geziyor.**

Herkes tarih yeni bir devir açtığını seziyor.

Önvarsayımlar: Türk Hakanı, yeni bir devir vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk Hakanı isim tamlaması ve yeni bir devir sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Önvarsayım: Tarih yeni bir devir açmıştır.

Tür: Olgusal önvarsayım. Açtığını” ifadesi “seziyor” ile bir araya gelerek bir olgunun gerçekliğinin kabul edildiğini önvarsaymıştır.

**Bu meşheddir Avrupa’nın, Rumeli’den Türkler’i,
Çıkarmaya azmettiği kanlı harpte, Kosova’da,**

Al bayrağı bir hamlede ilelebed ileri,

Süren sonra bir nöbetçi gibi kalan orada,

Önvarsayımlar: kanlı harpt, Al bayrak vardır, nöbetçi değil, ona benzer.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: kanlı harp sıfat tamlası ve Al bayrak isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayım: “nöbetçi gibi” nöbetçi olmadığını varsayar.

Türk ilinin bu ebedi nöbetçisi diyor ki:

“Anadolu Türk yurdudur, karşı yaka Türk ili.”

Önvarsayımlar: Türk ilinin bu ebedi nöbetçisi, Türk yurdu, Türk ili vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk ilinin bu ebedi nöbetçisi, Türk yurdu, Türk ili isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Siz asılsız türediler değilsiniz, sizdeki

Kanlar taşır hakanlardan kalma Büyük Emel’i.

Önvarsayımlar: düşmanlar vardır, Büyük Emel vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Büyük Emel sıfat tamlası varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: asılsız türediler art gönderimiyle daha önce bahsedilen dizelerki düşmanları varsayar.

Ruhunuzda bugün kendi kendisini tanıyan,

Turan benim yurdum diyen birisi var: Oğuz Han...

Önvarsayımlar: Türklerin tek çatı altında toplandığı devlet benim yurdum diyen birisi var.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Turan” sözcüğü uzlaşım sal olarak tüm Türklerin tek bir devlet çatısı altında birleşmeleri ülküsünü önvarsayar.

Şiir boyunca yapısal ve sözlüksel önvarsayımlarla yeni anlamlar ortaya çıkarılıp anlam zenginleştirilirken art gönderimler ile de şiir içi bağdaşıklık sağlanmıştır. Bir yerde olgusal önvarsayım la bir olgunun gerçekliğinin kabul edildiği gösterilmiştir.

DESTANLAR

ALTIN DESTAN

Sürüden koyunlar hep takım takım,

Ayrılmış, sürüde kalmamış bakım,

Asmanın üzümü dağılmış, salkım,

Olmak ister; fakat bağban nerede?

Gideyim arayım çoban nerede?

Önvarsayımlar: Asmanın üzümü, bağban ve çoban yok.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Asmanın üzümü isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Yapısal önvarsayım: Olmak ister; fakat bağban nerede?, Gideyim arayım çoban nerede? Soru cümleleri bağban ve çoban yok anlamını varsayar.

Yüce dağlar çökmüş, belleri kalmış;

Coşkun ırmakların selleri kalmış;

Hanlar yok meydanda, illeri kalmış;

Düşenler çok amma, kalkan nerede?

Gideyim arayım: Hakan nerede?

Önvarsayımlar: Yüce dağlar vardır, Coşkun ırmaklar vardır, kalkan ve Hakan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Yüce dağlar sıfat tamlası ve Coşkun ırmakların selleri isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Yapısal önvarsayım: Düşenler çok amma, kalkan nerede? Gideyim arayım: Hakan nerede? Soru cümleleri kalkan ve Hakan yok anlamını varsayar.

Türk yurdu uykuda ey düşman sakın!

Uyuyan ülkeye yapılmaz akın,

Tanyeri ağardı yiğitler, kalkın!

Bakın yurt ne halde, vatan nerede?

Gideyim arayım: Yatan nerede?

Önvarsayımlar: Türk yurdu vardır, Uyuyan ülke vardır, Vatan ve yatan yok.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Uyuyan ülke sıfat tamlaması ve Türk yurdu isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Yapısal önvarsayım: Bakın yurt ne halde, vatan nerede? Gideyim arayım: Yatan nerede? Soru cümleleri Vatan ve yatan yok anlamını varsayar.

Herkesin gözünde vatan öz yurdu,

Serhaddin düşmanı, derenin kurdu,

Yâd iller Turan'da hanlıklar kurdu,

Turan'dan yâdları koğan nerede?

Gideyim arayım: Ogan nerede?

Önvarsayımlar: Öz yurdu vardır, Serhaddin düşmanı vardır, derenin kurdu vardır, yâdları koğan ve Ogan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk yurdu, öz yurdu, Serhaddin düşmanı, derenin kurdu isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Yapısal önvarsayım: Turan'dan yâdları koğan nerede?, Gideyim arayım: Ogan nerede? Soru cümleleri koğan ve Ogan yok, anlamını varsayar.

Sandım gençlik doğar: Baktım Mart olmuş,

Gittim ili gezdim: Genci kart olmuş,

Kimi Kırgız Kazak, kimi Sart olmuş,

Dedim yahşılar çok, yaman nerede?

Gideyim, arayım: Şaman nerede?

Önvarsayımlar: Gençlik doğmadı. Kimi Kırgız Kazak, kimi Sart olmuş; hepsi daha önce aynı millettendi, yaman ve Şaman yoktur.

Tür: Olgusal olmayan önvarsayım: Sandım gençlik doğar cümlesinde sandım kelimesi doğmadı anlamını varsayar.

Sözlüksel önvarsayım: Kimi Kırgız Kazak, kimi Sart olmuş cümlesi daha önce hepsinin aynı ırka tabi olduklarını varsayar.

Yapısal önvarsayım: Dedim yahşılar çok, yaman nerede? Gideyim, arayım: Şaman nerede? Soru cümleleri yaman ve Şaman yoktur, anlamını varsayar.

**Tiginler köy beyi, ağalar çoban,
Adsız'lar yalancı birer kahraman,
İçinde görmedim maksadı duyan,
Yasanın emrine uyan nerede?**

Gideyim, arayım: Duyan nerede?

Önvarsayımlar: Köy beyi vardır. Yalancı kahraman vardır. Yasanın emrine uyan yok. Duyan yok.

Tür: Yapısal önvarsayım: Yasanın emrine uyan nerede?, Gideyim, arayım: Duyan nerede?

Varoluşsal önvarsayım: Köy beyi, Yalancı kahraman sıfat tamlamaları kişilerin varlığını varsayar.

**Uygurlar uyuşuk, Türkmenler aylak,
Ne kışlak sevinçli, ne güler yaylak,
Arslanlar yurdunda barınır çaylak,
Attila, Timuçin, Gürkan nerede?**

Gideyim, arayım: Türkan nerede?

Önvarsayımlar: Uyuşuk Uygurlar var. Aylak Türkmenler var. Güler yaylak var. Kışlakta güler yaylakta sevinçli değil. Arslanlar yurdu var. Attila, Timuçin, Gürkan yok, Türkan yok.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: ne ne ifadesi bir şeyin zıttını varsayar. Burada da kışlakların ve güler yaylağın mutsuz olduğunu varsaymıştır.

Yapısal önvarsayım: burada kullanılan soru cümleleri Attila, Timuçin, Gürkan yok, Türkan' nın olmadığı anlamını varsayar.

Varoluşsal önvarsayım: uyuşuk Uygurlar, aylak Türkmenler, güler yaylak sıfat tamlamaları ve arslanlar yurdu isim tamlaması belirtilen özel isimlerin varlığını önvarsayar.

**Kaşgar, Delhi, Pekin, İstanbul, Kazan,
Bu beş yerde vardı beş büyük hakan:
Sarı, Kızıl, Gök Han, Ak Han, Kara Han,
Hepsinin üstünde parladı İlhan,
Ak Han'dan gayrısı: İl... Han nerede?
Gideyim, arayım: İlhan nerede?**

Önvarsayımlar: Kaşgar, Delhi, Pekin, İstanbul, Kazan, Sarı, Kızıl, Gök Han, Ak Han, Kara Han vardır. İl yok Han yok İlhan yok. **Sarı, Kızıl, Gök Han, Ak Han, Kara Han**

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Kaşgar, Delhi, Pekin, İstanbul, Kazan, Sarı, Kızıl, Gök Han, Ak Han, Kara Han özel isimlerin ve yerlerin varlığı varsayılır.

Yapısal önvarsayım: Ak Handan başka ilin Hakan'ın İlhan'ın olmadığı varsayılır.

Sözlüksel önvarsayım: Sarı, Kızıl, Gök Han, Ak Han, Kara Han ifadeleriyle Türk devletleri uzlaşımsal olarak önvarsayılmıştır.

Kırım nerde kaldı, Kafkas ne oldu?

Kazan'dan Tibet'e değin Rus doldu,

Hıtay'da analar saçını yoldu,

Şen yurtlar ne halde, viran nerede?

Gideyim, arayım: İran nerede?

Önvarsayımlar: Kırım yok oldu, Kafkasın akıbeti belli değil. Şen yurtlar var. Viran yok. İran yok.

Tür: Yapısal önvarsayım: Kırım nerde kaldı, Kafkas ne oldu? Soru cümlesinde Kırım yok oldu, Kafkasın akıbeti belli değil anlamı varsayılır.

Varoluşsal önvarsayım: şen yurtlar sıfat tamlaması şen yurtların varlığını varsayar.

Yapısal önvarsayım: Şen yurtlar ne halde, viran nerede?, Gideyim, arayım: İran nerede? Soru cümleleri viranın ve İran'ın olmadığını varsayar.

Yayların kirişi urgana dönmüş,

Şahin yuvasında doğana dönmüş,

Türk yurdu soyulmuş soğana dönmüş,

Kılıç satır olmuş, takan nerede?

Gideyim, arayım: Kalkan nerede?

Önvarsayımlar: Yayların kirişi, Şahin yuvası, Türk yurdu vardır. Takan ve kalkan yoktur.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Yayların kirişi, Şahin yuvası, Türk yurdu isim tamlamaları özel isimlerin varlığını kabul eder.

Yapısal önvarsayım: Kılıç satır olmuş, takan nerede?, Gideyim, arayım: Kalkan nerede? Soru cümleleri takan ve kalkanın olmadığını anlamını varsayar.

Soy atlar küçülmüş, olmuş kurada,

Alpler kız ardında birer hovarda.

Sancağı unuttuk hangi diyarda?

Altun otağ, altun kazan nerede?

Gideyim, arayım: Yazan nerede?

Önvarsayımlar: Sancağın hangi diyarda olduğu belli değil. Kazan ve yazan yok.

Tür: Yapısal önvarsayım: Sancağı unuttuk hangi diyarda?, Altun otağ, altun kazan nerede?, Gideyim, arayım: Yazan nerede? Soru cümleleri sancağın hangi diyarda olduğu belli değil. Kazan ve yazan yok anlamını varsayar.

Önvarsayım: Yiğit Türk erkeleri Çinli prenseslerin peşinde hovarda olmuştur.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Alpler kız ardında” ifadesi uzlaşım sal olarak Çin prensesleriyle evlenerek devlete ve kimliklerine zarar veren Türk beylerini önvarsaymktadır.

Başları ağarmış ihtiyar dağlar,

Anar eski günü: Sel döker, çağlar,

Kırlangıç ah çeker, güğercin ağlar.

Uzak bir ses sorar: Turan nerede?

Gideyim, arayım: Soran nerede?

Önvarsayımlar: Başları ağarmış ihtiyar dağlar, eski gün var. Turan ve soran yok.

Tür: Yapısal önvarsayım: Uzak bir ses sorar: Turan nerede?, Gideyim, arayım: Soran nerede? Soru cümleleri Turan ve soran yok anlamını varsayar.

Varoluşsal önvarsayım: Başları ağarmış ihtiyar dağlar, eski gün sıfat tamlamaları dağların ve günün varlığı varsayar.

Yüce Türk Tanrı’sı? Gönder bir yalvaç,

Sürüne baş olsun, yasana dilmaç,

Türklük’e bir yeni Turfan nuru saç,

Anlasın Türk, milli irfan nerede?

Gideyim, arayım: Turfan nerede?

Önvarsayımlar: Türk Tanrı’sı, Turfan nuru var. Milli irfan yok. Turfan yok.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk Tanrı’sı, Turfan nuru isim tamalmaları varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Yapısal önvarsayım: Anlasın Türk, milli irfan nerede?, Gideyim, arayım: Turfan nerede? Soru cümleleri milli irfan ve Turfan yok anlamını varsayar.

Sözlüksel önvarsayım: Yüze Türk Tanrısı Gök Tanrı' dır ve bu, uzlaşımsal olarak önvarsayılır.

Ulus'u içine girsin her oymak,

Beş Ulus budunda birleşsin çabucak:

Uygur, Kalaç, Karlık, Kanklı, Kıpçak,

Türk yurdu bir olsun, kalmasın kaçak.

Çıksınlar meydana: Merdan nerede?

Gideyim, arayım: Meydan nerede?

Önvarsayımlar: Uygur, Kalaç, Karlık, Kanklı, Kıpçak, Türk yurdu var. Merdan ve meydan yok.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Uygur, Kalaç, Karlık, Kanklı, Kıpçak özel isimler ve Türk yurdu isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yapısal önvarsayım: Çıksınlar meydana: Merdan nerede?, Gideyim, arayım: Meydan nerede? Soru cümleleri merdan ve meydan yok anlamını varsayar.

Kurultay toplansın Tanrı dağında,

İlhan tahta çıksın Elmabağı'nda,

Beyler solda dursun, Hanlar sağında,

Sevmek günah değil sevinç çağında.

Görünce toplanmış hanan nerede?

Gideyim, arayım: Canan nerede?

Önvarsayımlar: Tanrı dağı, sevinç çağı vardır. Hanan ve canan yok.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Tanrı dağı, sevinç çağı isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yapısal önvarsayım: Görünce toplanmış hanan nerede?, Gideyim, arayım: Canan nerede? Soru cümleleri Hanan ve canan yok anlamını varsayar.

Altındağ'a kursun İlhan otağı,

Taşları elmastır, yakut toprağı,

Hanlar'a kumızla sunsun ayağı,

Tac giyme resminin kalmam uzağı.

Sorup öğrenince: Divan nerede?

Gideyim, arayım: Kervan nerede?

Önvarsayımlar: Divan yok, kervan yok.

Tür: Yapısal önvarsayım: Sorup öğrenince: Divan nerede?, Gideyim, arayım: Kervan nerede? Soru cümleleri divan ve kervan yok anlamını varsayar.

Önvarsayım: Altındağ var, İlhan var, taşlar, elmas, yakut toprağı, hanlar, kımız var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İyelik keleri, cins isimler tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Oğuz Han Bayramı baharda olsun,

Otağlar, çadırlar çiçekle dolsun,

Genç kızlar oynasın, yiğitler solsun,

Bir âşık bayılmış, derman nerede?

Gideyim, arayım: Lokman nerede?

Önvarsayımlar: Oğuz Han Bayramı, genç kızlar vardır. Derman yok. Lokman yok.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Oğuz Han Bayramı isim tamlaması ve genç kızlar sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yapısal önvarsayım: Bir âşık bayılmış, derman nerede?, Gideyim, arayım: Lokman nerede? Soru cümleleri derman ve Lokman yok anlamını varsayar.

Türk destanı yazmak hatıra gelmemiş,

Yasanın sözleri satra gelmemiş,

Tarihe deryadan katra gelmemiş,

Şairler sordular: Hocan nerede?

Gideyim, arayım: O can nerede?

Önvarsayımlar: Türk destanı, yasanın sözleri vardır. Hoca yok, o can yoktur.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk destanı, yasanın sözleri isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yapısal önvarsayım: Şairler sordular: Hocan nerede?, Gideyim, arayım: O can nerede? Soru cümleleri hoca ve can yoktur, anlamını varsayar.

Kırklar karar verdi; Yediler,

Üçler Oldular kılağuz, kalmadı güçler,

Yarın İlhan çıkar, alınır öçler,

İlhan tacı boшта: Alan nerede?

Gideyim, arayım: Arslan nerede?

Önvarsayımlar: alan yok, arslan yoktur.

Tür: Yapısal önvarsayım: İlhan tacı boşta: Alan nerede?, Gideyim, arayım: Arslan nerede? Soru cümleleri alan ve arslan yoktur, anlamını varsayar.

Sözlüksel önvarsayım: “Kırklar, yediler, üçler” uzlaşımsal olarak kutsal varlıkları önvarsaymaktadır.

Gündüzlerden sapan geceyi bilir,

Bilmeksizin tapan her şeyi bilir,

Bilen yapmaz, yapan pekiyi bilir,

Erenler yolu bu, varan nerede?

Gideyim, arayım: Yaran nerede?

Önvarsayımlar: varan yok, yaran yoktur.

Tür: Yapısal önvarsayım: İlhan tacı boşta: Alan nerede?, Gideyim, arayım: Arslan nerede? Soru cümleleri varan ve yaran yoktur, anlamını varsayar. Sıfat fiil eki “gündüzlerden sapan geceyi bilmez” sözcesini önvarsayar.

Bu şiirde varoluşsal, yapısal, sözlüksel önvarsayımlarla olgusal olmayan önvarsayım vardır. Sözlüksel önvarsayımları oluşturan uzlaşımsal tetikleyiciler toplumun ortak zihninde oluşan anlamları aktarması bakımından dikkate değerdir. Yapısal önvarsayımlar ve diğer sözlüksel önvarsayımlar da şiire farklı anlamlar kazandırmaktadır. Burada yapısal önvarsayımlar da ön plandadır. Bunun nedeni şiir boyunca sorgulamalar yapılmasıdır.

ERGENEKON

Biz Türk Han’ın beş oğluyuz.

Gök Tanrı’nın öz kuluyuz,

Beş bin yıllık bir orduyuz,

Turan yurdu durağımız!

Önvarsayımlar: Türk Han, Gök Tanrı, Turan yurdu vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Türk Han, Gök Tanrı, Turan yurdu isim ve sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Gök Tanrı” uzlaşımsal olarak Türklerin inandığı tek tanrıyı önvarsaymaktadır. “Turan” da yine uzlaşımsal bir önvarsayım tetikleyicisidir ve bir ülküyü önvarsayar.

Akordu’ muz sola gitti,

Üç hakanlık te’sis etti,

Medi, Sümer Akkad,

Hit'di Bu üç şanlı oymağımız!

Önvarsayımlar: Medi, Sümer Akkad, Hit, şanlı oymak vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Medi, Sümer Akkad, Hit özel isimler ve şanlı oymak sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Ön gönderim yoluyla önvarsayım: “Bu üç şanlı oymak” ifadesis ön gönderimli olarak kendisinden sonra gelen “Azerbaycan, Geldanistan ve Arz-ı Kenan” sözücklerini önvarsayar.

Birincisi Azerbaycan,

İkincisi Geldanistan,

Üçüncüsü Arz-ı Kenan,

Fıskırdı üç kaynağımız!

Önvarsayımlar: Azerbaycan, Arz-ı Kenan, Geldanistan vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: özle isimler ve isim tamlası varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Gök ordumuz sağa vardı,

Çin'i baştanbaşa sardı:

Hiyungnular bu Hanlar'dı;

Sed olmadı tutağımız!

Önvarsayımlar: Gök ordu, Hiyungnular, Hanlar, Çin vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: kullanılan özel isimler ve sıfat tamlası varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Kara ordu gitti İskit,

Ülkesinde yaptı bir çit;

Atilla ol, Şalon'a git,

Sözü oldu adağımız!

Önvarsayımlar: Kara ordu vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikleyicisidir.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: Sözü adak olan Atilla' dır. Bu da iyelik ekinin art gönderimli olarak önvarsayımı tetiklemesiyle anlaşılır.

Kızıl ordu dağlar aştı;

Efganlar'la çok savaştı;

Bir alayı Hint'e taşı:

Sind oldu bir ırmağımız!

Önvarsayımlar: Kızıl ordu, Efganlar, Hint, Sind vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: sıfat tamalas ve özel isimler varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir.

Sarı ordu tekin durdu:

Şehir yaptı, çiftlik kurdu,

Uygurlar'ın bu iç yurdu,

Kaldı ana toprağımız!

Önvarsayımlar: Sarı ordu, Uygurlar'ın bu iç yurdu vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: sıfat ve isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Kaldı” sözcüğü ana toprağa başka yerlerin de dahil olduğunu ama b unların kaybedildiğini önvarsaymaktadır.

Yüce Tanrı, Oğuz Han'ı

Göndererek Türk hakanı,

Birleştirdi Beş Turan'ı...

Doğdu güneş sancağımız!

Önvarsayımlar: Tanrı Türk hakanı göndermeseydi beş Turan birleşemezdi. Yüce Tanrı, Türk hakanı vardır.

Tür: Yapısal önvarsayım: göndererek ifadesinde zarf fiil eki kullanışmış ve göndermeseydi birleşemezlerdi anlamı varsayılır.

Varoluşsal önvarsayım: Yüce Tanrı, Türk hakanı sıfat ve isim tamaları varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Oğuz Han'dan sonra Hanlar,

Kazandılar yüce şanlar,

Bilinmek için bu hoş anlar,

Şehname'dir sorağımız!

Önvarsayımlar: Oğuz handan önce hanların yüce şanları yoktu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: sonra ifadesi Oğuz handan önce hanların yüce şan kazanamadıklarını varsayar.

Yıllar geçti: Bir an geldi,

Türk tahtına İlhan geldi;

Sağdan, soldan düşman geldi,

Kurulmuştu tuzağımız!

Önvarsayımlar: Türk tahtınca daha önce İlhan yoktu.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: bir an geldi ifadesiyle daha önceki zamanlar Türk tahtında İlhanların olmadığı Türklerin olduğu varsayılmaktadır.

Verilmedi bir dem soluk.

Kanlar aktı oluk oluk;

Öldü bütün çoluk çocuk,

Han, bey, çeri, uşağımız!

Önvarsayımlar: Bir dem soluk var, kanlar, çoluk çocuk, han, bey, çeri, uşak var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler, tamlamalar, ikileme bir varlığın mevcudiyetini önvarsayarak varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yalnız Nuhuz ile Kayan,

İki kızı alıp yayan,

Bir sarp dağa attılar can,

Bunlar oldu kaçağımız!

Önvarsayımlar: Nuhuz ile Kayan dışında kaçan kimse yoktur.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: yalnız ifadesiyle Nuhuz ile Kayan dışında kaçan başka kimsenin olmadığı varsayılmaktadır.

Dağdan dağa hep gizlice,

Yürüdüler beş on gece,

Bir tan vakti gayet ince,

Bir iz oldu uğrağımız!

Önvarsayım: Dağdan dağa açıkça yürümediler.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Gizlice” sözcüğü bir şeyin açıkça yapılmadığını ifade eder.

Önvarsayımlar: Dağlar var, birden fazla gece var, bir iz var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. İsimler ve tamlamalar önvarsayımı tetiklemiştir.

Bu iz, yolu çok uzattı;

Sonra Alageyik çattı,

Bir dik yardan bizi attı;

Kanadı her bucağımız!

Önvarsayımlar: Yolu uztan bu izin dışında başka izlerde vardır. Dik yar vardır.

Varoluşsal önvarsayım: dik yar sıfat tamlası varoluşsal önvarsayım tetikleyicisidir.

Art göncerim yoluyla önvarsayım: bu iz daha önce bahsedilen izi varsaymaktır.

Bir de baktık: Yeşil bir bağ!

Her tarafı bir yüce dağ!

Geniş, fakat sıkı bir ağ!

Dedik, ne hoş bu ağımız!

Önvarsayımlar: Yeşil bir bağ, yüce dağ, sıkı bir ağ vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: sıfat tamalamaları varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir.

Önvarsayım: Yeşil bir bağ gördüğümüze şaşırdık.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Bir de baktık” ifadesi şaşırma anlamını önvarsaymaktadır.

Alageyik çayır verdi,

Yavrusunu emzirirdi,

Bizi gördü meme verdi...

Oldu ana kucağımız!

Önvarsayımlar: yerdi, emzirirdi, verdi vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: iyelik eki almış olan bu kelimeler üçüncü bir kişinin varlığını varsayar.

Yapısal önvarsayım: “Bizi gördü, mama verdi” sıralı cümlesi bir öncelik sonralık durumu oluşturarak “bizi gördükten sonra mama verdi” sözcesini önvarsayar.

Dörtyüz sene burda kaldık,

Geyik arttı, biz çoğaldık;

Çıkamadık; işe daldık,

Pek şenlendi konağımız!

Önvarsayımlar: kaldık, çoğaldık, daldık vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: iyelik eki alan kelimeler “biz” öznesinin varlığını varsayar.

Yapısal önvarsayım: İşe daldığımız için çıkmadık, sözcesi sıralı cümleler vasıtasıyla önvarsayılır.

**Elma, erik çoktu, yedik,
Demir bulduk, örs işledik,
“Bir gizli yol bulsak!” dedik:
Dağ delerdi bıçağımız!**

Önvarsayımlar: yedik, işledik, dedik, gizli yol vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: iyelik ekleri “biz” öznesini varsayar. Gizli yol sıfat tamlaamsı varoluşsal önvarsayımı tetikler.

**Kurttan hali iken bu yurt,
Birgün peyda oldu bir Kurt,
Bir geyiğe attı avurt,
Gördü çoban yamağımız!**

Önvarsayımlar: Daha önce bu yurttan kurt yoktu artık var.

Tür: Yapısal önvarsayım: Kurttan hali iken bu yurt ifadesinde iken zar fiil eki daha önce bu yurttan kurt yoktu şimdi vardır anlamını varsayar.

**Kurt bir delik buldu, gitti;
Bir Demirci takip etti;
Ocak yaktı, taş eritti;
Açıldı yol kapağımız!"**

Önvarsayımlar: Kurt, delik, demirci, ocak, taş, yol kapağı var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: İsimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

**Büyük sevinç, büyük müjde!
Bayram yaptık kentte, köyde:
Torun, oğul, baba, dede,
Büyüğümüz, ufağımız!**

Önvarsayımlar: Büyük sevinç, büyük müjde vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: sıfat tamalamaları varoluşsal önvarsayım tetikleyicileridir.

**Demirci'ye Bozkurt dendi;
Han tanındı, taç giyindi;
Yoldan önce kendi indi:
Sağ elinde bayrağımız!**

Önvarsayımlar: dendi, giyindi, indi vardır.

Tür: Yapısal önvarsayım: kelimelerin almış oldukları iyelik ekleri “o” öznesinin varlığını varsayar.

Önvarsayım: Demirci kutsal bir hayvandır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Bozkurt” uzlaşımsal olarak Türkler tarafından kutsal sayılan bir hayvanı önvarsayar.

**Börteçine, Kurd’un adı,
Ergenekon yurdun adı;
Dört yüz sene durdun, hadi,
Çık, ey yüzbin mızrağımız!**

Önvarsayımlar: Börteçine, Ergenekon, Kurt vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: kullanılan özel isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Börteçine, Ergenekon” sözcükleri uzlaşımsal olarak Türklerin kutsal saydığı varlıkları önvarsayar.

**Oldu sana Kaf bu eşik,
Tarih kaldı delik deşik;
Artık yeter, bu taş beşik,
Oldu körpe yatağımız!**

Önvarsayımlar: Daha önce yetmemişti.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Artık” sözcüğü sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Kaf var, eşik, tarih, bu taş beşik, körpe yatağımız var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve isimler varoluşsal önvarsayımı ortaya çıkarmıştır.

**Uzaklarda boş ülkeler,
İssiz yurtlar seni bekler!
İşte Kıpçak, işte Kaşgar!
Ta karşında gök dağımız!**

Önvarsayımlar: boş ülkeler, ıssız yurtlar vardır, Kıpçak ve Kaşgar vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Özel isimler ve sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

**Tarhan dağı gözler seni,
Tanrı, orda sözler seni,**

Dört asırdır özler seni,

Tukin dağda otağımız!

Önvarsayımlar: Tarhan dağı vardır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım: orda ifadesiyle bir önceki mısradaki belirtilen Tarhan dağı varsayılmaktadır.

Varoluşsal önvarsayım: Tarhan dağı isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Turan, eski toprak bize,

Hint, bir altın konak bize;

Çin köşkleri kışlak bize,

Tuna boyu yaylağımız!

Önvarsayımlar: eski toprak, altın konak, Çin köşkleri, Tuna boyu vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: sıfat tamlamaları ve isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yunus gibi çıktık huttan!

Büyük yurda küçük yurttan

Geyik girdik, doğduk kurttan;

Kılıç oldu orağımız!

Önvarsayımlar: Yunus değildir. Büyük yurt, küçük yurt vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Büyük yurt, küçük yurt sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel Önvarsayım: Yunus gibi ifadesi Yunus olmadığını önvarsayar.

Sartlık gitti, Uygurlandık;

Soyumuzla gururlandık;

Şamanlardan uğurlandık:

Pirler oldu yardağımız!

Önvarsayımlar: uygurlandık, gururlandık, uğurlandık vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: kelimelerin almış oldukları ieylik ekleri “biz” öznesinin varlığını varsayar.

Önvarsayım: Artık şaman değiliz.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Uğurlandık” ifadesi bir şeyden uzaklaşıldığını önvarsaymıştır. Burada uzlaşım olarak şamanlığın bittiği ve müslümanlığın başladığı da önvarsayılmaktadır.

İlk yayıldık: Beşbalığa!

Karakurum, Elmalığa!

Çin başladı zorbalığa,

Ezdi onu tokmağımız!

Önvarsayımlar: Beşbalık, Karakurum, Elmalık, Çin, zorbalık, tokmağımız var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler ve tamlama varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Önvarsayım: Çin daha önce zorbalık yapmamıştı.

Tür: Sözlüskel önvarsayım. “Başladı” ifadesi daha önce yapılmayan bir şeyin yapıldığını önvarsaymıştır.

Alplerimiz girdi harbe;

Düşmanlara attı darbe,

Şimal, cenup, şarka, garbe

Akın etti kısırağımız!

Önvarsayımlar: Alplerimiz, harp, düşmalar, darbe, şimal, cenup, şark, garp, kısırak var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler ve iyelik eki varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yüce Tanrı, Oğuz Han'ı

Göndererek Türk hakanı,

Birleştirdi Beş Turan'ı...

Doğdu güneş sancağımız!

Önvarsayımlar: Türk hakanı vardır, Yüce Tanrı vardır, Oğuz Han'ı göndermeseydi Beş Turan birleşmezdi. Bir bayrak altında toplanmış beş Türk devleti vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Yüce Tanrı, Türk hakanı ifadeleri isim tamaları olup varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel Önvarsayım: Beş Turan ifadesiyle bir bayrak altında toplanan beş Türk devleti varsayılmıştır. Göndererek Türk hakanı, Birleştirdi Beş Turan'ı... ifadesinde kullanılan zarf fiil eki göndermeseydi birleşmezlerdi anlamını varsayar.

Oğuz Han'dan sonra Hanlar

Kazandılar yüce şanlar,

Bilinmek için bu hoş anlar

Şehname'dir sorağımız!

Önvarsayımlar: yüce şanlar vardır, Oğuz Han artık yoktur.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: yüce şanlar ifadesi, sıfat tamlaması olup varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel Önvarsayım: sonra ifadesi Oğuz Han artık yok anlamını varsayar.

Askerliği gördü tatsız,

Harezm Şah'ı oldu Atsız,

Bu gün hakan, dün bir adsız:

Böyle kayar kızığımız!

Önvarsayımlar: “Askerliği gördü tatsız” ifadesi, askerlik tecrübesinin zorluk ve tatsızlıklar içerdiği önvarsayımını taşır. “Harezm Şah'ı oldu Atsız” ifadesi, tarihsel bir kişi olan Atsız'ın statüsünde yükselerek Harezm Şah'ı olduğu kabulünü içerir. “Bu gün hakan, dün bir adsız” ifadesi, dün adı sanı duyulmamış bir kişinin bugün hükümdar olabileceği gibi sosyal statü değişimlerinin hızla gerçekleşebileceği önvarsayımını içerir. “Böyle kayar kızığımız!” ifadesi, tarihin inişli çıkışlı olduğunu ima eder.

Tür: Olgusal Önvarsayım: “Askerliği gördü tatsız” ifadesinde askerlik deneyimlerinin genel olarak zorlayıcı bir süreç olduğu kabul edilir.

Varoluşsal Önvarsayım: “Bu gün hakan, dün bir adsız” ifadesi, sosyal statüde değişimlerin sürekliliğine işaret eder.

Tonguz, Çin'e hakan oldu,

Hıtay Türkü üryan oldu;

İlk düşünen Gür Han oldu:

“Birleşmeli ocağımız!”

Önvarsayımlar: “Tonguz, Çin'e hakan oldu” ifadesi, Türk hakanlarından birinin Çin'de hüküm sürdüğü inancını barındırır. “Hıtay Türkü üryan oldu” ifadesi, Türklerin zor bir durumda ve korumasız kaldığını varsayar. “İlk düşünen Gür Han oldu” ifadesi, ilk birleşme düşüncesini Gür Han'ın ortaya attığına dair bir kabul taşır. “Birleşmeli ocağımız!” ifadesi, birlik olma arzusunun güçlü bir ihtiyaç olduğunu anlatır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: “Tonguz, Çin'e hakan oldu” ifadesi, Türk hâkimiyetinin genişlemeye yönelik varoluşsal çabasını simgeler.

Sözlüksel Önvarsayım: “Birleşmeli ocağımız!” ifadesi, birlik ve dayanışma ihtiyacına yönelik bir beklentiyi içerir.

Cengiz bunu tasarladı,

Dört bucağa ılgarladı,

Türk soyunu topladı:

Turan oldu öz bağımız!

Önvarsayımlar: Cengiz var, onun tasarladığı bir şey var, dört bucak var, Türk soyu var, Turan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Turan” sözcüğü uzlaşımsal olarak Türklerin ülküsü olan bir devleti önvarsaymaktadır.

Oğuz Han’dan beri mühmel,

Kalmış idi Büyük Emel,

Yüce dilek uzattı el,

Ele geçti arağımız!

Önvarsayımlar: Daha önce müheml değildi.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Beri” ifadesi bir şeyin daha önce öyle olmadığını önvarsaymıştır.

Varoluşsal önvarsayım: Oğuz Han var, büyük emel var, yüce dilek var, arak var. Özel isim, tamlamalar ve iyelik eki önvarsayımı tetiklemiştir.

Gökten yüce yıldızımız!

Bir devr açtı her hızımız!

Attila bir Kırğımız!

Timurleng hir Kazağımız!

Önvarsayımlar: Atilla, Kırız, Timurleng, Kazak, yıldız var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler ve cins isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Atilla” ve “Timurleng” uzlaşımsal olarak büyük Türk komutanlarını önvarsaymaktadı.

Fatih aldı İstanbul’u,

Babür, Hint’e eğdi yolu,

Nadir sarstı sağı, solu...

Oldu bir son taslağımız!

Önvarsayımlar: Fatih, İstanbul, Babür, Hint, sağ, sol, son taslak vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isimler, cins isimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Bundan sonra talih döndü,

Yıldızımız yine söndü,

Karşımızda Rus göründü...

Kesildi yurt ortağımız!

Önvarsayımlar: Daha önce talih dönmemişti. Yıldızımız daha önce de sönmüştü.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: bundan sonra ifadesiyle daha önce talihin dönmediği varsayılır. Yine ifadesiyle daha önce yıldızın söndüğü varsayılır.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: “Bundan sonra” ifadesi art gönderimli olarak “Fatih aldı İstanbul’u, Babür, Hint’e eğdi yolu, Nadir sarstı sağ, solu... Oldu bir son taslağımız!” mısralarını önvarsaymaktadır.

Kırım, Kazan heder oldu!

Tuna, Kafkas beter oldu!

Türkistan’da neler oldu?

İşitmedi kulağımız!

Önvarsayımlar: Türkistan’da neler olduğu belli değil.

Yapısal Önvarsayım: “Türkistan’da neler oldu?” ifadesi, Türkistan’daki gelişmelere dair belirsizliği varsayar.

Sözlüksel önvarsayımın: “İşitmedi kulağımız” ifadesi adı geçen yerlerden haber alınamadığını önvarsaymaktadır.

Yurt girince yad eline,

Ergenekon oldu yine!

Çıkmaz mı bir Börteçine?

Nurlanmaz mı çerağımız?

Önvarsayımlar: Yurt girmeseydi Ergenekon olmazdı. Daha önce de Ergenekon olmuştu. Börteçine’nin çıkacağı belirsiz. Çerağımızın nurlanacağı belli değil.

Tür: Yapısal Önvarsayım: “Yurt girince yad eline” ifadesinde kullanılan zarf fiil eki yurt yad eline girmeseydi Ergenekon’nun olmayacağı anlamı varsayılmıştır. Soru

cümleleri Börteçine'nin çıkacağı'nın belirsiz olduğu ve çerağımızın nuralanacağı'nın belli olmadığı anlamı varayılmaktadır.

Sözlüksel Önvarsayım: yine ifadesiyle daha önce de Ergenekon olduğu anlamı varsayılır.

Şiir boyunca varoluşsal, art gönderim yoluyla, sözlüksel, yapısal önvarsayımlara rastlanmıştır. Art gönderim yoluyla orataya çıkan önvarsayımlar sayesinde metin içi bağdaşıklık sağlanmıştır. Sözlüksel önvarsayımlar açıkça söylenen sözcüklerin ardındaki anlamı da gösterdiğinden şiirde bir anlam zenginliği yaadır. Yapısal önvarsayımlar da sözlüksel önvarsayımlarla benzer bir işlevdedir.

ESNAF DESTANI

Biz esnaf takımı severiz işi,

Çalışır, yaşarız erkek ve dişi,

Aramızda yoktur tembel bir kişi,

Milletin özüyüz, burhanımız var.

Önvarsayımlar: Severiz, yaşarız, tembel bir kişi, milletin özüyüz, burhanımız vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Severiz, yaşarız, özüyüz, burhanımız ifadelerinde yer alan iyelik ekleri birinci çoğul kişinin varlığını varsayar. Tembel bir kişi, milletin özü sıfat ve isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Yapısal önvarsayım: “Biz esnaf takımı severiz işi” sıralı cümlesi bir sebep sonuç durumunu önvarsayarak “biz esnaf takımı olduğumuz için işi severiz” sözcesini önvarsayar.

Sözlüksel önvarsayım: “Yoktur” sözcüğü “tüm esnaflar çalışkandır” sözcesini önvarsayacak biçimde kullanılmıştır.

Kimimiz çiftçiyiz, tohum ekeriz,

Yazda, kışta pek çok zahmet çekeriz,

Sulh vakti rençperiz, harpte askeriz,

Hem süngümüz, hem de sabanımız var.

Önvarsayımlar: çekeriz, askeriz, ekeriz, süngümüz, sabanımız, sulh vakti vardır. Birçok zorluğun çekildiği gerçeği kabul edilmiştir.

Varoluşsal Önvarsayım: Sulh vakti isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler. Çekeriz, askeriz, ekeriz, süngümüz, sabanımız ifadelerinde kullanılan iyelik ekleri birinci çoğul kişinin varlığını varsayar.

Olgusal önvarsayım: Zahmet çekeriz ifadesiyle birçok zorluğun yaşandığı gerçeği kabul edilmiştir.

**Kimimiz mavna, sandal kullanır,
Alın teri döker, ekmek kazanır,
Yelken açar, yaman dalgayı tanır,
Denize hâkimiz, fermanımız var.**

Önvarsayımlar: Alın teri, yaman dalga vardır. Bazılarının görevi denizcilikle ilgilidir, geriye kalanların başka görevleri vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Alın teri, yaman dalga isim ve sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayım: Kimimiz, ifadesi başkalarında farklı görevler ile meşgul olduklarını varsayar.

**Kimimiz süreriz araba, kağı,
Tanırız şehirde, köyde her yanı,
Görünce yardıma muhtaç vatani,
Hizmete koşarız, hayvanımız var.**

Önvarsayımlar: Süreriz, tanırız, koşarız vardır. Muhtaç vatani görmeseydik yardıma koşmazdık. Bazılarının görevi araba ve kağı sürmekle ilgilidir, geriye kalanların başka görevleri vardır.

Varoluşsal önvarsayım: Süreriz, tanırız, koşarız ifadelerinde kullanılan iyelik ekleri birinci çoğul kişinin varlığını varsayar.

Yapısal önvarsayım: Görünce, ifadesinde kullanılan zarf fiil eki muhtaç vatani görmeseydik yardıma koşmazdık anlamını varsayar.

Sözlüksel önvarsayım: Kimimiz, ifadesi başkalarında farklı görevler ile meşgul olduklarını varsayar.

**Kimimiz manavız, kimimiz bakkal,
Sözleştik satmaya bütün yerli mal,
Hem iyi, hem ucuz, dene öyle al,
Doğrudur işimiz, vicdanımız var.**

Önvarsayımlar: İşimiz yanlış değildir. Bazılarının görevi manavlık ve bakkalıktır, geriye kalanların başka görevleri vardır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Kimimiz, ifadesi başkalarında farklı görevler ile meşgul olduklarını varsayar. Doğrudur işimiz, ifadesi işlerinin yanlış olmadığını varsayar.

Kimimiz kahveci, bostancı, bekçi,

Fırıncı, paçacı yahut börekçi,

Bize bir tek adla deyin: Emekçi,

Vatan emektarı unvanımız var.

Önvarsayımlar: Bazılarının görevi kahveci, bostancı, bekçi, fırıncı, paçacı yahut börekçidir, geriye kalanların başka görevleri vardır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Kimimiz, ifadesi başkalarında farklı görevler ile meşgul olduklarını varsayar.

Varoluşsal önvarsayım: Kahveci, bostancı, bekçi, fırıncı, paçacı, börekçi, emekçi, vatan emektarı cin isimleri ve tamlaması bir varlığın mevcudiyetini önvarsayacak şekilde kullanılıp önvarsayımı tetiklemiştir.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: “Vatan emektarı” tamlaması art gönderimli olarak önceki mısralarda geçen esnafları önvarsayar.

Kimimiz çulhayız, kimimiz saraç,

Çok zaman Avrupa bizi koydu aç,

Biz, artık değiliz namerde muhtaç,

Mahımız satılır, alanımız var.

Önvarsayımlar: Bazıları çulha, bazıları saraç, geriye kalanların başka görevleri vardır. Avrupadaki insanlar vardır. Avrupa bizi ilk defa aç koymuyor.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Kimimiz, ifadesi başkalarında farklı görevler ile meşgul olduklarını varsayar. Avrupa, ifadesi Avrupadaki insanların varlığını varsayar. Çok zaman, ifadesi Avrupa’nın bizi ilk defa aç koymuyor daha önceden birden falz aç koydu anlamını varsayar. “Artık” ifadesi “daha önce namerde muhtaçtık” sözcesini önvarsayar.

Kimimiz sebze, kimimiz kasap,

Günahtan kaçırız, isteriz sevap,

And içtik, şahittir bize Dört Kitap,

Bahalı satmayız, ilanımız var.

Önvarsayımlar: Bazıları sebzeçi, bazıları kasap, geriye kalanların başka görevleri vardır. Bir işi yapmak ya da yapmamak için yemin edilmiştir.

Sözlüksel önvarsayım: Kimimiz, ifadesi başkalarında farklı görevler ile meşgul olduklarını varsayar. “Günahtan kamak, sevap istemek” ifadeleri de esnafların inançlı insanlar oldukları önvarsayımını doğurur.

Kimimiz demirci, marangoz, dülgere,

Otelci ya aşçı, dişçi ya berber,

Firenk’te terakki ettikçe hüner,

Karımız içinde ziyanımız var.

Önvarsayımlar: Bazıları demirci, marangoz, dülgere, otelci ya aşçı, dişçi ya berberdir, geriye kalanların başka görevleri vardır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Kimimiz, ifadesi başkalarında farklı görevler ile meşgul olduklarını varsayar.

Yapısal önvarsayım: “-dikçe” zarf fiil eki “Firenk’ te hüner terakki etmeseydi karımız içinde ziyanımız olmayacaktı” ifadesini önvarsaymaktadır.

Kimimiz Gümrük’te gedikli hamal,

Yükümüz ağırdır, karımız helal,

Bize güc ve kuvvet veren Zülcelal,

Tanrı’ya pek kavi imanımız var.

Önvarsayımlar: Gedikli hamal vardır. Bazıları hamaldır, geriye kalanların başka görevleri vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Gedikli hamal isim tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Kimimiz, ifadesi başkalarında farklı görevler ile meşgul olduklarını varsayar.

Yapısal önvarsayım: “-en” sıfat fiil eki “ver-” fiili ile bir araya gelerek “Tanrı esnafa güç veriyor” sözcesini önvarsayar.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: “Bize” sözcüğü art göndeirmli olarak esnafları önvarsaymaktadır.

Kimimiz tülbentçi, tütüncü, terzi,

Müvezzi ki satar ceridenizi,

Ey beyler, biraz da düşünün bizi,

Mahrumluk çekeriz, hirmanımız var.

Önvarsayımlar: Beylerin düşündüğü başka kişiler vardır. Bazılar tülbentçi, tütüncü, terzidir, geriye kalanların başka görevleri vardır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Kimimiz, ifadesi başkalarında farklı görevler ile meşgul olduklarını varsayar. Biraz da düşünün bizi, ifadesinde kullanılan “de” bağlacı başkalarının düşünülüğünü de varsayar.

Okumak isteriz, kitabımız yok,

Kitaplar yazmaya nisabımız yok,

Deftersiz yaşarız, hesabımız yok,

Öğretin bilelim: İzanımız var.

Önvarsayımlar: Öğretirseniz biliriz, öğretmezseniz bilmeyiz.

Tür: Yapsıal önvarsayım. “Öğretin bilelim” sıralı cümledir ve bu sıralı cümle yapısı yukarıdaki şartlı ifadeyi önvarsayar.

Evvelce yok idi bir gazetamız,

Şimdi Halka Doğru ilim çantamız,

Kerem’i yazmamış olsa atamız,

Der miydik bizim de irfanımız var?

Önvarsayımlar: Şimdi gazetemiz var. Daha önce ilim çantamız halka doğru değildi. Atamız yazmasaydı irfanımız var demezdik.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Evvelce yok idi, ifadesi şimdi var anlamını varsayar. Şimdi ifadesi daha önce halka doğru değildi anlamını varsayar.

Yapısal önvarsayım: Soru cümlesi ve şartlı yapı bir araya gelerek “Demezdik” ifadesini önvarsaymaktadır.

Sözlüksel önvarsayım: “Halka Doğru” ifadesi bir mefkureyi, “Kerem” sözcüğü de bir halk hikayesini uzlaşım sal olarak önvarsaymaktadır.

Köroğlu olmasa geçmezdi hayat,

Köylere girmezdi hiç edebiyat;

Yenisi çıkmadan denir mi hayat,

Nerde Âşık Garib yazanımız var?

Önvarsayımlar: Yenisi çıkmasaydı hayat denilmezdi. Köroğlu olduğu için hayat geçiyor. Âşık Garip yazanımız yok.

Tür: Yapısal önvarsayım: Köroğlu olmasa ifadesi köroğlu olduğu için hayat geçiyor anlamını varsaymıştır. Yenisi çıkmadan ifadesinde kullanılan zarf fiil eki yenisi çıkmasaydı hayat denmezdi anlamını varsayar. Soru cümlesi yazanımızın olmadığı anlamını varsayar.

Sözlüksel önvarsayım: “Köroğlu” ifadesi uzlaşımsal olarak bir halk şairi ve halk kahramanını önvarsaymaktadır.

Kolayca anlarınız açıktır dili,

Okuruz her gece Şah İsmail’i,

Kimin ki gönlünde var bir sevgili,

Ah çeker, anlarınız, hicranımız var.

Önvarsayımlar: Şah İsmail’in yazdıklarını okuruz. Gönlünde sevgili olmayan ah çekmez.

Tür: Yapısal önvarsayım: Şah İsmail’i okuruz ifadesi yazdıklarını okuruz anlamını varsayar. Kimin ki ifadesindeki ki bağlacı gönlünde sevgili olmayan ah çekmez anlamını varsayar.

Yoldaşlık esnafın tatlı zinciri,

Birleşmiş, bir Ocak yapmış her biri,

Her eski ocağın vardır bir piri,

Her pire bir türlü şükranımız var.

Önvarsayımlar: Esnafın tatlı zinciri, eski ocak vardır, birden fazla ocak vardır. Esnafı birbirine yoldaşlık bağlar.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Esnafın tatlı zinciri, eski ocak isim ve sıfat tamlaması varoluşsal önvarsayımı tetikler. “Her” ifadesi de bir varlıktan birden fazla sayıda var olduğunu önvarsayar.

Sözlüksel önvarsayım: Esnafın tatlı zinciri ifadesi esnafı birbirine bağlayan bağın yoldaşlık olduğu varsayılır.

Usulümüz: Gedik, meci ve nöbet,

Ocak’ın içinde yoktur rekabet,

Nizama uydurduk, yaptık Cemiyet,

Şirketler yapmağa gümanımız var.

Önvarsayımlar: Nizama uydurduğumuz için cemiyet yaptırдық.

Tür: Yapısal önvarsayım. “Nizama uydurduk, yaptık Cemiyet” sıralı cümlesi neden sonuç ilişkisini önvarsayarak yapısal önvarsayımı tetiklemiştir.

Hasta yahut kötürüm olan bir yoldaş,

Bulur Ocak’ından ilaç, hekim, aş,

Öksüz ve dullara verilir maaş,

Aca aş, dertliye dermanımız var.

Önvarsayımlar: Öksüz ve dul olmayanlara maaş verilmez. Hasta ya da kötürüm olur yardım ararsa Ocakta bulur.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Öksüz ve dullara verilir maaş, ifadesi öksüz ve dul olmayanlara maaş verilmez anlamını varsayar. Ocakta yardım bulabilmesi için hasta ya da kötürüm olması gerekeir anlamı varsayılır.

Yardımlaşın diyor bize dinimiz,

Yoksula yardımdır baş ayinimiz,

Zenginlere karşı yoktur kinimiz,

Herkesi sev diyen Kur’an’ımız var.

Önvarsayımlar: Dinimiz, ayinimiz, kinimiz vardır. Kuran herkesi sev der.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Dinimiz, ayinimiz, kinimiz kelimelerinde bulunan iyelik ekleri varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel önvarsayım: “Diyen” ifadesi “Kuran herkesi sev der” sözcesini önvarsaymaktadır.

Lakin bize hayır yoktur zenginden,

Bir iş öğrenmedik ilim ehlinden,

Hocalar bize hiç söz açmaz dinden,

Doğrudur, sanmayın yalanımız var.

Önvarsayımlar: Zenginden hayır olmayan, esnaftır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bize” sözcüğü art gönderimli olarak önceki mısralardaki esnafları önvarsayar.

Cenk oldu, millete kurban canımız,

Dedik, aktı bütün bizim kanımız,

Gitmedi ne eşraf, ne ayanımız,

Ya Rabbi, ne hissiz erkânımız var.

Önvarsayımlar: Canımız, kanımız, ayanımız, erkânımız vardır. Erkânımız çok hissizdir.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Canımız, kanımız, ayanımız, erkânımız kelimelerinde bulunan iyelik ekleri “bizim” öznesinin varlığını varsayar.

Sözlüksel önvarsayım: “Ne” ifadesi “çok” anlamıyla sözlüksel önvarsayımı tetiklemiştir.

Fakir candan verir, hükm-i zamane,

Alınır zenginden zorla iane,

Harp vakti denir mi: Olsun, bana ne?

Yalnız bizim mi vatanımız var?

Önvarsayımlar: Harp vakti banane denilmez. Sadece bizim değil herkesin vatanı var.

Tür: Yapısal önvarsayım: Harp vakti denir mi: Olsun, bana ne? Soru cümlesiyle harp vakti banane denilmez anlamı varsayılır. Yalnız bizim mi vatanımız var? Soru cümlesiyle Sadece bizim değil herkesin vatanı var anlamı varsayılır.

Ey beyler, hocalar, artık uyanın,

Sızdınız, yarısı gitti vatanın,

Buna sebep biziz deyin, utanın,

Düşünün Mahşer'de divanımız var.

Önvarsayımlar: Beyler ve hocalar şimdiye kadar uyudular. Sızmasaydınız vatanın yarısı gitmezdi.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: “artık” kelimesinin kullanılması şimdiye kadar uyuduklarını varsayar.

Yapısal Önvarsayım: “Sızmasaydınız vatanın yarısı gitmezdi.” İfadesi sıralı cümleler aracılığıyla önvarsayılmıştır.

Biliniz, biz esnaf çalışacağız,

Ne varsa fen, hüner alışacağız,

Sanaatte Firenk'le yarışacağız,

Yurdu kurtarmaya peymanımız var.

Önvarsayımlar: Biz varız, hüner var, sanat var, Frenk var, yurt var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim, iyelik ekleri, cins isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel Önvarsayım: Frenk ile yarışacağız, ifadesi Frenklerin rakip olduğu varsayılır.

Dinimiz ne imiş anlayacağız,

Terakkiye gönül bağlayacağız,

Bir hızla beşyüz yıl atlayacağız,

Durmak olmaz, pek az zamanımız var.

Önvarsayımlar: Dinimiz var, terakki, gönül, beş yüz yıl, zaman var.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: İyelik ekleri, isimler ve tamlamalar varlıkların mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Yapısal önvarsayım: “Durmak olmaz, pek az zamanımız var” sıralı cümlesi neden sonuç ilişkisi ile “az zamanımız olduğu için durmak olmaz” ifadesini önvarsayar.

Yenildik; sebebi: Geride kalmak,

İntikam: Düşmanın ilmini almak,

İşini öğrenmek, fennini çalmak,

Şimdilik bu öce imkânımız var.

Önvarsayımlar: Geride kalmasaydık yenilmezdik. Daha sonra imkânımız olmayabilir.

Tür: Yapısal önvarsayım: Sebep sonuç cümlesi geride kalmasaydık yenilmezdik anlamını varsaymıştır.

Sözlüksel önvarsayım: Şimdilik ifadesi daha sonra olmayabilir anlamını varsayar.

Yürekten bir lahza çıkmaz bu acı,

Kuvvetli olmaktır, zaafın ilacı,

Uyanık bir kindir azmin kırbacı,

Koşalım, geçecek düşmanımız var.

Önvarsayımlar: Kuvvetli olmazsak zaafsın ilacını bulamayız. Uyanık bir kin yoksa azmin kırbacı olmaz. Koşmazsak düşmanı geçemeyiz.

Yapısal Önvarsayım: Gerekçe bildiren cümleler kuvvetli olmazsak zaafsın ilacını bulamayız, uyanık bir kin yoksa azmin kırbacı olmaz, koşmazsak düşmanı geçemeyiz anlamlarını varsayar.

Geri alınacak şey şanıımızdır,

En kuvvetli silah umranımızdır,

Giden yine gelir, vatanımızdır,

Yeniden almağa meydanımız var.

Önvarsayımlar: Başka kuvvetli silahlarımız da vardır. Giden daha önce de geldi. Daha önce de almıştık.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: En kuvvetli, ifadesi başka silahların olduğunu da varsayar. Yine ifadesi giden daha önce de geldi anlamını varsayar. Yeniden ifadesi daha önce de almıştık anlamını varsayar.

Biz esnaf takımı işe taparız,

Yapmayan söylerse ağzın kaparız,

Yarını bilmeyiz, fakat yaparız,

Bize yol gösteren destanımız var.

Önvarsayımlar: Yapan söylerse ağzını kapatmayız.

Tür: Yapısal önvarsayım: Yapmayan söylerse ağzın kaparız, ifadesiyle yapan söylerse ağzını kapatmayız anlamını varsayar.

Bu şiirde varoluşsal, yapısal, sözlüksel, art gönderim yoluyla önvarsayımlar vardır. Birçok isim ve iyelik eki varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir. Sözlüksel önvarsayım tetikleyicilerinden uzlaşım sal tetikleyici ile toplumun ortak değerleri önvarsayılmıştır. Art gönderimler ile metin içi bağdaşıklık güçlendirilmeye çalışılmıştır. Yapısal önvarsayımlar da görünen anlamların dışındaki anlamları da ortaya çıkararak şiire anlam zenginliği katmıştır.

BALKANLAR DESTANI

Borular çalındı: Silah başına!

Düşündüm girmişim on beş yaşına,

Öküzü bağladım sınır taşına,

Döğeni bıraktım harman içinde...

Önvarsayımlar: silah başı, sınır taşı vardır. Daha önce on beş yaşında değildim.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: silah başı, sınır taşı isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel önvarsayım: Girmişim, ifadesi daha önce on beş yaşında değildim anlamını varsayar.

Sabanı atarak tüfengi aldım,

Anamı, bacımı Tanrı'ya saldı,

Yirmi gün taburla yollarda kaldım,

Denizde, ovada, Balkan içinde...

Önvarsayımlar: Sabanı atmasaydım tüfeği alamazdım. Tanrı' ya saldırm vardır.

Tür: Olgusal önvarsayım: Tanrı' ya saldırm ifadesiyle Tanrı'nın gerçekliği kabul edilmiştir.

Yapısal önvarsayım: Atarak, kelimesinde kullanılan zarf fiil eki sabanı atmasaydım tüfeği alamazdım anlamını varsayar.

Yerinde sayamaz bir Türk neferi,

Kalbi daim onu sürer ileri,

Geri almak için eski yerleri,

Ahdi vardır onun vicdan içinde...

Önvarsayımlar: İçinde ahdi olmayan eski yerleri geri alamaz. Daha önceden o yerler bizimdi.

Tür: Yapısal önvarsayım: Geri almak için eski yerleri, Ahdi vardır onun vicdan içinde, amaç sonuç belirten bu cümle içinde ahdi olmayan eski yerleri geri alamaz anlamını varsayar.

Sözlüksel önvarsayım: “Geri almak için” ifadesi o yerlerin daha önce bizim olduğu anlamını varsayar.

İlmimiz yoksa da imanımız var,

Gökten bize inmiş Kur'an'ımız var,

Tarlamız yoksa da vatanımız var,

Düşmanı koymayız vatan içinde...

Önvarsayımlar: “Bize” Türk neferidir.

Tür: Art gödnerim yoluyla önvarsayım. “Bize” ifadesiyle önceki mısralarda geçen “Türk neferi” önvarsayılmaktadır.

Babam şehit, soyum cümlesi gazi,

Devlet harp etmese olmazdım razı,

Ben gerçi görmedim okuma, yazı,

Bilirim ne varsa Kur'an içinde...

Önvarsayımlar: Devlet harp ettiği için razı oldum.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Şehit ve gazi olmak, kimlik ve onur meselesidir; bireyin hayatındaki savaşın etkisini vurgular.

Yapısal Önvarsayım: Devlet harp etmese olmazdım razı, cümlesi devlet harp ettiği için razı oldum anlamını varsayar.

Ulu Tanrı, Türk'ü yüce yaratmış,

Dinini talime hoca yaratmış,

Türk yurdunu uçtan uca yaratmış,

Demiş, "Bunu yaşat hep şan içinde..."

Önvarsayımlar: Ulu Tanrı var, Türk var, Türkün dini var, hoca, Türk yurdu, şan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve isimler varlıkların mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Demiş ki: Nereye girmişse Hilal,

Orası Turan'dır onu geri al,

Domuz çobanları olamaz kiral,

Tanrı'nın ülkesi: Turan içinde...

Önvarsayımlar: Hilal girmeseydi Turan olmazdı.

Tür: Yapısal Önvarsayım: Demiş ki: Nereye girmişse Hilal, Orası Turan'dır onu geri al, cümlesi Hilal girmeseydi Turan olmazdı anlamını varsayar

Sözlüksel önvarsayım: "Hilal" ifadesi uzlaşımsal olarak Türk bayrağını önvarsayarken "Turan" da aynı yolla Türklerin tek bir devlet çatısı altında birleşmelerini önvarsaymaktadır.

Ordudur Türkler'in ana kucağı,

Harp yeri onların baba ocağı,

Ulaştık menzile bir akşam çağı,

Göründü Karadağ duman içinde...

Önvarsayımlar: Türkler'in ana kucağı, baba ocağı, akşam çağı vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Türkler'in ana kucağı, baba ocağı, akşam çağı isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: "Onların" zamiri art göndeirmli olarak bir önceki mısradaki Türkleri önvarsayar.

Sabahı bir hücum borusu vurdu,

Adanın üstüne atıldı ordu,

Arsanlar ne türlü kırarsa kurdu,

Savaşlık o yolda düşman içinde...

Önvarsayımlar: Sabah, hücum borusu, ada, adanın üstü, kurt, düşman var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Tamlamalar ve isimler varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yapısal önvarsayım: “Kırarsa” ifadesi sonraki cümleyle bir benzerlik ilişkisini ortaya çıkararak “Arslanların kurtları kırdığı gibi düşmanla savaştık” ifadesini önvarsaymıştır.

Yıldırım kanatlı, kasırga canlı,

Bir şahin sürüsü gibi Osmanlı,

Saldırdı, gözleri ateşli, kanlı,

Kaldı dağlar, taşlar tufan içinde...

Önvarsayımlar: Yıldırım kanatlı vardır, kasırga canlı vardır, şahin sürüsü değil ona benzer.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Yıldırım kanatlı, kasırga canlı sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetikler.

Sözlüksel Önvarsayım: gibi ifadesiyle şahin sürüsü değil anlamı varsayılır.

Kan ile kılıçtır, Türk’e alamet,

Tehlike içinde görür selamet,

Düşmana kopardık kızıl kıyamet,

Yarısı serildi meydan içinde...

Önvarsayımlar: kızıl kıyamet vardır, diğer yarısı sağdır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: kızıl kıyamet isim tamlası varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel Önvarsayım: Yarısı yere serildi ifadesinde diğer yarısının hayatta kaldığını varsaymaktadır.

Yanar dağlar gibi güllerle attık,

Yerde, gökte tozu dumana kattık,

Süngüye davrandık, can cana çattık,

Kaldı gök bir kızıl volkan içinde...

Önvarsayımlar: Yanar dağ vardır, kızıl volkan vardır. Yanar dağ değil.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Yanar dağ vardır, kızıl volkan sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Sözlüksel Önvarsayım: yanar dağlar gibi ifadesinde yanar dağ olmadıklarını, ynardağa benzediklerini varsayar.

Bu anda gördüm ki düşman serdarı

Kaçıyor, tepeden çıktım yukarı,

Bir taşın altından çektim dışarı,

Teslim oldu bana aman içinde...

Önvarsayımlar: “Bu anda” ifadesi “Yanar dağlar gibi güller attık, Yerde, gökte tozu dumana kattık, Süngüye davrandık, can cana çattık” mısralarıdır.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu anda” sıfat tamlaması kendiisnden önceki mısraları art gönderimli olarak önvarsaymaktadır.

Getirdim tabura verdim emanet,

Arkadan atılan birkaç hıyanet

Kurşun, bende artık koymadı kuvvet,

Oturdu bir taş al kan içinde...

Önvarsayımlar: Kurşundan önce kuvvetim vardı.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: artık ifadesi daha önce kuvvetim vardı anlamını varsayar.

Müjdeler getirdi bir atlı nefer

Ordumuz Sofya’ya girmiş muzaffer,

Sırplar’a çalınmış bir katı zafer,

Düşman geri kaçmış Yunan içinde...

Önvarsayımlar: Atlı nefer, katı zafer vardır.

Tür: Varoluşsal önvarsayım: Atlı nefer, katı zafer sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Ön gönderim yoluyla önvarsayım: “Müjdeler” ön gönderimli olarak “Ordumuz Sofya’ ya girmiş muzaffer” mısrasını önvarsayar.

Bir günde dört sevinç, dört büyük bayram!

Meşaller yakıldı gelmişti akşam,

Şehitler gömüldü ruhları pürkam,

Cennet'e yükseldi şükran içinde...

Önvarsayımlar: Akşam olduğu için meşaleler yakıldı.

Tür: Yapısal önvarsayım. Sıralı cümle yapısı önvarsayımı tetiklemiş ve yapısal önvarsayımı sağlamıştır.

Vedasız çıkmıştım, komşunun kızı

Darılmış: Söyledi akşam yıldızı,

Saklamam: İçimde duydum bir sızı,

Bir selam gönderdim hicran içinde...

Önvarsayımlar: Komşunun kızı, akşam yıldızı vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Komşunun kızı, akşam yıldızı isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Bu anda kalbimin sırr-ı fütuhu

Sezdi: Gelmiş gizli babamın ruhu,

Arıyor bir şehit yahut mecruhu

Bu bir sürü aziz kurban içinde...

Önvarsayımlar: Daha önce sezmemişti kalbimin sırr-ı fütuhu.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: Bu anda ifadesi daha önce sezmemişti kalbimin sırr-ı fütuhu anlamını varsayar.

Gazilik, şehitlik idi muradım,

Bu iki şerefle süslendi adım,

Toplandı yanıma bütün ecdadım,

Hepsi gökten indi bir an içinde...

Önvarsayımlar: “Bu iki murat” gazilik ve şehitliktir.

Tür: Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu” sıfatı “gzilik ve şehitlik” ifadelerini art gönderimli olarak önvarsayar.

Baktım vakit tamam, dedim: “Ey millet,

Anam, bacım kaldı sana emanet!

Bir Tekbir getirdim, bir de şehadet,

Uçtum Hakk'a doğru iman içinde...”

Adım Dursun: Yazın destan içinde...

Önvarsayımlar: Vaktin tamam olduğunu anlayınca bir şeyler dedim.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Baktım” ifadesi konuşan kişinin bir şeyi anladığını önvarsaymıştır.

Şiir boyunca varoluşsal, yapısal, sözlüksel önvarsayımlarla art ve ön gönderimli önvarsayımlara yer verilmiştir. Göndeirmeler metin içi bağdaşıklığı, bu sayede metnin anlatımında bir birliği sağlamıştır. Sözlüksel ve yapısal önvarsayımlar mevcut anlamlar dışında anlamların da olduğunu göstermiş ve metni bu bakımdan zenginleştirmiştir.

KIZIL DESTAN

Düşmanın ülkesi viran olacak!

Türkiye büyüüp Turan olacak!

Seferberlik vardır, yazdı i'lanlar,

Koşunuz orduya gürbüz arslanlar!

Türkoğlu değildir evde kalanlar,

Yiğitlik vaktidir meydan olacak!

Yeryüzü korkağa zindan olacak.

Önvarsayımlar: Türkiye büyümezse Turan olamaz.

Tür: Yapısal Önvarsayım: Büyüyüp kelimesinde bulunan zarf fiil eki Türkiye büyümezse Turan olamaz anlamını varsayar.

Sözlüksel önvarsayım: “Turan” ifadesi uzlaşımsal olarak Türklerin birleşip bir devlet olmaları mefkuresini önvarsayar.

Avrupa nimetten artık bıkıyor,

Yaptığı cenneti kendi yıkıyor,

Jaures’in ümidi boşa çıkıyor.

Medeniyet yurdu al kan olacak!

Her ucu bir yeni Balkan olacak!

Önvarsayımlar: Avrupa daha önce nimetten bıkmamıştı. Eski Balkan vardır.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: Artık ifadesi Avrupa daha önce nimetten bıkmamıştı anlamını varsayar. Yeni ifadesi eski Balkan’ın olduğunu varsayar.

Ne için bu işler çıktı meydana,

Anlatayım, kardeş, ben onu sana,

Salip dedi: Aman yoktur Kur’an’a,

Muhammed ümmeti talan olacak!

Tarihin bu faslı yalan olacak!

Önvarsayımlar: Muhammed ümmeti, tarihin bu faslı vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Muhammed ümmeti, tarihin bu faslı isim tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Yapsal önvarsayım: Bu işlerin niçin ortaya çıktığı merak edilmektedir. Bu da soru cümlesiyle önvarsayılmaktadır.

İptida Fıransa saldırdı Fas’a,

Düştü Müslümanlık bir büyük yasa!

Kıskanç İtalya’yı aldı bir tasa,

Dedi: Eski Roma civan olacak!

Hükmü Tırablus’ta revan olacak!

Önvarsayımlar: Fıransa, Fas, Eski Roma, Tırablus, İtalya vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Özel isimler varoluşsal önvarsayım tetikleyişidir.

Olgusal Önvarsayım: Tarih boyunca yeniden oluşan güç dinamiklerinin, mevcut durumu etkilediği kabul edilmektedir.

Gitmesin der iken Bingazi,

Deme, Rumeli’de hudut oldu Edirne,

Garp dedi: Ey Salih, Hilal’e her ne,

Yaparsan alkışa şayan olacak!

İslam’ın nasibi ziyan olacak!

Önvarsayımlar: Bingzi, Rumeli, Edirne, hudut, Garp, Salih, Hilal, alkış, İslam, ziyan var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins ve özel isimler varlıkların mevcudiyetini önvarsaymıştır.

Bakınız, akıbet Felek ne yaptı:

İttifak bozuldu, gönüller saptı,

Her yoldaş Bulgar’dan bir parça kaptı,

Dediler: Büyürse, zaman olacak,

Bize bir belalı düşman olacak!

Önvarsayımlar: Büyümezse zaman ve belalı düşman olmayacak.

Tür: Yapısal Önvarsayım: Büyürse ifadesindeki şart eki büyümezse zaman ve belalı düşman olmayacak anlamını varsayar.

Sırphılarda doğup çılgın bir ümit,

Prensip adında bir deli yiğit,

Nemse'nin taptığı bir çifti şehit

Edince, bilindi tufan olacak!

Türk'e dendi: Senin safan olacak!

Önvarsayımlar: Şehit etmeseydi tufan olacağı bilinmeyecekti.

Tür: Yapısal Önvarsayım: Edince kelimesinde kullanılan zarf fiil eki şehit etmeseydi tufan olacağı bilinmeyecekti anlamını varsayar.

Veliaht öldürmek, kadın öldürmek,

Rikkatli kalblere ağır geldi pek.

Zararlı hamiyet, uğursuz emek!

O, demişti: Bu iş bir şan olacak!

Tarihlerde adım rahşan olacak!

Önvarsayımlar: Rikkatli kalbler, zararlı hamiyet, uğursuz emek vardır.

Tür: Varoluşsal Önvarsayım: Rikkatli kalbler, zararlı hamiyet, uğursuz emek sıfat tamlamaları varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Nemse Almanya'ya dedi: Kardeşim!

İntikam almazsam sönmez ateşim,

Olur, musun harpte yoldaşım, eşim?

Sırplar'ı ezmezsem tuğyan olacak!

İslavlar kabarıp isyan olacak!

Önvarsayımlar: Harpte yoldaşım eşim olacağı belli değil. İslavlar kabarmazsa isyan olmayacak.

Tür: Yapısal Önvarsayım: Olur, musun harpte yoldaşım, eşim? Soru cümlesi harpte yoldaşım eşim olacağı belli değil anlamını varsayar. Kabarıp kelimesinde kullanılan zarf fiil eki İslavlar kabarmazsa isyan olmayacak anlamını varsayar.

Alman dedi: Durma, atıl ileri,

Ben çoktan beklerim bu hoş günleri,

Bilinsin, hangisi meydanın eri,

Yenen ya İslav, ya Cerman olacak!

Yenilenin işi yaman olacak!

Önvarsayımlar: Ben uzun zamandır bu hoş günleri beklerim.

Tür: Sözlüksel önvarsayım. “Çoktan” sözcüğü uzun bir zaman dilimini önvarsaymıştır.

Yapısal önvarsayım: “Bilinsin: hangisi meydanın eri” sorusu “meydanın erinin kim olduğu bilinmiyor” ifadesini önvarsayar.

**Nemse dedi Sırp’a: Yaptığın yeter,
Ordum bugün senden baş eğmek ister,
Ya çık harbe yahut itaat göster!
Cevabın bir açık beyan olacak!**

Dost musun, düşman mı ayan olacak!

Önvarsayımlar: Sırplar daha önce birden fazla olumsuz davranışta bulunmuşlardır.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: Yaptığın yeter, ifadesi Sırplar daha önce birden fazla olumsuz davranışta bulunmuşlardır anlamını varsayar.

Yapısal önvarsayım: Soru ifadesi Sırp’ ın dost mu düşman mı olduğunun bilinmediğini önvarsayar.

**Sırpılar düşünce ah ile ofa,
İslavlık gayreti geldi Moskof’a,
Dedi: Sert cevap ver bu eski kofa,
Bu bir kurusıkı duman olacak!**

Harbin sonu sana saman olacak!

Önvarsayımlar: Sırpılar ah ile ofa düşmeseydi Moskof’a İslavlık gayreti gelmezdi.

Tür: Yapısal Önvarsayım: Düşünce kelimesinde kullanılan zarf fiil eki Sırpılar ah ile ofa düşmeseydi Moskof’a İslavlık gayreti gelmezdi anlamını varsayar.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: “Bu eski kof” ifadesi art gönderimli olarak önceki mısradaki Sırpları önvarsayar.

Bu mertçe sözleri Sırpı beğendi,

Kabadayısına yine güvendi,

Kırdı aradaki incecik bendi,

Dedi: Güçlükler hep asan olacak!

Büyük Sırbılık her ne yapsan olacak!

Önvarsayımlar: Kabadayısına daha önce de güvenmişti.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: Yine kelimesi, kabadayısına daha önce de güvenmişti anlamını varsayar.

Varoluşsal önvarsayım: İsimler, tamlamalar ve iyelik ekleri “mertçe sözler, Sırlı, kabadayı, incecik bent, güçlükler, Büyük Sırlık var” önvarsayımını sağlar.

Bu söze Nemse’de herkes gülüştü,

Ordular hududa doğru üşüştü,

Ötede Rus, asker cemine düştü,

Dedi: Sanma Sırb’ı yakan olacak:

Ordum gidip ona kalkan olacak!

Önvarsayımlar: Ordusu gidip ona kalkan olmazsa Sırb’ı yakan olacak. Sırb’ı yakan olmayacak.

Tür: Yapısal Önvarsayım: Gidip kelimesinde kullanılan zarf fiil eki ordusu gidip ona kalkan olmazsa Sırb’ı yakan olacak anlamını varsayar. Sanma kelimesi Sırb’ı yakan kimsenin olamayacağını varsayar.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: “Bu söze” sıfat tamlaması bir önceki kıtadaki mısraları önvarsaymaktadır.

Macar dedi: Sanma, kalmak isterim,

Atını meydana salmak isterim,

Türkler’in öcünü almak isterim,

Altay yurdu Büyük Vatan olacak!

Turan’ın hâkimi sultan olacak!

Önvarsayımlar: Macar kalmak, atını meydana salmak, Türklerin öcünü almak istemiyor.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: Sanma kelimesi Macar kalmak, atını meydana salmak, Türklerin öcünü almak istemiyor anlamını varsayar.

İngiliz umumi harpten kurtulmak

Fikriyle istedi arayı bulmak,

Mukadder olunca cenge tutulmak

Tedbir neye yarar, olan olacak!

Mutlak umumi harp ilan olacak!

Önvarsayımlar: İngiliz arayı bulamazsa umumî harpten kurtulamayacak. Savaşa katılmak kaderde varsa tedbir bir işe yaramaz.

Tür: Sözlüksel Önvarsayım: kurtulmak fikriyle ifadesi İngiliz arayı bulamazsa umumi harpten kurtulamayacak anlamını varsayar.

Yapısal önvarsayım: Olunca kelimesinde kullanılan zarf fiil eki Savaşa katılmak kaderde varsa tedbir bir işe yaramaz anlamını varsayar.

Rus asker cemine başladı, Alman,
Dedi: Vazgeç bundan yoksa iş yaman,
Toplarsam ordumu bil artık, aman
Yoktur sana, çünkü çok kan olacak!
Avrupa bir kızıl volkan olacak!

Önvarsayımlar: Ordu toplamazsa aman dilemez. Bundan vazgeçersen iş yaman olmaz.

Tür: Yapısal Önvarsayım: Toplarsam kelimesinde kullanılan şart eki aman dilemesi için ordunun toplanması gerektiğini varsayar.

Sözlüksel önvarsayım: “Yoksa” ifadesi “Bundan vazgeçersen iş yaman olmayacak” ifadesini önvarsaymaktadır.

Rusya bu söze kulak asmadı,
Tahşidat emrini gerdi, kasmadı,
Bu çürük tahtaya kayser basmadı,
Dedi: Harp başladı, hemen olacak!
Dağların tepesi duman olacak!

Önvarsayımlar: Bu söz önceki kıtada söylenenlerdir.

Art gönderim yoluyla önvarsayım. “Bu söz” sıfat tamlaması art gönderimli olarak önceki kıtadaki mısraları önvarsayar.

Fransa’ya sordu Alman sefiri:
Dost musun, düşman mı, ikiden biri?
Baktı açılmıyor gizli zamiri,
Dedi: Dost olmayan düşman olacak!
Yarın ordum size mihman olacak!

Önvarsayımlar: Fransa’nın dost ya da düşman olduğu belli değil.

Tür: Yapısal Önvarsayım: Dost musun, düşman mı, ikiden biri? Soru cümlesi Fransa’nın dost ya da düşman olduğu belli değil anlamını varsayar.

Kayser ilan etti askere, halka:
Kalbiniz birleşsin, olsun bir halka!Düşmanı çiğnemek tapmaktır Hakk’a,
Ordumun rehberi iman olacak!

Bizi esirgeyen Rahman olacak!

Önvarsayımlar: Kayser, asker, halk, kalpler, halka, Hak, ordu, rehber, iman, Rahman var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Cins isimler, özel isimler ve tamlamalar varoluşsal önvarsayımı tetiklemiştir.

Fıransa'ya girmek olacaktı güç,

Belçika'dan etti orduları göç,

Dedi: Kayde girmez mukaddestir öç,

Eğerki bu kavme ziyan olacak!

Ödenince sonu nisyan olacak!

Önvarsayımlar: Ödenmezse sonu nisyan olmayacak.

Tür: Yapısal önvarsayım: Ödenince kelşmesinde kullanılan zarf fiil eki ödenmezse sonu nisyan olmayacak anlamını varsayar.

İngiliz dedi ki: Bitaraf yurda

Girmeye tahammül eden yok burda,

Kaptırmam koyunu ben azgın kurda,

Donanmam Alman'a düşman olacak!

Önvarsayımlar: İngiliz, yurt, tahammül eden, koyun, kurt, Alman, düşman var.

Tür: Varoluşsal önvarsayım. Özel isim ve cins isimler önvarsayımı tetiklemiştir.

Romanya, Moskof'a dedi: Bak bana,

Mülkümden bir asker geçirtmem sana!

Bulgar'a dedi ki: Gir Sırbistan'a,

Karşına çıkacak Yunan olacak!

Önvarsayımlar: Romanya adına konuşan biri vardır. Bulgar yetkilisi vardır.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Romanya dedi ifadesi Romanya adına konuşan birinin varlığını varsayar. Bulgar'a dedi ifadesinde Bulgar yetkilisinin varolduğu varsayılır.

Yapısal önvarsayım: Sıralı cümleler öncelik sonralık anlamı ile "Sırbistan' a girdikten sonra karşına Yunan çıkacak" sözcesini önvarsaymıştır.

İngiliz gasp etti Sultan Osman'ı,

Bununla tutacak Hint'i, Umman'ı!

İslamlık tanıdı kimdir düşmanı,

Çok geçmaez ki mesut bir an olacak:

Düşmandan öç alan Kur'an olacak!

Önvarsayımlar: Sultan Osman olmazsa Hint'i, Umman'ı tutamaz.

Tür: Sözlüksel önvarsayım: Bununla tutacak ifadesi Sultan Osman olmazsa Hint'i, Umman'ı tutamaz anlamını varsayar.

Art gönderim yoluyla önvarsayım: “Bununla” zamiri art gönderimli olarak “İngiliz gasp etti Sultan Osman' ı” mısrasını önvarsaymaktadır.

Şiirde varoluşsal önvarsayımlar isimlerin, tamlamaların, iyelik eklerinin sıkça kullanılmasıyla ortaya çıkmıştır. Art gönderimler şiir içinde bağdaşıklığı sağlamada etkili olmuştur. Yapısal önvarsayımlar ve sözlüksel önvarsayımlar açıkça ifade edilmeyen anlamları önvarsayarak şiirin anlam zenginliğine katkıda bulunur. Sözlüksel önvarsayımı sağlayan uzlaşımsal tetikleyiciler de toplumun ortak değerler neticesinde oluşturduğu anlamları göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Tablo 6. 1. Kızıl Elma Adlı Eserdeki Önvaryaymların Şiirlere Dağılımı

		Varoluşsal Önvaryayım	Yapısal Önvaryayım	Sözlüksel Önvaryayım	Olgusal Önvaryayım	Olgusal Olmayan Önvaryayım	Art ve Ön Gönderim Yoluyla Önvaryayım	Karşı Olgusal Önvaryayım	Toplam
1.	Turan	3	2	4	2	-	-	-	11
2.	Kızılelma	119	45	105	17	5	123	3	417
3.	Ülker ile Aydın	107	59	44	3	-	58	1	272
4.	Küçük Şehzade	106	54	126	65	1	23	5	380
5.	Polvan Veli	20	18	3	2	-	2	-	45
6.	Alageyik	22	7	6	2	-	2	-	39
7.	Kurt ile Ayı	10	3	2	-	-	-	-	15
8.	Tevhid	5	2	-	-	-	-	-	7
9.	Türkün Tekbiri	3	-	-	-	-	-	-	3
10.	İlahi	11	6	4	-	-	-	-	21
11.	Asker Duası	5	2	-	-	-	1	-	8
12.	Kendine Doğru	3	1	1	-	-	-	-	5
13.	Ötüken Ülkesi	13	4	4	-	-	3	1	25
14.	Hayat Yolunda	9	9	1	-	-	1	-	20
15.	Yeni Atilla	11	2	6	1	-	1	-	21
16.	Osman Gazi Kurultayda	10	2	4	1	-	-	-	17
17.	Durma Vur	3	2	2	-	1	3	-	11
18.	Şehit Haremi	4	2	2	-	-	-	-	8
19.	Yeşil Boncuk	9	4	2	-	-	3	-	18
20.	Altın Yurt	9	5	3	-	-	1	-	18

21.	Akkurum	9	1	4	-	-	2	-	16
22.	Meşhede Doğru	5	-	2	1	-	1	-	9
23.	Altın Destan	16	21	6	-	1	-	-	44
24.	Ergenekon	34	7	21	1	-	4	-	67
25.	Esnaflık Destanı	11	15	21	1	-	2	-	50
26.	Balkankar Destanı	10	6	9	1	-	4	-	30
27.	Kızıl Destan	7	13	10	1	-	2	-	33
Toplam		574	292	392	98	8	236	10	1610

Tablo 1 incelendiğinde 1610 tane önvarsayım türüne raslanmıştır. Bu da Kızılbaş adlı şiirin kültürel ve dilsel olarak ne kadar zengin olduğu göstermektedir. Şiirde kullanılan önvarsayımların çoğunluğu şiirdeki dil zenginliğinin kanıtı olarak düşünülürse Kızılbaşmada kullanılan dil çok zengindir, ifadesi yerinde bir ifade olacaktır.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Ziya Gökalp'ın Türk edebiyatındaki tarihsel ve kültürel anlamı güçlü bir sembol olan Kızılbaş temalı şiir kitabı, önvarsayım kavramı bağlamında incelenmiş; dilsel, kültürel ve metaforik yapıların anlam yaratımındaki etkisi detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Bu inceleme, yalnızca dilbilimsel bir yaklaşım sunmamış, aynı zamanda tarihsel bağlam ve edebi imgeler ışığında çok katmanlı bir analiz gerçekleştirmiştir. Şiirlerdeki dilsel yapılar, şairin dünyaya bakış açısını ve okuyucuyla kurduğu anlam ilişkisini şekillendiren bir araç olarak işlev görmüştür. Analiz süreci, şiirlerde farklı önvarsayım türlerinin (olgusal, varoluşsal, yapısal, sözlüksel ve karşı-olgusal) bir arada kullanıldığını ve şairin okuyucuyla kurduğu anlam dünyasında bu türlerin belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Bu çok yönlü yapı, eserin hem bireysel hem de ulusal anlam katmanlarını bir arada barındırdığını göstermektedir.

Öncelikle, şiirlerin büyük çoğunluğunda olgusal önvarsayımlar temel bir zemin oluşturmuştur. Bu önvarsayımlar, şairin okuyucudan belirli tarihsel, kültürel ya da ulusal gerçekleri kabul etmesini beklediği durumlarda ortaya çıkmıştır. Örneğin,

“Bir gün Kızılirma’ya varacağız” dizesi, okuyucunun Kızılirma kavramının tarihsel ve kültürel bir hedef olduğunu bilmesini gerektirir. Bu önvarsayım, okuyucunun tarihsel bir gerçekliğı kabul etmesini bekleyen bir anlam dünyası oluşturur. Bu tür önvarsayımların, metnin tarihsel bir bağlamda daha güçlü bir anlam taşımasına olanak tanıdığını vurgulamıştır. Bu önvarsayımlar, okuyucunun yalnızca tarihsel gerçekliklere değil, aynı zamanda kültürel ve ulusal ideallere dair bir farkındalık geliştirmesini sağlamaktadır.

Bununla birlikte, varoluşsal önvarsayımlar, şairin birey ve toplumun kimlik arayışını ifade eden tematik yapılarında ön plana çıkmıştır. Gökarp’ın şiirlerinde insanın anlam arayışı, hedef belirleme ve varlığını bir ideal uğruna adama teması sıkça işlenmiştir. Örneğin, “Kızılirma, milletimin ufkunda bir meşale gibi parlar” dizesi, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde bir hedefin varlığını varsaymaktadır. Böyle metafizik ve felsefi temaların Türk edebiyatında bireysel ve ulusal kimlik oluşturmadaki yerini tartışmıştır. Gökarp’ın metinlerinde bu varoluşsal önvarsayımlar, okuyucunun kendisini hem birey hem de ulusun bir parçası olarak yeniden konumlandırmasına olanak tanır.

Şairin kullandığı dilsel ve biçimsel yapıların incelenmesi, metinlerde yapısal önvarsayımların etkisini ortaya koymuştur. Şiirlerde kullanılan imgeler, metaforlar ve semboller, okuyucunun belirli anlam alanlarına yönlendirilmesini sağlamaktadır. Örneğin, Kızılirma kelimesinin bir ideal ve hedef olarak kurgulanması, bu yapısal önvarsayımı güçlendirmektedir. Şiirlerde geçen soru yapılarının anlama katkısı da yapısal önvarsayımlar sayesinde.

Karşı-olgusal önvarsayımlar, şiirlerin hayal gücüne dayalı dünyalarında önemli bir rol oynamıştır. Gökarp, şiirlerinde çoğu zaman gerçekleşmemiş veya gerçekleşmesi mümkün olmayan bir dünyanın tahayyülünü sunmuştur. Örneğin, “Eğer milletimiz Kızılirma’ya ulaşırsa, altın çağ yeniden doğacaktır” gibi ifadeler, okuyucuyu varsayımsal bir gelecekte hayal kurmaya yönlendirmektedir. Karşı-olgusal anlatıların edebi eserlerde okuyucunun hayal gücünü geliştirdiğini ileri sürmüştür. Bu tür önvarsayımlar, Gökarp’ın şiirlerinde ulusal bir ütopyanın hayalini kurmaya teşvik eden güçlü bir araç olarak kullanılmıştır.

Ulusal ütopya, bir milletin ortak değerleri, kültürü ve tarihi mirası etrafında şekillenen, geleceğe yönelik ideal bir toplum veya devlet tasavvurudur. Bu kavram,

genellikle bir hedef, hayal veya ulaşılması arzulanan bir durum olarak betimlenir ve milletin birlik, beraberlik ve ortak amaçlar doğrultusunda hareket etmesini sağlayan gl bir motivasyon kaynağıdır.

Ziya Gökalp'ın Kızılcelma şiir kitabında da bu ulusal topya sıkça işlenmiştir. Kızılcelma kavramı, Türk milletin tarihse ve kültürel belleğinde bir hedef, bir ideali temsil eder. Gökalp, bu kavram üzerinden okuyucuya yalnızca somut bir hedefi değil, aynı zamanda toplumsal bir vizyonu sunar. Örneğin, “Eğer milletimiz Kızılcelma'ya ulaşırsa, altın ağ yeniden doğacaktır” ifadesi, bir ulusal topya örneğidir. Burada Kızılcelma, milletin birlik ve beraberlik içinde hareket ederek ulaşacağı ideal bir geleceği temsil eder. şair, okuyucuya bu hedefin gerçekleşmesiyle birlikte barış, refah ve mutluluğun hüküm süreceği bir altın ağı vaat eder.

Bu tür ifadeler, karşı-olgusal Önvarsayımlar aracılığıyla sunulur ve okuyucunun hayal gücünü harekete geçirerek, gelecekte ulaşılması mümkün bir dünya tasavvurunu zihinde canlandırır. Gökalp'ın bu yaklaşımı, okuyucunun tarihsel köklere dayanan kolektif bir ideali benimsemesini ve bu uğurda bireysel sorumluluk almasını amaçlar.

Bu bağlamda, ulusal topya, sadece bir hayal değil, aynı zamanda milletin varoluşsal bir amacı ve yol haritasıdır. Gökalp'ın şiirlerinde bu kavram, tarihsel ve kültürel bağlamda güçlü bir şekilde vurgulanarak okuyucuya gelecekteki potansiyel bir altın çağa ulaşma motivasyonu sunar.

Son olarak, szlkse Önvarsayımlar, şiirlerin anlamını derinleştiren diğer bir unsur olarak dikkat çekmiştir. Kızılcelma gibi kültürel yüklü kelimeler ve ifadeler, okuyucunun metne anlam katması için gereklidir. Örneğin, “Kızılcelma, yiğitlerin rüyasıdır” gibi ifadeler, okuyucunun daha önce bu kavrama dair bir bilgiye sahip olduğu varsayımıyla işlevselleşmektedir. Zengin szlkse yapılar, okuyucunun metne kültürel bağlamlar üzerinden bir anlam katmasını sağlamaktadır. Gökalp'ın kullandığı bu szlkse Önvarsayımlar, okuyucunun geçmişe dair bilgi birikimini harekete geçirerek metnin anlamını daha da derinleştirmiştir.

Bu alışma, Ziya Gökalp'ın Kızılcelma şiir kitabının yalnızca bireysel bir anlam dünyası yaratmadığını, aynı zamanda tarihsel, kültürel ve ulusal bir bilinç inşa ettiğini göstermiştir. İncelenen nvarsayımlar, Gökalp'ın metinlerindeki dilsel ve tematik zenginliği anlamak için güçlü bir araç sunmuş; metinlerin çok katmanlı bir anlam

dünyasına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda, çalışmanın bulguları, önvarsayım kavramının edebiyat araştırmalarındaki önemini yeniden vurgulamış ve Türk edebiyatında tarihsel-kültürel temaların incelenmesine katkı sağlamıştır. Gökalp'ın şiirlerinde kurduğu anlam dünyası, okuyucuyu yalnızca bir tarihsel geçmişe değil, aynı zamanda kolektif bir ideal ve hayal gücüne davet etmektedir. Böylece, Kızılalma, hem geçmişle gelecek arasında köprü kuran hem de ulusal bir bilinç inşa eden güçlü bir eser olarak değerlendirilmektedir.

Kızılalma, Türk kültürünün ve tarihinin derinliklerinden gelen, köklü bir sembol olarak Ziya Gökalp'ın şiirlerinde yoğun bir şekilde yer alır. Gökalp, bu kavramı yalnızca bir şiirsel motif ya da edebi süsleme aracı olarak değil, milletin ortak hedefini ve idealini temsil eden bir kavram olarak işler. Kızılalma, bir mekân, bir amaç ve nihayetinde bir ütopya olarak dizelerinde hayat bulurken, önvarsayımsal düzeyde pek çok anlam katmanını bünyesinde barındırır. Bu bağlamda, şairin dili ve imge dünyası, okuyucunun belli bilgi ve kabullere sahip olduğunu varsayarak anlamı derinleştirir ve genişletir.

Gökalp'ın şiirlerinde Kızılalma, tarihsel bir arka plana dayanır ve bu arka plan, okuyucunun zihninde zaten var olduğu kabul edilen bir bilgi olarak yer alır. Örneğin, “Kızılalma bir hayal değil, milletimin alın yazısıdır” ifadesinde, okuyucunun Kızılalma kavramını tarihsel bir hedef olarak bildiği ve Osmanlı İmparatorluğu'nun genişleme idealleriyle ilişkilendirdiği kabul edilir. Şair burada açıkça Kızılalma'nın bir hayal olmadığını, aksine milletin kaderiyle özdeşleşmiş bir hedef olduğunu ileri sürer. Bu dizenin arkasında bir olgusal önvarsayım yatar. Çünkü şair, okuyucunun Osmanlı'nın fetih ruhunu ve Kızılalma idealinin tarihsel temellerini bildiğini kabul eder.

Bunun yanı sıra, “Bir gün Kızılalma'ya vardığımızda, güneş zaferle doğacak” dizesi, karşı-olgusal bir durumu ele alır. Burada şair, henüz gerçekleşmemiş ama gerçekleştiğinde büyük bir zaferin kazanılacağını tahayyül eder. Bu ifade, bir karşı-olgusal önvarsayımına dayanır çünkü Kızılalma'ya varmak henüz gerçekleşmemiştir, fakat bu durum okuyucunun zihninde sanki gerçekmiş gibi bir anlatım biçimiyle sunulur. Şair, okuyucuyu bu hayale inanmaya ve bu idealin etrafında birleşmeye davet eder.

Ayrıca Gökâlp, Kızılma'yı yalnızca tarihsel ya da siyasi bir hedef olarak değil, aynı zamanda manevi bir yolculuk ve ruhsal bir ölkü olarak ele alır. "Kızılma, yalnızca zaferin değil, ruhların dirilişinin de anahtarıdır" dizesinde, okuyucudan Kızılma'nın bir fiziksel mekândan öte, bir manevi arınma ve yükseliş hedefi olduğunu anlaması beklenir. Bu yapı, bir varoluşsal önvarsayıma dayanır. Şair, Kızılma'nın varlığını ve milletin ona olan inancını sorgulamaksızın kabul eder ve okuyucunun da bu kabulü paylaşmasını bekler.

Dilsel açıdan bakıldığında ise Kızılma kavramı, kültürel bağlamda zaten tanıdık bir simgedir. Şair, bu kavramın anlamını açıklama ihtiyacı duymadan doğrudan şiirine yerleştirir. Örneğin, "Kızılma yolunda yürüyenlerin ayak izleri tarih boyunca silinmez" dizesinde, Kızılma kelimesinin okuyucu tarafından önceden bilindiği ve anlaşılmış olduğu kabul edilir. Bu durum, bir sözlüksel önvarsayım oluşturur. Şair, bu kelimenin köklü tarihî ve kültürel anlamını yeniden tanımlama gereği duymadan, bu anlamların okuyucu tarafından zaten bilindiğini varsayar.

Bir diğer örnekte, "Kızılma, milletimin alnına yazılmış bir kaderdir" dizesinde, yapısal bir önvarsayım ortaya çıkar. Burada, Kızılma kelimesi bir metafor olarak kullanılmakta ve okuyucunun bu metaforun taşıdığı derin anlamı sezmesi beklenmektedir. Şiirin yapısal kurgusu ve metaforik dili, okuyucunun kelimenin ötesine geçerek onun ideolojik ve kültürel anlamına ulaşmasını sağlar.

Bütün bu örnekler üzerinden bakıldığında, Kızılma kavramı Ziya Gökâlp'ın şiirlerinde çok boyutlu bir anlam kazanır. Tarihsel bağlamda Osmanlı'nın fetih ideolojisini, kültürel bağlamda Türk milletinin kolektif bilincini ve dilsel bağlamda güçlü bir sembolizmi temsil eder. Şair, okuyucudan bu katmanların her birini sezmesini ve kabul etmesini bekler. Bu kabul, şairin metinlerine nüfuz eden önvarsayımlar aracılığıyla sağlanır.

Sonuç olarak, Kızılma, Ziya Gökâlp'ın şiirlerinde sadece bir hedef değil, aynı zamanda milletin tarihsel, kültürel ve ideolojik varoluşunun temsili haline gelir. Şair, okuyucunun bu sembolün derin anlamlarını sezebilmesi için önvarsayımsal bir zemin kurar ve bu zeminde tarih, kültür ve dil katmanları iç içe geçerek güçlü bir milli bilinç oluşturur. Bu önvarsayımlar, Kızılma'nın metinlerdeki anlamını pekiştirir ve onun yalnızca bir ideal değil, bir varoluş biçimi olarak algılanmasını sağlar.

Önvarsayım üzerine yapılan çeşitli çalışmalar incelendiğinde, bu tezin hem yöntem hem de bağlamsal yaklaşımlar bakımından mevcut literatüre katkı sunduğu görülmektedir. “Türkçede Önvarsayım ve Önvarsayım Göstercileri” başlıklı çalışma ile bu tez karşılaştırıldığında, her iki çalışmanın da önvarsayım olgusunu dilsel ve anlamsal düzeyde ele aldığı, metinlerdeki anlam inşasına nasıl katkı sağladığını analiz ettiği anlaşılmaktadır. Hirik’in çalışması daha çok teorik çerçeveye ve dilbilimsel işaretleyicilerin sınıflandırılmasına odaklanırken, bu tez Kızılelma şiir kitabı üzerinden uygulamalı bir çözümleme sunmakta; tarihî ve kültürel bağlamları merkeze alarak önvarsayımları edebiyat ekseninde değerlendirmektedir.

Benzer biçimde, “Risâletü’n-Nushiyye’de Önvarsayım Tetikleyicilerinin Çözümlemesi” adlı çalışma da önvarsayımları edebî metinler üzerinden incelemesi bakımından bu tezle ortaklık göstermektedir. Ancak söz konusu çalışma yalnızca Risâletü’n-Nushiyye adlı tek bir metne odaklanırken, bu tez Ziya Gökalp’ın Kızılelma adlı eserini bütüncül bir yaklaşımla ele almakta ve önvarsayım türlerinin kültürel, ideolojik ve tarihsel bağlamlarla nasıl örüldüğünü detaylı biçimde irdelemektedir. Turan’ın çalışması özellikle önvarsayım tetikleyicilerinin sınıflandırılması üzerine yoğunlaşırken, bu tez hem türleri hem de bu türleri oluşturan bağlamsal göstergeleri çözümlemeye tabi tutmaktadır.

“Çanakkale Şehitlerine Şiirinde Önvarsayım ve Önvarsayım Tetikleyicileri” başlıklı çalışma ise önvarsayımın edebî metinlerdeki yapılanmasını incelemesi yönüyle benzerlik göstermektedir. Her iki çalışmada da tarihsel ve kültürel bağlamların önemi vurgulanmakla birlikte, bu tez daha geniş bir şiir külliyyatını analiz ederken, ilgili çalışma yalnızca bir şiire odaklanmıştır. Ayrıca bu tez, olgusal, varoluşsal, sözlüksel gibi önvarsayım türlerini sınıflandırarak detaylı bir inceleme sunmakta; diğer çalışma ise daha çok edebî ve duygusal bağlamı esas almaktadır.

Anlamsal düzlemde yapılan “Metinlerde Önvarsayımın Anlamsal İşlevi” başlıklı çalışma da incelendiğinde, her iki çalışmanın önvarsayımların metinlerin yüzey ve derin yapılarındaki işlevlerine odaklandığı görülmektedir. Elif Aydın’ın çalışması daha çok teorik çerçeveye dayanan genel bir inceleme sunarken, bu tez uygulamalı yönüyle öne çıkmakta; Kızılelma şiir kitabı üzerinden metin çözümlemeleri yaparak önvarsayımların yapısal ve anlamsal katkılarını göstermektedir.

Son olarak, “Önvarsayımların Edebî Metin Çözümlemelerindeki Rolü” adlı çalışma ile bu tez karşılaştırıldığında, her iki çalışmanın da önvarsayımların edebî metinlerdeki rolünü analiz ettiği ve dil, kültür, tarih unsurlarına dikkat çektiği görülmektedir. Ancak Ergin’in çalışması daha geniş bir edebiyat külliyatını temel alarak önvarsayımların edebî eleştirideki yeri üzerine yoğunlaşmakta; bu tez ise Ziya Gökalp’ın eserini merkezine alarak ideolojik ve ulusal bağlamları derinlemesine çözümlemektedir. Bu yönüyle tez, edebî metin çözümlemesine yönelik hem uygulamalı hem de bağlamsal bir katkı sunmaktadır.

7.KAYNAKÇA

- Austin, J.L. (1962). *How to Do Things with Words*. Oxford University Press.
- Barthes, R. (1967). “Yazarın Ölümü.” *Communication*.
- Beaver, D. (2001). *Presupposition and Assertion in Dynamic Semantics*. CSLI Publications, California.
- Bowen, Glenn A. "Document Analysis as a Qualitative Research Method." *Qualitative Research Journal* 9, no. 2 (2009): 27–40.
- Buchanan, T. (1982). Existential Presupposition and Quantification in Logic, *Journal of Philosophical Logic*, 11(3), ss. 253-271.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2005). *The SAGE handbook of qualitative research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Eco, U. (1992). *Yorum ve Aşırı Yorum*. (Çev. A. Berktaş). İstanbul: Can Yayınları.
- Frege, G. (1892). “On Sense and Reference.” *Zeitschrift für Philosophie und philosophische Kritik*.
- Frege, G. (2012). “Anlam ve Gönderge Üzerine”, (Der.) Mark Richard, *Anlam içinde* ss. 59-90. Gugukkuşu Yayınları, Ankara.
- Geach, P. T. (1962). *Reference and Generality*, Cornell University Press, Ithaca.
- Gençtürk, S. (2018). “Analysis of Presupposition Triggers in English Reading Textbooks: Learners Familiarity.” *International Journal of Science and Education*, 1(1), 1-10.
- Grice, H.P. (1975). “Logic and Conversation.” In Cole, P. & Morgan, J. (Eds.), *Syntax and Semantics* (Vol. 3).
- Günay, D. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Günay, V. (2003). *Türk Edebiyatında Önvarsayım Kavramı ve Anlam Yaratımı*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Günay, Y. (2003). *Türkçede Zarf ve Zarf Tümleçlerinin Kullanımı* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Heim, I. (1982). *The Semantics of Definite and Indefinite Noun Phrases*, PhD Dissertation, University of Massachusetts, Amherst.

- Huang, Y. (2011). "Types of Inference: Entailment, Presupposition, and Implicature", (Ed.) W. Bublitz ve N. R. Norrick, Foundations of Pragmatics (Vol. 1) içinde (ss. 397-423). Walter de Gruyter, Berlin.
- Huang, Y. (2011). "Types of Inference: Entailment, Presupposition, and Implicature." (Ed.) W. Bublitz ve N. R. Norrick, Foundations of Pragmatics içinde (ss. 397-423). Walter de Gruyter, Berlin.
- İşsever, S. (1995). "Türkçe Metinlerdeki Bağlantı Ögelerinin Metinbilim ve Kullanımbilim Açısından İşlevleri." Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Karttunen, F. (1973). The colonial heritage of Latin America: Essays on economic dependence in perspective. Oxford University Press.
- Karttunen, L. (1971). "Some Observations on Factivity." Papers in Linguistics.
- Karttunen, L. (1973). "Presuppositions of Compound Sentences." Linguistic Inquiry, 4(2), 169-93.
- Karttunen, L. (1973). "Presuppositions of Compound Sentences", Linguistic Inquiry, C. 4, S. 2, ss. 169-93.
- Levinson, S. C. (1983). Pragmatics, Cambridge University Press, Cambridge.
- Levinson, S.C. (1983). Pragmatics. Cambridge University Press.
- Parla, J. (1989). Don Kişot'tan Bugüne Roman. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Patton, M. Q. (1990). Qualitative evaluation and research methods (2nd ed.). Newbury Park, CA: SAGE Publications.
- Potts, C. (2013). "Presupposition and Implicature", (Ed.) Shalom Lappin ve Chris Fox, The Handbook of Contemporary Semantic Theory Second Edition içinde (ss. 168-203). Wiley-Blackwell Publishing, New Jersey, ABD.
- Russell, B. (1905). "On Denoting." *Mind*.
- Schwarz, F. (2016). Experimental Perspectives on Presuppositions. Springer.
- Searle, J. (1969). Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language. Cambridge University Press.
- Searle, J. (1969). Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language. Cambridge University Press.

- Seuren, P. A. M. (1997). "Presupposition", (Ed.) Peter V. Lamarque ve R. E. Asher, Concise Encyclopedia of Philosophy of Language içinde (ss. 359-370). Elsevier Science Ltd., Exeter.
- Sperber, D., & Wilson, D. (1986). Relevance: Communication and Cognition. Harvard University Press.
- Stalnaker, R. (1974). "Pragmatic Presuppositions." Semantics and Philosophy.
- Strawson, P. F. (1950). "On Referring", Mind, 59(236), ss. 320-344.
- Tanpınar, A. H. (1962). XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Tiemann, S., et al. (2015). "Presupposition Processing and Accommodation." In F. Schwarz (Ed.), Experimental Perspectives on Presuppositions. Springer.
- Van der Sandt, R. (1992). "Presupposition Projection as Anaphora Resolution." Journal of Semantics.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2011). Qualitative research from start to finish. New York: The Guilford Press.